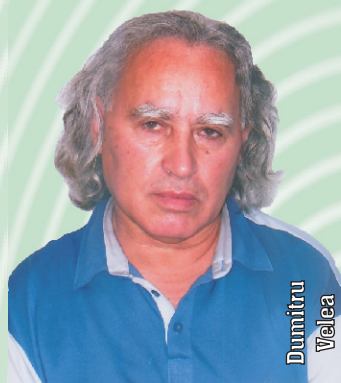
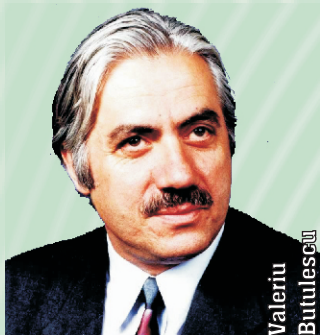

ȘTEFAN NEMECSEK

LITERATURA HUNEDOREANĂ

(de la începuturi până în prezent)

scriitori din Valea Jiului

volumul II

∞ EDITURA REALITATEA ROMÂNEASCĂ - 2008

Ștefan NEMECSEK

**LITERATURA HUNEDOREANĂ
(de la începuturi până în prezent)**

SCRIITORI DIN VALEA JIULUI

©Copyright –

Editura **REALITATEA ROMÂNEASCĂ** și autorul

Toate drepturile sunt rezervate

Editurii **REALITATEA ROMÂNEASCĂ**

VULCAN, 336200, Str. Mihai Viteazu, nr. 24, bl. 17, sc. E, ap. 1-2

Jud. Hunedoara – ROMÂNIA

Tel./Fax: 0254-571089, Tel.: 0723321466

Reproducerea integrală sau parțială - digitală, mecanică, fotocopiere sau în orice alt mod - a conținutului acestei lucrări este posibilă numai cu acordul prealabil în scris al autorului sau al Editurii **REALITATEA ROMÂNEASCĂ**.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NEMECSEK, ȘTEFAN

Literatura hunedoreană (de la începuturi până în prezent) / Ștefan Nemecek. – Vulcan: Realitatea Românească, 2008

3 vol.

ISBN 978-973-88752-1-0-3

Vol. 2. – ISBN 978-973-88752-2-7

821.135.1.09(498-35 Hunedoara)

Editor:	ing. Daniela MIKLOS
Coperta:	ing. Elisabeta KOCSIK ing. Daniela MIKLOS
Tehnoredactare computerizată:	ing. Cristian NEMECSEK ing. Zoltan MIKLOS
Culegere text:	Mădălina CĂPRAR
Corectură:	Valeria BUTARU

Ștefan NEMECSEK

**LITERATURA HUNEDOREANĂ
(de la începuturi până în prezent)**

VOLUMUL II

SCRIITORI DIN VALEA JIULUI

Editura REALITATEA ROMÂNEASCĂ

- 2008 -

**Mircea ANDRAȘ
AI. ANGHELESCU**

MIRCEA ANDRAȘ

Pe numele complet:
Mircea George Arthur Andraș.

Pseudonime: Armina,
Ralu, Mirela, Andrei, Mirand,
Andymirena

S-a născut la 8
septembrie 1948, la Petrila,
județul Hunedoara,. Urmează
cursurile Liceului din Petrila.
După o tenativă de examen
de admitere la Facultatea de
regie-film, abandonează
studiile superioare și se
angajează la PTTR Petroșani.

Din anul 2002 se dedică exclusiv scrisului. Este membru mai multor cenacluri literare din Valea Jiului: Cenaclul Venus din Petrila, Cenaclul Panait Istrati din Petroșani, Cenaclul de dramaturgie Ana Colda de pe lângă Teatrul de Stat Valea Jiului.

Debut literar în anul 1981, în revista „Steaua” din Cluj Napoca, cu epigrame, parodii și proză umoristică. A publicat poezie, proză, teatru, umor, caricatură și fotografie artistică. Este prezent cu poezie, proză și teatru în culegerile și antologiile: „Acorduri la vârstele țării”, „Pământ străbun,

„Cântecul adâncului”, „Lumină din adânc”, „Nouă piese de teatru”. Premiat la 38 de concursuri și festivaluri de poezie, proză, umor și teatru, din care 11 premii I (Festivalul „Vasile Alecsandri” - Iași, Festivalul „Mihai Eminescu” – Botoșani, Festivalul „Milcovul” – Focșani, Festivalul „C. Tănase” – Vaslui, Festivalul „Pana Văcăreștilor” – Târgoviște, Festivalul „Cântecul adâncului” – Petroșani etc. Înființează diverse publicații în Valea Jiului. Ultima: Realitatea Petrileană al cărei redactor șef este.

Colaborări:

„Steaua”, „Tribuna”, „Astra”, „Vatra”, „Argeș”, „Ateneu”, „Orizont”, „Luceafărul”, „Tomis”, „Urzica”, „Rostirea Românească”, „Transilvania”, „Ritmuri hunedorene”, „SLAST”, „Datina”, „Valea Jiului”, „Solstițiu”, „Justițiarul”, „Pentru Patrie”, „Teatru”, „Femeia”, „Almanahul Steaua”, „Almanahul Estival București, 1981”. „Brașovul literar și artistic”, „Steagul roșu”, „Drumul socialismului”, „Dimineața”, „e-timpul”, „Arena”, „Universul familiei”, „S.O.S Realitatea”, „Relache”, „Detectivul”, „Litoral – Constanța”, „Curierul Internațional”, „Almanahul gospodinei”, „Matinal”, „Curierul Văii Jiului”, „Deșteaptă-te române”.

Lucrări publicate:

Noaptea cu mesteceni albi: poeme. Petroșani: Editura Fundației Culturale „I.D. Sîrbu”, 1996. (S.C. Polidava S.A.). 63 p. portr. – (Premiul pentru debut editorial, 1996 al Fundației Culturale „I. D. Sîrbu”).

Violet: Versuri. – Petroșani: Editura Fundației Culturale „I.D. Sîrbu”, 1997. 48 p: fot.

Blestemul zânei. – Teatru. Editura Fundației Culturale Ion D. Sârbu, Petroșani, 2003.

Și dacă mâine va veni. – Versuri. Editura SITECH Craiova, 2004.

Oprîți lumea, vreau să cobor! – proză scurtă. Editura

SITECH Craiova, 2004.

**Ca niște spânzurători, amintirile. – Versuri. Editura
Fundăției Culturale Ion D. Sîrbu. Petroșani, 2004.**

Stele văzute de sus. – Editura SITECH Craiova, 2005.

În curs de apariție:

Câmpul cu maci de la marginea cerului precum și
romanul: ***Așteptându-l pe Isus***

Opinii critice:

„**Poezie** feminină tratată bărbătește”,

„...citind aceste rânduri realizezi (pentru a câta oară,
oare?) ce multe se pot face cu niște biete cuvinte”, „În poezia
lui M.A. găsești apropape tot ce ți-ar dori sufletul... și, parcă,
încă ceva pe deasupra (**Geo Dumitrescu – Luceafărul**)

„Ce e mai important e faptul că autorul nu încearcă să
ne convingă de anumite lucruri. Ne convinge chiar. Fiecare
vers vorbește pentru el însuși” (Lucian Avramescu –
S.L.A.S.T.)

„Ce e mai important e că autorul știe ce vrea și, mai
ales, cât poate.” (**Eugen Evu – Cuvântul Liber**)

„Poezia lui e atât de fragilă încât ți-e teamă să nu scapi
manuscrisul din mână.” (**Daniel Drăgan – Astra**)

„Este un umorist atât de trist încât te face să râzi cu
lacrimi” (**Valentin Silvestru – Curierul Național**)

„**Mai puțină satiră și mai mult umor. Dar un umor
aproape nativ.**” (**Corneliu Marcu Loneanu – Argeș**)

„Proza lui e ca tăișul unui cuțit. Dar un cuțit care în loc
să provoace răni, le cicatrizează.” (**Viorel Știrbu- Luceafărul**).

„Poetul, dramaturgul și prozatorul M.A. este ca o apă
vijelioasă de munte, care vine cu furie, calcă totul în picioare și
la un moment dat se împarte în mii și mii de pârliașe. Care nu
au nici o putere.” (**C. Parhon- S.L.A.S.T.**)

Referințe:

Dicționarul scriitorilor din Vale. (A-Z). Petroșani:

Matinal; Cameleonul, 1999, p.19-23.

Este membru al Fundației Culturale I.D. Sîrbu Petroșani.

AL. ANGHELESCU

S-a născut la 27 august 1923 în Corabia, județul Olt. După absolvirea Colegiului Sf. Sava, în 1945, devine student al Facultății de Drept din București. Înainte de a absolvi (1951), se angajează la Teatrul Armatei. În anul al IV-lea abandonează Facultatea de Drept, optând definitiv pentru teatru. Trece la Teatrul Giulești și prin mai multe teatre din țară: Târgu-Mureș, Piatra Neamț, Bârlad, Botoșani și Petroșani, din 1972 până la pensionare în 1985. A rămas continuu un intelectual solitar, anahoret în lumea teatrului, dar solidar cu marele personaje cu conștiințele sfâșiate, aflate pe pragul nebuniei, precum *Henric al IV-lea* al lui Prirandello. El este intelectualul care a trăit cumplitul paradox: ca om de teatru a trebuit să trăiască epoca la timpul prezent și să fie mereu în contratimp cu prezentul. Piesele sale cu intelectuali supuși pradoxurilor, scrise cu economie de cuvinte și cu abundență de tensiuni, cu traiecte în zone interzise, al inconștientului, și-au găsit doar câțiva receptori, între cei invitați de autor spre ascultarea lecturii sale – în rest, tăcere. Poate s-au și pierdut! Piesa **Soarele și Luna** (premieră absolută la Teatrul de stat „Valea Jiului” Petroșani, 14.05.81, apărută în antologia **9 piese de teatru**, Deva, 1984) rămâne încercarea sa de a ieși în arena sărbătoreșcului, dar și aici, tragic-ridicol, ajunge după sărbătoare!

B

**Mihai BĂRBU
Rahela BARCAN
Mircea BARON
Ioan Dan BĂLAN
Petru Ilie BIRĂU
Marin I. BLENDEA
Marian BOBOC
Elisabeta BOGĂȚAN
Pius BRÂNZEU
Nicolae BUMBEA
Valeriu BUTULESCU**

MIHAI BARBU

Născut la 11 mai 1950 la Petroșani. A absolvit Școala generală nr. 1 Petrila, Liceul Teoretic din Petrila, Institutul de Mine Petroșani (secția de topografie minieră) și la Cluj, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Filologie – secția română-franceză.

Teza sa de licență (coordonator lector univ. dr. Ion Vartic) a avut ca subiect „Balcanismul în opera lui G. Călinescu”. „Candidatul lui, Mihai Barbu, care e și un artist fotograf și caricaturist are un succes, neașteptat, cu lucrarea

lui despre balcanism, foarte lăudată, când Vartic se temea să nu i-o facă ferfelită” (Mircea Zaciu, *Jurnal 3*, București, Ed. Albatros, 1996.)

A lucrat pe șantiere de prospecțiuni și exploatări geologice în județele Bistrița-Năsăud (Rodna Veche, Maieru, Parva, Blazna, Șanț, Valea Vinului) și Cluj (Suncuius), în mină la Bărbăteni, într-un birou de sistematizare a teritoriului din cadrul Primăriei Petroșani, în învățământul gimnazial și liceal

și, în cele din urmă, la *Matinal- Cotidianul Văii Jiului* unde a fost, pe rând, publicist comentator, secretar general de redacție, redactor- șef adjunct și redactor- șef. Din septembrie 2001 este profesor de limba și literatura română la Liceul de Informatică din Petroșani iar din 2004 este doctorand al Universității Babeș- Bolyai din Cluj- Napoca. În prezent își redactează teza cu titlul „Scriitorul subteran” (coordontor științific prof. univ. dr. Ion Vartic) ce include și un studiu de caz avându-l ca subiect pe scriitorul petrilean Ion D. Sîrbu.

Membru în *Internațional Society of Humor Studies* cu sediul în Phoenix – Arizona (SUA). A prezentat comunicări științifice despre umorul românesc la conferințele internaționale ale I.S.H.S. la Luxemburg (1993), Ithaca, New York, U.S.A. (1994) și Birmingham, Anglia (1995). „Trebuie să recunoaștem că Mihai Barbu e una din cele mai generoase inteligente din lumea desenului umoristic” scria, înainte de Revoluție, Tudor Octavian în Flacara-Rebus.

Cărți publicate:

1. *Istoria secretă a literaturii române (primele 111 cazuri)*, Editura *Cameleonul*, Petroșani, 1996

2. *După 20 de ani sau Lupeni '77 – Lupeni '97*, (coordonator cu Gheorghe Chirvasă), Editura *Matinal / Cameleonul*, Petroșani, 1997

(Cu o prefață de Emil Constantinescu)

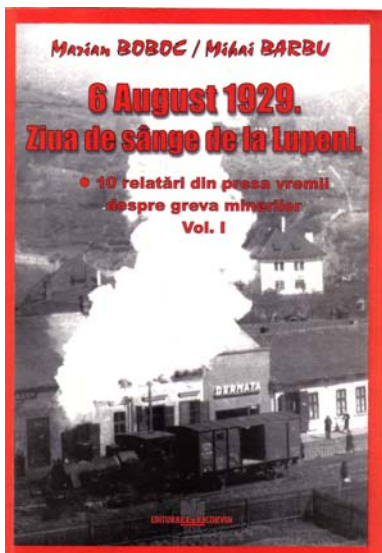
3. *Dicționarul scriitorilor din Vale* (coordonator-

Mihai Barbu, Ioan Lascu, Marian Boboc și Ioan Velica), Editura *Matinal/ Cameleonul*, Petroșani, 1999

4. **Petroșaniul de altădată** (coautor cu Carol Schreter și Ioan Velica), Petroșani, Editura *Matinal/ Cameleonul*, 1999;

5. **Dicționarul personajelor petrilene din opera lui Ion D. Sîrbu**, Editura *Genesis*, Petroșani, 2002

6. **12 scrisori exemplare sau Ce mai taci Gary?** (îngrijitor ediție), Editura *Genesis*, Petroșani, 2002

7. **Lupeni '77. Sfânta Varvara versus tanti Varvara**, (coautor cu Marian Boboc), Editura Fundației pentru Studii Europene, Cluj Napoca, 2005 (Cu o prefață de Traian Băsescu)

8. **Mitologia minerului**, Ed. Fundației pentru Studii Europene, Cluj- Napoca, 2006

9. **Lupeni '77. Strict secret. Filajul continuă....**,

Editura *MJM*, Craiova, 2007

10. **6 August 1929. Ziua de sânge de la Lupeni**, (coautor cu Marian Boboc), vol. I, II, III, Editura *Corvin*, Deva, 2006-2008

Articole tematice:

1. **EPISTOLAR Ion D. Sîrbu (Singularitatea devine tot mai geometrică și absurdă)** *Steaua*, anul LIII, nr. 11-12/2002

2. **Toți oamenii artistului**, *Steaua*, anul LIV, nr. 10-11/2003

3. **Istoria marilor saloane de umor (grafic) ale lumii**, (peste 100 de pagini publicate în *Revista X*, un săptămânal

editat de cotidianul *România Liberă*, între 1993-1995)

4. ***Nu trageți, tovarăși!*** (peste 100 de pagini despre umorul est-european apărut în săptămânalul *STRICT SECRET*, editat de *România Liberă* între anii 1993-1995)

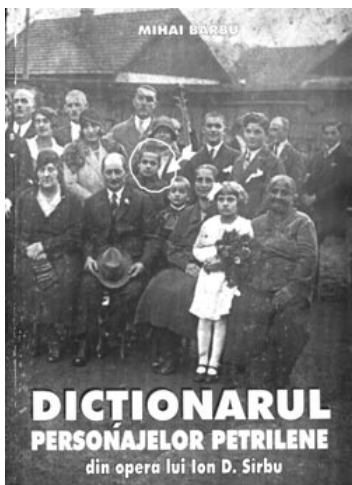
5. ***Caricaturistii lumii*** (o antologie despre autorii umorului grafic de la noi și din lume scrisă împreună cu Tudor Octavian și Ion Barbu în *FLACĂRA REBUS*, înainte de Revoluție)

Extrase substanțiale din teza de doctorat privitoare la viața și opera lui Ion D. Sîrbu au fost publicate în revistele clujene *Steaua* și *Apostrof* în anii 2006- 2008.

Activități culturale colaterale

A coordonat apariția singurului săptămânal cultural din Valea Jiului, *RELAȚII NEPOTRIVITE*, care a apărut ca un supliment al cotidianului *MATINAL* între anii 1997-2001.

În aceste pagini au avut rubrici permanente Tudor Octavian, Mihail Gălățanu, Dan – Silviu Boerescu, Vasile Andru etc. și scriitorii prezenți în *Dicționarul scriitorilor din Vale*.

Activitatea editorială:

Consilier editorial la volumele apărute în Ed. *Matinal* Petroșani:

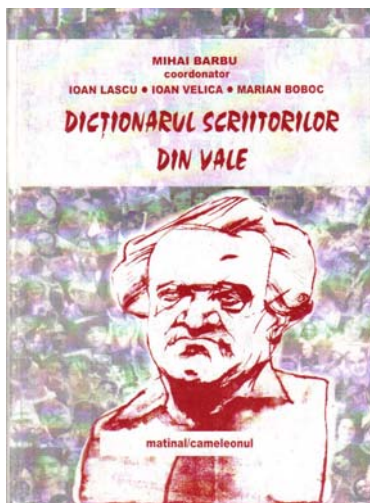
-***Mășterii de clopote***, Mihail Gălățanu, 1999

-***Miorița, manual alternativ pentru toate clasele***, Ion Barbu, 1999

-***Spinii netezimii***, Ada Milea, 1999

-*Poeme*, Augustin Ioan, 2000

A prezentat, din punct de vedere grafic, revista de cultură *APOSTROF* din Cluj Napoca (redactor-șef Marta Petreu) și volumul *I.L. Caragiale – temă și variațiuni*, ediție îngrijită și prefață de Ion Vartic, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1988.

Prezent în **WHO'S WHO IN CARTOONING ART** pe site-ul Wittyworld din USA, a participat la peste 100 de expoziții internaționale de umor grafic între 1978-2000 (Canada – Montreal, Franța – Limoges, Italia – Trento, Tolentino, Bordighera, Asti, Ancona, Roma, Julianova, Marostica, Vercelli etc., Belgia – Knokke Heist, Beringen, Krouishouten, Germania – Berlin, Turcia – Istanbul și Ahsehir, Anglia –

Londra, Bulgaria – Gabrovo ș.a.m.d.), desenele sale fiind reproduse în cataloagele saloanelor amintite.

După Revoluție, a renunțat la umorul grafic (pe care l-a folosit ca modalitate de exprimare în absența libertății cuvântului) în favoarea scrisului. S-a dedicat, cu precădere, reconstituirii primei mari mișcări de protest din România comunistă. Cărțile sale (semnate împreună cu Marian Boboc) sunt citate atât în *Raportul Tismăneanu* cât și în diverse articole, volume și teze de doctorat despre rezistența românilor în timpul regimului totalitar.

A tradus, în *Revista X*, texte de Art Buchwald și Woody Allen (*Cum am sedus-o pe doamna Bovary pentru... 20 de dolari*).

Referințe critice:

„Singura mină din Vale care nu se va închide niciodată este cea care exploatează acest zăcământ cu o uimitoare putere calorică. Chiar dacă literatura nu ține la propriu de cald (decât poate aplicând procedeul terifiant din *Fahrenheit 451*) capacitatea ei de a răspândi căldură umană e copleșitoare. Lucru demonstrat cu prisosință și de cei peste 60 de autori inventariați istoric & antologic în această carte – abataj din care vagonetele nu cară niciodată sterile, ci numai bulgări strălucitori de antracit livresc.”

Dan Silviu BOERESCU, Prefața la *Dicționarul scriitorilor din Vale*

„Umorul lui Mihai Barbu are același pricină gingașe ca umorul unui Tati sau Etaix. Mihai Barbu știe că realitatea nu e niciodată plictisitoare, că plictisul există doar în ființa acelor oameni care nu se pricep, ori nu au curajul să considere lucrurile nu numai drept ceea ce sunt ci mai ales ceea ce pot să fie ele.”

Tudor Octavian, *Flacăra*

„O istorie secretă (sau poate mai puțin știută sau motivat ignorată) a literaturii române e văzută cu ochii unui caricaturist și transcrisă cu o mână de subtil condeier umorist, care și-a asumat și rolul de rezonator. O găselniță, pentru că, pentru prima oară la noi, cineva a realizat un prim plan cu personaje secundare. Toate personajele reale apațin lumii a treia a literaturii noastre și fac figurația diferitelor perioade literare. Cercetând atent istorii și dicționare ale literaturii premoderne și moderne, Mihai Barbu a ales 111 cazuri (și necazuri) – esențiale și caracteristice pentru derizoriul ce

însoțește, întotdeauna, faptele subtile ale creației. (În lucrare „scriitorii mari defilează doar prin imaginea lor plastică.) Coperta (ilustrată, ca și întregul volum, de autor secundat pe alocuri de Ion Barbu, „special guest star”) rezumă și definește tipologia „istoriei”: o aglomerare de inși aproape trași la șablon, atât sunt de asemănători cu zâmbetul lor larg și cu privirea goală de sens, dar sclipind de încântarea automulțumirii și plinului de sine.

Sunt ei, eroii acestei cărți, doar literați de duzină? Părerea mea e că autorul a țintit mult mai departe, mai ales dacă ținem cont de faptul că legăturile însoțite abundă, translatându-se cu dezinvoltură dintr-un câmp al existenței naționale într-altul, dintr-un spațiu în altul, dintr-un timp în altul, tocmai pentru a marca genialitatea tarelor și mentalităților surprinse.

Veleitarismul, discrepanța dintre ce vrea și ce aspiră un tip și ce e el în realitate, stupiditatea, sunt puse, pe rând, sub lupă de ironistul – filosof care le conferă o dimensiune tragicomică. Aparent rece și obiectiv, cum îi șade bine unui istoric ce se apleacă asupra unui domeniu, autorul e, de fapt, șugubăț și năstrușnic, atât în text cât și în comentariul grafic, uzând de recuzita umoristului: anecdote, calambururi, îngroșări de trăsături, legături anapoda, poante și concluzii neașteptate. O istorie plăcută, instructivă și plină de tâlcuri!”

Ioana LUPU, URZICA, nr. 11/ 1977

„S-ar putea vorbi mult și argumentat despre valoarea ei de document, de instrument al accesului direct la adevărul istoric, s-ar putea vorbi, nu mai puțin îndreptățit despre rosturile sale în a reînvia că memoria fiecărei clipe trăite de un popor nu trebuie să fie una sincopată, cu atât mai mult când este vorba de clipe memorabile. Dar, ceea ce cred că este cel mai impresionant în acest volum sunt însuși oamenii care au trăit acele momente unice, și care le retrăiesc, cu aceeași

intensitate și prospețime, vorbind astăzi despre ele.

Este tocmai ceea ce își propune această carte și reușește să o facă foarte convingător. Sub impresia cu totul deosebită a acestei forțe unice a cuvântului mărturisire, sper că pentru fiecare dintre cititorii săi, acest volum să însemne o șansă de a redescoperi că libertatea și demnitatea sunt valori supreme ale oricărei existențe omenești.”

Emil Constantinescu, extras din prefața la *DUPĂ 20 DE ANI sau LUPENI '77 – LUPENI '97*

„Pentru cei care văd în Petroșani doar un mereu stresant început de zaveră, acest album poate constitui o surpriză imensă”

Dan Silviu Boerescu, postfață la *Petroșaniul de altădată*.

„În august 1977, minerii din Valea Jiului care protestează împotriva lui Ceaușescu și a regimului comunist din România (e adevărat, revendicările au fost inițial sindicale, de natură socială, economico-financiară, de-abia ulterior primind o coloratură politică) sunt alții decât cei care au comis brutalele mineriade din 1990, 1991, 1999. Acest lucru trebuie precizat, ca să nu existe nici o confuzie. De aceea documentul jurnalistic propus de Mihai Barbu și Marian Boboc este nu doar binevenit, ci esențial, ca loc al memoriei recuperate.”

Rucsandra Cesereanu, în postfața volumului *Lupeni '77. Sfânta Varvara versus Tanti Varvara*.

„*Lupeni '77 – Sfânta Varvara versus Tanti Varvara*, lucrare datorată lui Mihai Barbu și Marian Boboc... este o carte extrem de utilă pentru cetățenii care au datoria de a cunoaște adevărul despre istoria României”

Traian Băsescu, *Un reper în conturarea profilului*

minerului român, prefața la volumul *Lupeni '77. Sfânta Varvara versus Tanti Varvara*

„...O atenție specială merită reportajul lui Mihai Barbu **Povestiri (fotografice) din cartierul de est (și de vest)** despre cel mai recent Concurs Național de Fotografie de Presă „Fotomedia 2002” a cărui vedetă este... Bosnia. Nu, nu este vorba despre statul cu același nume, ci de porecla unui cartier plin de viață (mizeră) situat între Petroșani și Petrila. Un alt text de semnalat este articolul semnat de Mihai Barbu: **În Valea Jiului există ceva mult mai scump decât aurul negru: Spectacolele produse de un teatru dramatic.**

Orizont – despre Orizont lupenean

„Într-un număr, în general foarte consistent, revista *Steaua* (11,12/ 2002) publică două epistolare senzaționale, unul conținând scrisorile către Lucia ale lui Leonid Dimov celălalt purtând semnătura lui I.D. Sîrbu. Mihai Barbu îngrijește în același număr din *Steaua* un excepțional epistolar Ion D. Sîrbu”.

C. Stănescu, Ce păcat că nu există un talcioc al limbilor străine, Adevărul literar și artistic, nr. 52/ 2002

Despre (brava) activitate jurnalistică din perioada mineriadelor în care cotidianul *MATINAL* i s-a opus lui Miron Cosma, în *LONDON REVIEW OF BOOKS* a apărut articolul (elogios) **JUST ANOTHER WESTERN JOURNALIST** de John Lloyd, ziarist la *FINANCIAL TIMES*, Alida Burada de la Agenția EFFE, Ioan Groșan în *Ziua* și **CU PIXURILE GOALE, ÎNFRUNTÂNDU-L**, de Dan Silviu Boerescu în revista **CUVÂNTUL**. A fost, credem, perioada cea mai fastă a presei matinale din Valea Jiului.

RAHELA BARCAN

S-a născut în localitatea Nenciulești din apropierea orașului Alexandria la 15 decembrie 1952. După puțină vreme familia s-a mutat în Lonea unde tatăl său a lucrat la mină. A urmat cursurile școlii generale la Lonea, apoi Liceul Teoretic secția uman la Petrila. În timpul liceului și-a dezvoltat un simț special apropierii față de oameni, o înțelegere a tot ce este omenesc, punându-și deseori la anii adolescentini întrebarea filosofică: Cine suntem, de unde venim și încotro ne îndreptăm?

După terminarea liceului urmează un curs de specializare în servicii poștale la „Oficiul de Poștă și Telecomunicații Petroșani” unde rămâne ca angajat, ca oficiant urman la Posta Română.

Pasiunea pentru artele frumoase, pentru poezie – mărturisește cu plăcere Rahela Barcan, a moștenit-o de la tatăl ei care citea foarte mult și era un admirator al lui Eminescu. Poeții preferați ai Rahelei: Eminescu, Shakespeare , V. Voiculescu, Virgil Carianopol, Paul Velery. Scriitori preferați: George Călinescu, Emil Cioran, Mircea Eliade, Aristotel, Kant ș.a. Îi place să călătorească, să viziteze obiective istorice vechi cu arhitecturi deosebite, castele, muzee și în mod deosebit cele unde sunt expuse picturi din epoca renașterii.

Este o fire optimistă, crede în bine și în succesul binelui. În viață și-a călăuzit existența după o maximă a unui

mare cugetător, Imanuel Kant: „În om și gândurile trebuie să fie frumoase”.

Poeta Rahela Barcan crede că poezia extinde sufletul, eliberând imaginația și că în limitele unui concept dat alege din mulțimea infinită de forme posibile ce se acordă cu el pe cea care asociază lui o sumă de gânduri.

Debutază în presă în anul 1978 cu poezia „**Ramură din același copac**” în ziarul „Steagul roșu” din Petroșani și concomitent în revista „Astra” din Brașov.

A publicat în reviste literare: „Al cincilea anotimp”, „Eminescu”, „Astra”, „Orizont”, „Steaua”, „SLAST”, „Tribuna”, „Vatra”, precum și în revistele și ziarele „Ritmuri hunedorene”, „Crișana Plus”, „Drumul socialismului”, „Poștașul”, „Steagul roșu”, „Zori noi”, „Matinal”, „Gazeta Văii Jiului”, „Meandre”, „Crișana Plus”.

Premii: A obținut 23 de premii la festivaluri și concursuri de creație, între care: 1980 Premiul al II-lea și „Lampa de Argint” la festivalul concurs „Cântecul Adâncului”. 1981 Premiul al II-lea și „Lampa de Argint” la festivalul concurs „Cântecul Adâncului”; în anul 1983 – premiul I pentru poezia și „Lampa de Aur” la festivalul concurs „Cântecul adâncului”; 1984 Premiul Studioului teritorial Radio Craiova la Festivalul Tinereții desfășurat la Târgu Jiu; în 1985 Premiu I și titlul de laureat la etapa republicană a Festivalului național „Cântarea României”; Premiul Casei județene a Corpului didactic Hunedoara la Festivalul interjudețean de poezie „Ovid Densușianu”; Premiul Revistei Astra Brașov; 1989 Premiul I la Festivalul Național „Cântarea României”; 1996 Premiul al II-lea la Festivalul „Cristal de Armîndeni” Petrila-Lonea.

A fost prezentată în antologiile: „Incandescențe subterane” (1978); „Din adâncuri de lumină”, „Pământ străbun” editate de Centrul de Îndrumare a Creației Populare Deva-Hunedoara.

A fost cuprinsă în dicționarele:

„Dicționarul scriitorilor din Vale” Editura Matinal-Cameleonul, Petroșani, 1999 realizat de Mihai Barbu, coordonator, Ioan Lascu, Ioan Velica, Marian Boboc.

„Dicționarul Personalități române și faptele lor” 1950-2000, întocmit de Constantin Toni Dîrțu apărut la Casa de Editură Venus, Iași, 2003.

„Dicționarul scriitorilor petrileni” întocmit de Elisabeta Bogățan, Editura Confluente” Petrila, 2004.

„Dicționarul scriitorilor și publiciștilor teleormăneni” întocmit de Stan V Cristea, apărut la Editura ROCRISS, Alexandria 2005.

Referințe critice:

„Dicționarul scriitorilor din Vale” Editura Matinal-Cameleonul, Petroșani, 1999 realizat de Mihai Barbu, coordonator Ioan Lascu, Ioan Velica, Marian Boboc.

„Dicționarul Personalități române și faptele lor” 1950-2000, întocmit de Constantin Toni Dîrțu apărut la Casa de Editură Venus, Iași, 2003.

Petrică Birău, sub titlul mesaj din poezia Rahelei Barcan „Poștașul”, 1988.

Elisabeta Bogățan „Dicționarul scriitorilor petrileni”, Editura Confluente, Petrila, 2004.

Stan V. Cristea „Dicționarul scriitorilor și publiciștilor teleormăneni” apărut la Editura ROCRISS Alexandria, 2005.

Dumitru Dem Ionașcu, „Incandescențe subterane”, 1978.

Mircea Cucu, „Poștașul”, 2007.

Dan Mareș „Poștașul”, 1999.

Adrian Georgescu, „Ziarul Informația”, 2008

Liviu Comșa „Contrasens” Roșiori.ro 2008.

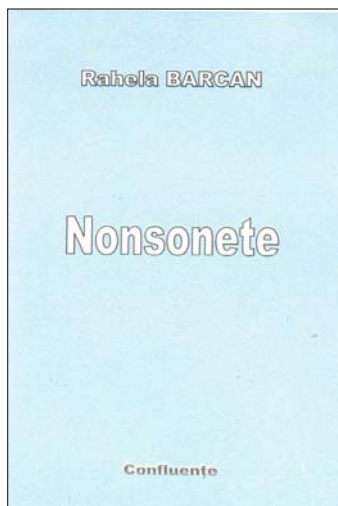
Dumitru Velea „Mesager cultural”, 2006.

Alexandru Florin Țene, „Matinal”, 2007.

N. Danciu Petriceanu, „Revista Eminescu”, 2004

Debut editorial: „Nonsonete”, Editura „Confluente” Petrița, 2007.

Rahela Barcan este membră a Ligii Scriitorilor din România

„Confirmată deja prin premii și apariții în antologii, poezia „Rahela Barcan se dovedește, în momentul debutului editorial, matură și echilibrată artistic, înmobilată prin talent și dăruire artistică”.

Elisabeta Bogățan

„ Poeziile din „nonsonete” au culoare, au chip, înaintează spre cititor cu eleganța unui profil bine tăiat. Poezia Rahelei, deși sensibilă și delicată ca mesaj, are personalitate în expresie. Dintre elementele recurente specifice versului creat de Rahela, prezența albumului ca element estetic semnificativ conferă statutului său o marcă inconfundabilă...”

Mircea Cucu, „Rahela Barcan poeta culorii alb”, „Poștașul”, nr. 319, 1-16 decembrie 2007.

„Nonsonete arată echilibrul spiritual al autoarei, care, după ce a depășit entuziasmul infantil, a muncit și a meditat îndelung asupra versului, l-a încărcat cu semnificații pe o structură romantică proprie sensibilității sale, pentru că în primul rând romantismul caracterizează poemele din volumul Nonsonete, un romantism pur pe care poeta l-a salvat într-o formă eminesciană și i-a dat un fond nou, un cerebral, dobândit din experiența vieții (ca mamă, soție, funcționară etc.)”

Petrică Birău „Mesaj din poezia Rahelei Barcan”

„Cum este lesne de înțeles, avem de-a face cu 58 de ipostaze ale iubirii. Ele se desfășoară într-o logică internă riguroasă, dar niciodată exaltată. Există în tot versul o cumpănă a sentimentului. Chiar și bucuria se exprimă în imagini discrete, acoperind parcă neîncrederea că va fi cândva victorioasă. Pentru a ne lămuri definitiv, am păstrat spațiul pentru a vă aduce în fața ochilor o veritabilă bijuterie lirică, în care se află încifrate toate credințele poetice ale Rahelei Barcan.”

Liviu Comșa, „58 de ipostaze ale iubirii”, „Contrasens”, roșiori.ro

MIRCEA BARON

Numele complet: Mircea, Alexandru, Cornel Baron.

Născut la 4 ianuarie 1950, la Sebiș, județul Arad. Absolvent al Universității „Babeș Bolyai” Cluj-Napoca, Facultatea de Istorie – Filozofie. Doctor în istorie cu teza: „Societățile carbonifere și evoluția social economică a Văii Jiului în perioada interbelică” (1997). Perfecționări profesionale la universitățile din Timișoara, București, Craiova, (1985,

1987, 1988). Studii de documentare la Biblioteca Academiei Române; B.C.U. „Lucian Blaga”, Cluj-Napoca; Arhivele Naționale – Filiala Hunedoara; Arhivele Naționale – Filiala municipiului București; Universitatea din Miskolc – Ungaria (1991); Universitatea Montanică Leoben – Austria (1994). După terminarea Facultății a îndeplinit următoarele funcții: profesor (Petroșani, 1972-1984); lector universitar la Universitatea Petroșani, (1984-1999), conferențiar universitar (din 1 iulie 1999), unde predă Istoria mineritului în România. Istoria culturii și civilizației. Istoria economiei naționale, Sociologie urbană. A publicat 42 de articole în reviste de specialitate și a susținut 54 de comunicări, la sesiuni științifice, desfășurate în țară și străinătate: București, Petroșani, Hunedoara, Deva, Oradea, Petrița, Miskolc și altele.

Colaborări:

„*Studia Universitatis Cluj-Napoca, Series Historia*”, „*Revista Minelor*”, „*Sargetia*”, „*Corviniana*”, „*Restituiri*”, „*Buletinul informativ al Universității din Petroșani*”, „*Annals of University of Petroșani. Social Sciences*”, „*Steagul roșu*”, „*Matinal*” și altele.

Lucrări publicate:

Cărbune și societate în Valea Jiului (perioada interbelică). – Petroșani: Editura Universitas, 1998.

Istoria mineritului în România – Petroșani: Litografia Universității Petroșani, 1999.

Articole din periodice:

Presă românească transilvăneană în Perioada războiului de independență 1877-1878. În *Studia Universitatis Cluj-Napoca. Series Historia.* –34, nr. 1, 1989, p. 62-70.

130 de ani de învățământ superior minier în România.
– În: Buletinul științific al UTP. Vol. 26, fasc. 2, 1994, p. 255-260.

Presa din Valea Jiului în perioada interbelică. Număr festiv din 1 ianuarie 1938, al ziarului „Avântul” la împlinirea a 10 ani de existență a Gazetei. – În Cercetări și rezultate în știință și tehnică. Secțiunea XIV. – Petroșani, 1996, p. 78-85.

Vasile Poboran (1910-1985). Primul decan al Institutului Cărbunelui din Petroșani. În: Buletinul informativ al Universității Petroșani, nr. 7-8, 1996, p. 7-8.

Activitatea „Astrei” în Valea Jiului în perioada interbelică. În: Restituiri, vol. 5, 1997, p. 249-253. – (biblioteca Musei Devensis).

Evoluția populației și a forței de muncă din Valea Jiului în perioada interbelică. În: Cercetări și rezultate în știință și tehnică, secțiunea XIV. – Petroșani, 1997, p. 70-80.

O instituție bancară la Petroșani în perioada interbelică „Casa de păstrare”. În Sargeția, vol 27, Partea a 2-a, 1997-1998, p. 563-574.

Reflectarea în presa românească din Valea Jiului a problematicii culturale din perioada interbelică. – În: Sargeția, - vol. 27, Partea a 2-a, 1997,1998, p. 531-537.

„Avântul” – cea mai importantă publicație românească din Valea Jiului până la cel de-al doilea Război Mondial. În: Lucrările științifice ale Simpozionului internațional organizat de Universitatea din Petroșani și Ecole des Mines d’Ales. Vol. 5 – Petroșani 1999, p. 27-28.

IOAN DAN BĂLAN

Ioan Dan Bălan s-a născut în data de 30 mai 1951, la Hlipiceni, în județul Botoșani, cu numele de botez Balan Ioan Dănuț, dar în publicistică și ca scriitor semnează Ioan Dan Bălan.

A făcut școala generală pe plaiurile natale și liceul la Iași (C. Negruzzi), apoi Facultatea de Filologie la Universitatea din Timișoara.

Titularizat ca profesor la Școala Generală Nr. 5 din Petrila, a fost de asemenea și consilier local, activând în comisia de cultură-învățământ.

A debutat în presă în anul 1974, cu proza „*Din vremuri trecute*”, publicată în Steagul roșu din Petroșani.

Adevăratul debut însă, într-o revistă literară, de prestigiu, este înregistrat în „*Vatra*”, nr. 4, aprilie 1987, cu proza Hoțul, debut confirmat în „*Orizont*”, nr. 20, 1988, cu proza Negura.

În 1990 a scos periodicul *Datina*, în calitate de director.

În 1993 a fost directorul publicației *Noi*.

În 1996: directorul publicației *Vestea*.

Din 1999: directorul Editurii Monada din Petrila.

În anul 2005 a scos, în calitate de redactor șef, revista *Viața de la Est la Vest*.

Este membru al Asociației Scriitorilor din Județul Hunedoara.

Este membru al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România.

Debut editorial:

Editorial a debutat în anul 1989, la Editura Facla din Timișoara, în volumul colectiv „În căutarea timpului prezent”, cu ciclul de proze scurte „Întâlnirea”.

Volume publicate:

Poezie:

În anul 1994 a debutat în poezie cu volumul *Cumpăna minei*, la Editura Călăuza din Deva, colecția „*Lucian Blaga*”, cu o prefață de Valeriu Butulescu.

În anul 1996 apare *Hierathya, lumina mea caldă* – arhipoem de dragoste, la Biblioteca de poezie Vestea, Petrila.

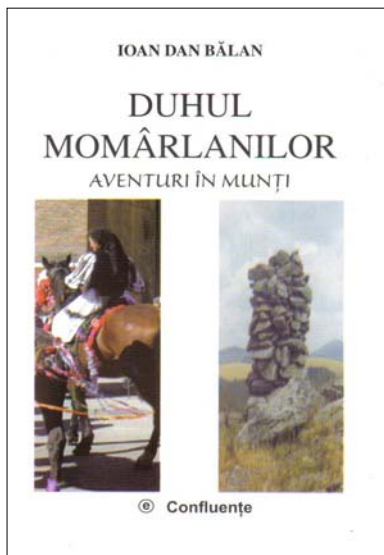
În anul 1996 apare *Acolade*, 1999, colecția „*Liliput*” a Editurii Helicon din Timișoara,

În anul 2000 : *Trecerea* (La Omul de Piatră), Colecția „Ethnos”, Editura Monada, Petrila,

În anul 2001: *Poeme*, Editura Monada, Petrila Fulgeron,

În anul 2001 : *Fulgeron, Scrisori din munți, vol. 1*, Editura Monada, Petrila,

În anul 2004 : *Fulgeron, Scrisori din munți, vol. 2*, Editura Monada, Petrița.

Proză:

În anul 1998 a publicat *Omul de Piatră*, la Editura Imago, Sibiu.

În anul 1998 : *Vinovatul (întâmplări năprasnice)*, la Editura Vestea, Petrița.

În anul 1999: *Dincolo de patimă*, colecția „*Biblioteca de proză scurtă*”, Editura Monada, Petrița.

Culegeri de folclor (prelucrări folclorice):

În anul 1996 a publicat la Editura Carminis din Pitești

Legendele Parângului, în colaborare cu Elisabeta Bogățan.

În 1997: *Legende din Valea Jiului, 1*, Editura Imago, Sibiu în colaborare cu Elisabeta Bogățan,

În 1998: *Legende din Valea Jiului, 2*, Editura Imago, Sibiu, în colaborare cu Elisabeta Bogățan,

În 1999: *Legendele Văii Jiului, 1*, Editura Monada, Petrița, în colaborare cu Elisabeta Bogățan.

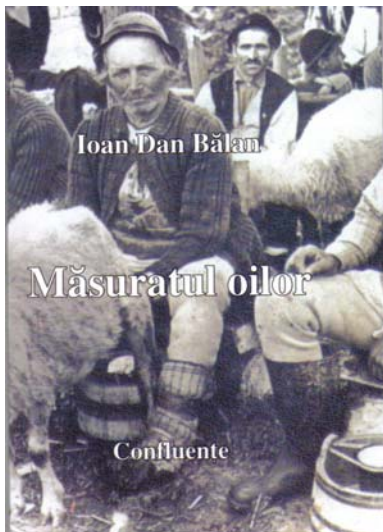
În 2001: *Legende românești. Zona Șurean*, Editura Monada, Petrița,

În 2004: *Legende din Valea Jiului 3 (Parâng, Vâlcău, Straja, Iorgovan)*, Ed. Confluente, Petrița.

În anul 2005 a publicat volumul *Legende românești, (Zona Șurean, Parâng, Vâlcău, Retezat)*, Ed. Confluente, Petrița cu sprijinul Ministerului Culturii și Cultelor.

În 2006: *Minciuni (strigături momârlănești)*, Ed. Confluente, Petrița.

În 2006: *Craii – tradiție folclorică*, Ed. Confluente, Petrița.

Premii obținute (selectiv):

A obținut numeroase premii și diplome, între care:

În 1978 Premiul I pentru poezie și *Trofeul „Lampa de aur”* la Festivalul „*Cântecul adâncului*”, Petroșani.

În 1979 Premiul al III-lea la *Festivalul „Imn vârstelor de aur”*, Tg. Jiu., precum și *Premiul revistei „Ramuri”*, Craiova,

În 1986 Premiul al III-lea la *Concursul de creație literară „Andrei Mureșianu”*, 5-7 dec.,

Brașov, precum și Premiul revistei „*Cântarea României*”, la același festival din Brașov.

În 1987 a obținut *Premiul „Floare de colț”* la Uricani, 21-27 sept., precum și Premiul Editurii Scrisul Românesc din Craiova.

În 1988 *Premiul Editurii Facla din Timișoara*, la concursul de debut în volum.

În 1999 *Premiul special al Editurii Junimea la Concursul național „Ion Creangă” de creație literară-povești*, ediția a VI-a, desfășurat la Bojdeuca din Țicău, sub egida Muzeului Literaturii Române și Premiul Editurii „Portile Orientului”, Iași.

În anul 2001 a obținut *Diploma Novalis la Munchen*, Germania.

Antologii, Dicționare în care a fost cuprins:

Antologiile:

1977: Sub tâmpla stemei, Deva,

1978: Acorduri la vârstele țării, Deva,

1978: Incandescențe subterane, Petroșani,

1979: Cântecul adâncului, Petroșani,

2000: Poveștile de la Bojdeucă, III, Editura Junimea, Iași,

Dicționarele:

- 1999: Dicționarul scriitorilor din Vale, Petroșani Editura Matinal-Cameleonul, întocmit de Mihai Barbu, Ioan Lascu, Ioan Velica, Marian Boboc, precum și în

- 2000: Personalități hunedorene (sec .XV-XX), Dicționar, întocmit de Maria Razba și editat de Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara-Deva, Deva

2004: Dicționarul scriitorilor petrieni, întocmit de Elisabeta Bogățan, Editura Confluente, Petrița.

Colaborări:

A publicat poezie și proză, note de lectură, cronici literare, în: Orizont, Luceafărul, Vatra, Tribuna, Ardealul literar și artistic, Constelația Dragonului, Ramuri, Orient Latin, Al cincilea anotimp, Rostirea Românească, Eminescu, Forum studentesc, Generația interzisă, Solstițiu, Steagul roșu, Zori noi, Matinal, Jurnalul Văii Jiului, (Con)texte, Caiete subterane.

Referințe critice (extras):

„Ioan Dan Bălan e adeptul unei scriituri de tip tradițional, în care clasicitatea narațiunii alternează cu pagini descriptive bine închegate. Universul prozelor lui Ioan Dan Bălan este

acela al vieții minerilor, oameni ai muntelui trăind în rigoarea unor legi nescrise , dar ineluctabile. Autorul scrie despre ele dovedind nu doar o bună cunoaștere, dar și lăsându-și paginile irigate de un lirism aspru, bărbătesc ”.

Marian Odangiu, *Cronici subiective*, în *Orizont* nr.8, 24 febr. 1989 (la vol. În căutarea timpului prezent)

„Subintitulată arhipoem de dragoste, placheta lui Ioan Dan Bălan ne descoperă o lume în care erosul se contopește cu misticul, iar discursivitatea limbajului poetic cu reflexivitatea și interogația retorică:”Prin Tine trăiesc Totul încă o dată - Precum norii toamnei versuri cioplesc - Privește în focul lor moina sorții arde - Iubito, ochii de nor pe versuri mă răstignesc - Tu treci bucuroasă-n mistuitoare-nțelegeri - (Doamne, câtă judecată e dincolo de gând)” (Păcat că m-am născut așa - După atâta dragoste risipită). Iubita poartă pecetea unei inexprimabile taine, ea este o monadă ce unește cele două universuri, cel imanent și cel transcendent, întocmai cum unirea sufletească este împlinită, în planul mundan, de cea fizică”

Daniel Deleanu, *Rostirea Românească* nr 1-2-3, 1998, pag. 91-92

„Sunetul original al lui Ioan Dan Bălan din volumul „Hierathya, lumina mea caldă”, Biblioteca de poezie Vestea, subintitulat „arhipoem de dragoste”, stă în gustul său nedisimulat pentru „strania înviere a duminicii” de lumină caldă și „bucurie sublimă”, în care ghicim imaginea pentru vibrația iubirii.”

Al. Florin Țene, *Arhipoem de dragoste*, în *Orient Latin*, nr. 3, 2000, pag.10

„Găsim aici metafore la tot pasul, figuri de stil ingenios construite și, în general, o lume mirifică, accesibilă doar celor

care își apleacă nu numai urechea, ci tot sufletul spre distingerea filonului vieții, care uneori se vrea descoperit, ca pe o comoară dăătoare de frumos și inedit.”

Mircea Andraș, *Deșteaptă-te române*, 1-8 aprilie 2004, pag. 8

„I. D. Bălan face sforțări laudabile de a-și idealiza sentimentul, de a-și crea prin asta o aură și chiar un spațiu securizant, unde dualitatea este sacralizată, dar nu vizând completitudinea, căci foamea afectelor nu-i potolită decât parțial, și, în orice caz atenuată (diminuată) de actul divinătoriu: Dar nu acuz extazul îl trăiesc drept parte din Dumnezeire - (...) tu fulgerată-n eu...dincolo, cu cei fără prihană...”

Alexandru Sfârlea, Ioan Dan Bălan *Hierathia*, lumina mea caldă, în *Al cincilea anotimp*, nr.5 - 1998, pag. 2

„Cuvintele și metaforele lui Ioan Dan Bălan, profesor în Valea Jiului, aspiră să fie ca florile de mină, acele esențe cristalizate ale pământului, care numai puse în soare capătă formă și culoare și dimensiune”

Aureliu Goci, Premiul revistei „Cântarea României” la concursul „Andrei Mureșianu”, în *Vatra*, nr.4, 1987

„Înzestrat cu o sensibilitate remarcabilă, cu un talent pe alocuri de nestăpânit, acest neobosit argat la marea curte a cuvintelor încearcă prin acest volum un gest temerar : salvarea unui gen de poezie pe nedrept condamnat la uitare. Și reușește ! Sinceritatea versurilor sale, blânda lor linie melodică, sagacitatea simbolurilor, expresivitatea scânteietoare a metaforelor, ineditul exprimării – toate acestea înnobilează uneori până la sublim niște teme cenușii prin definiție.”

Valeriu Butulescu, prefață la *Cumpăna minei*, Editura Călăuza, Deva, 1994

„Modul în care procedează poetul Ioan Dan Bălan la luarea în posesie a celor ce-l înconjoară și le transformă în Poezie este profund original și îmi aduce aminte de o celebră maximă, pe care o și parafrazez: Te poetizez, deci ești. De aici cred că vine și grija cu care Poetul a ales titlul volumului, căci termenul acoladă semnifică ritualul prin care în Evul Mediu cineva care s-a distins în luptă este ridicat la gradul de cavaler.”

Manole Popescu, în *Relații nepotrivite-Matinal*, nr. 61, 8 dec. 1999

„Ioan Dan Bălan scrie cu îndemânare și meșteșug, încât ai senzația că toată acțiunea vine de la sine, aproape fără intervenția autorului. Știe să capteze atenția cititorului, îl face părtaş. Fiecare cuvânt e cântărit cu grijă, apoi este așezat ca o cărămidă la construcția prozei sale.”

Mircea Andraș, *Proza(icul) care țintește – cuvântul Care zidește!*, în *Matinal*, 17-18 nov. 2001

„Nu avem în față, lecturându-i schițele, simple scrieri, ci o galerie de sculpturi în care materia nu este nici piatra, nici bronzul, ci cuvântul, meșteșugit îmbinat de condei, ceea ce ne duce cu gândul la creația unui mare prozator român, Ion Agârbiceanu, cu care, în plan afectiv și, de aici, și la nivelul creației, Ioan Dan Bălan are multe puncte comune.”

H. Dobrogeanu, în *Steagul roșu*, 18 martie 1989

„Are o rădăcină sănătoasă a scrisului, care este filonul popular. E îndrăgostit de elementele esențiale ale naturii și percepe trecerea într-un registru optimist. Nu pare să fie adeptul suferinței artistului, nu este marcat de metafizica îndoielii, pentru că se bazează pe terenul solid al munților (ce

poate să fie mai optimist decât un munte sănătos?). I.D.B. pare să fie un munte sănătos.”

Ion Hirghiduș, Sinteza unei vârste și gratitudinea libertății, în (Con)texte, nr.2, 2003

„Ioan Dan Bălan izbutește să convertească în poezie autentică atomi și molecule din diamantul livresc de natură biblică, filozofică și beletristică. Reminiscentele livrești nu sunt strident decorative, ci filtrate cu discernământ și talent, profund și original.”

Ioan Trancău, Note de lectură, în Matinal, 9 dec. 1996

„Cântând adâncul, poetul își simte ființa năzuind spre înalt, năzuință născătoare de poezie: și-n cearcănul de timp întreb- înaltul sfâșiind e poezie oare? Dubla determinare se impune și pe alte coordonate, poetul simțindu-se definit, atât prin atracția către mister, cât și prin cea către lumină.”

Eliana Bogdan, Cumpăna minei. O carte de suflet, în Vestea nr.2, 1996, pag.2

PETRU ILIE BIRĂU

Pseudonim: Petrică Birău

Anul 1964. O întâmplare nefericită lăsa pur și simplu împietrită comunitatea satului Cimpa din jud. Hunedoara. Tânărul Mitu Birău este înjunghiat chiar în noaptea de Înviere și moare la vârsta de 20 de ani. Motivul crimei: revendicarea unei parcele de teren. Evenimentul persistă multă vreme în memoria locuitorilor din Cimpa. Părinții lui Mitu, Pătru și Marina Birău – oieri momârlani – erau distruși de durere. Mitu fusese singurul lor copil, pe care îl plângeau cu lacrimi fierbinți la vârsta de 40 de ani mama Marina și 50 de ani tata Pătru. Cu greu puteau gândi și accepta ideea că la anii bătrâneții nu vor avea mângâierea unui copil. În seri prelungite cu rugăciuni adresate divinității și nesfârșite șuvoaie de lacrimi au înălțat ruga prin care își exprimau dorința de a mai putea avea un urmaș. Mai apoi, Pătru Birău îl implora pe Dumnezeu de pe vârfurile munților pe unde umbla cu oile să se milostivească, sprijinindu-l pe el și Marina pentru zămislirea unui copil.

Se pare că Dumnezeu i-a auzit și i-a ascultat. După doi ani de la nefericitul eveniment, care a produs în sufletul și inima lui Pătru și Marina Birău nesfârșită suferință, viața celor doi este luminată de nașterea, la 12 mai 1966 a unui băiețel. Copilul, născut la 7 luni este plăpând, firav, în care viața părea

că abia pâlpâie. Cu iubirea și nesfârșita grijă a mamei și a tatălui, cu sprijinul unor medici deosebiți, după aproape 2 ani, micuțul se pare că ajunge la normalitate. În următorii ani, micuțul Petrică se dezvoltă normal, începe școala și devine chiar mai robust decât prietenii de joacă și de școală de aceeași vârstă. Încă de la vârsta de 10 ani, înclinațiile tânărului păreau să fie ușor paralele față de dorințele și opțiunile orientării în viață a copilului exprimate de părinții săi. Familia avea oi multe, pe care Marina și Pătru le îndrăgeau și le îngrijeau în mod deosebit. Micuțului Petrică însă îi plăcea mai mult să deseneze sau chiar să picteze diverse imagini cu oi, decât să le pască. Petrică umpluse pereții casei părintești din lemn cu desene în cretă, fapt ce a provocat oarecum o dezamăgire a părinților. La un moment dat, adolescentul Petrică a desenat mai multe bancnote albastre de 100 de lei cu imaginea lui Bălcescu, bani care erau la acea vreme în circulație. O astfel de bancnotă este descoperită asupra sa la școală de către

învățătoare, fiind acuzat de tentativă de fals și cât pe ce să fie trimis la școala de corecție. „Noroc că a intervenit tata cu un caș și m-a salvat” ne mărturisește, cu un zâmbet șagalnic, Petrică Birău.

În clasa a V-a află de la un coleg de clasă că la Petroșani există o Școală populară de artă unde s-ar putea înscrie pentru a putea învăța mai bine să deseneze și să picteze. Se transferă la Petroșani, frecventând acolo cursurile claselor a VI-a, a VII-a și a VIII-a la „clasa de arte plastice” a profesoarei Felicia

Constantinescu. Petrică Birău recunoaște că Felicia Constantinescu a rămas pentru el un model de conduită în viață, de la care a preluat multe exemple de comportament și gândire. De la părinți învățase tenacitatea și perseverența prin muncă. Tatăl său nu lăsase să treacă nici o zi fără să muncească din greu cu animalele și pământul. Profesoara Felicia Constantinescu l-a învățat ce înseamnă urmarea unei traiectorii în viață după principii morale, respectiv pe de altă parte, să deseneze bine, făcându-l să înțeleagă că desenul poate modela și chiar orienta un destin. În anul 1980 termină cursurile clasei a VIII-a ale Școlii Populare de Artă, orientându-se spre un liceu de artă, cel mai apropiat fiind la Craiova. Însă, tatăl său își exprimă dezacordul de a pleca de acasă. La auzul acestei interdicții, profesoara Felicia Constantinescu merge la casa părinților și insistă pe lângă părinții lui Petrică pentru ca acesta să fie lăsat să plece la Craiova pentru a-și continua studiile.

Tatăl este însă hotărât și de neclintit, afirmând că: „am mai pierdut un copil, așa că nu-l pot lăsa să plece de lângă mine”. Neavând încotro, Petrică rămâne acasă și urmează cursurile Liceului Industrial Petrila luând bacalaureatul în anul 1984. În perioada liceului, la sfatul dirigintelui Lucian Negoii, frecventează cursurile sculptorului Ladislau Schmit, la Casa de Cultură din Petrila, de la care învață ce înseamnă rigurozitatea în artă. În perioada următoare, întrerupe

orice contact cu arta, se angajează la Mina Lonea la vârsta de 18 ani și continuă să lucreze în gospodăria părinților de la Cimpa.

Pasiunea pentru pictură nu dispare. Continuă să realizeze tablouri reușite, în primul rând portrete, apoi compoziții și peisaje. Când s-au adunat 40 de lucrări le duce la Cluj – Napoca, reușind să le înrămeze la atelierul de tâmplărie al Academiei de Arte vizuale „Ion Andreescu”, rectorul Nica Ioachim sprijinindu-l să organizeze prima expoziție personală de pictură, la Muzeul Satului, secția în aer liber, (pădurea Hoia) în cadrul Festivalului Internațional „Lucian Blaga”. Acesta se întâmplă în anul 1993 când l-a cunoscut pe Valentin Tașcu, scriitorul și criticul de artă care i-a prezentat expoziția. În anul următor rectorul Ioachim Nica îi organizează a doua expoziție personală, la Casa „Matei Corvinu” a Academiei de Arte Vizuale „Ion Andreescu” din Cluj Napoca.

În anul 1995, îl cunoaște pe scriitorul Nicolae Uțică. Acesta îl determină să debuteze în critica literară. După publicarea volumului de debut „Asimptotă la nemărginire” (versuri) semnată Nicolae Uțică, acesta îi înmânează cartea cu rugămintea de a-și exprima impresiile pe care le publică apoi în săptămânalul Jurnalul Văii Jiului. Văzând aceste cronici, a început să primească și alte volume de la scriitori consacrați sau debutanți pentru a scrie cronici literare, publicate în diverse ziare sau reviste literare.

A fost vizitat în anul 2001, la Cimpa, de un grup de oameni de cultură din Timișoara printre care scriitorul Nicolae Danciu Petniceanu – președinte al Societății Literar Artistice „Sorin Titel” din Timișoara, actorul George Lungoci, pictorul Ignea Loga, scriitorul George Voștinăru și poetul Marcel Turcu, care i-au propus diverse colaborări literare și cu care a menținut și menține legătura până la momentul de față (ianuarie 2006). Tot în anul 2001, a fost vizitat, pentru prima oară, tot la Cimpa, de scriitorul și jurnalistul Iftimie Nesfântu,

stabilind cu acesta o fructuoasă colaborare literară și jurnalistică. În același an, Nicolae Uțică, scoate de sub tipar volumul de publicistică **„Valea Jiului Valea Plângerii”** (Editura Centrului Județean pentru Creație Populară Mehedinți, 2001) carte în care a inclus eseul **„Mineriada Picturii”** în care era prezentată personalitatea pictorului, criticului literar și publicistului Petrică Birău.

În anul 2002 adună cronicile literare și plastice pe care le-a publicat până atunci în ziare și reviste, alcătuind primul volum de publicistică tipărit de Valeriu Bîrgău la Editura Călăuza, cu o prefață semnată Valeriu Bîrgău.

În iarna anului 2002, a stat o lună de zile la o colibă de pe munte, împreună cu soția Elena și cei doi copii, Felicia și Petru, convenind ca în fiecare seară să le spună acestora o poveste. Epuizându-le pe cele clasice – Capra cu trei iezi, Scufița Roșie, Harap Alb, Povestea Porcului etc – s-a văzut nevoit să improvizeze. Astfel, s-a conturat „Povestea puiului de lup”, „Povestea cu tigrul cel mai tare”, „Păianjenul de fântână ș.a. Copiii ascultau atenți, spunându-i după fiecare povestioară că sunt foarte frumoase. Așa că, Petrică Birău s-a decis să le scrie și eventual să le publice. Apucându-se la așternutul acestora pe hârtie, a constatat că uitase șirul povestirilor. Spre surprinderea sa l-au ajutat chiar Felicia și Petru, copiii săi, care i-au repovestit aventurile puiului de lup, tigrului cel mai tare și alte pățanii ale eroilor de poveste inventați de tatăl lor.

În anul 2003, volumul de povești era conturat. A prezentat manuscrisul doamnei Paulina Popa, directorul Editurii Emia din Deva, care i-a spus că scrierile sunt bune și ar vrea să le publice. Cu sprijinul financiar primit de la Sindicatul Liber EM Lonea, (președinte ing. Mihai Chițac vicepreședinte Robert Barth) în 2003 este editată și tipărită cartea de povești pentru copii **„Povestea puiului de lup”**, la Editura Emia, semnată Petrică Birău.

Activitatea literară continuă în anul 2004, cu apariția volumului de publicistică **„Multiplii și submultiplii cuvântului”** prin încurajarea primită de la Valentin Tașcu și susținerea financiară de la Primăria orașului Petrița. În același an participă la **Festivalul Literar „Duiliu Zamfirescu”** de la Focșani, invitat de Gheorghe Neagu – președinte al Societății Literare „Duiliu Zamfirescu”. În același an, este desemnat consilier în comitetul de consilieri al Institutului Biografic American din Carolina de Nord. Biografia sa este inclusă în dicționarul **„Personalități hunedorene”** – Ediția a II-a - autor Maria Razba, publicat la Editura Emia din Deva. Tot în 2004 devine membru al Asociației Scriitorului din Județul Hunedoara (președinte Valeriu Bârgău) fiind primit ca redactor la revista **Ardealul literar**.

În anul 2005 devine membru al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România. Cu sprijinul financiar primit de la Sindicatul Liber EM Lonea (președinte ing. Tiberiu Cozma, vicepreședinte ing. Iosif Bucur), reușește editarea și tipărirea cărții de povești pentru copii **„Păianjenul din fântână”** (Editura Călăuza, Deva 2005). Devine membru al Asociației **„Codex Aureus”** București (președinte fondator Iftimie Nesfintu). Continuă activitatea publicistică fiind redactor la revista *Viața de la Est la Vest*, editată de Ioan Dan Bălan și redactor la ziarul *Realitatea petrileană*, editat de ing. Claudiu Mîrlogeanu. În toamna anului 2005, publică monografia **„Al. Florin Țene, Literatura ca mod de viață”** (Editura „Eurograph” Cluj Napoca, 2005) pe care a dedicat-o prietenului său scriitorul Al. Florin Țene, în urma bogatei corespondențe dintre ei.

*

* *

Născut la 12 mai 1966 în localitatea Cimpa, jud. Hunedoara.

Absolvent al Universității „Constantin Brâncuși” Târgu-Jiu, profilul Arte Plastice și Decorative, specializarea Pedagogia Artelor Plastice și Decorative, promoția 2008, media generală 9,60.

Profesii:

1984- 1985, **vagonetar**, Exploatarea Minieră Lonea;

1985- 1998, **figurant topograf**, Exploatarea Minieră Lonea;

1998- 1999, **vagonetar**, Exploatarea Minieră Lonea;

1999- 2000, **ajutor miner**, Exploatarea Minieră Lonea;

2000- 2006, **miner**, Exploatarea Minieră Lonea;

2006-2007, **șomer**;

2007- 2008, **suplinitor necalificat profesor de Educație Plastică**, Liceul de Informatică Petroșani și Școala Generală „Ana Colda” Petrila,

Debut publicistic :

1996, cu articolul „ Eminescu subiect de dispută între un actor și un pictor “, în „Matinal “ nr. 1569 ,din 20 ianuarie 1996.

Debut editorial :

2002 ,cu volumul de publicistică „Pânțelele chitului “ , la Editura „Călăuza” din Deva, cu o prefață de Valeriu Bârgău.

Cărți publicate :

„Pânțelele chitului“, publicistică, Editura „Călăuza “ ,Deva , 2002 ;

„**Povestea puiului de lup**”, povești pentru copii, Editura „Emia”, Deva, 2003;

„**Multiplii și submultiplii cuvântului**”, publicistică, Editura “Clusium”, Cluj-Napoca, 2004;

„**Păianjenul din fântână**”, povești pentru copii, Editura “Călăuza v.b.”, Deva, 2005;

„**Al Florin Țene, literatura ca mod de viață**”, studiu biografic, Editura “Eurograph”, Cluj-Napoca, 2005.

Prezențe în antologii:

„**Vioara din inima pădurii**”, critică literară, Editura “Amurg sentimental”, București, 2004;

„**Antologia scriitorilor petrileni**”, proză, Editura “Confluente”, Petrila, 2004;

„**Statornice clipe**”, critică literară, Editura „Amurg sentimental”, București, 2006;

„**Punct și de la capăt**”, critică literară, Editura „Amurg sentimental”, București, 2006.

Ilustrații de carte:

Paul Blaj „**Valsul Vocalei**”, versuri, Editura „Napoca Star”, Cluj-Napoca, 2005.

Cărți prefațate:

Dumitru Gălățan-Jieț „**Tradiții și obiceiuri în satele din estul Văii Jiului**”, proză, Editura „Focus”, Petroșani, 2005.

Prezențe în emisiuni tv:

„Miezul problemei”, Național TV, 24 octombrie 2007, ora 22,00, realizator Dan Grigore Duțu, emisiune reluată în 28 februarie 2008, ora 22,00;

„Te vezi la știrile Pro TV”, Pro TV, 16 martie 2008, ora 13,30, realizator Cristian Tabără, emisiune reluată în 22 martie, ora 6,00.

Redactor:

„Ardealul literar “ , „Viața de la Est la Vest”, Realitatea petrileană“ (2005-2006) , „Revista de etnografie, antropologie și folclor“, „Confluente literare internaționale”, „Eminescu” (2000- 2006).

Colaborări:

„Ardealul literar și artistic “, „Matinal “, „Răstimp“, „Cetatea culturală“, „Unda de șoc“, „Semne“, „Curierul Primăriei Municipiului Cluj-Napoca“, „Ateneu“, „Oglinda literară”, „Amurg sentimental“, „Poștașul“, „Sinteze literare“, „Curierul Văii Jiului“, „Incomod“, „Mesagerul cultural“, „Gazeta Văii Jiului”, „Anotimpuri literare“, „Caietele Columna“, „Viața de pretutindeni“, „Vestea”, „Agora literară”, etc.

Membru în:

Asociația Scriitorilor din județul Hunedoara, Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, Asociația culturală „Codex Aureus” București, Comitetul de Consilieri în Cercetare al Institutului Biografic American din Carolina de Nord (din 2004), Comitetul de consilieri al Casei de Cultură „Ladislau Schmidt” Petrila (2006-2007), Asociația „Les amis de la France” Petrila, Liga Scriitorilor din România, Cercul de Educație și Cercetare Științifică Studențească din cadrul Universității „Constantin Brâncuși” Târgu-Jiu (2008).

Membru de onoare în:

Asociația „Arts’Missan”, Armissan (Franța) (2007).

Diplome:

Diploma omagială, oferită de Consiliul local al orașului Petrila, pentru participarea la festivitatea prilejuită de împlinirea a 505 ani de la prima atestare documentară a orașului Petrila, 1998;

Diploma de Excelență, acordată de Primăria orașului Petrila, 2004;

Diploma de onoare, pentru participarea la proiectul „Cool-tura la PeRiFeRiE”, organizat de Sindicatul Studenților Democrați din Universitatea Petroșani și Asociația Tineri pentru Viitor 2006;

Diploma specială pentru merite literar-artistice, la Festivalul Internațional de Poezie „Emia”, Ediția a VII-a, Deva, 2007;

Diploma pentru rezultate deosebite obținute la concursurile naționale de arte plastice, acordată de Universitatea „Constantin Brâncuși” Târgu-Jiu, 2008.

Distincții:

Placheta Universității „Constantin Brâncuși” Târgu-Jiu, pentru rezultate deosebite obținute în activitatea studentescă, 2008.

Prezentări în dicționare:

Maria Razba „**Personalități hunedorene**”, ediția a II-a, Editura „Emia”, Deva, 2004;

Constantin Toni Dârțu „**Personalități române și faptele lor, 1950-2000**”, vol. IV, VI, XIV, XXVIII, Casa de Editură Venus, Iași, 2003-2008;

„**The Contemporary Who’s Who of Professionals**”, ediția 2003-2004, American Biographical Institute, USA.

Referințe în volume:

Nicolae Uțiță „**Valea Jiului, Valea Plângerii**”, Editura Centrului Județean al Creației Populare Mehedinți, 2000;

Fabrice Bloch „**Mineriade II**”, Les fleurs de mine/Edition de mai 2006, reportage graphique dans la Vallée du Jiu, Roumanie;

Ștefan Nemecek „**Toleranța în filosofia lockeeană**”, Editura „Realitatea Românească”, Vulcan, 2006;

Iftimie Nesfântu „**Schitul de ceară**”, Editura Codex Aureus, București, 2006;

Ion Popescu Brădiceni „**Bazele transmodernismului**”, Editura Universitaria, Craiova, 2007;

Dumitru Gălățan-Jieț „**Momârlanii, ieri și azi**”, Editura „Autograf MJM”, Craiova, 2007;

Iftimie Nesfântu „**Transformarea Ψ**”, Editura „Codex Aureus”, București, 2007;

Ștefan Nemecek „**Presa hunedoreană (de la origini până în prezent)**”, vol. 2, Editura Realitatea Românească, Vulcan, 2007;

Dumitru Gălățan Jieț, Isidor Chicet „**Momârlanii din Valea Jiului**”, Editura „Autograf MJM”, Craiova, 2008;

Referințe în periodice :

Mihai Barbu „Și în Cimpa se nasc pictori”, în „Matinal”, 16 iulie 1994;

Elena Iovan „Comuniunea cu Dumnezeu”, în „Jurnalul Văii Jiului”, anul I, nr.7, 25 iunie 1997;

Al Florin Țene „Arhitectura unui regal artistic”, în „Curierul Primăriei Municipiului Cluj-Napoca”, 14 iulie 1997;

Gheorghe Chirvasă „Adriana Radu Mocanu „Petrică Birău sau teama de origini”, în „Relații nepotrivate”, magazin cultural săptămânal al cotidianului „Matinal”, nr.2, 01 octombrie 1998;

Marian Boboc, Dan Codrea „Un cincinal de artă plastică la „Simeza”, în „Matinal”, nr.2390, 9 octombrie 1998;

Gheorghe Chirvasă „Petrița 505 ani- ultima zi a manifestărilor”, în „Matinal”, nr.2381, 29 septembrie 1998;

Cecilia Stănescu, Adriana Radu Mocanu „Petriță Birău în expoziție”, în „Matinal”, nr.2558, 1-2 mai 1999;

Petrișor Ciorobea „Un împătimit întru portretistică și peisaj”, în „Cuvântul liber”, anul XI, nr.2401, 28 mai 1999;

Rahela Barcan „Dorința de ascensiune în pictura lui Petriță Birău”, în „Poștașul”, anul VII, nr.82, 16-31 mai 1999;

Cecilia Gabriela Feier „Concordie”, în „Poștașul”, anul VII, nr.82, 16-31 mai 1999;

Marian Boboc, Dan Codrea „Un pictor de pe str. Birăoni (din Cimpa) a expus la Teatru”, în „Matinal”, nr.2593, 11 iunie 1999;

Cecilia Stănescu, Adriana Radu Mocanu „Vernisaj”, în „Matinal”, nr 2586, 3 iunie 1999;

Al Florin Țene „Un spectacol care amână trecerea pragului albastru”, în „Curierul Primăriei Municipiului Cluj-Napoca”, anul V, nr. 223, 21 iunie 1999;

Mircea Andraș „Telegrama din Vale, adrisant Petriță Birău, pictor”, în „Poștașul”, anul VII, nr.88, 15-31 august 1999;

Marian Boboc, Dan Codrea „Pete...de culoare”, în „Relații nepotrivite”, nr.53, 13 octombrie 1999;

Ioan Dubek „Expoziție de artă modernă la Casa studenților din Petroșani”, în „Gazeta de Sud”, 12 octombrie 1999;

Geo Galetaru „Vizionarism și elevație spirituală”, în „Vrerea”, an V, nr.18, octombrie 1999;

Leila Osman „Cenaclul de vineri”-nucleu al creației literar-artistice de acum 15 ani”, în „Relații nepotrivite”, magazin cultural săptămânal al cotidianului „Matinal”, nr.104, 04 octombrie 2000;

Ioan Dan Bălan „Salonul de artă modernă al Văii Jiului”, în „Relații nepotrivite”, nr.111, 15 noiembrie 2000;

Mircea Andraș „11 cronici plastice în epigrame”, în „Relații nepotrivite”, nr 112, 22 noiembrie 2000;

Maria Dincă „Rațiunea sau simțul?”, în „Poștașul”, nr.117, 1-15 noiembrie 2000;

Carmen Popa „Glasul frumosului și iubirii eterne”, în „Curierul Văii Jiului”, nr.389,07 iunie 2001;

Leila Osman „Noi orizonturi petrolene”, în „Matinal”, nr.3114, 7 martie 2001;

Iftimie Nesfântu „Nedeia stricată”, în „Cotidianul”, 17 aprilie 2001;

Liviu Tomiuc „Regal de artă plastică made în Valea Jiului”, în „Valea Jiului”, 24 mai 2001;

Ilie Pinteza „Un salon de artă mai reușit ca niciodată”, în „Exploziv”,nr.10 (63), 24-31 mai 2001;

Robert Hummel „Expoziție”, în „Valea Jiului”, nr.60, 31 mai-6 iunie 2001;

Mircea Bătcă „Agenda galeriei „Forma”, în „Arhipelag”, nr.1, 2001;

Marian Boboc „Cultura pe Jiul de Est și de Vest”, în „Săptămâna Văii Jiului”, nr.48, 10-16 august 2001;

Alice Brandisz „Pictorul momârlanilor”, în „Hunedoreanul”, nr.349, 16 august 2001;

Ioan Popa „La Făgăraș, Badea Cârțan între legendă și realitate”, în „Gazeta de Transilvania”, nr.3354, 13 august 2001;

Al Florin Țene „Petrică Birău, pictor neoimpresionist”, în „Curierul Primăriei Municipiului Cluj-Napoca”,nr.341, 24 septembrie 2001;

Iftimie Nesfântu „Ochi de pictor”, în „Flacăra lui Adrian Păunescu”, nr.10, 8 noiembrie 2001;

Ioan Dubek „Pictorul momârlanilor”, în „Hunedoreanul”, nr.436, 19 noiembrie 2001;

Mircea Andraș „Pictura, provocare împotriva tăcerii”, în „Matinal”, nr.3310, 12 decembrie 2001;

Dorel Țîrcomnicu „Un miner vrea să ridice un monument din craniul calului său”, în „Național”, anul VI, nr.1544, 20 mai 2002;

Iftimie Nesfântu „Întâmplări ciudate în ținutul momârlanilor”, în „Cotidianul”, nr.128, 4 iunie 2002;

Csabi Lorinț „Premieră culturală”, în „Valea Jiului”, nr.12(78),04 august 2002;

Leila Osman „Petrică Birău sau vocația sensibilității umane”, în „Matinal”, nr.3490, 12 august 2002;

Claudiu Moldovan „Valea Jiului continuă să iubească arta și frumosul”, în „Gazeta Văii Jiului”, nr.20, 3-9 octombrie 2002;

Al Florin Țene „Ardealul literar și artistic –sau autoritatea de valoare”, în „Curierul Municipiului Cluj-Napoca”, nr.349, 07 octombrie 2002;

Valeriu Bârgău „Primul pictor-scriitor ieșit din lumea fantastică a momârlanilor”, în „Săptămâna Văii Jiului”, 29 noiembrie-5 decembrie 2002;

Ilie Pinteș „Pântecele chitului”, în „Gazeta Văii Jiului”, nr.41, 06 decembrie 2002;

Iftimie Nesfântu „La Răscoala s-au întors lupii și au mâncat toți câinii din sat”, în „Flacăra lui Adrian Păunescu”, nr. 1-2-3, 16 ianuarie 2003;

Marian Chirulescu „Din reviste culturale”, în „Axioma”, anul IV, nr.12 (45), decembrie 2003;

Al Florin Țene „Pântecele chitului”, în „Ardealul literar”, nr.4 (20), 2003;

Ludovic Peter „Zilele petrolului”, în „Weekend”, nr.1, 13 septembrie 2003;

Leila Osman „Zilele petrolului, o istorie de peste o jumătate de mileniu”, în „Matinal”, nr.3767, 9 septembrie 2003;

Marian Boboc „O poveste a unui pui de...lup”, în „Săptămâna Văii Jiului”, nr.153, 19-25 septembrie 2003;

Dumitru Velea „Cu Valentin Tașcu la ora maturității”, în „Matinal”, nr.3857, 21 ianuarie 2004;

Iftimie Nesfântu „Crimă în noaptea de Înviere”, în „Flacăra lui Adrian Păunescu”, nr.17(136), 22-28 aprilie 2004;

Isidor Chicet „Tradiții care dispar”, în „Miorița”, nr.11, 2004;

Iftimie Nesfântu „Un pictor zugrăvește stingerea momârlanilor”, în „Flacăra lui Adrian Păunescu”, anul IV, nr.20(139), 13-20 mai 2004;

Lucreția Gabroveanu „O lucrare enciclopedică”, în „Matinal”, nr.3910, 03-04 aprilie 2004;

Mircea Andraș „Reprezentantul nostru la Deva”, în „Pur și simplu incomod”, an I, nr.17, 12-18 august 2004;

Mariana Vârtosu „Zilele Duiliu Zamfirescu la cea de-a patra ediție/ 2004”, în „Oglinda literară”, an III, nr.33, septembrie 2004;

Valeriu Bârgău „O expoziție interesantă & un pictor autentic”, în „Călăuza noastră”, an XIV, nr. 750, 2-8 septembrie 2004;

Al Florin Țene „Semne particulare ale pictorului Petrică Birău”, în „Gazeta Văii Jiului”, 14 septembrie 2004;

Mircea Bâtcă „Agenda galeriei Forma”, în „Semne”, an VI, nr. 3-4(23-24), 2004;

Iftimie Nesfântu „Autoportret cu pictor în stare născândă”, în „Amfitrion”, nr.2-3, 2004;

Marian Boboc „A fost ediția a doua a Zilelor orașului Petrila”, în „Gazeta Văii Jiului”, an III, nr. 509, 12 octombrie 2004;

Ilie Bodea „Mineriada culturii”, în „Deșteaptă-te române”, an I, nr.42, 28 dec. 2004-04 ian. 2005;

Miron Țic „Vioara din inima pădurii”, în „Eminescu”, an V, nr.17-18, 2005;

Ilie Pinteza „Ziua francofoniei la Petrila”, în „Servus Hunedoara”, nr.231, 21 martie 2005;

Mircea Nistor „Ziua francofoniei la Petrila”, în „Matinal”, nr.4169, 22 martie 2005;

Elisabeta Bogățan „Birău Petrică-Multiplii și submultiplii cuvântului”, în „Matinal”, nr.4191, 16-17 aprilie 2005;

Victor Sterom „Multiplii și submultiplii cuvântului”, în „Sinteze literare”, nr.46,47, 2005;

Dan Codrea „A doua carte despre momârlani”, în „Săptămâna Văii Jiului”, nr.231, 11-17 martie 2005;

Claudiu Moldovan „Lansare de carte”, în „Valea Jiului”, nr.276, 18 martie 2005;

Iftimie Nesfântu „Zodia racului: Valea Jiului în comă”, în „Flacăra lui Adrian Păunescu”, anul IV, nr.27(198), 8-14 iulie 2005;

Al Florin Țene „Petrică Birău-Multiplii și submultiplii cuvântului”, în „Viața de pretutindeni”, nr.2, martie 2005;

Mariana Sperlea „Jubileu-Eminescu la cinci ani editoriali”, în „Eminescu”, nr.3(19-20), 2005;

Iftimie Nesfântu „Și când bătrânii se vor stinge...” în „Viața medicală”, nr.35, 02 septembrie 2005;

Cornel Boteanu „O nouă carte despre comunitatea momârlanilor”, în „Răstimp”, nr.3(33), 2005;

Iftimie Nesfântu „Nimeni nu-i plânge pe momârlani și pe mineri”, în „Flacăra lui Adrian Păunescu”, nr.35 (206), 2-8 septembrie 2005;

Al Florin Țene „Orice călimară poate să devină un Vezuviu”, în „Viața de pretutindeni”, anul I, nr. 7-8, august-septembrie 2005;

Vasile Beldie „Zilele Petrilene- un real succes”, în „Valea Jiului”, an VI, nr.303, 30 septembrie 2005;

Nicolae Uțică „Apariții editoriale”, în „Gazeta Văii Jiului”, 01 noiembrie 2005;

Persida Rugu „Lumina din fagurele toamnei”, în „Viața de pretutindeni”, nr.4, octombrie-decembrie 2005;

Marin Oprea „Literatura ca mod de viață”, în „Tribuna afacerilor”, nr.49(108), ianuarie 2006;

Miron Țic „ Petrică Birău: Al Florin Țene-Literatura ca mod de viață”, în „Viața de pretutindeni”, nr.1-2 (12-13), ianuarie-februarie 2006;

Persida Rugu „Petrică Birău: Al Florin Țene-literatura ca mod de viață”, în „Adevărul de Cluj”, nr.4620, 10 ianuarie 2006;

Victor Sterom „Fulgurații”, în „Viața de pretutindeni”, an II, nr. 1-2(12-13), ianuarie-februarie 2006;

Eugen Evu „Petrică Birău: Al Florin Țene-Literatura ca mod de viață”, în „Nova Provincia Corvina”, nr.39, martie 2006;

Diana Mitrache „S-a disponibilizat ca să devină artist cu acte în regulă”, în „Matinal”, nr.4563, 6 iulie 2006;

Carmen Cosman „Întunericul din subteran, schimbat cu luminozitatea culorilor”, în „România liberă”, 6 iulie 2006;

Cătălin Răduțoiu „Perspective artistice inedite oferite de plaiurile Cimpei”, în „Gazeta Văii Jiului”, an V, nr.1008, 10 iulie 2006;

Ileana Firțulescu „Miner disponibilizat ajuns pictor”, în „Flacăra lui Adrian Păunescu”, anul VII, nr.28(251), 14-20 iulie 2006;

Robert Hummel „Tabăra de sculptură Baru, 2006”, în „Viața de la Est la Vest”, anul II, nr.6, octombrie 2006;

Gheorghe Neagu „Bibliopolis”, în „Oglinda literară”, nr.58, octombrie 2006;

Irimie Străuț „Un veleitar criticastru face ierarhizări aberante scriitorilor hunedoreni”, în „Călăuza noastră”, nr. 831, 23-29 martie 2006;

Mircea Andraș „Un cimpean la Paris”, în „Pulsul Văii Jiului”, anul I, nr.6, 25 ianuarie-10 februarie 2007;

Elisabeta Bogățan, La Paris, manifestări culturale dedicate intrării României în UE”, în „Călăuza noastră”, anul XVII, nr.883, 22-28 martie 2007;

Vasilică Ichim, Orașul Petrila reprezentat cu cinste la Paris”, în „Gazeta Văii Jiului”, anul VI, nr.1215, 17-18 martie 2007;

Elisabeta Bogățan „Manifestări culturale dedicate României”, în „Curierul Văii Jiului”, anul XIII, nr.544, 22 martie 2007;

Iftimie Nesfântu „Ținutul momârlanilor”, în „Săptămâna turistică”, anul II, nr.23(33), 21-27 iunie 2007;

Ina Jurcone „Și tăcerea e muzică”, în „Servus Hunedoara”, nr. 847, din 30 august 2007;

Vasilică Ichim „Vicepreședintele Societății Poetilor Francezi a lansat la Petrila”, în „Gazeta Văii Jiului”, anul VI, nr. 1355, luni, 3 septembrie 2007;

Marian Boboc „Festivalul Internațional de Poezie Emia, Deva, 2007”, în „Gazeta Văii Jiului”, anul VI, nr. 1362, marți, 11 septembrie 2007;

Oana Bimbirică „Două zile de versuri la Deva”, în „Replica”, nr.252, 6-12 septembrie 2007;

Vasile Ponea „Creatorul Petrică Birău”, în „Caietele Columna”, anul XI, nr. 51/3, 2007;

Sorin Oprea „Cultură, artă și caritate”, în „Opinia de Valea Jiului”, nr. 276, 27 februarie- 2 martie 2008;

Daniela Miklos „Salon de iarnă”, în „Curierul Văii Jiului”, anul XIV, nr.589, joi, 28 februarie 2008;

Al. Roșianu „Cenaclul literar “Vasile Sav”- școală de literatură”, în „Agora literară”, anul I, nr. 1, aprilie 2008.

MARIN I. BLENDEA

Născut la 27 iulie 1940 în Craiova. Absolvent al liceului „N. Bălcescu” (fostul „Carol”) din Craiova în 1957. Între 1957-1959 urmează cursurile Școlii tehnice de Metrologie București. Între 1959-1962 student la Institutul de Mine Petroșani. În aprilie 1962 se angajează la E.M. Lupeni ca muncitor subteran. Lucrează în subteran până în iunie 1968 transferându-se la IFA Vâscoza Lupeni, la început ca tehnician iar din iunie 1970 ca și consilier juridic. În 1970 absolvă cursurile Facultății de Drept din Cluj. Între 1971-1973 urmează cursurile la Facultatea de Filozofie din Cluj. Lucrează la Vîscoza Lupeni până în 1987 când se transferă la Regia Autonomă a Huilei Petroșani tot ca și consilier juridic. Între 1990-1992 detașat de la RAH Petroșani la Primăria Lupeni unde a îndeplinit funcția de secretar de primărie. Pensionar pentru limită de vârstă din 1994. Lucrează și după pensionare la IACMM Petrosani (1994-1998) ca și consilier juridic, iar din

februarie 1998-august 2003 la Primaria Lupeni ca secretar de primărie.

Secretar al Primăriei Municipiului Lupeni, mai mulți ani după 1989, Marin Blendea a sesizat și reținut, după scrisesele domniei sale, mai multe nereguli și ilegalități în ceea ce privește administrația publică locală. Toate respectivele „însemnări mentale” au fost redactate sub forma unui interviu imaginar cu un reporter imaginar constituind conținutul unui volum de 135 de pagini tipărit sub titlul *12 zile din spovedania unui secretar de primărie*.

„Nimic nu se poate clădi – trainic și temeinic – pe minciună și in Justiție. Suntem mințiți zilnic, pe toate căile mass-media cu seninătate și nerușinare și – ceea ce este cel mai grav – noi știm acest lucru, dar acceptăm și ne complacem în această stuație (reminescențe de pe timpul comuniștilor).

Nu ați uitat vechile noastre adevăruri absolute pe care le strigam înainte de 1989. De câte ori nu ați mers la mitinguri, defilări etc, aplaudând și zbierând. Din toți boșogii! – să trăiască... știți voi cine, dar în sufletele voastre vă gândeați că faceți toate acestea așa, ca pentru un om bolnav, nu odată spunând între voi: *Lasă-l dracu' mă, dacă îi place așa ceva să-i facem pe plac, că noi ne vedem de-ale noastre!*

Această duplicitate a românului ne-a marcat toată istoria noastră, ne marchează prezentul și, avem toate șansele să ne marcheze și viitorul.

Așa se va întâmpla dacă nu vom pune piciorul în prag și nu vom striga cu toții, la unison: *Gata, ajunge cu minciuna, cu hoția, cu duplicitatea, cu aplicarea modului nostru de viață atât de dăunător: lasă, că eu mă descurc!*

Să spunem adevărurile pe care le știm. Să ne spunem ADEVĂRUL. Să gândim ca marele filosof antic... *dar mai prieten îmi este adevărul.*

În ceea ce privește prezenta carte declar, sincer și fără echivoc, că nu mă pretind un scriitor autentic, ci mai degrabă un cronicar al vremurilor ce le-am trăit după 1989. Pretind însă că am evocat adevărul 100% cu riscul de a pierde din caracterul academic al lucrării. De aceea am și îmbrăcat lucrarea într-un imaginar interviu, aceasta înlesnindu-mi să mă exprim simplu și concis, pe înțelesul tuturor.

Toate cele redatate în acest *interviu* s-au petrecut (și grav este că se petrec în continuare) într-un municipiu din Transilvania noastră mult prea înțeleghătoare ce cele mai multe ori.

În ceea ce privește personajele, toate sunt reale, dar le-am dat *nume conspirative* câteodată chiar anagramându-le numele.” subliniază autorul în *Cuvântul înainte* al cărții.

Considerându-se un „veritabil căutător al dreptății” dar care similar cu Don Quijote care se luptă cu morile de vânt, Marin Blendea se înscrie în campania electorală din iunie 2008., fiind contracandidatul actualului primar în exercițiu. Voturile obținute, în jur de 100, au constituit o reală decepție, dovedindu-se că toate eforturile depuse prin editarea volumului „7 ZILE DIN SPOVEDANIA UNUI SECRETAR DE PRIMĂRIE” au fost zadarnice.

MARIAN BOBOC

Născut pe 4 august 1967, în Petroșani. Absolvent al Liceului Industrial Minier, electrician subteran la EM Livezeni, apoi operator – suprafață la aceeași mină; disponibilizat cu „Ordonanța 22”, în 1997. Între 1992-1993 – student la Facultatea de Litere a Universității „Spiru Haret” (București).

Între 1993-1996, colaborator al LSMVJ; alături de Petre Braiț, coorganizator la patru ediții ale Festivalului de Literatură **Aici ne sunt vișătorii**. Membru al cenaclului „Boema”, redactor șef la săptămânalul Ortacul. Din 1994 până în 1996 redactor șef al revistei „Abataj”.

Coautor (alături de Adrian Cerchez) al **Sexpoziției „Tina Tuner, Cornelia, orașul cu barbă” (expoziție de picto-poezie)**.

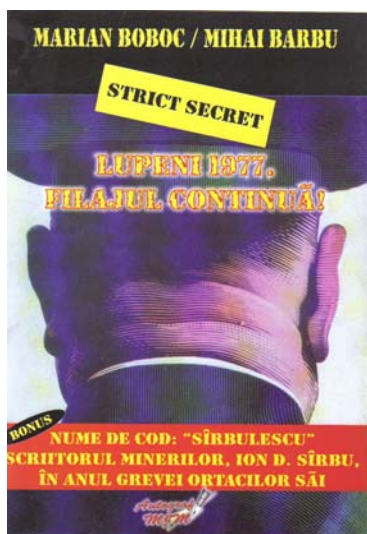
Autor al Expoziției de literatură universală Marian Boboc 1993.

Debut literar: „Echinox” nr. 3/1993.

Debut editorial: **De-a iubirea** (versuri), Editura Cameleonul, Petroșani, 1994.

Alte apariții: *Prima putere în pat* (poeme), Biblioteca „Abataj”, Petroșani, 1996.

A publicat în „Echinox”, „Astra”, „Tribuna”, „Vatra”,

„Calende”, „Timpul”, „Poesis”, „Arca”, „Familia”, „Paralela 45”.

Premiat în 1994 de Fundația „Flores Juventutes”, Gents, Belgia; premiul Fundației Culturale „I.D. Sîrbu” în 1992 și a Festivalului „Aici ne sunt visătorii”, în 1993.

Referințe critice:

„**Din Valea Jiului**, de unde, de obicei „vin minerii”, ne sosește această carte de poezie inocentă și profundă, mustind de poezie ca de un blestem. Există un straniu amestec de forță și

fragilitate în această poezie, un desăvârșit echilibru între „delirul liric” și controlul acestuia. (...) Cred că Marian Boboc este un tânăr poet despre care vom mai auzi.”

Liviu Antonesei – „Convorbiri literare”, 1994)

„**Mai tânărul** Marian Boboc își permite încă să spună sus și tare: „O flegmă pe parbrizul exigenței”. Vârsta desigur.”

Svetlana Cârstea, Adevărul literar și artistic, 1994

„Apărută la Editura „Cameleonul” (1994), **De-a iubirea** atrage atenția prin capacitatea poetului de a-și organiza discursul care se derulează, în general, fără poticneli, prin fantezie asociativă, și o binevenită îndrăzneală de factură modernistă.”

Mircea Bîrsilă – „Calende”, 1994

„O primă impresie pe care o ai la citirea acestor poeme este că autorul lor face parte din tagma celor îmbolnăviți

iremediabil de propria lor poezie. (...)

Da, poemele sunt expresia exaltării. Sunt exaltarea și bucuria însăși. Abundă de vitalitate, de proșpețime, de lumină. Limbajul lui este unul amețitor încât apare aici acea beție a cuvintelor. Cuvintele sunt în liberate. Și în poem totul devine permis.”

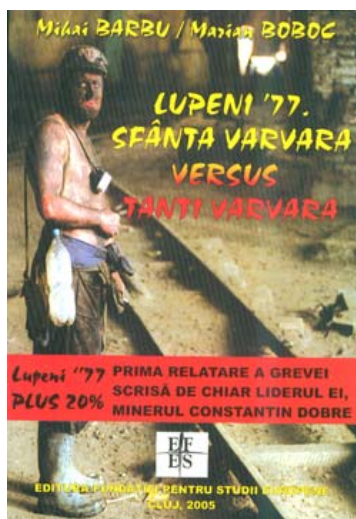
Dumitru Crudu – „Transilvania Expres”, 1994

„Prima sa putere în pat vine după o joacă *De-a iubirea* apărută acum doi ani, marcând o continuitate programatică în hârjoana sexuală trasă pe versuri. Marian Boboc e un nonșalant al eroticii și al limbajului îndrăzneț în frivolitate, dar departe de slobozeniile suave ale lui Emil Brumaru și de grația incandescenței. Erotica lui e deromantizantă, abruptă și fără solemnitate ori ceremonial, contrasă la acte elementare.

„Sumară ca o simplă bravură senzuală, falică, în care poetul amestecă euforic, delicateți și crudități, încercând să țină poemul în ritmul binar al avântului și decepției sexuale și încălzind retorica la temperatura sângelui învăpăiat.”

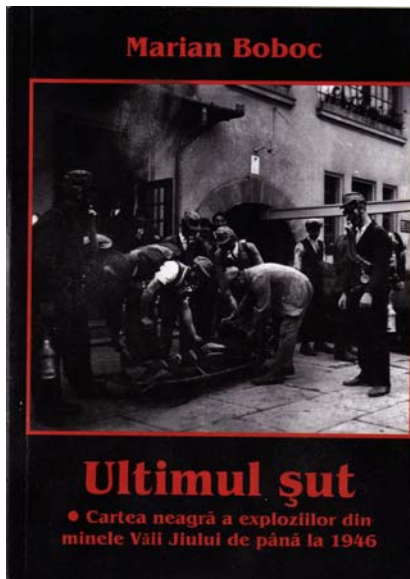
Al. Cistelecan – „Luceafărul” – 1996

„Poemele lui Marian Boboc din volumul *De-a iubirea* definesc, dincolo de ideea receptării ludice a unor stări existențiale, „o bizară nevoie de poeme”, adică necesitatea creării unei suprastructuri a cuvântului, în care se condensează cele trei dimensiuni: „timpul încrement”, dominat de

melancolie, spațiul-privire și adâncimea onirică.”

Adriana Cean – „Echinox”, 1995

„Cam haihui și boem se arată poetul în debutul său, oricum talentat și destul de desfrânat în propria-i vocație. Noctambul și erotoman, băiat de gașcă poeticească, tânăr furios ori dedat pasionatelor descripții, adesea cinice, ale iubitei, iată „identitățile” în care-i place lui Marian Boboc să locuiască (...)

„Așteptăm cu încredere a doua carte a lui Marian Boboc, poet tânăr, trăitor, cum spuneam la început, în Petroșani, un oraș

clasic, în felul lui.

Aurel Pantea – „Vatra”, 1994

„Asemănător pe undeva, cu Mircea Bârsilă și cu Mircea Dinescu, Marian Boboc riscă, dacă nu își va epura poezia de aluviunile și grohotișurile obositoare, să rămână veșnic un copil teribil. Talentații, cum este Marian Boboc, trebuie amendați la timp pentru ca mai apoi, să nu umble de-a otova, îmbătați cu busuioacele laudelor de circumstanță, pe autostrăzile unei literaturi în care se circulă cu viteză.”

Robert Șerban – „Unu”, 1996

„Cu volumele De-a iubirea și prima putere în pat , Marian Boboc a intrat în tagma poeților bănuți că, pe urmele

unor redevabili optzeciști, au erotizat excesiv universul poeziei nouăseciste. Simplă coincidență pentru că M.B. e un ins original și nu cade atât de ușor în capcana locurilor comune. Vitalitatea minerească, verbul frust și cinic, predispoziția pentru revoltă îl recomandă pe tânărul poet drept un creator interesat de ieșirea din tipare. Am putea să adăugăm și o anumită slăbiciune pentru poezia lui Dan Giosu. Suspendat între două realități, (a poemului și cea pur și simplu”) poetul o alege întotdeauna pe cea palpantă care îl aruncă în postura de păgubos, de supărat pe lume și, în cele din urmă, în aceea de nonconformist eroic.”

Gheorghe Mocuța – „Arca”, 1997

„În timpul poetic al lui Marian Boboc, prezentul nu-ți oferă nici o șansă: el este o stare de criză continuă, o succesiune de „morți amânate”. Supraviețuirea este un subterfugiu de o clipă al poemului un incredibil balans pe sârma mortalului echilibru plastic (...).

Lipsit de complexe, Marian Boboc se orientează fără greș în capcanele metafizicului; aidoma unui instrument de calitate, poetul e un rezonator.”

Horia Dulvac – „Zburătorul”, 1995

„Poezia lui Marian Boboc se dezvăluie plină de personalitate, de nerv. Lipsit de complexe în fața poemului amplu, instituind largi desfășurări de scenarii, într-un limbaj direct, chiar frust, bine frământat, poetul deține însă la fel de bine știința concentrărilor, a răsfrângerilor până la secțiunea relevantă.”

Ion Mureșan – „Tribuna”, 1995

„Văzându-l pe autor în mediul său, impresia lecturii s-a confirmat: este un poet adevărat, nu știu cât de format în acest moment, și cu o individualitate în curs de conturare. Principala

sa temă – modul său de existență, de fapt – este boema, rimând cu poema/poemul. (...)

Marian Boboc e un poet care, dacă va fi mai atent cu sine însuși, va reuși să se impună.”

Romulus Bucur – „Arca”, 1995

ELISABETA BOGĂȚAN

Născută la 14 septembrie 1949, în Sânnicolaul Mare, județul Timiș.

Clasele primare și liceul: la Sânnicolaul Mare.

Între 1967-1972 urmează cursurile Universității din Timișoara, Facultatea de Filologie, secția română-franceză.

După absolvire lucrează ca profesor de limba franceză și traducător de limba franceză și rusă.

Primele încercări poetice le publică în revista literară a liceului din Sânnicolaul Mare, “Căutări”, apoi în “Forum”-ul studențesc din Timișoara.

Urmează un hiatus imens, în care este total absentă din viața literară, până după revoluția din 1989.

2002-2003: redactor la *Provincia Corvina*

2003: membră a APRP (Ateliers Poétiques du Roman Pays), Rixensart, Belgia

2004: redactor la *Sinteze literare*.

2004: director al Editurii Confluente, Petrila

2005: redactor al revistei *Viața de la Est la Vest*

Este membră a Asociației Scriitorilor din Județul Hunedoara.

Debut și volume publicate:

În 1996 debutează cu volumul **Gazeluri** la Editura *Vestea* din Petrila.

În 1998 apare volumul de poezii **Hipnoze** la Editura *Helicon* din Timișoara, în seria selectivă "Liliput".

În 1999 apare volumul de poezii **De dragoste** la Editura *Eminescu* din București.

- În 1999 apare volumul **Zodia dezlegătorilor de semne (poeme)** la Editura *Cartea Românească* din București.

În 2001 apare volumul de poezii **Cântece de rezemare** la Editura *Albatros* din București.

În 2005 apare volumul de poezii **Generația Ianus**.

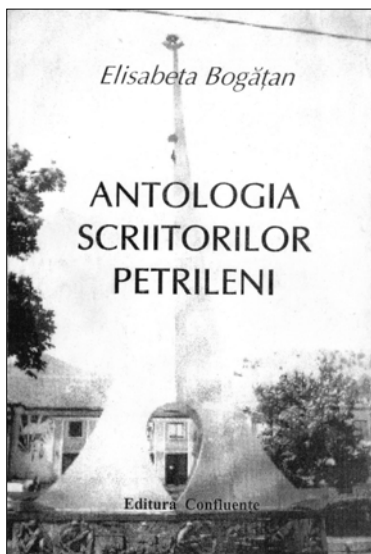
- Mai publică, în colaborare cu Ioan Dan Bălan,

volume de prelucrări folclorice:

1996: **Legendele Parângului**, Editura *Carminis*, Pitești

1997: **Legende din Valea Jiului, 1**, Editura *Imago*, Sibiu

- 1998 **Legende din Valea Jiului, 2**, Editura *Imago*, Sibiu

- 1999: **Legendele Văii Jiului, 1** , Editura *Monada*, Petrița

TRADUCERI publicate în volum:

- din literatura universală:

Émile Kesteman, *Les Amours / Iubirile* , Édition bilingue: français-roumain / Ediție bilingvă: franceză-română, Editura *Monada*, Petrița, 2003.

Linda Bastide, *Insula-Munte la Clape*, Editura Confluente, Petrița, 2005

- din limba română în alte limbi:

1. **Magdalena Constantinescu**, *Parfum* , Ediție bilingvă română – franceză, Editura *Monada*, Petrița, 2003

Premii obținute:

1994, la *Festivalul “Aici ne sunt visătorii”*, Petroșani, mențiunea pentru poezie; (juriul: Mihai Ursachi, Liviu Antonesei, Bedros Horasangian, Florin Iaru, Alexandru Vlad, Vasile Gogea).

1994: la *Festivalul “Cristal de armindeni”*, Lonea, Marele premiu pentru poezie

1999: la **Concursul Novalis**, München, Germania, **Premiul I și Diploma Novalis**__“Lob und Anerkennung für aussergewöhnliche Lyrik”, (din juriul concursului: Robert Stauffer, președintele Asociației Scriitorilor Germani (VS) Bavaria).

2000: Premiul al II-lea *Novalis Kreis*, München, Germania.

2000: **Premiul special Rencontres Européennes**, la *“Concours Poésie 2000”*, Franța, președintele juriului: Joël Conte, președintele Asociației *Rencontres Européennes* și directorul revistei *Europeoésie*, (una din poeziile premiate urmând a fi citită la Paris, la serata de poezie „Poésie

Roumaine” dedicată lui Mihai Eminescu, declarat de UNESCO poet al anului 2000).

2001: la Concursul *Écrivains sans Frontières*, Franța, *Premiul de poezie*, Diploma “Mention Honorable”.

- 2001: Diploma și medalia CITAR, la Concursul “*Poécitardes 2001*”, (Franța).

- 2002: **Premiul pentru eseu** la Concursul “Vara visurilor noastre” organizat de revista “Amurg Sentimental” (București) în colaborare cu Muzeul Literaturii Române și cenaclul „Visătorii”.

Antologii.

1. A fost cuprinsă în antologiile:

- **Urmașele lui Novalis / Novalis Erbinnen**, coordonare și traducere în lb. germană: Magdalena Constantinescu, *Verlag /Editura Radu Bărbulescu*, 1999, München, Germania, cu un cuvânt înainte de Robert Stauffer, (antologie bilingvă), (pag. 21-26).

- **Poezia Pădurii**, antologie coordonată de poetul Radu Cârnecki, Editura ORION, 1998-1999, București.

- **Magnet**, antologie bilingvă, (rom.-germ.), coordonată de Magdalena Constantinescu și Eugen Evu, Ed. *Timux* Hunedoara, *Novalis-Kreis* München, 2000, traducere în lb. germană de Magdalena Constantinescu, (pag. 65-66).

- **Empatia Divină**, volum bilingv (rom.-germ.), de Magdalena Constantinescu și Eugen Evu, Editura *Signata*, Timișoara, 2001, traducere în lb. germană de Magdalena Constantinescu, (pag. 26-29).

- **Tratat despre melancolie. O propunere de Violeta Dumbrăveanu**, Editura Eurostampa, colecția „Antologiile astrale”, Timișoara 2001.

- **Vara visurilor mele. Poezie, proză, teatru, eseu**, antologie alcătuită de Ion Machidon, Editura Amurg Sentimental, București, 2002.

- **Anthologie de l'aube nouvelle 2003** , préface de Serge Lapisse , textes sélectionnés et édités par CIELA , Canéjan , (Franța) .

- MONTMARTRE raconté par 36 poètes d'aujourd'hui , *Poètes à vos plumes* , Paris , 2004 .

- Cuvinte pentru urmași. “ Modele “ și “exemple” pentru Omul Român, Editura Carpathia Press, București, 2005 .

Artur Silvestri, Apocalypsis cum figuris, pag. 68-71, eseul *Conviețuirea cu esențele*, Editura Carpathia Press, București, 2005 .

Zoe Dumitrescu Bușulenga, Opera încoronată. Florilegiu de Artur Silvestri, Editura Carpathia Press, București, 2005 .

2 . A publicat antologia:

- **Antologia scriitorilor petrileni**, Editura Confluente, Petrila, 2004.

A publicat în:

Contemporanul, Literatorul, Poezia, Vatra, Orient Latin, Arhipelag, Rostirea Românească, Provincia Corvina, Semne, Constelația Dragonului, Unu, Ardealul literar și artistic, Al cincilea anotimp, Amurg Sentimental, Eminescu, (Con)texte, Sinteze literare, Oglinda literară, Solstițiu, Viața de pretutindeni, Tibiscus (Uzdin, Iugoslavia), Europoésie (Vitry sur Seine, Franța), Roman Pays (Rixensart, Belgia), Le Millén'Arts journal (Ucel, Franța), Paris Montmartre, (Paris, Franța).

Referințe, selectiv :

a) În reviste

Tomoezi, Gheorghe. “*Elisabeta Bogățan*”- (“*Dialog*”). În: **Literatorul**, nr. 26-27 / 1992, pag. 30.

Ungureanu, Cornel. “*Gazeluri*”- (“*Am mai citit...*”). În **Orizont** nr. 5 / 1999, pag.2.

Bărbulescu, Simion. “*Hipnoze*”- (“*Altfelitatea poeziei contemporane*”). În: **Convorbiri literare**, nr.12 / 1999, pag 30.

Bărbulescu, Simion. “*Elisabeta Bogățan*”- (“*Tradiție și inovație în poezia contemporană*”). În: **Convorbiri literare**, nr.5 / 2000, pag. 41.

Pândaru, Mariana. “*Zodia dezlegătorilor de semne- de Elisabeta Bogățan*”. În: **Ardealul literar și artistic**, nr.1 / 2000, pag. 37.

Evu, Eugen. “*Elisabeta Bogățan- Hipnoze*”. În: **Provincia Corvina**, nr. 6 / 1998, pag. 2

Evu, Eugen. “*De dragoste și nu numai...*”. În: **Provincia Corvina**, dec. 1998, pag. 6.

Ciorobea, Petrișor. “*O poezie a candorii lucide*”. În: **Hunedoara Telegraf**, nr. 2 / 1999, pag.3.

Milescu, Victoria. “*Elisabeta Bogățan- Zodia dezlegătorilor de semne*”. În: **Universul cărții**, nr. 1 / 2000, pag. 6.

Trancău, Ioan. “*Elisabeta Bogățan- Gazeluri*”. În: **Matinal, (Supliment cultural)**, 9 dec. 1996, pag.2

Ungheanu, Ion. “*Drama cunoașterii*”. În: **Orient Latin**, nr. 15 / 1998, pag. 21.

Stere, Amalia. “*Autocunoașterea, cheie în spirală*”. În: **Provincia Corvina**, nr. 12 / 2000, pag. 17.

Filimon, Mariana. “*Elisabeta Bogățan - Cântece de rezemare*”. În: **Universul cărții**, nr. 11-12 / 2001, pag. 18.

Țene, Al. Florin. “*Elisabeta Bogățan - Cântece de rezemare*”. În: **Orient Latin**, nr.1 / 2002, pag. 19.

Țene, Al. Florin. “*Elisabeta Bogățan - Cântece de rezemare*”. În: **Curierul (Cluj-Napoca)**, 4 martie 2002, pag.5.

Victor Sterom. „*Elisabeta Bogățan – Cântece de rezemare*”. În: **Provincia Corvina**, nr. 28 / 2003, pag. 14-15

Amalia Voicu. „*Lepădarea de cuvânt*”. În: **Poezia**, nr. 4 / 2003, pag. 230

Petrică Birău, „Elisabeta Bogățan și lirica „dinspre rădăcinile cărnii”. În: **Matinal**, 9 iulie 2003, pag. 4

Gligor Hașa, „Generația Ianus – Elisabeta Bogățan” în: *Ardealul literar și artistic*, nr.2-3-4 / 2006, pag. 72

b) În volum:

Barbu, Mihai; Lascu, Ioan; Velica, Ioan; Boboc, Marian. „*Elisabeta Bogățan*”, În: „*Dicționarul scriitorilor din Vale*”. Petroșani, Ed. Matinal / Cameleonul, 1999, pag. 54-57.

Birău, Petrică; „Lirica dinspre rădăcinile cărnii”(Elisabeta Bogățan). În „Multiplii și submultiplii cuvântului. Cluj, Editura Clusium, 2004, pag. 37-39

Razba, Maria. „*Elisabeta Bogățan*” În: „*Personalități hunedorene (sec. XV-XX). Dicționar*”. Deva, 2000, Ed. Biblioteca Județeană “Ovid Densusianu”, Hunedoara- Deva, pag. 65-66.

Referințe critice (extras):

„Elisabeta Bogățan e împătimită după *gazel*, poemă cu formă fixă de maximă dificultate (o singură capodoperă în literatura română, *Gazelul* scris de, ați ghicit, Mihai Eminescu) și trebuie spus că ambițiile îi sunt, în parte, încununare de succes.”

Gheorghe Tomozei, *Literatorul*, nr.26-27/1992

„Elisabeta Bogățan a primit câteva (dacă nu mă înșel) premii internaționale de poezie. Din Provincia în care își scrie și rescrie cărțile (cu paginile de reală virtuozitate) și până la omagiul internațional (!) calea pare lungă (...). Sensibilitatea Elisabetei Bogățan e una tradițională, devotamentul ei pentru scris, mereu notabil.”

Cornel Ungureanu, *Orizont* nr.5 / 1999

„Volumul dă la iveală o mână sigură pe scriitura sa căci, e clar, poeta are talent, știe ce vrea și nu se lasă păcălită nici de mode, nici de curente. A dovedit acest lucru de la volum la volum.”

Mariana Pândaru, Ardealul literar și artistic, nr.1/2000

„Poeta are o disponibilitate remarcabilă de a zidi, de a construi tematic armonios, prin parafrizarea marilor mituri/teme, ori prin abordarea traseelor itinerante, inițiatice. Lumea este, pentru poet, un sumum de semne, poetul fiind cel chemat să fie dezlegător, translator mediumatic, ceea ce iarăși ne duce la mitul delfic, la cunoașterea prin revelație din divinitate, sub starea transei (autoinduse).

Eugen Evu, Obiectiv nr.4/2002

„Prestigioasa editură *Cartea Românească* a tipărit, la sfârșitul anului trecut, *Zodia dezlegătorilor de semne*. O excelentă carte de poeme, semnată Elisabeta Bogățan, care face cinste poeziei române contemporane.(...) A publica la *Cartea Românească* a fost, și înainte și după Revoluție, o performanță literară de primă mână.”

Cecilia Stănescu, Matinal, 5 ian. 2000

„Elisabeta Bogățan configurează un univers unicat, amalgamând visul cu realitatea și având ca ax centripet mesajul. Șansa mesajului e semnul, iar șansa acestuia este dezlegătorul de semne, de sensuri.”

Victoria Milescu, Universul Cărții nr.1/2000

„Luciditatea cu care-și denudează candoarea poeta Elisabeta Bogățan, cât și melosul ce i-l conferă versului alb uzitat, amintesc de poezia candorii lucide, profesate, într-o vreme, de Ana Blandiana.”

Petrișor Ciorobea, Hunedoara-Telegraf, nr.2/1999

„Una dintre cele mai valoroase cărți de poezie editate în ultima vreme este volumul *Cântece de rezemare* (Editura «Albatros» București, 2001), al poetei Elisabeta Bogățan. În acest volum autoarea face adevărate demonstrații de talent și inspirație, dar mai ales își valorifică un anume har de a rămâne în universul misterioaselor penumbre ce tănuiesc germinația cugetului.”

Petrică Birău, *Matinal*, 9 iulie /2003

„Se pare că numele Elisabetei Bogățan, scriitoare din Timișoara, este predestinat pentru o prestigioasă activitate : traducătoare de franceză, volume de prelucrări folclorice, premii de poezie, locale și internaționale (Petroșani, Germania, Franța) ; inclusă în patru antologii ; publicând în numeroase reviste, beneficiind de multiple referințe, cinci volume de poezie (*Gazeluri, Hipnoze, De dragoste, Zodia dezlegătorilor de semne, Cântece de rezemare*).”

Amalia Voicu, *Poezia*, nr.4, iarnă 2003

“Volumul *Hipnoze* de Elisabeta Bogățan , publicat în prestigioasa colecție «liliput» a Editurii Helicon din Timișoara aduce în atenția iubitorilor de poezie o voce aparte a liricii feminine.”

“Limbajul poetic este esențializat, precizia cuvântului și maxima putere evocatoare a imaginii fiind pe măsura dramaticului demers cognitive și a tentației esențelor.”

Ion Ungheanu, *Orient latin*, nr.15, 1998

PIUS BRÂNZEU

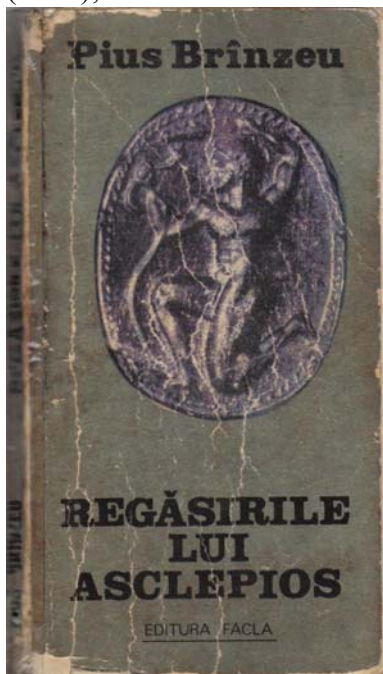
Născut în orașul Vulcan, județul Hunedoara, la 25 ianuarie 1911. Este fiul preotului Nicolae Brânzeu din Vulcan, cel care a scos prima publicație în limba română din Valea Jiului, „Calea Vieții” (1916). Studii liceale în Lugoj, studii superioare în Franța, la Facultatea de Medicină din Strasbourg (1928-1938). Doctor în medicină cu teza: „Contributions a l’etude anaxomo/clinique des arterites obliterantes chroniques des membres”, care a obținut premiul „Louis Sencert”. Doctor docent în științe medicale (1966); Doctor „Honoris causa” al Universității de Medicină și Farmacie Timișoara (1995); Membru titular al Academiei de Științe Medicale (1969); membru corespondent al Academiei (1974); Membru titular al Academiei Române (1990). În 1939 revine în țară și activează ca medic secundar la Spitalul „Doctor Aurel Căndea” din Timișoara; medic primar chirurg (1947). Desfășoară o bogată activitate universitară: conferențiar la Facultatea de Medicină din Timișoara (1945); profesor de clinică chirurgicală (1965-1981); rector al Institutului de Medicină din Timișoara (1964-1974). Are o bogată activitate științifică, concretizată în 205 comunicări științifice, prezentate în țară și străinătate, 121 articole publicate în reviste de specialitate, dintre care 38 în străinătate.

Titluri și distincții științifice obținute:

Profesor Universitar Emerit (1969); Medic Emerit (1973); Membru Emerit al Uniunii Medicale Balcanice (1976).

Societăți științifice la care a colaborat:

Societatea internațională de Chirurgie; Societatea Europeană de Chirurgie Cardiovasculară; Societatea Franceză de Flebologie; Societatea Germană de Angiologie; Colegiul Francez de Patologie Vasculară; Societatea Internațională de Chirurgie Digestivă.

Distincții și medalii obținute:

Medalia „Le Souvenir Francais” (Contribuții la îngrijirea mormintelor prizonierilor români înmormântați în Alsacia, după Primul Război Mondial); Medalia de Aur a renașterii Franceze; Ordinul Muncii clasa a III-a (1964); Ordinul Meritul Științific Clasa a III-a (1966); Ordinul Meritul Sanitar Clasa I (1971); Ordinul Coroana României, în grad de cavaler cu spadă și panglică de virtute militară; 11 evidențieri și diplome de onoare. La 25 ianuarie 1996, la împlinirea vârstei de 85 de ani, a fost declarat „Cetățean de Onoare” al municipiului Timișoara, iar la 14 iunie 1997 „Cetățean de Onoare” al orașului Vulcan.

Lucrări publicate:

Contributions a l'etude anatomo-clinique des arterites

obliterantes chroniques des membres. – Strrasbourg: editura Weibl, 1939.

Boala varicoasă – București : Editura de Stat, 1953.

Tromboza venoasă a membrelor inferioare. București: Editura medicală, 1957.

Educația estetică în chirurgie. – București: Editura Didactică și Pedagogică, 1966.

Discuție pe marginea grefelor de inimă. Timișoara: IME, 1969;

Simțul clinic și arta diagnosticului. Timișoara: Editura Facla, 1973.

Ghid terapeutic în bolile cardiovasculare . Timișoara, Editura Facla, 1975;

Angiografia în practica medicală. Timișoara, Editura Facla, 1977;

Dincolo de bisturiu în chirurgie. Timișoara, Editura Facla, 1988;

Regăsirile lui Asclepjos (memorialistică). Timișoara, Editura Facla, 1989;

Gândirea și îndemânarea în chirurgie. București: Editura Academiei, 1992.

Șahul, magie în alb și negru. – Timișoara: Editura de Vest, 1995.

Marile performanțe în chirurgie. Timișoara: Editura de Vest, 1997.

Referințe:

„*Dicționarul specialiștilor în „Who`s who” în știința și tehnica românească*, vol. , București, Editura Tehnică; 1966, p. 59, 60.

Lascu I., Velica I. Boboc M. *Dicționarul scriitorilor din Vale.* Petroșani, Matinal; Cameleonul, 1999, p. 60-62.

Luchescu, Gheorghe *Din galeria personalităților timișene.* – Lugoj: Editura Dacia Europa Nova, 1996, p. 53-54.

Personalități românești ale științelor naturii și tehnicii. –

București: Editura științifică și Enciclopedică, 1982, p. 72.

Rusu, Dorina. *Membrii Academiei Române. 1866-1999*. Dicționar. – București: Editura Academiei Române, 1999, p. 89.

Velica I; Schreter, Carol. *Călătorie prin vârstele Văii Jiului . Istoria în date a Văii Jiului.* – **Deva: Destin, 1993,p.63.**

NICOLAE BUMBEA

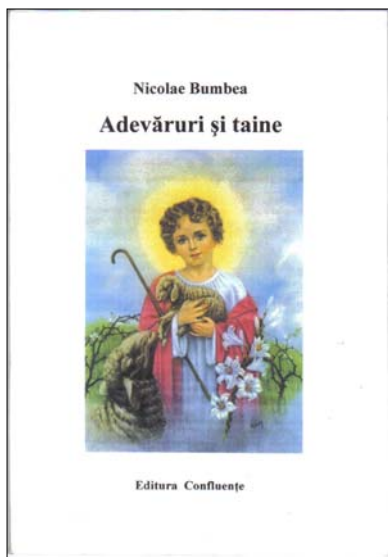
S-a născut în zodia Scorpionului în anul 1941, într-un sătuc legendar cu numele de Cârna, în preznt Blandiana, aproape de Cetatea Bălgradu Alb, cetate milenară înconjurată de multe întâmplări și legende.

A crescut într-o familie de oameni săraci și cu mulți copii, fiind cel mai mișel – adică cel mai rău. De școală n-a prea avut noroc, urmând doar cursurile clasei primare.

În nopțile lungi de iarnă, îi plăcea să meargă la șezători, unde se spuneau multe povești, întâmălări, legende, cu haiduci, cu boieri, cu tătari și cu turci. Toate aceste povești le-a “scris” în minte și în suflet. Timpul a trecut, copilul a crescut. A plecat militar în orașul Brașov. După cătănie, s-a întors în sat , dar totul era schimbat. Se făcuse colectiv, tinerii erau toți plecați. A decis să plece în Valea Jiului, unde avea rude. A lucrat pentru o

bună perioadă de timp la mină. Munca istovitoare a făcut să se îmbolnăvească, petrecând multă vreme în spital.

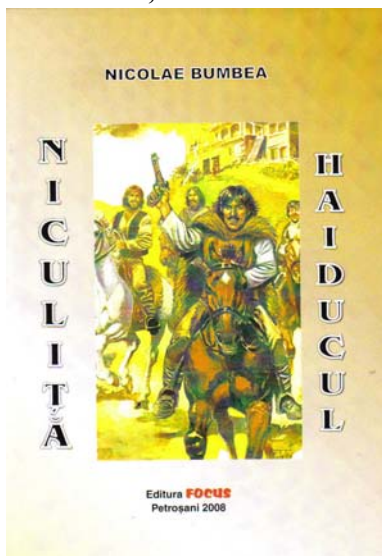

A început să scrie poezii. A fost la un cenaclu unde unul dintre “conducători” a început să-l critice pe marele nostru poet Mihai Eminescu. Cu toate că nu avea multă școală, Niculiță Bumbea știa să aprecieze și să respecte oamenii de valoare. Din acel moment nu a mai scris poezie aducându-și aminte de cele auzite prin șezători și apucându-se de proză. A scris ‘Niculiță Haiducu’” apoi ‘Săgeata Morții’. A continuat cu scrierea a nouă legende.

Apoi, alte două proiecte: ‘Cetatea Țiligrad’ și ‘Cetatea Vârpărului’, lucrări în care a descoperit multe taine, multe comori care au stat ascunse sau îngropate pe meleagurile frumosului și bogatului nostru Ardeal.

Între timp, a descoperit biserica, iar în biserică pe Dumnezeu. El i-a descoperit Cuvântul și multe alte taine ale Cuvântului. Mai târziu a făcut o excursie în Ucraina unde a întâlnit lucruri cum rar îi sunt date omului să vadă și să audă, mai ales într-o țară comunistă și ateistă. Dar, chiar și în acele zone sunt regiuni unde există nenumărate documente vii, lucruri și fapte, lăcașuri de cult care păstrează un trecut istoric mai mult sau mai puțin dureros, toate însă păstrează o sfântă taină dumnezeiască care – crede Nicolae Bumbea – arată adevărată față a bisericii ortodoxe și a copiilor ei.

„Biserica în ziua de astăzi e doar o umbră a aceleia care a fost, e numai o formă de evlavie fără duh, fără putere, fără trăire. După cum vedem creștinii noștri se spovedesc, se împărtășesc, iau Sfintele Paști, apoi aprind țigara, iau sticla cu băutură, beau, înjură de cele sfinte și spun că sunt credincioși. Aceasta e numai credință falsă. Acei care au suferit pentru credința ortodoxă n-au trăit așa, n-au crezut așa. Ei au fost dreți și credincioși, căci cuvântul ortodox înseamnă drept credincios” spune Nicolae Bumbea.

Cărți publicate:

„Adevăruri și taine” volumul 1, 2006

„Adevăruri și taine” volumul 2, 2006

„Crăiasa Daciei și creștinii”, partea I și II, 2007

„Legende ardelenesti”, 2008

„Niculiță Haiducul”, 2008

În colaborare cu Saveta Ititesc:

„Datini, obiceiuri și superstiții”, Colecția Ethnos, Editura Confluente, Petrila, 2008

Referințe critice:

„Adevărată monografie a culturii populare pentru zona din județul Alba, centrată pe comuna Blandiana, cartea *Datini obiceiuri, superstiții*, scrisă de Nicolae Bumbea și Saveta Ititesc rămâne un punct de referință pentru această temă și

pentru această zonă. Chiar mai mult, pentru întregirea unei imagini privind datele, obiceiurile, superstițiile pe întreg cuprinsul țării.

Avem nu numai o sinteză a acestor aspecte ci și mărturia directă a unor trăitori în aceste tradiții. Acestea și-au pus pecete în asemenea măsură asupra sufletului lor încât ei le-au adus în locul de adopție, Valea Jiului, unde au continua și continuă, în măsura posibilităților, să le practice, producându-se astfel o interferență chiar în zilele noastre, cu datinile, obiceiurile și superstițiile de aici.

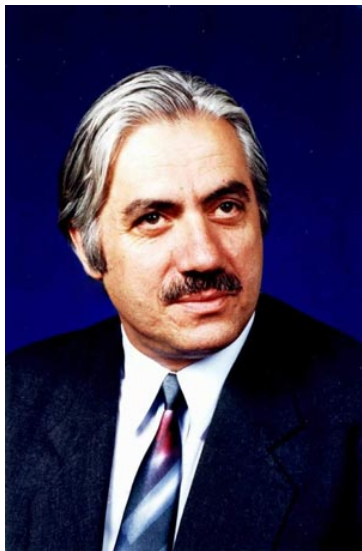
O dovadă că mutațiile din planul economicului (globalizarea) și cele din planul psihologiilor colective și individuale au ritmuri total diferite, care pot aduce modificări neașteptate proiectului unei Europe unitare.”

Elisabeta Bogățan

VALERIU BUTULESCU

S-a născut în 9 februarie 1953 în satul Preajba, situat la o azvârlitură de băț de Tg-Jiu, sat aparte, locuit cândva numai de ciobani. Veniți din ungurime, în transhumanță, cu oile și măgarii lor, în secolul al XVIII, speriați de ordinea „*chezarocrăiască*”, aceștia nu s-au mai întors la poienile Sibiului, ctitorind aici o așezare a lor, păstrându-și până astăzi portul și obiceiurile, mult diferite de cele gorjene. Bunicii viitorului scriitor au fost crescători de oi, chiar tatăl acestuia, Luca Butulescu a ciobănit vreme îndelungată prin Dobrogea și

Vlașca, până prin anii cincizeci, când industrializarea l-a făcut să schimbe pălăria ungurească pe o șapcă de ceferist.

„*Nimic spectaculos în modestul meu arbust genealogic. Peste tot, simpli țărani, cu nume de sfinți*” va scrie mai târziu Valeriu Butulescu. Și totuși, merită consemnat un aspect interesat. Bunica dinspre tată a scriitorului, Lia Luculescu (decedată în 1916, la doar 22 de ani) a fost „verișoara din frați” a Ecaterinei Teodoroiu, eroina României din Primul Război Mondial. Pe seama acestui grad de rudenie, scriitorul va glumi ulterior, de la tribuna Parlamentului, în stilul său

caracteristic, spunând „*Am în vene sânge de erou. Așa se explică vitejia mea, la unele ședințe!*”

Situat între Dealul Comorilor, Fântâna Haiducilor, Poiana Narciselor și Coloana Infinitului, satul Preajba este într-adevăr o „gură de rai” pentru copilăria unui visător. Valeriu Butulescu a făcut primii pași în acest univers mirific, bântuit de legende și întâmplări nemaipomenite, povestite seara la lumina lămpii cu petrol de către mama sa, Ana, sub aura lumii pastorale, în care Oaia întruchipa Binele, iar Lupul era simbol al Fatalității.

A urmat cursurile claselor primare în satul natal, sub privirea exigentă a învățătoarei Maria Roșu. Clasa avea numai câțiva elevi, așa că nu i-a fost prea greu să termine premiant, ba chiar să obțină insigna și cravata de pionier. A participat de mic la muncile câmpului, luând contact direct cu asperitățile

meseriei de țăran. La început a avut ca sală de lectură izlazul comunal, citind cu vigilență revoluționară, mereu cu ochii pe vaci, să nu cumva să intre în trifoiul gospodăriei colective.

Poate că Valeriu Butulescu ar fi ajuns un păstor talentat, autor de viitoare balade anonime, sau un excelent tractorist dacă n-ar fi fost smuls brutal din acest peisaj bucolic și adus cu forța în Valea Jiului, în 1964, de către fratele său, Ion, ajuns profesor de matematică la Liceul de cultură generală din Petroșani (primul prejbean cu studii superioare).

La început, transferul are valoarea unui exil, amplificat în prima parte de rigorile vieții de internat, dar și de diferența de nivel în învățământ. Pentru prima dată izbucnește în plâns la ora de muzică, atunci când profesorul Zmeu îl pune să citească o partitură. Nu știa notele. La el la Preajba, mai toți cântau din fluiere, din frunză, din piaptăn, din solz de pește, dar nimeni nu se pricepea la solfegii. Cine știe? Poate că atunci s-a hotărât

să-și răzbune umilința, apucându-se de studierea pianului și chitarei clasice cu ambiția unui profesionist, ajungând peste decenii să încante o sală de spectacol, să câștige premii de interpretare la concursuri naționale.

În cei patru ani cât a frecventat Școala generală I.C.Duca din Petroșani, cu un scris cuneiform, aproape ilizibil (păstrat până astăzi) elevul Butulescu nu a dovedit aptitudini literare. Și, pentru că la el, încă din copilărie toate lucrurile se reduceau la paradoxuri, se îndrăgostește total de istorie și chimie. Vrea să

VALERIU BUTULESCU

DRACULA
(CARNAVALUL DURERII)

devină arheolog, e convins că va găsi comoara lui Decebal din râul Sargeția, face chiar săpături, evident ilegale, cu un hârleț, la castrul roman de la Bumbești, apoi la turnul de la Crivadia... Chimia îl fascinează în egală măsură. Profitând de neatenția profesoarei de chimie, Iuliana Ștefan, viitoarea sa cumnată, devalizează o bună parte din laboratorul școlii, înjghebându-și la țară laboratorul lui de ...alchimie, căutând febril rețeta pentru piatra filosofală...

Pe perioada școlii generale locuiește în casa familiei Ardelean Ilie, a cărui fiică - regretata publicistă Rodica Ardelean - deținea una din cele mai mari biblioteci particulare din Petroșani, la acea vreme. Butulescu recunoaște că anii

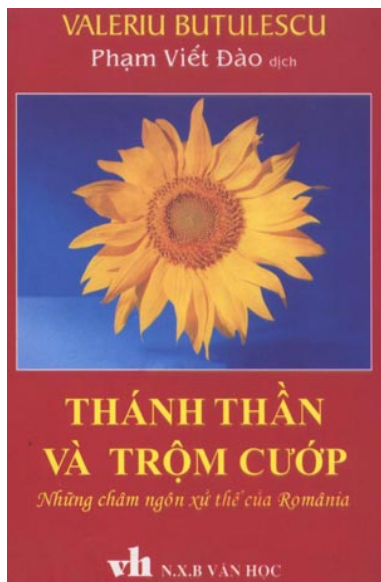
petrecuți la poalele aceluși munte de cărți au fost decisivi în ce privește pasiunea sa pentru literatură.

Liceul aduce mutații majore în viața și preocupările lui. Interesul față de istorie slăbește, aceasta fiind tot mai umbrită de triumfalismul comunist al timpurilor. „Arheologii, oricât de adânc sapă, nu descoperă decât documente de partid” spune candid, nevinovat, viitorul aforist, la vârsta când încă nu se bărbierea, fără să realizeze că afirmația nu cadra cătuși de puțin cu statutul său de casier al

organizației UTC... În programul individual de studiu al tânărului Butulescu, matematica devine vioara întâia, grație unui regim dictatorial impus de fratele său, care i-a fost patru

ani profesor și diriginte. Vrând, nevrând, face o pasiune pentru geometrie, rezolvând mii de probleme, în intenția de a urma matematica la Universitate. Dar n-a fost să fie așa...

Începe să cocheteze cu poezia în iarna anului 1971, sub semnul zburătorului, fascinat de ochii verzi ai unei colege, cu nume de floare a primăverii. Biletele de dragoste trimise pe sub bancă încep să rimeze, atacă probleme existențiale, filosofice. Fata s-a dovedit un critic exigent.

Dă de înțeles că doar poezia bună o poate convinge. Și tânărul scie, scie... O astfel de corespondență este interceptată accidental de profesorul de limba română Nicolae Cherciu, om de o sobrietate proverbială.

Acesta descifrează repede fibra originală a talentului. În loc să-l certe, îl îndeamnă să scrie, coordonându-i debutul în revista liceului, **Mărturisiri literare**... Debut pe care profesorul l-a calificat drept „eruptiv”. Matematica trece în planul doi, când noul poet primește laurii de câștigător al concursului **Tinere condeie**, alături de viitorii scriitori Mihai Dragolea și Augustin Frățilă, colegii săi de liceu. Preocupările lui variază imprevizibil. Se apucă de învățarea limbii spaniole, primind cărți și indicații de la profesorul și omul de cultură Ilie Moșic. Din motive până azi neelucidate, renunță la matematică și optează pentru... minerit. În 1972 devine student al Institutului de Mine din Petroșani, reușind la admitere o medie excepțională.

Anii 1972 – 1973 sunt bogați în evenimente literare, în biografia lui Valeriu Butulescu. Citind versuri la cenaclul Văii Jiului **Panait Istrati** este remarcat de poetul Traian Dănescu Muller – Morar, pe atunci redactor la cotidianul **Steagul roșu**. Așa ajunge colaborator activ al ziarului. Publică reportaje cu mineri vânjoși, oameni crescuți la școala muncii, foiletoane cu gestionari care fură la cântar, portrete de mecanici de locomotivă. În schimb, duminical i se tipăreau aforisme...

Consacrarea locală devine totală în primăvara lui 1973 când, la prima ediție a Festivalului concurs **Cântecul adâncului** câștigă premiul special, plus patru sute de lei, pentru cea mai valoroasă poezie istorică, evocând trecutul de luptă al minerilor. Lucrarea „*Epilog 29*”, ușor argheziană, avea o singură calitate: tehnica impecabilă, care i-a făcut pe cei de la formația „Acustic” să o pună imediat pe muzică. În același an devine secretar de redacție la revista studenților din Petroșani, **Orizont**. Îl cunoaște pe viitorul poet Liviu Ioan Stoiciu, venit să lucreze ca vagonetar la mina Dâlja, cu care împarte frățește o tablă de slănină. Colaborează și cu ziarul **Gazeta Gorjului**, din Tg-Jiu, unde pătrunde la recomandarea ziaristului Constantin Magdalin. În schimbul unei damigene cu vin achiziționează o mașină de scris, fabricată înainte de Primul Război Mondial. Se mută cu chirie într-o baracă pe malul Maleii. Aici scrie prima sa piesă de teatru, care din fericire s-a pierdut. Este vorba despre o dramă cu un preot rebel, care, furând scânduri din curtea gospodăriei agricole colective, a fost surprins de secretarul de partid, venit și el tot la furat...

Rezultatele consacrării nu au întârziat să apară. Poetul trece tot mai rar pe la frizer, și mai rar pe la facultate. Cum pe atunci părul lung era socotit subversiv, decadent, moft burghezo – moșieresc, tânărul este tuns până la urmă, cu ajutorul miliției. Supărat, vrea să abandoneze facultatea, să meargă la filologie, într-un centru universitar mai mare, unde

pletele să nu fie interzise. Întâmplarea a făcut ca tocmai atunci la București să se scoată la concurs un singur loc pentru plecare la studii în Polonia. Matematica îngurgitată din abundență în liceu îl ajută și de data aceasta. Se înscrie și câștigă....

Plecarea din țară îi schimbă radical mentalitatea. Singur printre străini, obligat de situație să învețe într-o limbă atât de diferită de a lui, poetul înțelege repede că nu va putea supraviețui decât prin muncă. Mai bine de un an, la Lodz, frecventează cursurile Universității, însușindu-și bine limba polonă (limbă în care într-o bună zi Butulescu îi va traduce pe Eminescu, Bacovia, Arghezi, Stănescu.) În timpul liber joacă șah și fotbal cu colegii săi de studiu, care provin din... optzeci de țări. Conviețuirea cu toate rasele lumii, în acest veritabil Turn Babel este o lecție de toleranță și înțelegere, care va marca filozofia de viață a scriitorului, crezul său artistic și concepțiile sale politice. Își face prieteni pe toate meridianele, dar mai ales în America Latină, alături de care învață temeinic limba spaniolă.

În 1974 își continuă studiile la Cracovia, oraș al culturii și intelectualității, unul din cele mai vechi centre universitare ale lumii. Tânărul oltean descoperă aici o Polonie liberal - comunistă, în bună parte privatizată. Studenții nu numai că nu erau tunși de forțele de ordine, dar puteau să-și decoreze camerele din cămin în cele mai originale feluri. Astfel, în camera bunului său prieten Stanislaw Cap vede, cu uimire, atârând pe perete steaua Kremlinului, confecționată sugestiv din sârmă ghimpată, iar pe ușa de la toaletă cineva desenase artistic secera și ciocanul... Este Polonia deceniului opt, un formidabil laborator social în care se maturizau germenii mișcării Solidaritatea, a cărei explozie ulterioară a provocat „începutul sfârșitului” lumii comuniste.

Simpatic și volubil, Valeriu Butulescu este acceptat repede de colegii polonezi împreună cu care frecventează

numeroasele berării ale orașului, dar și muzeele și catedralele, asistând chiar la o slujbă oficiată de cardinalul Karol Wojtyła, viitorul Papă Ioan Paul al II-lea. Cu toate acestea, este un student silitor, mereu fruntaș, ca toți studenții români din Polonia, monitorizați cu exigență de Ambasada noastră.

Pasiunea pentru călătorii se înfiripă treptat în sufletul lui Butulescu, însoțindu-l constant de-a lungul anilor. Trenul pentru studenți fiind aproape gratuit, ajunge repede la Praga, Budapesta, Dresda, Berlin, Lwow, Moscova, Sankt Petersburg (pe atunci i se spunea Leningrad.) Peste tot îl pasionează muzeele de istorie și artă, dar și viața de societate. Vine frecvent și în România unde, în afară de vești necenzurate aduce cafea boabe, blugi și lămpi de televizor. Din banii obținuți pe acestea își finanțează alte călătorii...

Primul conflict cu autoritățile române survine în 1976, când acestea intră în posesia unei reviste poloneze de literatură **Student** în care scria negru pe alb „*aforyzmy Valeriu Butulescu*”. Pe-atunci a-ți publica opiniile peste hotare fără să-ți consulți tăticii de la București era un păcat capital. Și, ca să fie garnitura completă, studentul Butulescu cere oficial, în scris, autorităților permisiunea de a se căsători cu o tânără poloneză! Răspunsul este amânat, diplomatic, dându-i-se de înțeles că pentru o asemenea favoare ar trebui să mai crească, să învețe mai bine. În consecință se pune pe învățat și termină Academia de Mine și Metalurgie din Cracovia (una din cele mai bune școli de minerit din lume) cu mult dorita „*diplomă roșie*”, acordată doar absolvenților cu rezultate excepționale. Cu toate acestea, obține aprobarea căsătoriei abia în 1979, numai după ce atașează la dosar, ca argument suplimentar, certificatul de naștere al fiului său, Lucian. În același an se stabilește definitiv în țară, împreună cu soția sa Teresa Podgorska, economișă, singura poloneză capabilă, nu numai să-l suporte, dar să-l mai și urmeze în România ceaușistă.

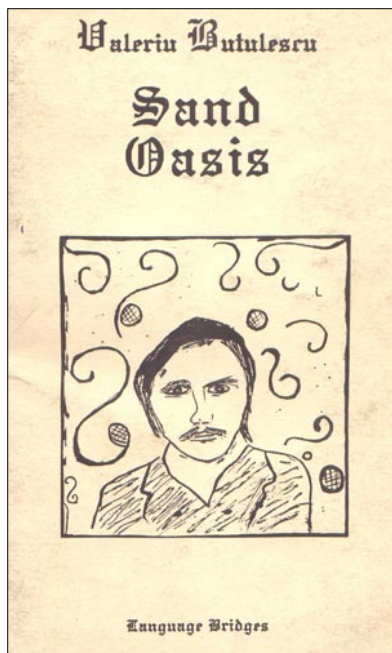
În octombrie 1979 este angajat ca inginer la Întreprinderea de Utilaj Minier Petroșani. Reia imediat colaborarea cu **Steagul roșu**, singurul ziar la îndemână, în care publică epigrame cu frizeri care iau bacșiș, reportaje din producție, dar și rubrici de aforisme prin care scriitorul dovedește curaj și rafinament. Autoritățile îl suportă totuși, mai ales după 1980, când câștigă **Lampa de aur** la Festivalul de poezie „minerească” și ajută la organizarea brigăzii artistice a uzinei, iar în 1981 participă personal la faza națională a Festivalului de la Sibiu, câștigând locul trei la interpretare chitară clasică. Cu această ocazie, presa vremii consemna: „*Creind sonorități de un pătrunzător lirism, Valeriu Butulescu este un virtuos al chitarei clasice, un interpret original și plin de farmec. El ne sugerează, cu discreție, ce bogăție sonoră poate fi smulsă dintr-o chitară*”

Vorbind fluent polona, franceza și spaniola, descurcându-se satisfăcător cu engleza și ceha, Valeriu Butulescu este treptat scos din producție și valorificat superior, ca translator, în munca de protocol. Este totuși monitorizat cu sârg de către organele în drept, atente cu acest individ prea slobod la gură, cu o bogată corespondență internațională, mereu înconjurat de tineri, posedat de diavolul Solidarității, care are soție străină și, culmea tupeului, are și mașină de scris... Scriitorul se simte supravegheat, dar nu se sperie, făcând chiar butade pline de tâlc: „*supraveghearea aceasta mă liniștește, îmi dă o senzație de siguranță, de securitate...*” Își vede de scrisul lui, publicând numai în presa locală, aforisme, dar și „plugușoare” kripto-satirice de genul „*fericiți de noul trai / ziceți tare, din buhai*” În timpul liber dă intens meditații de matematică, fiind căutat și apreciat de elevi.

Lucrurile merg bine până în 1985, când, pe banii lui, scriitorul scoate la Editura Litera din București, volumul de aforisme **Oaze de nisip**, în care, printre rânduri, ochiul inteligent putea citi mesaje incendiare. Geo Bogza, Marin

Sorescu, Ioanichie Olteanu salută apariția cărții. Furat de valul succesului, Butulescu uită pentru moment că locuiește în cel mai represiv stat totalitar al Europei. Devine aproape transparent, scriind: *”Măgarul acceptă toate bagajele, numai să meargă în fruntea turmei”* în anul în care Ceaușescu cumulează toate funcțiile posibile. Activiștii mai mari peste cultura locală simt erezia. Protecția oferită până atunci de redactorul șef Simion Pop nu-l mai poate salva. Redacția ziarului **Steagul roșu** a hotărât: gata cu aforismele!

Totdeauna reacțiile lui Butulescu au fost, neașteptate, bizare. Nu se știe exact de ce, dar tocmai atunci i-a venit ideea să-și ia armă de vânatoare! Pentru care, obligatoriu, avea nevoie de carnet de membru PCR. Solicită organizației de bază înscrierea în partid. Firește este refuzat. Un activist a făcut

chiar o remarcă usturătoare: *„Auzi, după ce scrie ce scrie, mai vrea și pușcă!...”* Vânătoarea fiindu-i așadar inaccesibilă, nu-i rămâne decât pescuitul. I se permite, totuși, printr-un gest de maximă generozitate, să-și cumpere undiță. Obiect cu care a colindat toate bălțile și râurile județului. Undiță cu care, în vara lui 1993 va prinde la Dunăre, împreună cu prietenul său Francisc Nicolescu, un somn uriaș, de 44 kg. și 2 m lungime, măsurat cu arbitri și martori, fotografiat și mediatizat în presa vremii.

Refuzat de presa locală, scriitorul nu are de ales: apelează la publicațiile centrale. Spre surprinderea lui, este acceptat. Prietenii îl ajută. Frații Ion și Mihai Barbu îl prezintă la Cluj, lui Eugen Uricaru, și la București, lui Tudor Octavian. Dumitru Dem Ionașcu îl conduce la Cornel Popescu iar Dumitru Velea, la Lucian Avramescu. În consecință, aforismele lui încep să circule în toată țara, prin publicații precum **Steaua**, **Tribuna**, **SLAST**, **Transilvania**, **Flacăra – Rebus**, iar prestigioasa editură **Cartea Românească** îl include într-un consistent volum, **Debut 86**, în prefața căruia criticul Nelu Oancea scrie... *„Valeriu Butulescu cultivă expresia concentrată, aforistică. (...) „Oazele” sale optând pentru o problematică majoră și vizând moralitatea vieții, rostul omenesc al idealurilor și împlinirilor, se caracterizează prin spirit de observație, inedit al pretextelor, mesaj umanist.”*

Totuși, critica este reticentă, dominată de părerea că aforismul este o specie minoră, prea puțin înrudită cu adevărata literatură. Primul critic mare, care atacă public și frontal această prejudecată este Alex. Ștefănescu care în **Flacăra**, sub titlul *„Scânteii electrice”* scrie: *„ De fapt, Valeriu Butulescu nu are nici o legătură cu autorii de umor minor. El este un scriitor talentat și profund, care transformă aforismul într-un mijloc de exprimare nerrestrictiv. Reflecția filosofică, observația de moralist, lirismul în toate variantele sale, de la cel vizionar la cel galant, umorul de idei își găsesc formulări fulgurante în scrierile sale. Din cuvinte extrem de puține, autorul creează instantaneu o tensiune semantică și uneori – în aforismele cele mai inspirate - această tensiune produce un fel de scânteie electrică, triumf al inteligenței și sensibilității.*

De o excepțională calitate sunt reflecțiile pe teme morale, în care Valeriu Butulescu își pune în valoare sarcasmul – un sarcasm princiar. (...) În alte aforisme – cugetări propriu – zise – impresionează profunzimea gândirii și eleganța exprimării. Aforismele au câteodată și un fior liric,

sau sunt de-a dreptul mici poeme – capodopere miniaturale. Până a citi ce scrie Valeriu Butulescu, nu credeam să-nvăț a iubi aforismul vreodată.”

Sobrul critic Cornel Moraru, scria în **SLAST** nr. 424: *”Aforismele lui Valeriu Butulescu, având pregnanța expresivă a unor inscripții în relief, vădesc deopotrivă prospețime și imaginație, dar și rafinament. Autorul are darul de a formula concis și exact (cu o exactitate de geometru) intuiții de mare finețe. Sfârșitul de secol pe care îl trăim își pune desigur amprenta pe aceste propoziții cu aspect emblematic de adevăruri eterne. De adevăruri etern - umane. Deși numai niște fragmente, ele conțin fărâme de eternitate.”*

În **Vatra** nr. 222, criticul cel mai acaparat de aforismele gânditorului din Petroșani, Alex. Ștefănescu devine și mai tranșant: *„Valeriu Butulescu este un mare scriitor. Faptul că se exprimă prin mici texte nu contrazice această calitate. Aceste propoziții risipite de el prin periodice și broșuri sunt propoziții de aur.”*

Cert este că din 1987 expansiunea scrierilor sale, dar mai ales a aforismelor, ia amploare. Publică în **Ateneu, Cronica, Vatra, Astra, Urzica, Magazin, Luceafărul**. Publică și poezie originală, de fapt niște aforisme ceva mai mari – prea puțin convingătoare, și numeroase traduceri din marii poeți ai Poloniei și din proza lui Slawomir Mrozek.

Valeriu Butulescu are un schimb de scrisori cu Marin Sorescu, intrând definitiv în grațiile acestuia. Marele poet îl numește *„spirit fin și gânditor profund”*, îi face mai multe portrete, îl invită să citească în cenaclul de la Craiova și îi dă o rubrică permanentă în **Ramuri**. Butulescu nu ratează ocazia de a-și citi miniaturile în aerul liber al cenaclului. Credea el că cenzura nu poate viețui decât în edituri și redacții! Se prezintă în Cetatea Băniei și citește aforisme „tari”, mai ales dintre cele pe care revistele, din prudență, nu le publicaseră. Când rostește

fraza „ *Cu gardă și zgardă, greu se face avangardă*” craiovenii izbucnesc în aplauze. Felicitările curg. Conducătorul cenaclului, Marin Sorescu, îi strânge mâna, spunându-i, tot aforistic, „*Ești deștept, dar iresponsabil!*”. Butulescu a înțeles aceste patru cuvinte abia în 1991 când, la o cafea, Sorescu i-a mărturisit: „*Am avut necazuri!*”. Pentru că în comunism toate reuniunile publice, inclusiv ședințele de cenaclu, erau filate de garda securității, care făcea alergie la ideea de avangardă!

Vizitat la Petroșani de scriitorul polonez Jerzy Waksmani, este invitat să publice în Polonia.

Din multitudinea întâlnirilor pe care le-a avut cu personalități importante, Valeriu Butulescu reține cu plăcere timpul petrecut în compania fotului lider sindical și președinte al Poloniei, legendarul Lech Walesa

Trebuie menționat că în Polonia, patria celebrului Stanislaw Jerzy Lec, exista o excelentă tradiție a aforismului, o adevărată școală a acestuia ca specie literară de sine stătătoare. Butulescu a început o colaborare îndelungată, cu patru centre însemnate de cultură: Cracovia (**Pismo literacko- artystyczne, Zycie literackie, Przekroj**), Varșovia (**Poezja, Okolice, Tygodnik kulturalny**), Wrocław (**Odra, Ed. Europa**) și Katowice (**Tak i Nie, Dziennik zachodny și Trybuna robotnicza**, în aceasta din urmă aforismele sale publicându-se în tiraje amestecate de 1,3 milioane exemplare!) În același timp poartă o corespondență intensă cu mari scriitori polonezi, precum Tadeusz Nowak, Urszula Koziol, Tadeusz Sliwiak. Presa literară poloneză este poarta prin care Valeriu Butulescu

pătrunde în Occident. Numele său poate fi întâlnit în publicații precum **Eulenspiegel** (Berlin, traducere de Gloria von Wroblewsky), **Literatura svetova** (Praga, traducere de Jiri Nasinec), **Kultura** (Paris, traducere de Ewa Dzielska), **Language Bridge Quaterly** (Texas, traducere de Eva A. Ziem). Peste Ocean, Butulescu este nominalizat de două ori de către marele poet american de origine poloneză Czeslaw Milosz (Premiul Nobel pentru poezie în 1980.)

Un alt spirit generos, poetul timișorean Anghel Dumbrăveanu îl ajută pe Valeriu Butulescu să intre în Balcani. Cei doi au corespondat regulat până la Revoluție, revista **Orizont** publicând sistematic din creația sa. Aici face cunoștință cu poetul albanez din Kosovo, Baki Ymeri, care îi publică traduceri de aforisme la Pristina și Skopje, în albaneză și macedoneană (**Flaka e vellazerimit, Riljindia, Fjala, Osten**), într-o perioadă în care cultura era mai puternică decât tunurile... Tot la Timișoara Butulescu este tălmăcit în limba sârbă de către poetul Slavomir Gvozdenovici (**Knjezni zivot**), în maghiară de către scriitorul și gânditorul Emil Gherasim (**Szabad szo, Uj Elet, A Het**) și germană de către Johanna Fakesch (**Neuer Weg, Karpaten Rundschau**.) Prin intermediul poetului Slavko Almăjan începe colaborarea cu revista **Lumina** din Novi Sad.

Contactele sale tot mai intense cu oameni de cultură de peste hotare pun pe jar Securitatea. Mașina sa de scris (la care mai scria, pe ascuns, și Dumitru Velea) devine suspectă. Este ridicată de miliție și atent verificată. Mirosea a solidaritate, mirosea a nesupunere, mirosea a revoluție... În 1987, întors dintr-o călătorie de serviciu în Polonia, primește sentința Securității: desfacerea contractului de muncă! Cauza? „*Știe el de ce!*” Pedepsa este comutată în ultimul moment, prin intervenția curajoasă a protectorului său, directorul Iosif

Kelemen. Este scos, totuși, de la protocol și exilat la... biblioteca întreprinderii.

Nu poate fi pedeapsă mai plăcută pentru un scriitor, decât aceea de a fi închis opt ore pe zi, singur, într-o bibliotecă. Au urmat ani fecunzi în care acesta a citit și a scris considerabil. Mai ales că, pentru bună purtare, i se restituise mașina de scris. Creatorii de literatură din Valea Jiului, îndemnați de poetul Ioan Dan Bălan, îl aleg pe Butulescu conducător al Cenaclului **Panait Istrati**. Aici leagă o prietenie cu Vasile Ionescu, intelectual distins, rom de origine...

*Regele Mihai al
României transmite felicitări
scriitorului Valeriu
Butulescu, precum și
deosebite aprecieri
referitoare la bogata
activitate scriitoricească și
dramaturgică*

Pe parcursul anului 1988 își intensifică schimbul de scrisori cu străinătatea. Corespondența cu exteriorul fiind în acele timpuri atent controlată, Butulescu recurge la curieri. Regretatul inginer cracovian Michal Lasocki, care a lucrat mai mulți ani la Întreprinderea de Utilaj Minier din Petroșani i-a dus peste hotare zeci de scrisori. Astfel aforismele sale ajung în Ungaria, Germania, Polonia, Cehia, Austria, Statele Unite. „*Vântul bate de la Răsărit, iarba se înclină spre Apus*” scrie aforistul nostru în revista texană **Language Bridges**, în perioada în care începe să tremure Cortina de Fier. Redactorul șef al revistei, Eva A. Ziem, ea însăși refugiată din Polonia comunistă, pune gaz pe foc, publicând o scrisoare adresată ei de către Valeriu Butulescu, în care acesta se plângea de

șicanele Securității, astfel: „*Mă urmăresc pas cu pas îngerii întunericului! Dacă vei citi undeva despre sinuciderea mea, te rog să nu crezi! Pentru mulți am devenit incomod...*”

Patetism inutil. Securitatea pare obosită. Joacă rolul câinelui de pază din ce în ce mai puțin convinsă. A înțeles probabil că schimbările din Est nu mai pot fi oprite. Are păsări mari în atenție; Butulescu e doar o vrăbiuță!

În 1989 Valeriu Butulescu este prezent în mai toate publicațiile literare românești. Se întâlnește cu Geo Bogza, Adrian Păunescu, Eugen Barbu. Polonezii îl publică în majoritatea antologiilor de literatură sapiențială, alături de mari gânditori ai literaturii din toate timpurile. În Statele Unite îi apare volumul de aforisme **Sand Oasis**, la editura **Language Bridges**, traducerea fiind asigurată de Eva A. Ziem și Karon Campbell, cu o postfață semnată de Tadeusz Nowak, din care reproducem: „*În aforismele scrise de Lec și Butulescu predomină poezia. Metafore scânteietoare sunt încrustate în căutate imagini poetice. Poate că de aceea aceste aforisme sunt atât de diferite de altele, atât de numeroase, care în mod jalnic inundă revistele. (...) Aforismele lui Lec, în majoritatea lor, sunt produsele sistemului totalitar. Același sistem a generat și aforismele lui Valeriu Butulescu. La baza lor se află ironia, grotescul, marasmul vieții de zi cu zi.*”(…) Dacă acest volum, publicat fără aprobarea Consiliului Culturii și Educației Socialiste, prefațat astfel și presărat cu diverse erezii, ar fi ajuns în mâinile Securității, cu siguranță Butulescu ar fi fost evacuat și din bibliotecă. Ar fi putut deveni un dizident cu acte în regulă, ceea ce, trebuie să recunoaștem, i-ar fi prins bine la dosar! Dar n-a mai fost vreme...

În decembrie a izbucnit Revoluția care va demola totalitarismul comunist în România, ultimul său bastion, țară în care părea de neclintit. Două săptămâni Butulescu a rămas hipnotizat în fața televizorului. N-a prea ieșit afară, nu de

teama teroriștilor, ci fascinat de ceea ce vedea și auzea. A regretat mereu această inactivitate, scriind: „*Dacă știam că ne scutesc de impozite, mergeam și eu la Primărie. La următoarea Revoluție, voi fi prezent din prima zi*” Dar, fiind om practic, se dezmeticește la timp. În ianuarie 1990 scoate săptămânalul de orientare social - democrată **Semnal**, prima publicație particulară a Văii Jiului. Este cooptat în Consiliul Provizoriu de Uniune Națională. În aprilie putea fi văzut alături de Ion Iliescu, în balconul Casei de cultură a sindicatelor din Petroșani. În luna mai era în Parlament...

*Cu prilejul uneia dintre
întâlnirile avute,
președintele României,
Traian Băsescu, l-a
felicitat pe scriitorul
Valeriu Butulescu pentru
bogata sa activitate
literară, mărturisind că
este unul dintre
admiratorii aforismelor
semnate de acesta*

Carierea de parlamentar a lui Valeriu Butulescu, deși s-a redus la un singur mandat, a fost remarcabilă. Modest, cu o dicție impecabilă, în discursuri scurte dar explozive, scriitorul își găsește în tribună o nouă formă de exprimare. Elocvența vorbirii sale, echilibrată cu aforisme i-a atras simpatia colegilor, chiar și a celor din Opoziție. Este remarcat de Ion Rațiu, Daniela Crăsnaru, Ioan Alexandru, Ștefan Cazimir, Dan Lăzărescu, Alexandru Bârlădeanu, Andrei Pleșu. Constantin Sorescu scrie un eseu despre creația sa aforistică, iar Mircea

Ionescu – Quintus salută, printr-un discurs de suflet rostit la tribuna Parlamentului, apariția volumului **Sand Oasis** în Statele Unite. Chiar și Corneliu Vadim Tudor, cu care se războise într-o violentă polemică televizată, citează în revistele sale, cu un neobișnuit fair – play, aforisme ale scriitorului din Petroșani. Poetul și deputatul Ștefan Tcaciuc, cel care i-a tradus și publicat aforismele în limba ucraineană, scria în prefața volumului „**Aforizmi**”: „*După Revoluție Valeriu Butulescu a fost ales deputat în Parlamentul României, la tribuna căruia a vorbit de nenumărate ori, iar discursurile sale au fost scâpărătoare și încărcate de sensuri. Valeriu Butulescu este un mare poet dar este și un mare orator. În analele Parlamentului României, discursurile lui sunt dintre cele mai frumoase, din toate punctele de vedere.*”

Ca om politic, Butulescu are mereu ocazii de a ieși la rampă, fiind exponentul ales al minerilor din Valea Jiului, a căror efervescență socială devenise proverbială. Televiziunea națională îl mediatizează intens, scriitorul paradoxurilor aflându-se iar într-o situație paradoxală: pe de-o parte, alături de mineri (secretarul Comisiei parlamentare speciale pentru minerit), pe de alta, alături de cultură (vicepreședinte al Comisiei parlamentare pentru cultură arte și mijloace de informare în masă). Călătorește în Franța, Italia, Turcia. Bulgaria, Iugoslavia. În aprilie 1991 este șeful delegației parlamentare trimise la Berlin, pentru a tatona posibilitățile de aderare a României la structurile euro-atlantice. De la tribuna istorică a Reichstag-ului rostește în franceză un discurs primit cu aplauze. Cu această ocazie se întâlnește cu Hans Dietrich Genscher, liderul social – democrației germane. Împreună cu Adrian Năstase, pe atunci ministru de externe, poartă discuții cu șeful diplomației poloneze, Krzysztof Skubyszewski. Părea începutul unei lungi cariere de parlamentar. Dar...

*Alături de unul dintre
cei mai apreciați
membri ai Uniunii
Scriitorilor din
România, poetul și
scriitorul Varujan
Vosganian care a
primit aforismele sale
în limba ermeană*

Prea sincer și uneori credul, derutat de scindarea partidului său, încercând să-și păstreze verticalitatea (lucru greu de realizat în politică), face ce face și ratează alegerile din 1992. Se întoarce la Petroșani, la Compania Națională a Huilei unde este numit consilier, având și atribuții de translator. S-a întors în mijlocul prietenilor săi traducători: Florica Bican, Francisc Nicolescu, Mihai Matrică, Anton Herman. Alături de aceștia se simte mult mai bine decât în lumea perfidă a oamenilor politici. Începe seria unor lungi călătorii, în Cehia, Austria, Elveția, Marea Britanie, Spania, Portugalia, Irlanda.

Memorabilă rămâne deplasarea lui Valeriu Butulescu în Africa de Sud. Vizitează orașele Pretoria, Durban și Johannesburg. Coboară la o adâncime record, atinsă de puțini români, (3.500 m), în celebra mină de aur WesternDeep. Vizitează mina de platină de la Middelburg.

În schimb, în Spania vede un minerit în curs de restructurare. Coboară în subteran la minele asturiene *Cario* și *Figeredo*. Dar în Spania, unde va reveni ulterior în mai multe rânduri, este puternic impresionat de Toledo și provincia La Mancha, dominate de umbra nemuritoare a lui Don Quijote. Aici s-a născut ideea dramei **Don Siempre**, pe care autorul o va finaliza un deceniu mai târziu.

Colaborează cu publicațiile lui Adrian Păunescu, **Vremea** și **Totuși iubirea**. La editura **Călăuza** din Deva,

scoate volumul **Stepa memoriei**, integrala aforismelor sale, prefătat de Constantin Sorescu, gardat de alți critici importanți. Reproducem un fragment din prefață: „...*Valeriu Butulescu are o rară vocație a aforismului, atât de irepresibilă încât nu se sfîiește să și-o exercite într-un timp care tăgăduiește concizia și limpezimea în literatură. Gânditor în structuri de cuarț, el nu își propune să disimuleze un filosof și, pe căi ocolite, să schițeze un sistem, după cum, poet prin geometriile incantatorii ale propoziției și prin ambiguitățile cu tâlc, nu alunecă decât arareori în apele despletite ale lirismului.(...)*”

Fundația Culturală „Ion D. Sîrbu” îi decernează premiul „Libertatea spiritului creator” pentru circulația scrierilor sale în lume.

La Petroșani, Valeriu Butulescu înființează publicația de umor politic **Papagalul**, după care pune bazele unui periodic de informare tehnică minieră în care a publicat numeroase materiale de specialitate, atât în ce privește știința minieră, cât și restructurarea mineritului pe plan mondial. Două călătorii memorabile, în Australia și Statele Unite ale Americii, îi aduc în prim planul preocupărilor chestiunea ancorelor miniere, temă cu care mai târziu va obține titlul de doctor în științe inginerești. La Hunter Valley, în apropiere de Sidney, Butulescu vizitează subteranul unei mine care, cu 400 de oameni, scote aceeași cantitate de cărbune ca Regia Autonomă a Huilei, cu 40.000 de angajați!

Refugiul în lumea tehnicii este temporar. Politica îi consumă o bună parte din timpul creator, fiind vreme de patru ani președintele Biroului Permanent Județean al Partidului Democrat. Se întoarce, totuși, la literatură și scrie trei piese de teatru, toate prezentate pe scena Teatrului Dramatic „Ion.D.Sîrbu” din Petroșani. **Veșnicie provizorie (Hoțul cinstit)**, a cărei premieră absolută a avut loc în 1993, regia artistică fiind semnată de Rodica Băițan, **Logica Rătăcirii**

(premieră absolută în 1994, regia Nicolae Gherghe), jucată și pe scena Teatrului Național din București. Comedia **Pacea cu zmeii**, sub regia lui Marcel Șoma, a avut premiera în iarna lui 1999, exact în ziua în care minerii semnau cu premierul Radu Vasile faimoasa și rușinoasa Pace de la Cozia. Coincidența a făcut ca publicația bucureșteană **Dilema** să pună întrebarea: *întâmplare sau premoniție?* Cele trei piese au fost tipărite în volumul de teatru **Veșnicie provizorie** de către Editura Fundației Culturale „Ion D. Sîrbu”.

La aceeași editură publică în 1996 volumul **Lirică poloneză**, însoțit de o notă bio-bibliografică realizată de fiul său, Lucian. În același an este ales consilier județean și președinte al Comisiei de relații externe. Călătorește în Canada, Israel, Olanda, Thailanda, Indonezia, Argentina, Siria, Liban.

Un an mai târziu, la editura **Corvin** îi apare volumul de aforisme în limba maghiară **Homokvarak**, în traducerea lui Emil Gherasim. Din postfața semnată de Cornel Ungureanu cităm: *”Valeriu Butulescu vrea să reabiliteze aforismul pur și simplu, să redea genului dreptul de a vorbi în numele unui Autor. Majoritatea aforismelor sale sunt, de fapt, poeme într-un vers. Se nasc dintr-o tensiune lirică repede înăbușită, dintr-un preaplin sufletesc, redus la esențe. Această disponibilitate lirică își manifestă reversul în sentințe satirice, sarcastice. În această zonă a inteligenței și lirismului stăpânit cu energie, Valeriu Butulescu are o eleganță a rostirii care nu trebuie să ne scape. E, cum au spus și alții, un moralist. Adică un autor cu mult bun simț, care observă lumea și ne spune lucruri esențiale despre ea”*.

Face o deplasare în Belgia și Olanda, după care putea fi văzut la Jaipur, apoi Agra, în India, pe malul râului Yamuna, vizitând a opta minune a lumii, **Taj Mahal**. Vorbind fluent spaniola, scriitorul întreprinde șase călătorii în America Latină, vizitând Chile, Peru, Ecuador, Columbia, Brazilia, Venezuela, Mexic, Cuba, Arruba, Curraçao.

Este profund impresionat de privatizarea mineritului chilian, după eșecul socialismului în această țară. Zăcămintele de neferoase sunt atât de bogate, atât de ușor accesibile, încât țărani chileni sfredelesc Anzii cu răngi și târnăcoape. Majoritatea minelor private sunt scurte galerii de coastă, care nici măcar nu au curent electric. Dar productivitățile sunt mai mari ca la noi. La Rancagua îl întâlnește pe dr. Vasile Buzura, vărul scriitorului Augustin Buzura, unul din primii investitori români care, cu utilaje aduse tocmai de la Baia Mare „*din mormanul de fiare vechi al economiei românești*” (aforism de Petre Roman!) reușise să facă o uzină de preparare a minereurilor, foarte apreciată de autorități.

În Peru vizitează mai multe obiective miniere, dar organizatorii peruani îl conduc și la Cuzco, străvechea capitală a incașilor, de unde urcă în Anzi până la 4000 m altitudine, apoi coboară la legendara cetate **Machu Picchu**..

În Mexic intră în minele de cărbune de la Monterrey, dar și în minele de argint de la Tasco. Mexicanii sunt gazde primitive. Îl conduc peste tot. Vizitează piramidele aztece, apoi scriitorul urmează o bună parte din drumul lui Cortez spre Cuernavaca, ajungând în final la Acapulco.

Plină de peripeții este deplasarea din Columbia, țară controlată în mare parte de traficanții de droguri și de organizații paramilitare. Pentru a ajunge la minele de cărbune din Anzii Cordilieri, ambasadorul român de la Bogota îi dă o mașină de serviciu, dar solicită și escortă de la interne, pe care, bineînțeles, nu o primește. Teama de răpitori este generală. în această țară. Butulescu se hotărăște să meargă și fără escortă. E sigur că nu-l va răpi nimeni. Spune că teroriștii nu pot fi așa nebuni, încât să răpească români, pe care, se știe, nimeni nu e dispus să-i răscumpere.

Ajunge în Anzi și coboară în subteranul unei mine minuscule, cu numai 20 de angajați, cel mai tânăr miner având 14 ani.

Coboară pe scara puțului, la 200 m adâncime, colivia fiind folosită doar pentru cărbune. Este impresionat de meticulozitatea cu care minerii columbieni dislocă, din ciocan manual, cărbunele, care nu mai trebuie astfel preparat, conținutul de piatră fiind neglijabil. Efectivul minei, cu puțin mai mare ca o echipă de fotbal, scoate o sută de tone pe schimb, înregistrând o productivitate de cinci ori mai mare ca în România. La ieșirea din subteran constată că mina nu are nici măcar baie, așa că se va spăla de cărbune abia la întoarcere, la hotelul din Bogota. Călătorește liniștit. Cu fața aceea neagră de cărbune, putea pune pe fugă orice terorist.

În 1998 se reaprinde pasiunea lui Butulescu pentru poezia medievală turcă. În mod direct îl interesează viața și opera poetului filosof Yunus Emre, care a scris în secolul bătăliei de la Rovine. Luase contact cu opera sa, publicată anterior în Polonia. Scrie un amplu eseu despre Emre, intitulat „Între două mări mă sfârșesc și mă frâng”, traduce și publică în **Al cincilea anotimp** un grupaj consistent din poezia acestui mare poet. Citind eseu, Adrian Păunescu consemnează în **Totuși iubirea**: „*Valeriu Butulescu este un foarte talentat moralist, un poet care se reprimă. (...) Îl cunosc de mult, de când l-am citit într-o carte târzie, neînstare să-i cuprindă scânteile inteligenței și vocația literară. (...) Este un om profund, cinstit, un foc mocnit, frământat de valorile umaniste ale tuturor literaturilor. Butulescu e pretutindeni. Am crezut necesar să scriu despre el, pentru că din când în când trebuie să ne eliberăm de propria noastră obișnuință și să ne mai și bucurăm de darul dumnezeiesc pe care, iată, îl au unii dintre contemporanii noștri.*”

În același an însoțește Teatrul din Turda într-un turneu în Scandinavia. Vizitează Danemarca, Norvegia, Suedia. În anul următor vede lumina tiparului ediția suedeză a aforismelor sale, publicate de editura **Schapira International Teater och**

Bok, tradusă de Irina Schapira și Eva – Marie Sjobeck, primită cu căldură de presa suedeză.

Începutul anului 1999 este zguduit de mari mișcări ale minerilor din Vale. Ca purtător de cuvânt al Companiei, Valeriu Butulescu, cu un curaj frate cu inconștiența, de bună voie și nesilit de nimeni, ridică steagul sus pe baricadele administrației, stârnind mânia lui Miron Cozma care, prin telefon, îl condamnă la moarte. Execuția sentinței n-a mai avut loc, după înfrângerea zdrobitoare, suferită de armata Marelui Ortac, în bătălia de la Stoinești. Sub impresia celor văzute scriitorul se apucă de lucru, creionând o piesă extrem de ambițioasă, numită **Insula uitării**. Nu o definitivează pentru că pleacă în alte călătorii: Filipine, Malaezia, Vietnam, Cipru, Tunisia. Traduce din spaniolă și publică la editura Fundației Culturale „Ion D. Sîrbu” volumul **Interioare**, o culegere de versuri ale poetului sud – american Ulises Estrella.

Anul 2000 este excelent, ca performanță literară. În librăriile din Germania apare cartea sa **Gedankensplitter**, la editura **Forster – Borries**, în traducerea lui Anton Herman. Din prefața semnată de criticul german Holm Fickel reproducem: „*Volumul **Gedankensplitter** al autorului Valeriu Butulescu reflectă în mod genial nesfârșirea gândirii umane, care poate fi profundă sau superficială, gravă sau veselă, dar și extravagantă sau chiar absurdă. (...) Această carte prezintă, într-o multitudine de fațete posibile, diversitatea impresionantă de idei a lui Valeriu Butulescu.*”

Câteva luni mai târziu, la Tel Aviv, prin efortul unui spirit generos, Michael Bittel, la editura **Menor** apare în limba ebraică volumul **Stepa memoriei**, eveniment despre care Mihai Barbu scria în **Matinal**: „*Aforismele lui Valeriu Butulescu, aceste mici poeme, capodopere miniaturale, cum le numea un cunoscut critic, își urmează cu o precizie de metronom, un generos destin literar, colindând toate continentele planetei.*”

Iată-le acum tipărite în limba ce descinde din limba Cărții Cărților, care este fără îndoială Biblia”

În iunie este reales consilier județean și președinte al Comisiei pentru cultură. Călătorește în Tunisia, Cipru, Maroc. Febra electorală face atmosfera irespirabilă. În partide, lupta pentru locuri pe liste parlamentare capătă forme abjecte. „*E dureros să constați că prietenii lovesc mai tare decât dușmanii*” scrie gânditorul, retrăgându-se din cursă, fără însă a se retrage din formațiunea în care a activat unsprezece ani. Boala tatălui său avansează necruțător. Scriitorul încearcă să se reculeagă, veghind neputincios la căpătâiul acestuia. Vestea apariției volumului său **Piseczne Oazy**, la editura **Aurora** din Praga îi produce o bucurie stinsă.

Pe 21 noiembrie 2000, în zi mare și an rotund, pleacă dintre cei vii tatăl său, Luca Butulescu, omul simplu pentru care scriitorul a nutrit un adevărat cult, încă din copilărie. „*Crescusem. Și tot nu credeam că Tata e muritor*” nota Butulescu în urmă cu douăzeci de ani. Fără îndoială, spiritul, jovialitatea și umorul grav le-a moștenit de la tatăl său, bărbatul, care în fața morții a cerut, nu Biblia, ci un pahar cu vin din via lui și o carte cu poezii de Eminescu. „*Sunt Tatăl meu, ediția doua, revăzută și adăugită*” scria fiul, actualizând un mai vechi aforism.

În prima lună a anului 2001 termină de scris piesa **Dracula**, apoi merge la Praga unde, la Universitatea Carolină, în prezența a numeroși oameni de cultură are loc lansarea volumului său în limba cehă. Din prefața cărții, semnată de Jiri Nasinec reproducem o frază definitorie: „*Drumul istoric al aforismului este lung, pornind de la anticul Hippocrates la Francis Bacon, La Rochefoucauld, Chamfort, Goethe, Nietzsche, Karl Kraus, Karel Capek și mulți alții, ale căror vorbe de duh au supraviețuit pentru că au exprimat adevăruri general valabile privind lumea și condiția umană. Din categoria unor astfel de tălmăcitori cu tâlc ai adevărilor*

etern umane face parte fără nici o îndoială și românul Valeriu Butulescu” Cu această ocazie, scriitorul ține la Universitatea pragueză o interesantă prelegere: „*România după un deceniu de transformări economice și spirituale*”

Trebuie spus că în ciuda frământărilor sale literare și politice, Valeriu Butulescu nu și-a neglijat nici profesia de inginer minier. Preocupările sale profesionale nu s-au limitat doar la nenumărate călătorii prin lumea minelor, dar și la popularizarea culturii tehnice, prin fondarea și redactarea unor publicații de specialitate. Omul care a coborât în subteranul tuturor continentelor și-a valorificat bogatul material documentar acumulat, în peste o mie de articole de specialitate, publicate în țară și peste hotare.

Pe 19 ianuarie 2001, Valeriu Butulescu își susține teza de doctorat, pe care profesorul universitar și diplomatul Ioan Gâf Deac o caracteriza astfel: „*Teza reprezintă un moment de remarcabilă contribuție în știința minieră contemporană din România. Autorul este o personalitate cunoscută pe palierele culturii române prin cărțile și articolele publicate, prin rafinamentul gândirii sale în câmpul spiritual relațional al omului. Eseiistica sa, aprecierile științifice pe care le-a primit în timp confirmă un profil profesional excepțional, dominat de putere de analiză și sinteză, capacitate de identificare a esențelor...*”

I se decernează **Premiul de excelență în cultură**, de către Fundația România Generația Următoare, cotidianul Matinal, Consiliul Județean și Primăria din Petroșani. La primirea acestuia, Valeriu Butulescu lansează un apel umanitar, la care solicită ralierea altor intelectuali și oameni de cultură, în sprijinul eliberării condiționate a lui Miron Cozma, fostul său adversar, singurul „*haiduc sindical*” ținut după gratii într-o țară în care clemența sau lipsa de consecvență a justiției este proverbială, iar închisoarea „*a devenit pentru infractori*

facultativă.” Apelul stârnește numeroase reacții, pro și contra. Scriitorul constată cu stupeoare că cei mai înverșunați adversari ai eliberării sunt tocmai foștii prieteni ai lui Cozma, cei care „*cândva îi mâncau zahăr din palmă...*”

O lună mai târziu, în librăriile din Sofia era prezentă cartea sa **Piascen oazis**, ediția bulgară, tradusă de tânărul Spasimir Domaradski, în postfața căreia scriitorul bulgar Konstantin Elenkov punctează: *”Aforismele lui Valeriu Butulescu posedă o acuitate intelectuală profundă care le permite să scoată în evidență autenticitatea lor. Fără îndoială, calitatea acestei cărți, măiestria ei dusă până aproape de perfecțiune, precum și înalta ei valoare artistică au la bază talentul scriitorului, disponibilitatea sa de a construi fraze scurte, capabile să acopere un spectru tematic heterogen, extrem de larg.”*

Pleacă într-o lungă și interesantă călătorie în China, de unde revine fascinat de fabulosul oriental. Proiectează un amplu eseu despre cultura și civilizația chineză, dar continuă să lucreze la piesa sa de suflet **Oile Domnului**. Primește vești promițătoare din partea unor editori din Rusia, Slovacia, Polonia, Italia. Peste Ocean, Editura **Casa de la Cultura Ecuatoriana** „Benjamin Carrion” din Quito lansează volumul **Oasis de arena**, tradus în spaniolă chiar de Valeriu Butulescu și prefațat de scriitorul Pedro Jorge Vera.

Când lumea credea că s-a vindecat de politică Butulescu are o revenire spectaculoasă. La București, la prima ședință a Consiliul de Național de Coordonare demonstrează încă o dată că este un mare orator. Printr-un discurs elocvent, calificat de Silviu Brucan drept „*istoric*” atacă elegant, dar irezistibil, conducerea centrală a partidului său. Înfruntă de unul singur „*monstrul sacru al social-democrației românești*” cu o retorică vicleană, argumentată, inteligentă. Practic, așa cum titrau ulterior ziarele, „*Butulescu a scos la concurs scaunul lui Petre Roman, provocând demolarea politică a*

acestui. Dincolo de anecdoticul ei, întâmplarea scoate la suprafață un mare adevăr: puterea cuvântului, bine stăpânit, bine cântărit, forța lui constructivă sau distructivă într-o societate democrată. Idee formulată plastic de Mihai Barbu în **Matinal**: „*Ceea ce n-a putut face Cozma cu bâta a reușit un alt „miner”, Butulescu, prin forța argumentelor și elocința vorbirii.*”

În luna mai la editura **Polidava** din Deva scoate volumul de teatru **Dracula**, despre care Dumitru Velea scrie că este „*poate cea mai machiavellică piesă, nu doar din dramaturgia noastră.*” În această piesă autorul, departe de a exploata comercial latura vampirică a viteazului domn, insistă asupra caracterului paranoic al vitejiei în sine. Rupându-l pe Dracula de Vlad Țepeș, autorul îl plasează, rând pe rând, în pielea marilor tirani ai istoriei.

Tot la Polidava i se publică volumul **Oile Domnului (Satul electronic)**, despre care cunoscutul critic craiovean Marian Barbu scria în cartea sa „**Trăind printre cărți**”: „*Oile Domnului nu este un experiment, ci o deplină frescă despre o stare de spirit a lumii, cu exemplificări de altoi pe valorile umane din România. Tradiția și graba noastră spre modernitate – cu flux și reflux în existența zilnică se regăsesc inteligent și lucid în această piesă.*”

În vara anului 2001 merge în Grecia, să se reculegă la Epidaur și Micene. La Atena se întâlnește cu Victor Ivanovici, eminent om de litere, născut și crescut în România. La întoarcerea în țară, primește exemplarul semnal de la cartea sa **Piaskowe oazy**, publicată de Editura **Miniatura** din Cracovia, în traducerea lui Lucian Butulescu. Este a doua carte de aforisme în limba polonă a lui Butulescu, prefațată de Mieczyslaw Kozłowski, unul dintre cei mai cunoscuți aforiști polonezi contemporani. Acesta scrie: „*S-a spus multă vreme că arta aforismului este o specialitate a literaturii poloneze.*”

Faimoasele „Gânduri nepieptănite” ale lui Lec au deschis porțile Poloniei spre Occident, ducând această specie la apogeu. Dar aceasta este doar o iluzie pentru că, iată, putem fi în continuare luați prin surprindere. De data aceasta ne surprinde scriitorul român Valeriu Butulescu. Să-i primim aforismele ca și cum ar fi ale noastre, apropiindu-ne mai mult de ele. Astfel le vom iubi și mai mult și ne vom întoarce mereu la ele. Vă asigur că merită!”

Meritele scriitorului sunt recunoscute și în țară. Ziarul **Matinal**, în paginile cărui a debutat în 1971 organizează o întâlnire jubiliară cu ocazia împlinirii a trei decenii de la debut. Trecând peste orice bariere și opreliști partinice Primăria din Petroșani îi decernează Premiul OMNIA, iar Consiliul Județean îi înmânează Premiul BENE MERENTI.

În anul 2002 îi apare al patrulea volum de aforisme în limba română, intitulat **Imensitatea punctului**, prefațat de Nestorul literaților hunedoreni, scriitorul Radu Ciobanu. Acesta scrie: *Ceea ce face savoarea acestor maxime este modul de abordare a realității. Nu dramatizare, nu victimizare, nu didacticism, ci scăpărare a spiritului,...*” Cartea este bine primită și presa județeană nu ezită să scrie „*Valeriu Butulescu demonstrează pentru a patra oară splendoarea aforismului!*”

La invitația Editurii **DEAN**, scriitorul face o vizită la Sankt Petersburg, capitala culturală a Rusiei, unde discută detalii legate de ediția în limba rusă a aforismelor sale. Cu această ocazie vizitează Finlanda și Țările Baltice.

De aproape un deceniu, poetul Ștefan Tcaciuc „gestionase” aforismele lui Butulescu în limba ucraineană, traducând și publicând cea mai mare parte a lor. Aproape două mii dintre ele se regăsesc în cartea monumentală „**Aforizmi**”, publicată de **Editura Mustang**. În prefață, Ștefan Tcaciuc scrie: „*Citindu-i aforismele, pana mea nu a ezitat să le traducă și în limba ucraineană. Și sunt convins că ucrainenii de*

pretutindeni le vor îndrăgi și ele vor rămâne unele dintre nestematele sufletelor lor.”

Printr-un gest de lăudabil *fair play*, Consiliul Județean, deși era dominat de adversarii politici ai lui Valeriu Butulescu, îi conferă scriitorului titlul de „**Cetățean de Onoare al Județului Hunedoara**”, hotărârea fiind motivată prin „*rolul deosebit în promovarea culturii și prestigiului județului în țară și în străinătate*”

La invitația primarului Tibor Levszkovski, în octombrie, împreună cu o delegație a Primăriei din Petroșani, Butulescu vizitează orașul Varpalota din Ungaria, ocazie cu care semnează o sută de autografe pe cartea sa în limba maghiară. După care pleacă două săptămâni în Egipt, pe urmele unei mari și vechi civilizații, de unde se întoarce copleșit de istorie. Își revine însă la timp! Pe 12 noiembrie putea fi văzut în Italia, la Belluno, Veneția și Padova, însoțit de doi prieteni, Dana și Dan Blendea. Cu această ocazie, în prezența președintelui provinciei Belluno, arh. Oscar De Bona are loc lansarea volumului **Aforismi**, care cuprinde miniaturile lui Valeriu Butulescu traduse în italiană de Giocondina Toigo și Aurelia De Bacco. Lansarea are loc în Sala cu Fresce a Palatului Piloni. Cartea este prezentată de profesorul Giovanni Perenzin, fost primar al orașului. Iau cuvântul apoi profesorii Gioachimo Bratti și Claudio Dalla Palma, apoi Sandro Dalla Gasperina - directorul Editurii **Agora**, care a tipărit volumul. Lansarea este reușită, salutată de publicația **Corriere Nelle Alpi**. În popularul cotidian **Il Gazzettino**, publicista Laura Cenni scria : „*Aforismi este o antologie ce cuprinde fragmente de gânduri din volumele **Oaze de nisip, Stepa memoriei și Imensitatea punctului**, - opere pe care acest român ingenios le-a dat literaturii, bucurându-se de o largă recunoaștere pentru poezia și înalta lor valoare literară.*”

La începutul anului 2003 Valeriu Butulescu reia tema din **Insula uitării** și scrie o „tragedie veselă”: **Samson (Valea din Deal)**. Autorul afirmă că în această piesă , „două forme diametral opuse de ridicol se ciocnesc atât de dureros, încât tragicul râde cu lacrimi.” În prefața volumului **Samson** , cunoscutul critic Valentin Tașcu scria: *Piesa se citește pe nerăsuflăte și cred că la o transpunere pe scenă se va urmări cu sufletul la gură*”. Despre aceeași piesă, în postfața volumului publicat de Editura Polidava, Al. Florin Țene declară: *„Piesa este un status al modernității dramatice. Prin piesele de teatru publicate până în prezent și jucate pe scenele unor teatre din țară, Valeriu Butulescu a înveșnicit în cuvânt puterea divină a acestuia.”*

Comentând volumul în revista **Semne** nr.3,4 / 2003, scriitorul Gligor Hașa scria: *„Valeriu Butulescu este, înainte de toate, cugetător. E și normal – vorbește vreo șapte limbi, ca și Dimitrie Cantemir, dar gândește în una singură. De aceea teatrul său este unul gnomic, cu mare marjă participativă și incitatorie, maximele și cugetările reprezentând o broderie, ca o țesătură de păianjen, în care spectatorul este prins prin acuitatea problematicei și densitatea ideilor. Lecturată, doar, piesa este un tratat de paremiologie, citabile fiind pagini și scene întregi...”*

În luna februarie, Primăria din Petroșani, împreună cu Consiliul Județean și Biblioteca Județeană „Ovid Densușianu” organizează la Petroșani semicentenarul scriitorului Valeriu

Butulescu. Cu această ocazie este lansat volumul jubiliar „**Valeriu Butulescu – 50**”, tipărit de **Editura Destin**, la realizarea căruia au avut o contribuție importantă publiciștii Dan Câmpean și Volodia Macovei.

La Milano, revista de artă și cultură **Passages** publică în trei numere consecutive traduceri ale acestor „*extraordinaire aforisme*”, așa cum le caracteriza omul de cultură Enzo Lamartora, directorul Editurii Crocetti, sub egida căreia apare această revistă. La Roma, revista **Poiein** republică aceste gânduri de maximă aciditate, sub calificativul „*troppo belli*”, comentatorul numindu-le „*aforismi al vetriolio*”.

Teatrul din Deva, în regia lui Boris Melinti montează un spectacol „*de excepție*” cu piesa „**Oile Domnului**”, scenografia fiind semnată de Torino Bocaniciu. Premiera are loc la 1 martie 2003, în sala arhiplină a Casei de Cultură din Deva, fiind salutăată de majoritatea publicațiilor din județ.

Piesa este prezentată și pe scena teatrului din Petroșani într-un spectacol pe care Ioan Dubek l-a denumit, în cotidianul **Matinal** din 15 iunie 2003, drept „*act cultural autentic – adevărată gală teatrală.*”

În 3 octombrie 2003, Consiliul Municipal Petroșani, deși era dominat de adversarii politici ai lui Butulescu, îi acordă scriitorului, în unanimitate, titlul de „**Cetățean de Onoare al municipiului Petroșani**”, „*ca o recunoaștere a numeroaselor realizări în plan literar, cultural și social*” . Diploma i-a fost înmănată de către primarul municipiului, dr. Gheorghe David.

În aceeași toamnă scriitorul ajunge pentru a treia oară în Canada, la invitația publicistului Dumitru Popescu, redactorul șef al revistei de limbă română **Observatorul** din Toronto. Începe o colaborare constantă cu această publicație. Sub îngrijirea lui Dumitru Popescu, la editura canadiană **Maple Red** i se publică volumul **Aphorismes**, în limba franceză,

traducerea fiind semnată de Paulian Furtună și soții Genevieve și Jean Gomez (Franța).

În postfața volumului, Cezara Kolesnik (Franța) scrie: „*Autorul român Valeriu Butulescu prezintă o antologie de aforisme, de data aceasta în fața unui public de limbă franceză. Este o tentativă temerară de a prezenta altei culturi, într-o altă limbă, un eșantion de cultură românească. Cartea „Aphorismes” este o dovadă elocventă a eternității acestei specii literare.*”

Scriitorul încheie anul 2003 în forță. Editura „**Jeci**” (Rostirea) din capitala spirituală a Rusiei, Sankt Petersburg a lansat volumul Oaze de nisip, într-un tiraj de 3000 exemplare, tradus în limba rusă de Stanislav Karpenok. Despre modul în care este percepută aforistica autorului în Rusia ne vorbește în prefața volumului criticul literar Tatiana Zinkevici – Estigneevea: „...*Veți avea o imensă satisfacție citind această carte, înțelegând cât de precis și concis a formulat Valeriu Butulescu ceea ce noi toți observăm, simțim și îndurăm*”.

Spre disperarea detractorilor săi politici, care îi contabilizau minuțios deplasările peste hotare, înainte de Crăciun, Valeriu Butulescu se duce la Paris, și de aici zboară tocmai în Vietnam. Mai fusese el în Vietnam și înainte, dar acum era invitat de Uniunea Scriitorilor Vietnamezi. Călătorește împreună cu alți trei scriitori: Mircea Ghițulescu, Horia Gârbea și Mircea Petean. Timp de o săptămână ia contact cu această cultură străveche, vizitează țara de la munte la mare, bea votcă de orez, ceai cu gheață și încearcă, fără mare convingere, o friptură de câine, la tavă.

Anul 2004 debutează bine pentru scriitor. Același piesă, **Hoțul cinstit**, este pusă în scenă aproape concomitent de două teatre. Este vorba mai întâi de **Teatrul Național „Vasile Alecsandri”** din Republica Moldova, unde piesa este montată de regizorul Anatol Pânzaru, artist al poporului. Premiera are loc în februarie, într-o sală cu opt sute de oameni, toți în

paltoane. Dar atmosfera este caldă, pentru că moldovenii iubesc mult teatrul. Prezent la spectacol, cunoscutul teatrolog Mircea Ghițulescu califica piesa drept „*un poem tragic al morții*” într-un amplu comentariu publicat în ziarul bucureștean **Dimineața** (16 februarie 2004). Piesa a avut priză la public, fiind jucată constant în patru stagioni.

Premiera aceleiași piese are loc și la Petroșani, la mijlocul lui aprilie. Regizorul clujean Horațiu Ioan Apan realizează spectacolul într-un registru burlesc, la limitele absurdului. În caietul program, regizorul scrie : „*Întâlnirea cu un text scânteietor generează multe idei regizorale*”. Actrița Mirela Cioabă de la Teatrul Național Craiova interpretează magistral rolul Bătrânei. Aceasta, împreună cu Rozmarin Delica, jucase și la premiera absolută a aceleiași piese, care avusese loc pe aceeași scenă cu un deceniu în urmă. În **Adevărul de Cluj**, scriitorul Al. Florin Țene califica spectacolul drept „*o critică acidă a clasei politice de astăzi, a birocratismului care conduce, nu de puține ori, la situații absurde*”.

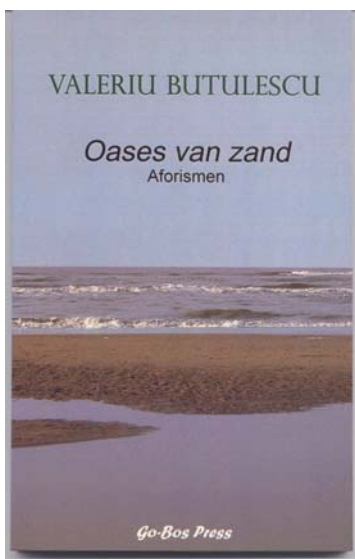
În cronică dramatică semnată de Mircea Andraș în săptămânalul **Deșteaptă-te, române!**, citim „*Si ce final grandios, cu ziarele coborând din cer, având în paginile lor atâtea crâmpie de viață, de adevăr sau de minciună...*”

Apoi vin alegerile locale. Nimeni nu mai are vreme de teatru, dar toată țara devine o uriașă scenă politică. Valeriu Butulescu este ales consilier municipal și președinte al Comisiei pentru cultură.

Pe 4 iulie 2004, la împlinirea a cinci secole de la moartea lui Ștefan cel Mare, la Teatrul din Deva are loc premiera absolută a dramei **Ștefan cel Viu**, în regia lui Boris Melinti, care joacă și rolul principal. În această piesă, Butulescu proiectează o imagine mai puțin convențională a voievodului, oarecum opusă celei legendare, aduce în scenă un

om viu, cu bucurii și necazuri curente. Spectacolul se remarcă prin umor, dublat de un patetism bine temperat. Premiera este lăudată, dar și criticată, în funcție de orientarea politică a ziarelor, aflate încă în campanie. În revista de veană **Lumea de azi**, iulie 2004, Stejărel Ionescu scria: „*Premieră de excepție. Ștefan cel Viu în viziune contemporană. Premiera a adus multe aplauze din partea spectatorilor, piesa fiind interpretată cu deosebită vervă și acuratețe...*”

La **Editura SITECH** din Craiova, apare piesa de teatru „Pasărea de aur”, o proiecție dramatică a ultimei zile din viața genialului sculptor Constantin Brâncuși. Se știe că Brâncuși a fost adeptul rostirii esențiale. În piesă, aproape fiecare replică a sa este un aforism. Adrian Țion, în prefața volumului scrie: „*Experimentatul și apreciatul autor de aforisme Valeriu Butulescu devine în piesa Pasărea de aur un ingenios autor de replici aforistice...*”

În vara acestui an, **Editura Emia** din Deva publică volumul de teatru „**Iarnă în Rai**”, prefațat de dramaturgul Horia Gârbea, care definește piesele autorului, drept „*parabole la limitele fantasticului*”. Cităm: „*...Scriitura lui Valeriu Butulescu este strânsă, replica este concisă, ca un aforism, desigur, rareori se desfășoară în monolog. El este autor teatral prin excelență pentru că „are replică”, gândește scrisul în termenii dialogului.*”

Este invitat la Amsterdam, la **Editura Go-Bos-Pres**, la lansarea cărții sale **Oasen van zand**, conținând aforisme

transpuse în limba olandeză de cunoscutul traducător Jan Willem Bos. Pentru a ajunge la timp, doi sponsori binevoitori, și totodată doi buni prieteni ai scriitorului, oamenii de afaceri Silviu Dinu și Zoltan Hajdu îl însoțesc, într-un adevărat raliu automobilistic, aproape fără oprire, pe traseul Petroșani Amsterdam. Lansarea e reușită. Participă lume multă, români și olandezi. Atașatul cultural al Ambasadei României la Haga rostește un discurs emoționant. Jan Willen Bos își încheie prezentarea, citind un fragment din postfață: *„Multe dintre gândurile adânci ale lui Butulescu au ca subiect efemeritatea vieții, pe care o abordează senin și cu simțul umorului. Autorul continuă să caute esența cuvântului pentru a putea reda esența lucrurilor. Publicul său internațional, din ce în ce mai larg, dovedește că tentativa sa are succes.”*

Cu două cărți de teatru și trei premiere (dintre care una peste hotare, și încă pe o scenă națională), anul dramatic 2004 se încheie frumos pentru autor. La începutul lui octombrie este invitat la **Festivalul Național de Dramaturgie Românească** de la Timișoara, în cadrul căruia i se prezintă spectacolul **„Hoțul cinstit”**, în interpretarea teatrului din Republica Moldova. Cu această ocazie Valeriu Butulescu, într-o companie onorantă (împreună cu Matei Vișniec) primește **Premiul Uniunii Scriitorilor din România** pentru creație dramatică originală.

Primește vești bune de la Tallin. Traducătoarea Riina Jesmin a selecționat și tradus în estonă o mie de aforisme, adunate din toate volumele autorului. Este în tratative cu o editură care pare interesată.

Dar vestea cea mai bună vine, totuși, din îndepărtatul Vietnam. La **Editura de Stat VH N.X.B. Van Hoc**, a apărut, într-un tiraj de 5000 exemplare, cartea sa de aforisme, cu un titlu tare ciudat **„Thanh than va trom cuop”**, în traducerea unui maestru al genului, Pham Viet Dao, care în anii 70 a

studiat filologia română la Iași, traducând ulterior numeroși scriitori de la noi. Prefața volumului este semnată de dramaturgul vietnamez Vo Khak Nghiem (autorul unei piese, care s-a jucat de 2000 de ori!). Acesta își încheie astfel prezentarea : *”...Puțini scriitori se pot exprima atât de concis, elegant și filosofic, ca Butulescu. Scriitura sa este scriitura erei informației.”*

Vești bune primește și din partea opusă a lumii. La Toronto, revista canadiană de limbă română **Observatorul**, cu care colaborase intens vreme de mai bine de doi ani, îi conferă „**Premiul special**” pe anul 2004.

La Amsterdam, în revista de limbă olandeză **Ablak** apare o interesantă recenzie, „Roemeense aforismen” în care profesorul universitar Dorin Perie scrie *„În pofida nonconformismului său literar față de normele actuale, Butulescu demonstrează în reflecțiile sale despre viață, libertate, dragoste, înțelepciune și moarte (subiectele sale preferate) o acuitate și o profunzime rar egalate de alți scriitori. Este regretabil că marile edituri nu găsesc posibilități pentru asemenea opere. Sau poate că este vorba despre o tactică intenționată, prin care o dată la douăzeci de ani se poate justifica o descoperire, dacă este vorba de literatura română.”*

De câte ori are ocazia, autorul participă la întâlnirile cenaclului „**Boema**” din Petroșani. În publicația acestuia, **(Con)texte**, coordonată de poetul Marian Boboc, apare un amplu comentariu „O îndreptățire de gen literar” prin care dr. Ion Hirghiduş, poet și eseist remarcabil, scrie: *„ Valeriu Butulescu respectă cu totul canonul despre care vorbește Blaga, ceea ce presupune exprimarea unei idei, unei spaime, unei observații de esență cu economie maximă de cuvinte. Autorul are un spirit ironic ascuțit, care nu ține cont de nici un fel de graniță și este o garanție a sănătății morale. Ironia la acest autor o găsim la tot pasul și are în subsolul ei traseul*

ironiei, de la Socrate la Kierkegaard și romantici. Valeriu Butulescu este un autor care face cinste aforismului și literaturii de acest gen”

La **Editura Emia** din Deva iese de sub tipar o nouă carte de aforisme a autorului, cu titlu **Frunze fără ram**. De data aceasta prefăța, având titlul *Scepticul bine temperat*, nu mai este semnată de un critic, ci de un filosof, dr. Octavian Opreș. Acesta spune: *”Citind aforismele lui Valeriu Butulescu ești impresionat de profunzimea ideilor, claritatea textului, de simțul nuanței și al și al esențialului, de calitatea exprimării. Dincolo de diversitatea și culoarea textelor, de frumusețea stilistică există o structură ce menține coerența cărții. Butulescu este un sceptic, un Montaigne detașat și ironic, degajând o diafană melancolie și bunătațe. Cunoașterea l-a dus la îndoială, și de aici la o dogmatică a relativismului, Este un poet în plină metafizică. Nervul gândirii lui Butulescu, noutatea discursului său, este o dialectică a eternei transformări, a morții și învierii...”*

La sfârșitul anului, la **Editura „Muzeul Literaturii Române”** din București apare cartea **„Drumul spre Nghe An”** sau **„Patru scriitori români descoperă Vietnamul”**, cuprinzând impresiile celor patru delegații ai Uniunii Scriitorilor din România care vizitaseră recent Vietnamul. În această lucrare *„Valeriu Butulescu semnează cel mai cuprinzător capitol: Istoria Vietnamului în compendiu, fragmentată pe reperi cronologice, redusă aforistic la reperiile ei esențiale”*, scria Marian Boboc în **Gazeta Văii Jiului** din 18 martie 2005

În martie 2005, regizorul Dan Victor montează un spectacol lectură cu piesa **Iarnă în Rai**, împreună cu un colectiv valoros de actori ai scenei bucureștene **„Theatrum Mundi”**. Premiera are loc pe 28 martie, la Sala cu Oglinzi a Uniunii Scriitorilor. Public select, alcătuit aproape în

exclusivitate din critici și oameni de teatru. Consemnăm câteva opinii autorizate: Criticul Grid Modorcea declara: „*Practic, aici descopăr un alt Valeriu Butulescu, un poet, un om al parabolei, al replicii subtile, filosofice. Suntem deja în zona teatrului de idei. După autor, într-un plan metafizic Dumnezeu prefigurează destinele, Dumnezeu scrie piesa iar noi, oamenii, jucăm doar anumite roluri, mai bine sau mai rău, în acest scenariu divin*”

Iar criticul Jeana Morărescu adaugă: „*Ceea ce apreciez eu ca extraordinar la spectacolul „Iarnă în Rai” este faptul că autorul ridică parabola la filozofia teatrului și a dramei, pe un plan de gândire ontologică. Piesa înlocuiește triumghiul sacru, supraexploatat în istoria dramaturgiei, printr-un sugestiv patrutater strâmb. Valeriu Butulescu a prizat pe o lege ontologică. Mai mult, autorul nu face din această dramă un proces foarte serios, ci merge pe muchea demitizării, într-o manieră postmodernistă, din care nu dispare ironia faptului, oricât ar fi el de grav și filosofic. Autorul inoculează o filozofie gravă în această modalitate, totuși ironică.”* George Genoiu, teatrolog, directorul revistei Rampa consemna: „*Pe mine nu m-a surprins încărcătura filosofică a acestei parabole dramatice. Știam că autorul are puterea de a oferi reflecții despre condiția umană. La o asemenea piesă de mare tensiune și anvergură filozofică este foarte important contrapunctul. Este un text riguros, o reușită parabolă despre condiția umană”* Scriitorul Augustin Frățilă scria: *Piesa „Iarnă în Rai arată o dată în plus că Valeriu Butulescu este un matematician. Se vede profunzimea barbiană de interpretare a realității, ambiția de a concentra toată această evoluție a umanității într-un algoritm care să funcționeze perfect.”* Merită menționată și părerea regizorului Dan Victor: „*Am ales și am propus textul Iarnă în Rai, având în vedere bogăția de idei a acestei scrieri, remarcându-se prin suplețe stilistică, fraze de mare finețe, încărcate cu multă înțelepciune, textul*

putându-se alia la ceea ce esteticienii numesc postmodernism. Piesa m-a cucerit de la început și mă bucur de primirea ce i s-a făcut aici”

În august 2005 este invitat la Gdansk, de **Fundația „Lech Walesa”** să participe la festivitățile jubileului „Un sfert de secol de la înființarea sindicatului Solidaritatea”. Autorul tocmai terminase o parte a unui scenariu de film, despre disidența anticomunistă a anilor optzeci, cu Doina Cornea și Iuliu Filip în planul principal, lucrare ecranizată ulterior de Televiziunea Poloneză, în regia lui Jacek Kroliczkiewicz, sub titlul **„Rumunski list” (Scrisoare românească)**. La Gdansk se întreține în franceză cu președintele Bulgariei, eseistul Jelio Jelev, dar și în engleză, cu Vaclav Havel. Deși solicitat la maxim de evenimentul consumat, Lech Walesa își găsește timp să-l primească pe Butulescu. Întâlnirea, programată pentru treizeci de minute, ține aproape o oră. *„Valeriu Butulescu – hunedoreanul onorat de Walesa”* va titra ulterior Gazeta de Hunedoara.

Scriitorul Valeriu Butulescu a avut onoarea să se întâlnească și să converseze la Gdansk, în Polonia, cu gânditorul și eseistul Jelio Jelev, președintele Bulgariei

La întoarcerea din Polonia se oprește în Slovacia, de unde primește exemplarele de autor ale cărții sale **„Piesocne oazy”**, tradusă în slovacă de Gabriela Popa și Dr. Hildegard Buncakova..

În decembrie 2005 revista Drama îi publică un amplu eseu **„Cervantes 300”** care de fapt este o introducere semnată

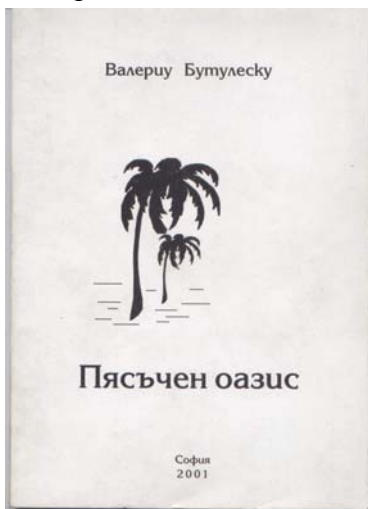
de autor la propria sa piesă „**Don Siempre (Fantezie ocultă)**”. Este o piesă „*alchimică*”, poate singura din literatura noastră, vor spune unii. Autorul quijotizează în registrul teatrului absurd, zugrăvind o adevărată frescă a nebuniei creatoare. Piesa, publicată integral de aceeași revistă, trezește interes în lumea teatrului, dar montarea ei întârzie, datorită uriașelor probleme tehnice pe care le ridică.

Anul 2006 marchează orientarea scriitorului spre Internet. Telepurtate pe această nouă formă de comunicare, aforismele sale ajung, pe căi total necontrolate de autor, în cele mai diverse colțuri ale lumii. Scriitorul are plăcerea să-și descopere pe diverse site-uri, propriile aforisme traduse în letonă, coreeană, thailandeză, japoneză, catalană și chiar...munikutuba (una din limbile vorbite în Congo). Convins de superioritatea acestei forme de propagare a ideilor, își încredințează toate aforismele scrise în română (peste 2.500) site-ului **Citatepedia**, unde vor fi adăugate și riguros cultivate de către soții Silvia și Lucian Velea.

În monumentală sa lucrare „**Istoria literaturii române contemporane**”, având ca perioadă de referință ultimii șaiszeci de ani, criticul Alex. Ștefănescu, cu o exigență excesivă, include doar doi scriitori din județul Hunedoara: Ion D. Sîrbu și Valeriu Butulescu. Despre ultimul, comentariul este de-a dreptul elogios: „...*Dar genul în care a atins cel mai înalt nivel (nemaiațins de alți scriitori români înaintea lui) este aforistica. Valeriu Butulescu se exprimă prin propozițiile lui disparate (și întotdeauna elegante, ca un nod de cravată bine făcut), Ele acoperă un registru stilistic întins – de la ironia caustică, fără replică și până la confesiunea deznădăjduită, de la lirismul înalt și până la exuberanța inventatoare de paradoxuri...*” Autorul include în volum și o fotografie, în care Valeriu Butulescu și președintele Traian Băsescu își strâng mâinile.

Când lumea credea că Butulescu a trecut definitiv la viața sedentară, acesta face două noi deplasări de cursă lungă,

care stârnesc iar „o anumită parte a presei”. Mai întâi vizitează minele de cărbune și cupru din nordul Deșertului Gobi, în stepa mongolă, nu departe de lacul Baikal. Apoi ajunge la Colombo, în paradisiaca insulă Sri Lanka, după un zbor de 12 ore, cu o mică oprire în Insulele Maldive.

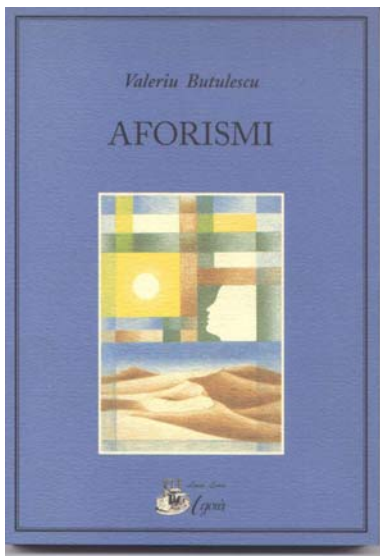
Ajuns în țară, merge să ridice de la poșta din Deva un colet misterios și suspect, sosit tocmai de la Beirut. Pe atunci, coletele poștale venite de peste hotare încă mai erau controlate „vamal”. Păstrând distanța, un funcționar al statului îi cere lui Butulescu să deschidă pachetul, cu maximă atenție, să nu cumva să fie vreo bombă capcană. Din pachet însă se revarsă inofensiv câteva volume care se citesc de la coadă la cap, scrise cu un alfabet straniu. Este cartea sa de aforisme în limba arabă, tradusă și editată de poetul și eseistul Naji Naaman, după versiunea în limba franceză. De menționat că scriitorului i se conferise în anul respectiv „**Premiul Naaman**”, iar publicarea volumului era o consecință firească a acestui premiu.

Cartea în arabă este primită cu rezervă de mediile românești, în general dominate de propaganda americană. Dar în lumea arabă, evenimentul este viu comentat, fiind salutat de reviste din Egipt, Siria, Iordania, Tunisia, Emiratele Arabe, Maroc și, firește, Liban

Colaborarea lui Butulescu cu **Editura Maison Naaman pour la Culture**, (o adevărată punte între culturile Orientului Apropiat și Europei) va continua. Sub coordonarea acestei fundații vor vedea lumina tiparului alte două volume de

aforisme ale autorului. Este vorba de cartea **Dash az shan**, în limba persană, tradusă de profesoara Manigheb Mohebbi de la Universitatea din Teheran și de volumul **Avazia oasis me**, în limba armeană, tradus de Monseniorul Yegheyan, Vicarul Bisericii Catolice din Orient. Din această ultimă carte, ministrul și omul de litere Varujan Vosganian (cândva coleg de Parlament cu Butulescu) va citi cu mult entuziasm aforisme în limba sa maternă, armeană. Ba le va mai și retraduce, destul de exact, în limba română, în deschiderea unei conferințe de presă, organizate la Petroșani

În ianuarie 2007 este validat, pentru a treia oară, consilier județean. După care participă la **Sala Majestic** la audiția cu public organizată de **Teatrul Național Radiofonic**. Spectacol reușit, cu piesa „**Pasărea de aur**” (**Infinitul Brâncuși**), pusă în scenă de Mihai Lungeanu, Magda Duțu și Aurică Radu. Pe 17 martie, exact în ziua semicentenarului morții lui Constantin Brâncuși are loc premiera. Succesul este pe măsură, explicabil dacă ne gândim că rolul Maestrului Brâncuși l-a jucat Maestrul Ștefan Iordache, ajutat de Constantin Codrescu și Maria Buză de la Teatrul Național București.

În februarie 2007, revista **El dia al dia**” din Barcelona apare sub un superb motto, de fapt un aforism în catalană, al lui Valeriu Butulescu.

Și în anul 2007 scriitorul întreprinde două călătorii de neuitat, în chiar inima Africii Negre. În februarie vizitează Nigeria, coboară în subteran, în

una din cele mai periculoase mine văzute vreodată. La ieșire constată că mina are baie, dar baia nu are apă, așa că se îmbăiază într-un lac cristalin din apropiere. Când termină cu îmbăiatul, vede o tăbliță cu ceva scris, în dialect local. Cere lămuriri. Însoțitorul său, Honey, îl liniștește. Nu e nimic grav. Nu a încălcat nicio lege federală. Tăblița conține un simplu avertisment: „Atenție, crocodili!”

În septembrie ajunge în unul din cele mai sărace state ale lumii: Congo. Este bine primit. Popor sărac, dar ospitalier, Zboară cu o avionetă hârbuită, la mică înălțime, de-a lungul fluviului Congo, de la Kinshasa la Inga, pe frontiera cu Angola. Pilotul o ține numai în acrobații, glumește cu pasagerii, bea cu ei vin de palmier și bere. Ajuns în junglă, îl întreabă pe ghid dacă mai există pe aici canibali. Acesta răspunde râzând, repetând textul unui vechi banc local: Nu mai avem canibali! Acum câteva zile l-am mâncat pe ultimul! Zboară mai departe, spre Camerun, după ce își răscumpără, cu zece dolari, propriul pașaport, din mâinile unui polițist de frontieră.

Revenit în țară, află că drama sa *Infinitul Brâncuși* este publicată integral de revista „**Caietele Columna**” din Târgu Jiu, prin grija și strădania poetului Vasile Ponea. Autorului i se cere permisiunea ca spectacolul *Infinitul Brâncuși* să fie prezentat în cadrul „**Festivalului european de artă radiofonică on line**”, organizat de „**Institutul Goethe**” din Lisabona. Prin demersurile Institutului Cultural Român, piesa *Infinitul Brâncuși* este tradusă în portugheză (Roxana Rîpeanu) și engleză (Alexandra Alva).

Revista de Cultură „**Revue svetovej literatury**” nr.1 /2007 de la Bratislava este consacrată în totalitate literaturii române contemporane. Butulescu se trezește într-o companie mai mult decât onorantă: Gabriel Liiceanu, Ana Blandiana, Mircea Nedelciu, Horia Patapievici, Mircea Cărtărescu, Mircea Dinescu. Dr. Jana Palenikova traduce în slovacă piesa **Docasna**

vecnost (Veșnicie provizorie), care este publicată integral în revistă, alături de un amplu eseu despre viața și creația autorului.

După o pauză de două decenii, Butulescu reia colaborarea cu prietenul său kosovar, poetul albanez Baki Ymeri, naturalizat între timp la București, cu cetățenie și acte în regulă. Revederea se materializează printr-un volum de aforisme în albaneză, cu un titlu poetic, **Lulet e perjetesise (Florile veșniciei)**, editat sub egida Fundației **Bashkesise Kulturore te Shqiptareve**, îngrijit de profesorul Sali Bashota de la Universitatea din Pristina. Volumul e semnalat și comentat favorabil de mai multe publicații de limbă albaneză, din Kosovo și Albania. Dar relațiile se răcesc brusc, ca urmare a nerecunoașterii noului stat Kosovo de către România.

În aceeași perioadă, poetul de expresie aromână Hristu Cândroveanu traduce peste o mie de aforisme din creația lui Butulescu în frumosul dialect aromân. Ba mai și scrie un eseu, ca prefață. Selecții ale acestor aforisme au fost publicate în reviste. Manuscrisul a fost depus la **Editura Cartea Aromână** și urmează să apară, fără nici un dubiu, fiind sub îngrijirea unui distins deputat, aromân de origine: Costică Canacheu.

La mijlocul lui decembrie 2007 pe scena **Teatrului „Al Davila”** din Pitești are loc o nouă premieră a piesei **Hoțul cinstit**, în viziunea cunoscutului regizor Matei Varodi. Rolul Hoțului, ca de altfel, întreaga distribuție, sunt acoperite de hoți profesioniști, dar foarte talentați, aduși tocmai de la Penitenciarul din Colibași. Experiența, interesantă sub aspect social, dar și teatral, umple sala de spectacol. Presa argeșeană, aproape la unison, califică spectacolul drept un remarcabil succes.

Pe 9 februarie 2008 Valeriu Butulescu împlinește 55 de ani. De ziua sa primește tocmai din Mongolia, cartea **Elst Baianburd**, cuprinzând aforismele sale traduse în mongolă de scriitorul Gun A. Ayurzana și tipărite de **Editura Mongolian**

Pen Club din Ulan Bator. Patru importante publicații mongole consemnează apariția, publicând recenzii la această carte.

Dar și mediile de informare românești salută micul jubileu al scriitorului. În Provincia Corvina nr. 47 din martie 2008, poetul Eugen Evu scria: *Valeriu Butulescu este un moralist de certă vocație, un om aforistic. El deține arta esențializării prin concentrație și claritate, iar poezia pare-se a migrat spre opțiunea cea mai eficace: a enunțului ironic sau drastic, socratică și soresciană cumva. Un sceptic, da, însă nu unul cioranian, ci montaignian. Un hâtru și un caustic. Doldora de livresc, dar consecvent propriului animal politic. (...) Spiritul lui Butulescu este ronsardian și înțelepciunea mai degrabă brâncușiană, cioplind și șlefuid cu straie satirice, ori sarcastice – un epos ancestral. Unul campestru, de cumpănire și contemplare. Pare-se că în teatru a valorificat bine aceste daruri pe care le-a cultivat cu acribie. Interogativ, dar nu neapărat ateu. Paradoxist – însă nu neutrosolic. Plin de metafizică, subscriu...(...)Cartezian, pe ici pe acolo, dar și fin teolog – fie și disident – cum definea Montobbio. Filozof profetic – însă și fin terapeut exorcist la năravuri, țâfne și ticăloșiri. Simț civic și conștiință severă, fără a insulta, nici limbajul, nici bolnavii. Spirit de sfetnic și certător întru îndreptare. Genul de om care crede și ca atare devine ceea ce este. Aforismele sale devin micro-eseuri. Ceea ce scrie el este o continuă redefinire, o febrilă manifestare a impulsunii lui cogito”*

În martie 2008 călătorește la antipod, ajungând la Melbourne, în Australia. Traversează strâmtoarea Bass, noaptea, cu ferryboat-ul, și pune piciorul pe Insula Tasmania. Va sta aici, printre canguri săltăreți, timp de o săptămână, cu capul în jos față de poziția oficială a Bucureștiului. Scrie un interesant ciclu de aforisme „**Tasmaniene**”, cu care practic încheie manuscrisul noii sale cărți de aforisme „**Noroi**

aurifer". Înainte de a se întoarce în țară, mai dă o raită pe la Singapore.

Abia întors, își face rapid bagajele și pleacă în Sardinia, la Olbia, într-o interesantă și utilă deplasare, în timpul căreia s-au pus bazele viitorului aeroport de pasageri de la Deva. Cunoaște numeroși oameni interesanți. Printre ei, Domenico Corredù, om de cultură, traducătorul aforismelor sale în limba sardă. Se întoarce din Sardinia, nu numai cu impresii deosebite, dar și cu o superbă ghitară clasică, la care exersează intens, în vederea unor înregistrări, mici compoziții proprii, din ciclul „**Aforisme în Mi Major**”

Au loc alegerile locale în urma cărora Valeriu Butulescu redevine consilier municipal la Petroșani, și președinte al Comisiei pentru cultură din cadrul Consiliului.

Internetul îi oferă lui Butulescu aproape zilnic surprize plăcute. Își găsește aforismele alese ca motto-uri la diverse articole din mari publicații ale lumii. Află că a fost citat de la tribuna parlamentului Argentinei, află că Facultatea de Litere a Universității **San Marcos** din Peru a organizat un concurs de eseuri având ca temă aforismul său „Criticii văd muzica și aud pictura”.

La Roskilde, în Danemarca, sub egida **Editurii EyeCorner Press** este tipărit volumul **Arstider Skeptikerens Himmel**, cuprinzând aforismele scriitorului, traduse în limba daneză de către cuplul Camelia Elias - Bent Sorensen, profesori în cadrul **Universității Roskilde**. Camelia Elias, specialist de renume european în literatura fragmentară, mai semnase cu ani în urmă un eseu despre aforismele lui Butulescu, intitulat **Nuanțe fără umbre**, publicat de Peter Gluck în revista sa electronică **InfoKappa**, din care cităm: „Aforismele lui Butulescu le citim din necesitate, din setea de a ne desăvârși gândirea. Cu gândirea, în secret, oprim timpul.” La care, în final, eseistul Peter Gluck adăuga: „*Aforismele lui*

Butulescu aparțin mării literaturi universale. Declar asta și semnez!”.

În prezent, Valeriu Butulescu definitivează noua sa carte de aforisme, **Noroi aurifer**. Câteva teatre din țară sunt tot mai serios interesate de noile sale piese. Poeta Nicole Cage i-a tradus aforismele în creolă, tocmai în îndepărtata insulă Martinica. Are o carte în lucru la Calcutta, (în bengaleză!), alta în siriacă, la Beirut, iar traducerea aforismelor în limba chineză se apropie de sfârșit. Și mai are în lucru două ediții de **Aforisme alese**, în engleză și franceză.

Acuzat de unii confrăți că exagerează cu aceste traduceri și reeditări ale cărților sale de aforisme, Valeriu Butulescu scria cu tâlc: Cred că reeditarea unei cărți și eventual traducerea acesteia într-o altă limbă sunt satisfacții supreme pentru un scriitor. E o dovadă că scrierile sale trezesc un interes constant, și încă pe o arie geografică largă, în spații spirituale îndepărtate și exotice. Cred că fiecare scriitor își dorește să lase în urma sa o operă perenă, capabilă să-i supraviețuiască, să circule postum, antrenată numai de gradul ei de interes, adică de propria ei valoare. Sunt malițios, dar nu pot să fiu altfel: decât să scriu o sută de cărți care să moară după prima ediție, mai bine o singură carte, care să fie reeditată de o sută de ori!

Cărți publicate (literatură):

Oaze de nisip. - București: Editura Litera, 1985,

Oaze de nisip. Prezentare de Nelu Oancea în: Debut 86. Culegere de proză scurtă cu o postfață de Mircea Ciobanu. – București: Editura Cartea Românească, 1986,

Sand Oasis. – Garland, Texas, S.U.A.: Editura Language Bridge, 1989, Traducere în engleză de Karon G. Campbell. – Postfață: Tadeusz Nowak

Piaszczysta Oaza – Sand Oasis. – Garland, SUA: Editura LBQ (Ediție bilingvă), 1989. Traducere de Eva A. Ziem.

Stepa memoriei. – Deva: Editura Călăuza, 1992. (aforisme). Prefață: C-tin Sorescu

Creșterea neființei. – Petroșani: Editura Fundației „I.D. Sîrbu”; „Lumină și cultură”, 1994, (poezie).

Veșnicie provizorie – Petroșani: Editura Fundației „I.D. Sîrbu”, 1996. (teatru). Prefață: Dumitru Velea

Homokvarak. – Corvin Kiado, 1999. Traducere în maghiară de Emil Gherasim. Postfață: Cornel Ungureanu

Minnenas Stapp. – Olofstrom, Schapira International Teater och Book Forlag” 1999. Traducere în suedeză de Irina Schapira și Eva-Marie Sjobeck.

Gedankensplitter. – Zwickau, Forster-Borries Verlag, 2000. Traducere în germană de Anton Herman și Johanna Fakesch. Prefață: Holm Fickel

Plains of Memory. – Tel Aviv: Editura Mannor, 2000. Traducere în ebraică de Mannor.

Pisecne oazy . – Praga: Editura Aurora, 2000. Traducere în cehă și prefață de Jiri Nasinec.

Dracula. – Deva: Editura Polidava, 2001 (teatru). Postfață: Dumitru Velea

Oile Domnului. - Deva: Editura Polidava, 2001. (teatru). Prefață: Marian Barbu

Pisecne oasis. – Sofia: Editura Zvesdan, 2001. Traducere în bulgară de Spasimir Domaradski. Postfață: Konstantin Elenkov

Oasis de arena. – Quito: Editura Casa de la Cultura Ecuatoriana „Benjamin Carrion”, 2001. Traducere în spaniolă de Valeriu Butulescu. Prefață: Ulises Estrella

Piaskowe oazy. – Cracovia: Editura Miniatura, 2001. Traducere în polonă de Lucian Butulescu. Prefață: Mieczyslaw Kozlowski

Imensitatea punctului. – Deva: Editura Polidava, 2002. (aforisme). Prefață: Radu Ciobanu

Aforismy. – Editura Mustang, 2002. Traducere în ucraineană și prefață de Ștefan Tcaciuc.

Aforismi. – Belluno: Editura Agora, 2002. Traducere în italiană de Giocondina Toigo și Aurelia De Bacco. Prefață: Giuseppina Firoavanti

Aphorismes. – Toronto: Editura Maple Red, 2003. Traducere în franceză de Paulian Furtună, Genevieve și Jean Gomez. Prefață: Cezara Kolesnik

Pesciane Oazisi. – Sankt Petersburg: Editura Jeci, 2003. Prefață: Tatiana Zinkevici Evstigneeva.

Samson. – Deva: Editura Polidava, 2003. Prefață: Valentin Tașcu. Postfață: Al. Florin Țene.

Iarnă în Rai. – Deva: Editura Emia, 2004. (teatru) Prefață: Horia Gârbea.

Drumul spre Nghe An sau Patru scriitori români descoperă Vietnamul – București: Editura Muzeul Literaturii Române, 2004

Pasărea de aur. – Craiova: Editura Sitech, 2004. (teatru) Prefață: Adrian Țion

Oases van zand. – Amsterdam: Editura Go-Bos Press, 2004. Traducere în olandeză și postfață de Jan Willen Bos.

Thanh than va trom cuop. – Hanoi: Editura VH Van Hoc, 2004. Traducere în vietnameză de Pham Viet Dao. Prefață: Vo Khak Nghiem.

Frunze fără ram. - Deva: Editura Emia, 2004. (aforisme). Prefață: Octavian Opreș

Piesocne oazy. - Zilina: Editura A, 2004. Traducere în slovacă: Gabriela Popa și Hildegard Buncakova, Postfață. Witold Stachon

Don Siempre. - București: Drama, 2005 (teatru)

Vahtun Ramle. – Beirut: Editura Maison Naaman pour la Culture, 2006. Traducere în arabă și prefață: Naji Naaman.

Docasna vecnosc. - Bratislava: RSL, 2007: Traducere în slovacă și prefață: Jana Palenikova

Lulet e perjietesise. Baskesise Kulturore te Shqiptareve, 2007. Traducere în albaneză și prefață de Baki Ymeri

Avazia oasis me. – Jounieh: Editura Maison Naaman pour la Culture, 2007. Traducere în limba armeană de Georges Yegheyan. Prefață: S. Sepetyan

Elst Baianburd. – Ulan Bator: Editura Mongolian Pen Club, 2008. traducere în mongolă și prefață de Gun A. Ayurzana

Dashte az shan. Jounieh: Editura Maison Naaman pour la Culture, 2008. Traducere în limba persană de Manigeh Mohebbi

Arstider skeptikerens himmel: - Roskilde: Editura EyeCorner Press, 2008. Traducere în daneză de Camelia Elias și Bent Sorensen. Prefață: Camelia Elias.

Lucrări apărute în antologii:

Marea enciclopedie a aforismului. - Wroclaw: Editura Croma, 1996.

Noi conducem lumea. – Wroclaw: Editura Europa, 1996 .

Gândirea interzisă. – Cracovia: Editura Miniatura, 1997.

Antologia aforismului mondial – Varșovia: Editura Antyk, 2000, 2 volume.

C

Alexandra CÂNDEA-SĂNDULESCU
Constantin CÎMPEANU
Vasile COPILU-CHEATRĂ
Isidor CHICET
Varlaam Virgil COROIAN
Ioan CRĂCIUN
Loredana CRISTEA

ALEXANDRA CÂNDEA SĂNDULESCU

S-a născut în localitatea Baru-Mare, județul Hunedoara. Debutează cu „Caietele Editurii Eminescu” la Editura Eminescu. Se remarcă prin publicarea volumelor de versuri „Condamnată la singurătate” și „Pavilionul sufletului” la Editura Libra în anul 1998.

Publică în „România Liberă”, „Luceafărul”, „Ateneu”, „Unu”, „Convorbiri Literare”, „Flacăra”.

A obținut importante premii literare la mai multe concursuri de poezie printre care „Premiul Uniunii Scriitorilor” în anul 1983 și „Premiul Asociației Scriitorilor”, București, 1983.

Referințe critice:

„Dacă ne asumăm răspunderea pentru destinul poetei Alexandra Săndulescu, fără altă șovăire decât visul că va depăși în evoluție până și așteptările noastre, înseamnă că zeii n-au ales-o întâmplător să ne premeargă în glorie literară. I-o dorim cu aceeași bună credință, mereu fermă și nealterată, cu care noi înșine rămânem datori nemuririi.”

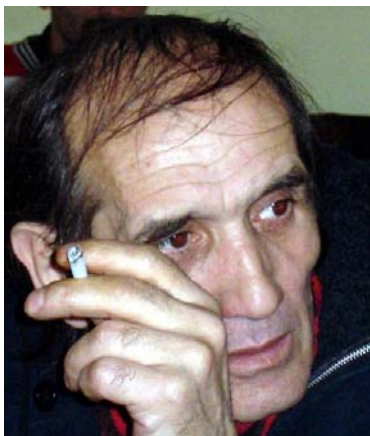
Laurențiu Fulga.

„Stare de grație, zbor și metaforă, poezia Alexandrei CÂNDEA-SĂNDULESCU descoperă lumea din afară și dinlăuntrul sinelui, ritmurile ascunse ale devenirii umane, în marea și misterioasă aventură a existenței. Poeta trăiește, visează și meditează cu luciditate, dar și cu emoție, într-un discurs liric în

care sinceritatea, firescul și simplitatea, conferă adâncime și aripă spre cerul poeziei.”

Virginia Carianopol.

CONSTANTIN CÂMPEANU

S-a născut la data de 29 noiembrie 1948, în satul Mînzați din jud. Vaslui. Pseudonim: **Cel din ceață.**

Alex Ștefănescu spune despre Constantin Câmpeanu că „are sensibilitatea unui rocker și educația estetică a unui academician. El aduce în efeminata poezie de azi un zvon de libertate și de aventură care înfloară. Apariția sa nu poate fi ignorată, nu numai pentru că este insolită, ci și fiindcă impune respect prin gradul înalt de intelectualizare a emoției. Un derbedeu stilat, un elegant pistolar al poeziei, un autor de violuri imaginare, imposibil de pedepsit”.

Despre debut, **cel din ceață**, punctează: „Habar n-am!? Îmi place să consider debut ultima poezie publicată – dar nici asta nu știu când a fost așa că voi debuta probabil acum, aici, amin.”

A publicat în „Steaua”, „Tribuna”, „Flacăra”, „Calende”, „Timpul”.

Debutul editorial înseamnă „SCRISORI DIN DELIRA” apărut în anul 1995 – Biblioteca Abataj – Petroșani.

De numele **celui din ceață** mai sunt legate „Scrisori din râpile fiarei” (Poeme) și „Fulgarinul negru” (roman).

VASILE COPILU CHEATRĂ

Născut la 5 aprilie 1912, la Vulcan, județul Hunedoara. Urmează școala primară în comuna Iara, apoi Liceul „Ferdinand” din Turda, Școala Normală din Cluj. Absolvent al Facultății de Litere și Filozofie din Cluj și București, unde își ia licența. Debut literar, cu poezii în revista „Darul vremii” (1930). Redactor la publicația „Tulnicul Moșilor” editată de avocatul Amos Frâncu.

A scris poezie cu puternice accente lirice inspirate din viața moșilor. A efectuat traduceri din limba maghiară, a înființat în colaborare, revistele „Lanuri” (Mediaș, 1935), „Crai Nou” (Cluj, 1936), „Symposion” (Cluj, 1938 – 1940), „Detunata” (1943 – 1948). Subinspector școlar la Cluj (1944 – 1948); deține funcții didactice și administrative la Universitatea Babeș – Bolayi din Cluj (1948 – 1953). În 1954 se stabilește la Brașov unde desfășoară o bogată activitate culturală și artistică la filarmonica și teatrul muzical. Lucrează apoi în învățământ.

Colaborări:

„Lanuri”, „Symposion”, „Crai Nou”, „Societatea de mâine”, „Fruncea”, „Blajul”, „Gând românesc”, „Eu și Europa”, „Progres și cultură”, „Jar și slovă”, „Orizont”, „Tribuna”, „Familia”, „România literară”.

Lucrări publicate:

Neamul nevoii: roman – Cluj: Editura Anca, 1933

Cartea Moșului: poeme – Mediaș: Editura Lanuri, 1937

Viața lângă cer: nuvele – Alba Iulia: Editura Detunata, 1943

Voievod peste cuvinte: poeme – Alba Iulia: Editura Detunata, 1943

Bună dimineața, Țară!: poeme – Cluj: Editura Omnia, 1945

Cântece cu călușul în gură: poeme – Alba Iulia: Editura Detunata, 1945

Cântecul Moșilor: versuri. Prefață de Ion Dodu Bălan – București: Minevra, 1981. 303 p. + 1 f. port.

Iara: versuri – Cluj-Napoca: Dacia, 1989, 72 p.

Psalmii Solomonarului de la Groapa Popii: poeme – Brașov: editura „Dealul Melcilor”, 1998 – 304 p.

Ulița copilăriei: versuri – Brașov: Editura Symposion, 1998 – 110 p.

Lucrări de folclor:

Cântece noi despre Avram Iancu – Timișoara: Editura Universității, 1968

Cântece pentru Avram Iancu – Arad: Editura Centrul de Creație, 1972

Iancule ce mândru ești! – Alba Iulia: Editura Centrul de Creație, 1972

Are în manuscris:

„Craiu munților” – roman; „Aron Cotruș” (în scrisori și documente); „Balada popândăului sau Lagărul morții de la Capul Midia”, „Oameni de lângă inimă” – portrete și amintiri;

„Scrisori pe baricade”; „Noaptea Sfântului Bartolomeu” (roman); „Memorii cu și fără adresă” (cinci volume); „Avram Iancu” (poem neterminat)

Referințe:

Bălan, Ion Dodu, *Prefață la „Cântecul Moșilor”* – București: Editura Minevra, 1981

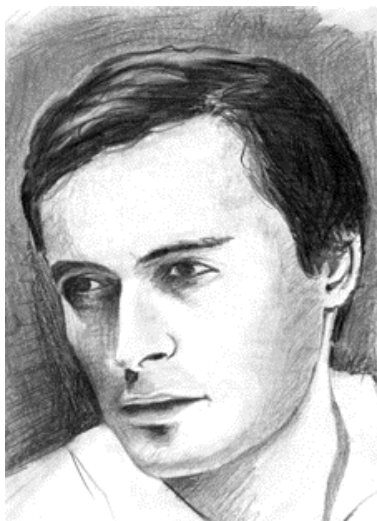
Lascu, Ioan; Velica, Ioan; Boboc, Marian. *Dicționarul scriitorilor din Vale.* – Petroșani: Matinal; Cameleonul, 1999, p. 90, 91.

ISIDOR CHICET

S-a născut la Șcheia, comuna A.I. Cuza, județul Iași, în 20.X.1956.

Absolvent al Liceului de Artă Pitești (1975) și al Universității Tehnice Petroșani (1982). Inginer la Rodna ('82-'84) Din 01.07.1994 librar Humanitas la Turnu Severin.

Membru al uniunii Scriitorilor –Fliala Timișoara. Din 1 decembrie 1997, director la Centrul Județean de Creație Populară Mehedinți.

Volume publicate:

În căutarea timpului prezent (proză/colectiv), Editura „Facla” – Timișoara, 1989; **Măgura cu fagi** (povestiri), Editura „Junimea” – Iași, 1991; **Iosua** (teatru), Editura Fundației Culturale „I.D. Sîrbu” – Petroșani, 1995; **Transfug la Orșova** (carte document), Editura „Timpul” – Iași, 1996; **Înmulțirea greierilor** (roman balcanic), Editura „Marineasa” – Timișoara, 1997, **Clopoțele dinspre ziua** (Căutări de Dumnezeu), Editura „Prier”, Turnu Severin, 1998; **Cetatea interzisă** / Teatru, ediție bilingvă română-franceză, Inspectoratul pentru Cultură Mehedinți, Turnu-Severin, 1999; **Homo Carpaticus** sau 7 încercări imaginare de regăsire a ființei românești, Centrul Județean al Creației Populare Mehedinți, Turnu-Severin, 1999; **Călătorie către Sfânta Maria** / însemnările unui pelerin la Czestochowa, Ed. Radical, Turnu-Severin, 2000; **Liliac de la Ponoare** (folclor muzical, în colaborare cu Ilie Mărțuică și Pavel Ciobanu), Centrul Județean al Creației Populare Mehedinți, Turnu-Severin, 2000; **Interpreți din Mehedinți** (antologie de soliști vocali și instrumentiști), Centrul Județean al Creației Populare Mehedinți, Turnu-Severin, 2000; **A Doua Venire** / teatru, ediție bilingvă română-engleză, versiunea engleză Ioana Fruntelată, Ed. Radical, Turnu-Severin, 2001; **Ultimul refugiu** / povestiri montane, Editura Prier, Drobeta Turnu-Severin, 2002; **Spune, spune, moș bătrân** / Folclor literar din Mehedinți, Editura MJM, Craiova, 2003; **Iosua** / teatru, ediție bilingvă română-engleză, versiunea engleză Ioana Fruntelată, Ed. Editura Scrisul Românesc, Craiova, 2003; **Fata de la schit** /roman, Ed. Prier, Turnu Severin, 2004; **Tagma mincinoșilor** /povestiri pescărești, Ed. Prier, Turnu Severin, 2006; **Ultimul refugiu** / povestiri montane, ediție definitivă, Editura Prier, Turnu Severin, 2007.

Povestiri, articole și recenzii publicate în „**Convorbiri literare**” – Iași, „**Orizont**” – Timișoara, „**Vatra**” – Tîrgu-Mureș, „**Luceafărul**”- București, „**Contrapunct**” – București, „**Lumina creștinului**” – Iași, „**Presa bună**” – Iași, „**Actualitatea creștină**” – București.

Debut cu proză scurtă în „**Convorbiri literare**” – Iași („**Made în Panama**”/martie 1985).

Apariții ulterioare cu povestiri în „**Orizont**” – Timișoara („**Colina**” / 1.11.1985, **Albul nopții fumegând** /25.07.1986, **Florile lui Pipa** /17.04.1987, **Noaptea cocorilor** / 29.01.1988), precum și în „**Vatra**” Tîrgu-Mureș (**Pelerin cu șoim** / iulie 1987) sau în „**Luceafărul**” (**Cei nouă din Nord** / 7.06.1986), la care se adaugă povestirile publicate în „**Contrapunct**” („**Execuția** / 6.07.1990, **Cîndva, găștele sălbatice** / 1991), **SLAST (ca un abur, vameșul...** /29.09.1990, „**Escalada**”/1991), „**Columna**” Tîrgu-Jiu („**Mozaicul**” / noiembrie 1990), „**Magazin**” (Lovitură de stat în Kowall / 17.11.-24.11-1.12.1990, **Și eu am fost pasăre** / 04.014.1992), și „**Ramuri**” – Craiova (**În liniștea iernii**” / decembrie 1990).

Interviuri publicate în „**Contrapunct**” (**În aceeași celulă cu N. Steinhardt** / 22.05.1992) și „**Amfitrion**” Turnu - Severin (**O întâlnire sentimentală cu acord Romulus Vulcănescu** / februarie 1996).

Recenzii în „**Lumina creștinismului**” – Iași (Andrei Pleșu – Jurnalul de la Tescani” / mai 1995) și în „**Actualitatea creștină**” – București (Aime Michel – „m etanoia” / noiembrie 1995, Par Lagerkvist – „**Barbara**” / aprilie 1996). Memorial de călătorie în „**Presa Bună**” – Iași („**Însemnările unui pelerin la Czestochowa**” / 1996).

Debut editorial în volumul colectiv de debut în proză **În căutarea timpului prezent** – Editura „**Facla**” – Timișoara / februarie 1989, cu ciclul de povestiri **Chemarea albă**, alături de alți cinci prozatori, câștigători ai concursul de debut al editurii;

volumul a fost comentat favorabil de Marian Odangiu („Orizont” / 24.02.1989), Doina Jela („Tomis” – Constanța / aprilie 1989), Virgil Cuțitaru („Cronica” – Iași / 28.04.1989) și Gabriel Rusu (SLAST /20.05.1989).

Premii și nominalizări – premiul III la concursul „Andrei Mureșianu” – Brașov / decembrie 1986 pentru povestirea **Execuția**, publicată 4 ani mai târziu în „Contrapunct” – **premiul II** pentru o proză umoristică la concursul „Mărul de aur” – Bistrița / aprilie 1987; - **nominalizare** cu piesa „Iosua” la concursul național de dramaturgie „Camil Petrescu” / aprilie 1994; Premiul „Opera Prima” al Studioului de Film „Mega TV” Galați, pentru filmul „Obiceiuri de iarnă din Dudașul-Schelei”, la Festivalul de Film Religios „Lumină din lumină”, Curtea de Argeș (1998), Premiul III la Festivalul Internațional de Film „Ethnos”, pentru filmul „Dor de Izverna”, Bacău (2000);Mențiune la Festivalul Internațional de Film „Ethnos”, pentru filmul „Ursirea cântecului la Prejna”, Bacău (2000); Premiul Uniunii Scriitorilor – Filiala Craiova, în 9 septembrie 2000, pentru piesa de teatru „**Cetatea interzisă**” ediție bilingvă română-franceză, Inspectoratul pentru Cultură Mehedinți, 1999; Premiul „Eminescu” pentru literatură la Festivalul Internațional de poezie „Mihai Eminescu”, ediție a XI-a, Drobeta Turnu-Severin, Orșova, 14-15 ianuarie 2001; Premiul Uniunii Scriitorilor – Filiala Craiova, decembrie 2002, pentru piesa de teatru „**A Doua Venire**” ediție bilingvă română-engleză, Ed. Radical, 2001.

Referințe critice:

Înmulțirea greierilor începe cu un „prolog către o mătușă prozatoare”, în cea mai bună manieră textualistă experimentată pe scară largă (ca bomba cu hidrogen!) de generația optzecistă. Pătrunzând însă mai adânc în constituția

cărții, ne dăm seama că a fost numai o impresie de impact. Cartea este mai degrabă una cu toate atributele post-moderne, fără însă a recurge la măruntaiele ei se tot încurcă ițele unor povestiri nesfârșite, în bună tradiție a celor balcanice, „ici, ou tout este pris a la lege”.

Mihai Gălățanu, ArtPanorama, februarie 1998.

„... ascultând glasul autorului absorbind în dialog, personaj și construcție, adâncindu-mă în substanța intimă a scrierilor sale, am aflat despre el (ca scriitor) esențialul, chiar totul: Isidor Chicet este un talent autentic, robust, un ins capabil să imprime expunerii acel amestec organic, indefinibil de naturalețe și elaborare ce probează o vocație”.

Eugen Dorcescu

„**Iosua** este, după părerea mea, „piatra” care poate contribui ca numele lui Isidor Chicet „să vadă sfârșitul lumii”.

Teodor Dima

„**Isidor Chicet** este un scriitor de indiscutabil talent, cu posibilități încă nevalorificate ce își pot afla calea de afirmare...”

Cassian Maria Spiridon

„**Spre deosebire** de o serie de alți autori a două-trei volume, care rămân o veșnică speranță, nemaiconfirmând, în rest, nimic, - Isidor Chicet, pe cât se pare, a ieșit din stadiul de „în spe”, fiind o certitudine, zic eu, a literelor românești. După debutul său din `89 (într-un volum de proză colectiv), a(u) urmat **Măgura cu fragi**, culegere de povestiri și schițe, **Iosua**, text dramatic (de inspirație vetero-trestamentară), **Transfug la Orșova**, (cvasi) monografia unui mare fluviu arestat (a Dunării, în speță, ca ispită a libertății sau ca Styx funest), și, sub tipar, **Îmnuțirea greierilor**, roman. Nu e, în ocurență, locul unei descrieri în detaliu a fiecărei cărți în parte. „Autenticitate”

„robustețe”, „firesc”, dar și „elaborare” (într-un „amestec indefini – sabil”), sunt numai câteva caracteristici (sau, baremi, calificative) ale literaturii lui Chicet, în lectura unor critici sau confrăți, - la care aș adăuga impresia de seriozitate, de gravitate și temeinicie a scrisului, de până azi, al său. Fabulos (în linie Voiculescu) în prozele din **Măgura cu fagi**, ceremonios – liturgic în **Iosua**, românesc – documentar, să zicem, în **Transfug la Orșova**, ca și, în fine, narativ la modul **Halimalei** în romanu-i încă inedit, - Isidor Chicet dispune, iată, de un evantai stilistic larg, de tehnici diegetice multiple, recomandându-l toate acestea, drept scriitor într-adevăr profesionist. Concluziile sunt implicate. (**Șerban Foarță**, Timișoara, 15 septembrie 1996).

Între „a nara” și „a fura”, autorul Isidor Chicet, instituie, dintru-nceput, o pseudo-dihotomie; zic „pseudo” căci narațiunea, una de tipul Halimalei, implică, dacă vreți, un furt: ea fură timp, e cleptocronică... îl fură, însă nu oricum, ci investindu-l în durată, durata unei/unor vieți în amânare și suspans, - ca ale condamnaților fără o dată strictă, sine die. Rămâie-i cititorului plăcerea de a se lăsa furat, de a pierde redobândindu-se într-altfel, în istoriile lui Isidor Chicet, senzaționale sau de magică extracție, inverosimile sau exemplare, - menirea căroră e să exorcizeze, prin vrajă narativă și tacla, adică la un mod balcanic, noaptea ultimă totalitară, cea cu numărul 1001, dintr-un uitat Decembrie '89”.

Șerban Foarță

VARLAAM VIRGIL COROIAN

S-a născut la data de 1 iunie 1959 la Făurești, județul Maramureș. Este absolvent al Seminarului Teologic din Craiova. Este cunoscut ca monah al Mănăstirii Lainici din Defileul Jiului, duhovnic la Polovraci și Cărbunești, stareț la Sadova și duhovnic la Seminarul Teologic și Craiova.

Este autor al cărții „Viața și Acatistul Sf. Mare Mucenițe Varvara” apărută la Editura Romhelion, București, 1995. Cartea a fost tipărită cu binecuvântarea I.P.S. dr. acad.

Nestor Gornicescu, Mitropolitul Olteniei.

De câte ori deschizi o carte sfântă, în general cugetul te îndeamnă să vezi ce este scris în ea. Apoi, răsfoind-o cât mai des, parcă prinzi drag de ea și-ți devine un prieten de nedespărțit. Omul, fiind creat de Dumnezeu, după chipul și asemănarea Sa nu se poate lipsi de El. Are nevoie de a-L iubi, de a-L lăuda, de a-I mulțumi pentru tot ce I-a dat. Și tot omul îi cere lui Dumnezeu tot ce are nevoie. Aici se concentrează toată forța divină. Omul este o lume mică într-o lume mare. Fiecare pământean are o misiune în lumea aceasta. Dar cel mai mare lucru pe care trebuie să-l facă în momentul maturității, este să-L cunoască pe Dumnezeu. Nu este greu. Este cel mai ușor lucru. Dacă inima îl lasă, poate deschide o carte sfântă.

În „Viețile Sfinților” poate găsi comoara cea ascunsă a sufletului său. Chiar și această carte, fie ea cât de mică, te poate

învăța ce să faci de aici încolo și în cine trebuie să crezi cu adevărat. Sfânta Mare Muceniță Varvara este ocrotitoare celor care lucrează sub pământ, a minerilor. În rugăciunea ei cea de pe urmă a zis:

„O, Împărate, ascultă pe tot omul care mă va pomeni pe mine și patimile mele. Să nu se apropie de acela boală năprasnică și moarte neașteptată, să nu-l răpească pe el, că știi Tu, Doamne, că trup și sânge suntem și lucrul precuratelor mâinilor Tale.”

Sfinții lui Dumnezeu sunt foarte milostivi. Au fost oameni ca și noi, dar nevoița și lupta lor a fost de a se uni cu Dumnezeu, făcând la tot pasul numai bine. Și noi, la rândul nostru, trebuie să le urmăm credința, părăsind păcatele precum ura, beția, lăcomia, desfrânarea, minciuna, hulirea celor sfinte și celorlalte care aduc vătămare sufletului și trupului.

„Am tipărit această Sfântă Carte în nădejdea că oamenii creștini care duc această grea povară intrând în adâncul pământului, să aibă sprijin, ajutor și mângâiere. Dumnezeu și Sfânta Varvara să-i ocrotească de tot răul și de toată primejdia.” spune Varlam Virgil Coroianu.

IOAN CRĂCIUN

S-a născut la data de 15 noiembrie 1954 la Timișoara. Este absolvent al Universității din Timișoara, Facultatea de Filologie, promoția 1980. După obținerea licenței este repartizat în Valea Jiului, la Uricani, unde predă până în anul 1982. Până în decembrie 1989 este profesor la Școala Generală

din Orțișoara, județul Timiș. În 1990 devine redactor șef la cotidianul „Timișoara”. În anul 1992 se transferă redactor la studioul de radio Timișoara.

Obține premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Timișoara, 1994.

Debutează în volum cu placheta de versuri „Blândul ceas al reîntoarcerii, Editura Marineasa, Timișoara, 1996.

Debutează cu poezie și proză în „Forum studentesc” în anul 1998.

Referințe critice:

Dan Silviu Boerescu, în Luceafărul, nr. 25/1994.

Alexandru Luja, Parte din Întreg, Editura de Vest, 1994.

Marius Sârbu, Orientul Latin, nr. 5/1995

Olimpia Berca, Dicționarul scriitorilor bănățeni, Editura Amarcord, 1996.

LOREDANA CRISTEA

S-a născut la data de 26 mai 1989 la Petroșani. A fost o elevă strălucită a Liceului de informatică Petroșani. La frumoasa sa vârstă adolescentină a dat dovadă de un simț extraordinar al muzicalității poeziei, intuind și dezvoltând în orașul său Uricani unde și-a petrecut anii existenței faimoasa deviză a simboliştilor de pe malurile Senei. (De sa musique avant tout chose...).

Loredana se află deja la al treilea volum de poezii. În anul 2005, a publicat volumul său de debut, *Ciorapii mei negrii de plasă*, la Editura Corvin Deva.

Adevărul este că Lori, a rămas aceeași tânără minunată ca în timpul anilor din Liceul de informatică din Petroșani când se străduia să fie prima în tot ceea ce presupune o competiție. Adică și la română, și la engleză, și la baschet și la informatică și la olimpiadele județene, și în echipa de teatru, și la muzică, dans și bune maniere și desigur, nu în ultimul rând, și la concursurile de miss.

„ceea ce este bizar e faptul că aproape de fiecare dată, ceea ce își propune îi și reușește. Loredana Cristea e un amestec, exploziv, de feminitate adolescentină și maturitate poetică” - subliniază prof. Mihai Barbu, cel care a căluzit pașii Loredanei pe calea afirmării poetice.

Versurile Loredanei Cristea trădează, la doar nouăsprezece ani o stăpânire matură a tehnicii poetice. Această tehnică, e pusă, cu o măiestrie invers proporțională cu vârsta, în slujba unei muzicalități pe care poezia modernistă a pierdut-o de mult.

După cum subliniam, a debutat cu **Ciorapii mei negrii de plasă** în 2005, în 2006 revine cu un volum mult mai cuprinzător **ROMÂNCA, MARCA ÎNREGISTRATĂ**, la aceeași editură Corvin din Deva. Volumul apare în condiții grafice la fel de îngrijite, cui o copertă realizată de Mihai Barbu și Doru Deoancă. Imaginea de pe coperta IV este realizată de Dănuț Cristea.

Revine în anul 2007, cu un nou volum de poezii, „Simfonie despre păsări” apărută la Editura Anamarol din București.

„Al treilea volum de poezii al domnișoarei Loredana Cristea apare într-un moment în care apele tulburi din lirica românească nu dau semne de limpezire, tulburate fiind de condeiele pline de nerv dar și de obrăznicii ale tinerilor scriitori care-și spun *douămiiști*. A te situa într-o generație este un lucru firesc, la fel și insistența cu care scriitori adolescenți sau trecuți de puțin timp de aceasta încearcă să-și facă auzite vocile lor de cele mai multe ori firave, dar pline de nerv și din păcate, unele dintre ele urmărite de angoase și licențiozități. În ultimii ani se refuză esteticul, liricul, se experimentează parcă preamult din dorința de a căpăta unicitate și forță.

Nici Loredana Cristea nu scapă acestor tendințe, dar în cazul ei este ceva special, ceea ce s-a văzut încă de la primul său volum de versuri care a stârnit comentarii contradictorii, atât la revistele literale cât și în spațiul virtual, acolo unde tânăra poetă și-a început demersul liric.

Volumul Loredanei Cristea este de interes și ne dovedește tuturor mânuitorilor de condei că tehnicile poeziei clasice au în continuare o aromă inconfundabilă, că sunt la fel de productive în sugestie, expresie și conținut. Ambiția Loredanei Cristea de a rămâne în imperiul unui neoclasicism obstinent, poate, cum s-a și văzut în acest volum, atinge marginile subtilității lirice.” Consemnează Liviu Nanu în Cuvânt înainte al cărții „Simfonie despre păsări”.

D

Daria DALIN
Gilbert DANCO
Gheorghe DAVIDESCU
Traian DĂNESCU MULLER
Mihai DRAGOLEA
Maria DINCĂ

DARIA DALIN

Pe numele ei real:
Cornelia Cazimir.

Acolo unde sămânța
germinează nu în pământ, ci
în piepturile răzeșilor, acolo
unde ecoul încă răsună de
nechezatul și tropotul cailor,
acolo unde crivățul șuieră ca
din arc plecate săgețile,
acolo unde, seara, umbra
voievozilor se înalță până la
cer, veghindu-ne somnul și
visele, acolo, pe plaiuri
moldave, în comuna
Bogdănești din județul

Vaslui, la 24 februarie 1959, doi ochi curioși s-au deschis spre
lume, căutând, din prima clipă, soarele deja asfințit.

Nu luminând pământul, respirând a legendă, Daria Dalin
(Lia Cazimir) a descoperit soarele, ci dezmierdând „Valea
Plângerii”, adică, Valea Jiului, nicicând prea veselă Vale, căci
în schimbul căldurii și luminii din inima ei risipite în lume, n-a
primit de la nimeni nimic. O veseleau oamenii care se știa
bucura de soare, care, cu adevărat prețuiau lumina zilei și cum
să nu prețuiască lumina, când o zăreau atât de puțin, când

fiecare coborâre-n adâncuri putea fi fără de întoarcere, putea fi ultimul drum?

Acolo, în Vulcan, unde părinții s-au ferit din calea vremurilor, a făcut primii pași. Acolo, plecând din grădiniță, a învățat buchea la „Generală 5”, condusă pe-atunci de profesorul Romeo Matei, în ultima promoție a minunatei și intransigentei învățătoare Eleonora Pascu, și, la un an de la absolvirea liceului, în 1978, singurul liceu din oraș ai cărui dascăli (Gh. Antoci, Gh. Jurca, Al. Biro, T. Socaciu, Ileana Stănilă, Fr. Czimbalmos, Eleonora Filip, Gh. Licker, Al. Bîldea) și acum, ca din icoane sfinții, îi călăuzesc în viață pașii. Iubind, s-a strămutat în Orăștie, tărâm de basm, leagănul fiului ei, unde, din munții păstrători de comori, se poate întâmpla să vezi coborând și astăzi câte un dac. Nu numai că n-a uitat de unde a plecat, dar, economistă, absolventă a Universității din Petroșani, promoția 2005, s-a întors pentru o zi printre ei, părinți, prieteni, colegi și profesori, nu cunoscuta Cornelia Cazamir, Lia de altădată, ci necunoscuta Daria Dalin, ducându-le, ca să rămână întru eternitate cu ei, nu „Palia de la Orăștie”, ci cartea ei „Prețul loialității”.

Nu-și propusese să scrie o carte, deși asta așteptau de la ea mulți dintre dascăli (Maria Văduva, Sabina Vulpe, Smaranda Mircea, Antuza Antoci ș.a). Nu le-a ucis speranța, spunându-le „nu”, dar nu scris! Și nici n-a încercat. N-a cutezat să își imaginez nici vreasc măcar „la umbra marilor stejari”! Și cum să se fi imaginat scriitoare, când ei nu-i plăcea să scrie o scrisoare. Nu i-a plăcut pentru că nu știa să se adune în puține, de complezențe și de conveniențe, cuvinte, încât să încapă într-un plic! Dar... s-a întâmplat!

„Eram goală, goală pe dinăuntru! Eram ca pădurea desfrunzită în care s-aude și geamătul frunzei desprinsă din ram. Eram ca o casă părăsită în care s-aude și răsuflarea celor ce-au trăit acolo și nu mai sunt. Eram ca o fântână secătuită în

care ecoul pietrei aruncate, s-aude până departe, sfâșietor. Eram...Nu mai eram!” – spune Daria DALIN. Nu s-a refugiat în scris și nici n-a scris ca să se sustragă faptelor, ci, ca dintr-un șir de neînțelese întâmplări, să extragă înțelesul și acceptându-l, împăcată cu lumea și-mpăcată cu ea, să poată să merg mai departe, căci între lumi e doar loc de popas, nu e rost să rămâi, iar ea... Și, când ceea ce căuta i s-a dezvăluit, s-a oprit. Atunci și-a dat seama că-n căutarea doar a două cuvinte, noapte de noapte, în patru luni, scrisese o carte. Am numit cartea cu înțelesul, cu cele două cuvinte, adică „Prețul loialității” și s-a semnat Daria Dalin. Apoi, câteva luni s-a întrebat dacă e sau nu o carte scrierea ei. Aveam nevoie de o confirmare și cui s-o fi cerut întâi, dacă nu dascălului ei din liceu, Tiberius Socaci? A mai stat o vreme până să îndrăznescă să-i dea manuscrisul profesoarei Silvia Beldiman, una dintre bunele sale prietene. Cel care, însă, refuzând să vorbească cu ea, omul obișnuit, vorbind doar cu autoarea, a făcut-o să înțeleg că a scris un roman. Dar cel care a conștientizat-o într-adevăr că este autoare de carte, a fost eseistul Gabriel Petric, evident, profesor și el.

*

* *

Daria Dalin este pentru editorii ei o descoperire. „Este vreme...” a apărut la editura „Noul Scris Românesc”, unde a fost o a doua descoperire, Marius Ghica având revelația valorii. Dar a doua carte a fost salutată competent și de prof. Livia Fumurescu- în grilă recesivă pedagogică (nota bene)- ori de L. Stăncescu...Au urmat Irimie Străuț, care a constrâns o crochiată paradă de nume ale romanului occidental, fără a atinge esența. Așteptarea era caducă ea însăși. Poate că al doilea roman, definit discutabil de Livia Fumurescu „pseudo roman”), este excelent componistic zicând, aprob. Daria Dalin ne mărturisea că la Salonul (to) Roșu al U.S.R.- Florentin

Popescu a elogiat probativ calitățile epice și auto-explorative ale autoarei față cu „experții” opinenți.

Sunt convins că și Hașa, la o lansare destul de specific-locală devenă, a „hașurat” sentențios- suficient și *in spiritu* vetust cenaclist(sic) – asupra cărții.

Autoarea, deosebit de puternică afectiv et pragmatic, aliaj rar în livada cu scribi a zonei, ne-a mărturisit de o anume indusă stare de neîncredere proprie, emanând dinspre „ confracții „ localnici. Personal cred că doar Gabriel Petric sau Radu Ciobanu, poate Radu Igna, ar fi fost cei mai

potrivii- exigenți și MORALI colegi de scriere literară care meritau consultați și afirm asta cu plictisitorul pentru mine risc de a mai colecta niște ironii sua furii intoxicate, cum se poartă prin areal.

Daria Dalin are capacitatea introspecției, o remarcabilă propensiune spre travaliul psihanalitic și rara capacitate de a exterioriza adâncurile alter- ego-ului- acel daimon socratic ce pare a nu avea sex. Monologul interior se ramifica virtual într-un pseudo-dialog ușor autizând frustrarea feminină față de bărbatul abrutizat și posesiv. Condiția arhetipală a fost grav deteriorată de civilizație, de corupția și chiar estomparea în servituțile strict mecanice ale femeii „ sociale”...Cartea a doua a acestei militante în maniera unei Doris Lessing, tulbură și incită polemic, iar aparența de colocvial scade sub taișul ironiei

caustice și chiar sentențioase. Dincolo de voalul predicativ creștin ortodox, răbufnește un frig protestant, incident pe discursul moralizator, de fiin psiholog al relației casnice, familiale.

Ratarea ca parte a perechii, este și ratare a dualității – peiorativ zicând personajul principal fiind Creatorul invizibil, paradoxal, unul malițios sau tolerant

Cu incriminatul masculin.

*

* *

Livia Fumurescu vede corect forța compozițională a acestei opere. Autoexplorare de profunzime. Aprofunzime și travaliu labirintic în zona mitho-ancestrală. Regresiune în memorie, auto-indusă, tăioasă, scrutare abisală. Cultură și distincție armonios îmbinate în discursul cvasi-monologat....De fapt alter egoul, daimonul socratic, de fapt transcenderea- urmare unui șoc traumatic incidental, a perdelei-cortine- umbrei din parabola lui Heidegger – la peștera lui Platon. Mitul evadării din timp, prin cauze traumatice, îl regăsim bunăoară într-un recent roman de Angelo Manitta(Ceneri di Fenice)- unde șocul trecerii –ieșirii din Timp este provocat de droguri. La Daria Dalin, șocul este brutal, un accident. Ea intră în tunelul negru al Timpului, sugerat splendid – în cheie semiotică zicând, -în pasajele paginilor 51-54- urmare fugii „ de acasă”, tentativa oribilă a unui viol în compartimentul unui TREN – simbol labirintic al *experienței limită – în fapt al re-descoperirii brutale a condiției femeii. Daria Dalin nu este o feministă, cum crede Fumurescu*, nici o suprarrealistă cu delir mistico-religios: ea este Euridice inversând ecuația culpei din Hades, acuzându-l pe Orfeu, care a determinat-o să regreseze (virtual) înspre Idolul erou, fruct al îngerului căzut eladic : Colosul din Rhodos...Idealul Evei

condiționată divin (opus Dei Demiurgos !) ca om secundar, feminitate ruptă din androgenic. Recurgând la mitul sumerian Ada- Eva, omul Adam babilonian, sincretizat biblic, - Daria Dalin reface inițiativ invers Timpul. Evadarea din Timp – cea sugerată și de grafica „ Ieșirea din timp” a copertei (Silviu Bârsanu) – este reprojecată în storry no lovy prin apelul la un poem circulat imediat post- mortem al lui Octavian Paler...Forța asociativă- componistică (sau modulară, n) a Dariai Dalin din această carte POESEU, este într-adevăr de excepție. Dialogul cu daimonul socratic este impecabil în cheie platoniciană, deși androgenia dualului tăiat și reprojecțat discursiv- moralizator se reflectă în desfășurarea epică în convorbirea febrilă, terifiată și ingenios etalată, în spațiul fisurii dintre Sinele și Sinea conștiinței.

Tema timpului se clarifică prin parafrizarea poemului- ars poetica atribuit lui Paler, pare-se – conform unor membri ai familiei marelui filozof sceptic și sentențios (tot în sensul socratic) – Pângărit prin adaosuri. Daria Dalin este afină total filozofului Paler –și atunci CUM să fie, ea, bunăoară, recenzată sau măcar auzită de un Alex Ștefănescu, cel ce l-a ignorat inadmisibil din a s a ...psudo istorie recentă, opus gross a la Al Piru. Dar asta ar fi altceva.

Este timp, încă este, desigur, dar întru ce anume ? A ne regăsi în interioritatea memoriei scufundate, mușcate de dezamăgirea vinei originare? A reproșa subiectivitatea nesfântă a Demiurgului, unui mai degrabă Intermediar substituit divin, ce confuzie sublim umană – de a fi împovărat genomic – ancestral Femeia, cu atribuții altele decât cele pretinse de Biblie ? Ce motivează creația SECUNDARĂ a femeii? „ A ține de urât” ...Sau „ creșteți și vă înmulțiți, umpleți pământul” ...Bărbatul este privilegiat natural, impulsiv, este de fapt travestitul duplicitar cu șarpele, sau ...îngerul căzut. Iar femeia acuzată de complicitate- fie și naivă față de entitatea ante-

adamică(!!!) , reptiliană, se re-trezește în lume, o lume entropică, imperfectă da-cappo (Shoppenhauer) – pledează de fapt contra operei UZURPATOARE, nedrepte....Condiția femeii față cu timpul, condiția omului EXTAS din Adamic, funcțional (horribile dictu) – este contestată timid, prudent, de pe poziția celui lovit – de fapt- prin paternalism.

Daria Dalin este totuși LOIALĂ condiției ab initio, ci nu degradării ei în lumea substanței inteligente. Bărbatul confruntat este bădăran, dincolo de aparențe, este violatorul....Căci – să gândim, - orice posesie carnală și nu arzând afectele empatic, contopitor și re- suind arhitectura binară OM, - reîntregind Originar entitatea sferică – dar INTERIOR- prin dragoste Dăruire de SINE Sinei (feminine) – este altfel un VIOL!

Daria Dalin face procesul nu al condiției perechi umane, ci a procesul condiției –riscului imuabil, vai, al maimuței inseminate de zeu. Zeul cel căzut tinde a se reînălța: femeia va fi având oare ancestral cheia reînălțării și va stinge ea gelozia adamică ? Nu cumva Orfeu este vinovat de pierderea Euridicei ? Iar Satan de ce a fost – creat aprioric, - lăsat să o seducă pe Eva? Eros sau Elohimul (entitatea plurală, remember, n) – s-a substituit Incognoscibilului ? și devreme ce la atari re-procesări ale Enigmei creației, dăinuie și răbufnește dilema – am zis pledoariile Dăriei Dalin pentru a contracara decăderea în brută a masculului, scuzați, - la ce să ne așteptăm din Tunelul Oranj, umbra lui din tren fiind sinistră și devastatoare? Cerurile nu au poliție ?

Cartea Dăriei este dăruire. CARDUL, anagramat DRAC nu este decât o șaradă ludică, iar în poșeta accesoriu obiectele derizorii sunt refofosibile. Sufletul e în pulsație . Cartea Dăriei este o carte Vie, tulburătoare într-o limpezime (Noica), este cartea trăită și nu amintirea inventată. I' Dar TU, unde ești (erai tocmai , când eu am fugit, recunosc, dar am fugit de mine, cea derutată? Iubirea, eh, iubirea, unde și ce timp

are, captiv în durată ? După coborârea din tren, e gara, altă direcție, poate a întoarcerii acasă, în spirit, ca într-o grădină....Din care singuri ne-am alungat . Sau nu ? Răspuns întrebării esențiale a autoarei : de bună seamă că e așa deoarece așa a trebuit să fie: s-a decis din interior și în armonie cu biotopul energetic, (...) feminitatea. Însă arbitrarul CULPEI este un mit, o găselniță diabolică. Stricto- senso. Este deoarece credem că. Este condiționat. Este a deveni. A recupera A ne regăsi. A IUBI. Cui pe cui se scoate, indiferent quoi prodest, recte protest!

Daria Dalin este sub semnul Palerian doar aparent: recompensat de o insomnie a lecturii și de tălăzuirea declanșată seismic în propria-mi dilemă – mă simt demn a semnala o Prezență de excepție. Sper să citiți această carte și să aveți revelația valorii ei, fără prejudecățile acestei perioade nefaste paradoxal literaturii autentice, cu toate că scrierea a explodat: cititorul inițiat, cu suficientă cultură și experiență în explorarea marilor teme, va descoperi și se va descoperi (re- descoperi) pe sine. ATEMPORALITATEA nu este reproșabilă, ci de salutat ca travaliu proiectiv esențializator; impregnarea de lirism a discursului aparent monoton, mono-logosul fiind de fapt înspicat și ramificat cu abilitatea artei epice autentice, - este o calitate care mi-a „ amintit” că ne cunoaștem de când Lumea.

Sublimarea erosului Erato, de facto) în cizelura pagană, de adorație a Naturii- Geea, sintonia foarte fină cu paradisiacul omniprezent, ne- alungat din OMUL FEMEIE- colorismul componistic poematice(am spus Poeseic) – fluența, armonioasa restructurare alternând realul cu virtualul, tehnica reductivă- cumpănită laborios – deși evident SPONTAN- a paginilor – ne dau nouă doar bucuria descoperirii unei prozatoare reprimându-se poetic, dar împroșcând cu lumină suprafețele unui ecran ce derulează delirul unei cutremurătoare conștiințe: dialogul cu divinitatea din operă (făptură)

transcende Timpul și reface itinerariul misterului creației. Există strigăte care suspină, speră și merită – după bântuire-mântuirea. **Voila! Il y a du temps** ? Dar cine suprimă semnul interogativ ? „Floare-albastră...totuși, este trist în lume” ...

Consider cartea Dăriei Dalin premiabilă pentru debut la Uniunea Scriitorilor. Dar vai-și-amar de regulamente, acces la Uniune, promotion editorial, moralitate a mecanismelor, și alte cele. Dintre scriitorii ce ies la lumină după 1989, fără îndoială orăștianca Daria DALIN a fost o revelație și este deja o romancieră importantă.

Referințe apărute în revistele Provincia Corvina și Revista Agero Stuttgart, 2007, semnate de Eugen Evu

GILBET DANCO

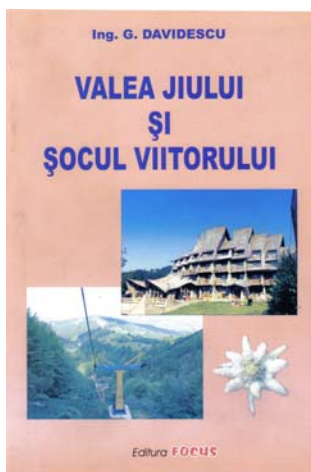
Născut la 22 august 1975 în Focșani, județul Vrancea. Absolvent al Facultății de Istorie și Filosofie, secția de Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, profesor la Liceul Teoretic Petroșani.

Publică în revistele: *Apostrof*, *Astra*, *Interval*, *Philosophy & Stuff* (revistă la care este redactor).

Primește câteva premii: Premiul al III-lea la Concursul Național de Literatură „Cristian Popescu”, București, 1997) pentru microromanul **Eu contez**; sau Premiul Editurii GEEA la Concursul național de poezie „*Porni Luceafărul...*” (Botoșani, 1998) și drept urmare, îl debutează cu volumul de versuri **Schizofrenia** (Ed. Gea, Botoșani, 2000).

GHEORGHE DAVIDESCU

S-a născut la data de 09.03.1933 în comuna Gherghița, jud. Prahova. După absolvirea cursurilor primare și liceale urmează studiile superioare devenind inginer diplomat al Institutului de Mine București, Facultatea de Mine și al Institutului Politehnic București, Facultatea de Ingineri Economisti. Între anii 1955 și 1992 a lucrat pe diverse funcții de execuție și conducere la unitățile miniere din Valea Jiului: șef sector de investiții și apoi transport la Mina Lupeni, ing. șef la Mina Vulcan, director tehnic investiții și producție la combinatul minier Valea Jiului Petroșani.

După ieșirea la pensie, dând dovadă de același neastâmpăr de a face ceva util, s-a dedicat activității literare scriind mai multe cărți în care reușește să împărtășească și sigur să valorifice bogata și tumultoasa sa experiență și viață profesională.

În anul 2003 debutează cu *Impresii de călătorie din Asia și Europa*. În anul următor, 2004, tipărește *Grecia – jurnal de călătorie*. Continuă în anul 2005, cu

o carte ce are un conținut excepțional „*Adâncurile din sufletul meu – 50 de ani de viață în Valea Jiului*”. În fine, în anul 2006 iese cu *Valea Jiului și șocul viitorului* o carte tipărită în condiții grafice deosebite la Editura FOCUS, Petroșani.

Referințe:

„Întotdeauna am crezut, și mai cred că, perioada tinereții, a studenției, este cea mai frumoasă perioadă din viață, datorită trăirilor tumultuoase, iubirilor pasionale, sete de cunoaștere, a planurilor de viitor și a dorinței de a crea și schimba lumea. Dar, scriitorul Gheorghe Davidescu a dovedit și în această carte că toate acestea se pot întâlni și la alte vârste, sau chiar pot lipsi la tineri. Nu întâmplător se spune că tinerețea este o stare de spirit.

În fața acestei noi reușite, nu-mi rămâne decât să-mi ridic pălăria, să felicit autorul și să vă doresc lectură plăcută.”

prof. univ. dr. ing. dr. HC, membru titular al Academiei de Științe Tehnice din România, Nicolae ILIAȘ.

TRAIAN DĂNESCU MULLER

S-a născut la data de 18 octombrie 1938 în orașul Târgu Jiu. Este fiul lui Jean Felix Muller de origine austriacă. Bunica lui a fost italiancă. Proveniența dintr-o familie „multinațională” dovedește însușirea unei culturi vaste din toate punctele de vedere.

Studiile primare, gimnaziale și liceul Tudor Vladimirescu le-a absolvit la Târgu Jiu. A urmat apoi o școală de arhitectură timp de 2 ani în capitală, apoi, Institutul de Mine din Petroșani,

finalizându-și studiile în Valea Jiului în anul 1964. Până în anul 1968 a fost asistent la Institutul de Mine Petroșani. La data de 1 septembrie 1968 s-a dedicat carierei jurnalistice, anagajându-se la cotidianul „Steagul roșu” din Petroșani.

Fiind atras către literatură și mânuirea condeiului, în paralel cu studiile de inginerie în minerit a absolvit Facultatea de Filologie a Universității Babeș Bolay din Cluj Napoca.

Colaborări publicistice în ziarele: Gazeta Gorjului, Gorjeanul și Zori noi.

A scris și publicat:

„Casa din adânc” volum de versuri semnat cu numele Traian Morar la Editura Călăuza, Deva.

„Sub dictatură”, trilogie, la Editura Sincron, Cluj Napoca, 1993.

Referințe critice:

Tarbac Ion, „Sub dictatură” de Traian Dănescu Muller, în „Ager”, 1994, nr. 30, pg. 2.

MIHAI DRAGOLEA

Născut la 13 februarie 1955, în municipiul Petroșani, județul Hunedoara. A urmat școala generală și liceul în Petroșani. Absolvent al Facultății de Filologie a Universității Babeș – Bolyai din Cluj. După terminarea studiilor, timp de șapte ani, a fost profesor de limba și literatura română și engleză în mai multe zone ale țării. În 1987 a devenit referent

literar pe lângă Inspectoratul de cultură al Județului Cluj. A ocupat funcția de redactor al Studioului de Radio și Televiziune Cluj. (1990-1994).

A fost secretar general de redacție al Studioului de Televiziune din Cluj (1994-1997); realizator la aceeași instituție, la secția culturală, din 1997 până în prezent. A debutat în revista Liceului Teoretic din Petroșani, „Tinere condeie”, în 1972.

Premii:

Premiul Salonului de carte, Cluj, 1992 pentru volumul „În exercițiul funcțiunii”,

Premiul pentru debut al Asociației Scriitorilor, Cluj; 1992;

Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor din România, 1992.

Colaborări:

„Echinox” (redactor), „Tribuna”, „Steaua”, „Familia”, „Vatra”, „Contrapunct”, „Viața Românească” etc.

Lucrări publicate:

În exercițiul funcțiunii. Eseuri despre Școala de la Târgoviște. – Cluj –Napoca: Editura Dacia, 1992.

Arhiva de goluri și plinuri. – Literatură fragmentară. – Cluj Napoca: Editura Dacia, 1998. –168 p. – (Universitatea).

Referințe:

Cistelecan, Al. – În: Echinox, nr. 1-2-3, 1994, p.10

Simuț Ion, *Critica de tranziție*. – Cluj–Npoca: Editura Dacia, 1996, p. 95.

Lascu, Ioan; Velica, Ioan, Boboc, Marian. *Dicționarul scriitorilor din Vale (A-Z)*. Petroșani: Editura Matinal; Cameleonul, 1999, p. 109, 112.

MARIA DINCĂ

Maria Drăguț, căsătorită Dincă (rămasă Dincă și după sentința de divorț) s-a născută în Timișoara la 22 decembrie 1926.

A urmat cursurile Școlii primare și doi ani de școală profesională primare și (al treilea an nefăcut) tot la Timișoara. Încă din anii copilăriei s-a dovedit a fi un perseverent autodidact. Limbi străine cunoscute scris și vorbit germana (de Banat) și maghiara. Din 1953 (iunie) a fost locuitoare

a Văii Jiului în Petroșani.

Încă de mic copil a fost preocupată de literatură, a citit cu mult interes orice carte sau revistă care i-a căzut în mână. A început să și scrie. Pentru început versuri „firave” ce exprimau multă timiditate. Și-a perfectat stilul devenind tot mai

„penetrantă” ca promovare de idei și tot mai profundă ca și consistență a expresivității literare

Activitatea literară (perioada Timișoara): Debut în revista „Bănățeana” a Școlii nr.2 de fete, Timișoara, în anul 1938 (director Livia col. Ionescu). Versuri publicate în bilunarul „Crainicul”, Timișoara, (director Nicolae Cârjeu), anul 1945 revista „Universul copiilor”, București (director Nae Batzaria), anul 1945 revista „Veselia”, București (director Constantin Cosco), anii 1945 – 1946 revista „Papagalul”, București (secretar de redacție Gabriel Teodorescu), anul 1946 – sub semnătura Marioara Drăguț și pseudonimul Ița Diavol.

Din 1953, (perioada Valea Jiului): în ziarele „Steagul roșu”, Petroșani; „Drumul socialismului”, Deva; „Drapelul roșu”, Timișoara; „Cronica sătmăreană”, Satu Mare; „Gazeta Gorjului”, Târgu Jiu, „România liberă”, București; „Matinal”, Petroșani; „Jurnalul de Valea Jiului”, Petroșani; „Veritas – Valea Jiului”, Petroșani; cu versuri, interviuri, reportaje, cronici, note, consemnări, editoriale, inscripții, profiluri, schițe, umor – sub semnătura Maria Dincă și anagrame și pseudonime: Petro Maia, Mircea Gorun, Mari Dima, Adam Irincă, Bătrânul, Ina Caramidă, Cela Plopeanu, Amator, Mia Dumitrescu, S. Ninu, Romana Topan și altele: Dacia Mărin, Mica Ariadnă, Rică Damian etc.

A publicat în revistele: „Ritmuri” și „Ritmuri hunedorene”, Deva, până în 1988; „Contemporanul”, București 1968; „Lucaefărul”, București 1970; „Tomis”, Constanța 1974; „Ramuri”, Craiova 1975 și 1977; „Cronica”, Iași 1975; „Coloana”, Târgu Jiu 1975 – 1977; „Femeia”, București 1978; „Steaua”, Cluj 1982; „Tribuna”, Cluj 1982; „Universul familiei”, Petroșani 1990 – 1991; „Datina”, Drobeta – Turnu Severin, 1991; „Agenda”, Tr. Severin 1991; „Detectivul”, Tr. Severin 1991 – 1993; „România Mare”, București 1995; „Constelația Dragonului”, Deva 1996; „Ardealul”, Deva 1999;

„Poștașul”, Slatina și București 199 – 2000; „Eminescu”, Timișoara 2000.

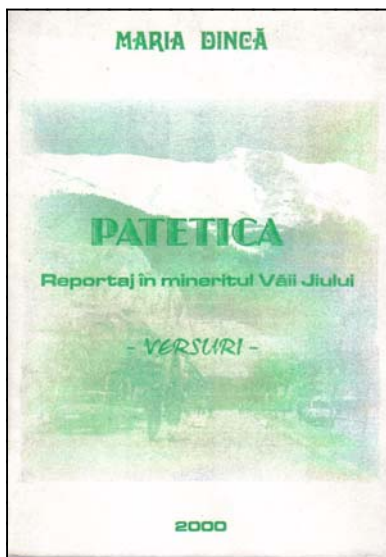
A fost prezentă în culegeri: „Inscripții”, Deva 1967; „Muguri de piatră”, Petroșani 1968; „Calendarul Asociației scriitorilor”, Brașov 1970, „Cântecul adâncului”, Deva 1975; „Anotimp hunedorean”, Deva 1974; „Sub tâmpla stemei”, Deva 1977; „Gorjul literar” V”, Târgu Jiu 1977; „Arc peste timp”, București 1977; „Atelier al cercurilor literare” – Editura Facla Timișoara 1977; „Acorduri la vârstele țării”, Deva 1978; „Incandescențe subterane”, Petroșani 1978; „Versuri” antologie C. Rom., București 1979; „Brașovul literar - artistic”, Brașov 1981.

Emisiuni Radio și Televiziune: Până în 1946 nu se știu datele și nu se deține corespondența de la radio de nici un membru al familiei. A fost „popularizată” în emisiunile radio difuzate de către Victor Popa, directorul emisiunilor pentru tineret.

- „Centenarul cărbunelui”, emisiune televizată, august 1968;
- „Balada de pe Jii” – transmisă la Radio București, prg. I, 25.03.1972;
- „Noapte bună”, emisiune Radio Timișoara, prg. II, 25.09.1975;
- „Cântec de miner”, emisiune televizată, prg. I București, 21.09.1975;
- „Sete de lumină”, Radio București, prg. I, noiembrie 1982;
- „Nu-i loc pentru miraj” și „Funicularele”, radio Timișoara, noiembrie 1983 (înregistrare Florina Gâldău).

Premii literare: „Condeie în concurs”, Petroșani, locul I, 1967; „Cântecul adâncului”, Petroșani, locul II, 1973; „Cântecul adâncului”, Petroșani, locul I, 1974; „Incrustații în

oțel”, Hunedoara – Deva, locul III, 1974; „Cântarea României”, București, ed. II, locul III și laureată, 1979.

Diplome: pentru premii și diverse activități literar – culturale, multe.

Medalii: „Medalia centenarului Regelui Carol I”, bronz, 1940, primită în clasa a VII-a primară, Timișoara, conform „Monitor oficial”, București și „Cântarea României”, ed.II, București, bronz, 1979, conf. presa scrisă („Scânteia” și „Ritmuri”).

Consemnări în presa scrisă: „Viitorul”, 1976, ziar Drobeta – Turnu Severin; „Steagul roșu” și „Matinal”, Petroșani din 1977 – 1999; „Drumul socialismului”, Deva din 1977 – 1988; „Femeia”, București, 1987; „Tribuna”, Cluj, 1983; „Contemporanul”, București, 1987; „Gazeta Gorjului”, Târgu Jiu, 1986 –1987; „Vatra”, jud. Mureș, 1987; „Curierul Văii Jiului”, Petroșani, 1994; „Ritmuri hunedorene”, Deva 1979; „Unirea”, Alba Iulia, 1980; volumul „Planeta cărbunelui”, Editura „Eminescu”, București 1984.

Volume în care are poezii:

„Inscripții” – antologie Deva, 1967 sonet – pag.9

„Muguri de piatră” – Petroșani, 1968 sonete – pag.101 – 108

„Calendar literar” – Brașov, 1970 sonet – pag.123

„Cântecul adâncului” – Deva, 1975 poem – pag.35 – 39

„Sub tâmpla stemei” – Deva, 1977 poezie – pag.55

„Gorjul literar” – Tg. Jiu, 1977 poezii – pag.48-50

„Atelierul cercurilor literare” – Timișoara, 1977 – pag.235-236

„Arc peste timp” – București, 1977 – pag.112 – 113

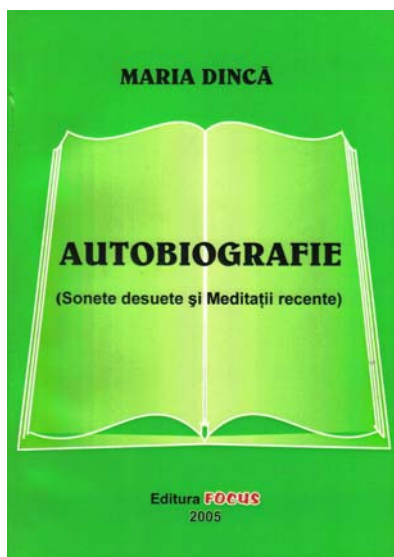
„Incrustații în oțel” – Hunedoara, 1974

„Incandescențe subterane” – Petroșani, 1978 – pag.23 – 27, 113 – 115

„Acorduri la vârstele țării” – Deva, 1978 – pag.46 – 50

„Versuri” – Cartea Românească, București – pag.182 – 185

„Brașovul literar” – Brașov, 1981 – pag.19

Personaj de carte

„Planeta cărbunelui” – Ed. Eminescu, București 1984 – autor I. VasIU pag.109

„Insomniile reactive” – Ed. Facla, Timișoara, 1985 – autori Ioan VasIU și Ion Dumitru Tetu pag.78-79

„Pântecele chitului” – Ed. Călăuza, Deva, 2002 – autor Petrică Birău

„Ceva care seamănă cu literatura” – Chișinău, 2003 – autor Alex. Ștefănescu

Sub semnătură proprie:

„Patetica - reportaj în mineritul Văii Jiului”, versuri, volum apărut în anul 2000 cu sprijinul ing. Iosif Bocan.

„Pinacotecă”, versuri, Editura Focus, Petroșani, 2002.

„Păpușa de zdreanță”, versuri, Editura Focus, Petroșani, 2002.

“File de istorie” – poezia mea proletcultistă, versuri, Editura Focus, Petroșani, 2002.

“Patetica – reportaj din mineritul Văii Jiului”, versuri, ediția a II-a, Editura Focus, Petroșani, 2003

“Spovedanie sub fum de tămâie și sulf”, versuri, Editura Focus, Petroșani, 2004.

“Astfel și... Altfel”, versuri, Editura Focus, Petroșani, 2004.

“Autobiografie” (Sonete desuete și meditații recente), versuri, Editura Focus, Petroșani, 2005.

Volume semnate împreună cu Dan Apetrei:

“Pragul din clepsidră”, versuri, Editura Focus, Petroșani, 2001

“Mici poeme” – în ritmuri de haiku, Editura Focus, 2001

“Cuvinte”, versuri, Editura Focus, Petroșani, 2003

În paralel cu activitatea literară Maria Dică a desfășurat și o bogată activitate plastică expunând zeci de tablouri cu diverse teme în zeci de expoziții de grup și 15 expoziții personale în diferite muzee, importante lăcașuri de cultură din țară și străinătate, în Germania și Israel.

Referitor la poezia sa, Petrică Birău (momârlan și miner, pictor și critic) observă că poeziile sunt *poeme-reportaj, care excelează prin bogăția de elemente tehnice specifice mineritului, pe care Maria Dincă le convertește în metafore, ce exprimă atât de pregnant încrâncenarea luptei ce se dă sub pământ pentru răpirea luminii din întuneric și că este o cronică minerească în versuri, scrijelită cu priboiul de cărbune pe răbojul istoriei umane.*

F

Petre Ghe. FĂGAȘ
Cecilia Gabriela FEIER
Ileana FIRȚULESCU
Diana FONDREA
Augustin O. FRĂȚILĂ

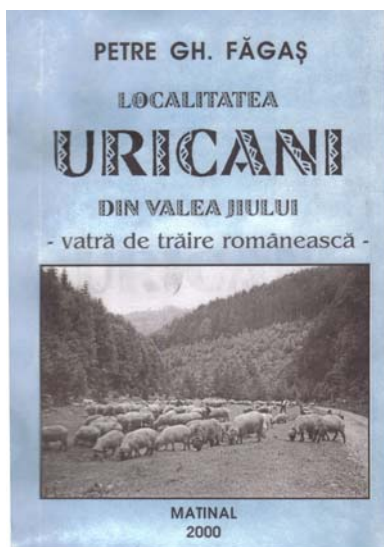
PETRE GH. FĂGAȘ

S-a născut la 8 martie 1926 din părinții Făgaș D. Gheorghe și Maria ca al treilea copil, deci Prîslea familiei. Primul frate Ion a murit la vârsta de un an, al doilea Gheorghe a murit în 1990 la vârsta de 68 de ani. Părinții erau veri de al doilea. Tradiția neamului era ca tot la a treia generație să se căsătorească ca să nu se îmbucătățească averea.

A urmat școala primară în Uricani între 1933 și 1940. A absolvit 7 clase primare cu media 9,79, fiind tot timpul premiantul clasei. Își amintește că prima lecție de abecedar a fost să povestească ce văd pe prima pagină a abecedarului. Erau trei cadre ilustrate: primul cadru - trei copii se spală, cadru doi - copiii iau masa, cadrul trei - copiii merg la școală. Învățătorul l-a întrebat ce reprezintă ilustrațiile. Crezând că îl întreabă dacă îi cunoaște pe copii din imaginea i-a zis că nu știe. Atunci, învățătorul l-a lovit cu un ciocânel de lemn în cap spunându-i: “Nu-i copt dovleacul!” Tot anul a crezut că premiant va fi colegul său de bancă și că acesta era cel mai bun

la învățătură din clasă. În realitate, el era repetent în al treilea an în clasa I. A fost foarte surprins când la sfârșitul anului a fost declarat premiant. Am crezut că a primit premiul numai pentru că fratele meu absolvise clasa a patra tot ca premiant. De fapt, atât el cât și fratele său au fost în toate cele 7 clase tot premiați. Fratele său, în 1938 la vârsta de 16 ani a plecat la ACP (Atelierele Centrale din Petroșani) ca ucenic. El a terminat școala primară în 1940. Până în 1945 a stat acasă ca cioban la cele 70 de oi pe care le aveau, deși ar fi vrut să urmeze o școală mai departe.

A iubit foarte mult muzica. Cu toate acestea, pentru cântat nu avea voce iar din vreun instrument muzical nu a fost în stare să învețe a cânta. Așa că era singurul cioban pe muntele Dealul Mare din Uricani care în loc să mergă cu oile la păscut cântând din fluier mergea încet înainte sau în urma turmei citind. În toamna lui 1945, participând la o nuntă momârlănească în Uricani, a stat la masă împreună cu doi tineri orășeni,

prieteni ai gazdei (căroră acesta le ducea lapte), care l-au întrebat la un moment dat ce studii am. El am răspuns că 7 clase primare. “Nu se poate” au zis ei. “Cunoști lucruri care nu se învață în școala primară.” “Am citit mult”, a zis el. “De ce nu ai mers mai departe?” “Întâi războiul și apoi gospodăria iar acum sunt prea bătrân.” “Du-te și dă examen la fără frecvență dacă ai media de absolvire mai mare de 9,50. Poți da chiar și trei clase de liceu într-o singură sesiune prin diferență.” A făcut

formele necesare. Și-a cumpărat cărți. A învățat singur toate materiile în afară de limba franceză pe care a învățat-o cu preotul din sat. În ziua de 6 iunie 1946 s-a prezentat la Liceul Teoretic Petroșani pentru examen. La 12 iunie 1946 era absolvent a două clase de liceu. La 18 august 1946 absolvise și clasa a treia de liceu. În iunie 1947 absolvise și clasa a patra. În septembrie 1946 a dat examen de admitere la cursul superior de liceu și examen din Constituția nouă a RPR. În iunie 1948 absolvise și clasa a 5-a de liceu. În septembrie 1948 a dat examen de admitere în noul sistem de învățământ sovietic pentru înscriere în clasa a zecea, examen pe care l-a luat fără probleme. Din cei 30 de absolvenți înscriși la fără frecvență în iunie 1946 a fost singurul care a absolvit clasa a cincea de liceu restul de absolvenți neputând să promoveze.

În 5 octombrie 1948 a plecat militar fiind încorporat la arma aviație - flotila 1 aviație București. În 5 martie 1949 apare rezoluția guvernului de a se constitui în fiecare sat clasa chiaburilor în care "pică" și tatăl său care avea cazan de țuică, așa că a fost exclus din școala de ofițeri. A lucrat pe aerodrom întâi ca mecanic apoi ca maistru mecanic de avion și motor.

La școala de piloți am fost respins la vizita medicală din cauza unei deficiențe la ochi. S-a eliberat la 5 octombrie 1950 cu gradul de sergent major și cu calificativul la specialitățile mai sus menționate. La 15 octombrie 1950 s-a înscris la școala tehnică minieră din Lupeni direct în anul doi. La 7 aprilie 1951 împreună cu alți 3 colegi am fost dat afara ca fiu de chiaburi. S-a angajat la IFM (Întreprinderea de Foraje Miniere) unde a lucrat până în toamna lui 1952. În acest timp și-a completat clasele de liceu la Petroșani. În toamna anului 1952 a fost solicitat de trustul Sovrom Lupeni să lucreze la ei ca și culegător de probe geologice. Dar în martie 1953 șeful serviciului topografie al minei Lupeni, inginer Jean Popescu l-a numit topograf la sect I Producție, unde a lucrat până la 15 martie 1956 când s-a transferat tot ca topograf la mina Uricani,

sectorul II producție. Acolo a lucrat până în 1972 când a trecut la sectorul III investiții ca maistru minier. A ocupat această funcție până în martie 1974 când a ieșit la pensie de boală gradul II.

Din punct de vedere publicistic, în perioada 1940-1944, cu cultura sa din școala primară la care s-a adăugat în acea vreme și cultura autodidactică acumulată prin citirea a peste 1000 de cărți, a publicat articole patriotice și cu caracter religios în ziarul greco-catolic **“Unirea Poporului”** care apărea la Blaj, precum și în calendarul editat de respectivul ziar, sub pseudonimul Petre Făgășescu. În perioada comunistă a colaborat cu echipa de cercetători de etnografie și folclor a lui Nicolae Dunăre care a activat în Valea Jiului, strângând date despre folclorul local, timp de 10 ani, între 1955 și 1965. În toată această perioadă i-a predat profesorului Dunăre tot materialul folcloristic pe care îl strânsese numai din dragoste pentru cultura populară fără a avea pretenția pentru publicare. Totuși, domnul Nicolae Dunăre împreună cu colectivul său au găsit de cuvîntă să îl includă în colectivul de elaborare al lucrării **“Arta Populară în Valea Jiului”**, lucrare apărută la Editura Academiei în 1963.

Prin 1970, cineva din comisia de cultură a județului Hunedoara i-a solicitat un manuscris în care să arate mărețele realizări din perioada ceaușistă în contrast cu traiul de mizerie al poporului sub regimurile trecute. Nu a acceptat și proiectul a căzut. Abia mult mai târziu, când întâmplător Tiberiu Spătaru, ziarist la publicația numită pe rând “Stegul roșu”, “Zori noi” și apoi “Matinal”, i-a solicitat o serie de interviuri pe care le-a publicat în cotidianul Văii Jiului, numindu-l “Petru Făgaș - cronicarul din Uricani.” În interviurile realizate a reușit să-și expună în mod liber ideile în legătură cu tradițiile și obiceiurile momârlanilor. În perioada 1996-2000, fiind consilier al orașului Uricani din partea PNL, a solicitat Comisiei de

cultură, inițierea unui proiect de hotărâre pentru sponsorizarea lucrării sale monografice: **“Localitatea Uricani din Valea Jiului.”** Cum a fost întâmpinată propunerea sa de către primarul PSD Gheorghe SUCIU și acoliții săi a descris în prefața cărții. Lucrarea a apărut în anul 2000 cu multe scăderi, din toate punctele de vedere, cauzate de lipsa banilor pentru tipărire deoarece nu a avut sponsori, iar acest fapt este sesizabil și în felul în care a fost tehnoredactat manuscrisul. Începând cu anul 2004 a acordat o serie de interviuri de mare întindere, despre cultura tradițională a momârlanilor din vestul Văii Jiului dar și istoria orală a acestor meleaguri, antropologului Alin Rus. Aceste interviuri au fost publicate ulterior în revista “Viața”, în numerele 2/2005 și 3/2006 dar și “Revista de etnografie, antropologie și folclor”, nr.1/2006, aceste publicații avându-i ca redactori șefi pe Ioan Dan Bălan, respectiv Elisabeta Bogățan. Lui Alin Rus i-a acordat și ultima sa încercare publicistică, sub formă de manuscris, intitulată “Amintirile unui vechi liberal”, de fapt o cronică a avatarurilor acestui partid atât în perioada interbelică, perioada anterioară alegerilor din 1947 cât și perioada postdecembristă. Având speranța și încrederea că, chiar de va trece în lumea umbrelor, având de acum peste 80 de ani și suferind de cinci afecțiuni grave, manuscrisul este pe mâini bune și va vedea într-o bună zi lumina tiparului sub forma unei lucrări de dimensiuni mai mici.

CECILIA GABRIELA FEIER

S-a născut în 1956, în municipiul Petroșani.

Absolventă a Institutului de Mine Petroșani, Facultatea de Mașini și Instalații Miniere (1981). A debutat în anul 1996, în ziarul „Matinal”, cu un acrostih dedicat maestrului Ludovic Bacs. Formația tehnică

a poetei și-a pus amprenta în mod fericit asupra poeziilor sale, scurte și tăiate ca niște sentințe.

Colaborări:

„*Matinal*”, „*Curierul Văii Jiului*”, „*Jurnalul Văii Jiului*”, „*Poștașul*” (Caracal), „*Graiul Maramureșului*” (Baia Mare), „*Ortodoxia maramureșeană*”, „*Ardealul literar și artistic*”, „*Provocarea Corvina*”, „*Vrerea*”, „*Art Panorama*”, „*Semne*”, „*Cronica*”, „*Cuget Liber*”, „*Curierul Primăriei Cluj Napoca*”, „*Obiectiv*”, „*Caietele Columna*”, „*Milenium*”

Lucrări publicate:

Ecou de gând. – București, 1997. (Editat de „Prietenii cărții”).

Universul meu. – Blaj: Editura Eventus, 1997.

Ștanțele eului – Versuri. Petroșani, Media Print, 2001

Referințe:

Lascu, Ioan; Velica, Ioan; Boboc, Marian. *Dicționarul scriitorilor din Vale*. (A - Z). Petroșani: Editura Matinal, Cameleonul, 1999, p. 115-116.

Un ecou de ecou, în Ștanașele eului, Petroșani, Media Print, 2000, pg. 4-7.

Apariții în antologii:

Ecou de gând – Preitenii Cărții, București

Dicționarul scriitorilor din Vale, Editura Cameleonul Petroșani, 1999

Personalități române și faptele lor, volumul IV, autor Toni Constantin Dârțu, Editra Pan Europe, Iași, 2002.

Personalități hunedorene, autoare Maria Razba, Editura Emia Deva, 2004

Antologia scriitorilor petrieni, autoare Elisabeta Bogățan, Editua Confluente, Petrila, 2004.

Este membră a Cenaclului *De Nașterea Cuvântului*, Bistrița din iunie 2005. Membră de onoare a Societății Sorin Titel Timișoara din mai 2003. Membră a Societății Scriitorilor Ardeleni din România, Cluj Napoca, din ianuarie 2007.

ILEANA FIRȚULESCU

S-a născut la 1 ianuarie 1955 în Băileștiul oltean. A fost preocupată de mic copil de literatură și scris, publicând primele poezii în revista literară a Școlii Generale nr. 1 Petrila. A urmat cursurile Liceului teoretic Petrila, frecventând în același timp cursurile Școlii Populare de Artă Petroșani, clasa maestrului Iosif Tellmann. A avut o participare reușită la două expoziții de metaloplastie și pictură, la Petroșani și Deva. A început cursurile Facultății de Electomecanică din cadrul Institutului de Mine Petroșani, fără a le finaliza însă. Nu i-a plăcut.

A obținut premii la festivalurile de poezie „Cântecul adâncului” în anul 1976 la Petroșani și „Întâlnirea tineretului cu Istoria” în anul 1977 la Costești. A fost membră a Cenaclului Literar Venus din Petrila.

A debutat în anul 1978, în volumul colectiv „Cântecul Adâncului”. Publică o poezie de bună calitate în revistele și ziarele „Vatra”, „Ramuri”, „Luceafărul”, „Steagul roșu”, „Zori noi” și „Matinal”.

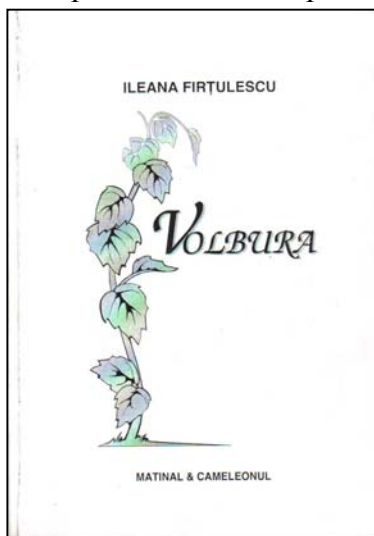
Este coautoare a cărții document „După douăzeci de ani sau Lupeni 77 Lupeni 97.” În anul 1998 sub egida Editurii Cameleonul & Matinal Petroșani îi apare volumul de poezii „Vobura”.

Referințe critice:

„Când am deschis dex-ul spre a mă dumiri mai exact despre semnificația „Voburei” am rămas surprins de polisemantismul său. La care din semnificațiile Voburei s-a oprit autoarea?

După ce i-am citit cartea înclin să cred că sensul cel mai aproape se învârte în acvatic și în campestru.

Ce altceva e un tânăr care se stinge într-un final de

adolescență, decât o tulpină subțire cu flori albe sau roz, având corola sub formă de pâlnie.

Secerarea tulpinii înainte de maturitate produce în jur un vârtej, o vârtoare sau o bulboană în stare să-i zdruncine pe toți cei apropiați. Cine altcineva decât mama resimte la modul cel mai dureros starea oglinzii și provocarea vârtoii.

Cartea e dovada acestei puteri. Mai exact, sublinierea acestei puterii într-o poezie ce pare a fi fost scrisă învolburat în poala Maicii Domnului”

Mihai Barbu.

DIANA FONDREA

S-a născut la Petroșani, la data de 24 noiembrie 1981. Încă din perioada când era elevă a Liceului Teoretic Petroșani a debutat la Editura Matinal (1998) cu volumul „Suflet scris”.

Prima poezie pe care a scris-o în anul 1994 avea titlul „Lumină și întuneric”, respectiv ultima până la data documentării noastre „Doamna în negru”, versuri pe care le-a scris pentru trupa Noua generație.

„Scriu doar poezii deoarece îmi este mult mai ușor să exprim totul într-un vers decât într-o frază” precizează Diana Fondrea.

Volumul de versuri cu număr 2 al Elenei Fondrea, aflat în pregătire, poartă titlul „Viața în bocanci de ceară”. Rămâne să vedem dacă viitorul va dovedi faptul că Diana Fondrea are valoare pe care poate și dorește să o materializeze benefic, ajungând una dintre cunoscutele scriitoare de poezie din Valea Jiului.

Referințe critice:

„Poezii scrise de o copilă (17 ani) care deschide poarta spre poezie.”

Dumitru Velea

AUGUSTIN O. FRĂȚILĂ

S-a născut la Aiud, Județul Alba la data de 25 noiembrie 1953. Și-a petrecut primii patru ani de viață împreună cu familia – tatăl Ovidiu A Frățilă, medic, respectiv mama Margareta Maria Frățilă, casnică – în Mănăștur Cluj. Din cauza dosarului prost al tatălui, lucru deosebit de sensibil în acea perioadă familia se mută în Valea Jiului la Vulcan, unde Augustin O. Frățilă urmează cursurile primelor două clase primare. În anul 1963 familia se stabilește la Petroșani unde tânărul Augustin termină Liceul de Cultură Generală în anul 1972.

Primele încercări literare sunt publicate în revista liceului „Mărturisiri literare”. Este vorba de poezie și desene. Are drept mentor și modele pe profesorii de lb. română Cherciu și Munteanu, respectiv dirigintele Butulescu, fratele mai mare al prietenului și colegului de clasă Valeriu Butulescu, cunoscutul scriitor și dramaturg devenit un nume de rezonanță al culturii și literaturii din Valea Jiului.

De perioada petrecută și trăită în Petroșani se leagă și alte pasiuni constante, ca pescuitul excursiile montane, în compania dirigintelui, sportul, capitol la care se poate vorbi despre practicarea handbalului, fotbal, tenis de masă, schi, patinaj,

baschet – legitimat la Știința Petroșani, judo, campion județean la categoria 80 kg în anul 1970, cât și muzica, începând cu acordeonul, instrument pe care tatăl său i l-a pus în brațe încă de la 5 ani, continuând cu vioara studiată la școala de muzică sub îndrumarea profesorului Pataky, rudă a sopranei Georgeta Stoleru și a pianistului Lucaciu, fratele solistei de operă Teodora Lucaciu.

Respectivii ani ai tinereții vor constitui o perioadă a referință a scriitorului și folkistului de mai târziu. Studiile muzicale au rodit grație unui alt instrument muzical ghitara pe care o va studia ca autodidact începând cu clasa a XII-a. Preocupări a căror ecouri se simt în întreaga poezie și proză ce poartă semnătura, Tinu Frățilă, nume sub care era cunoscut colegilor de la Școala generală nr. 1 și de la liceu.

În anul 1972 familia se mută la Tulcea. Tinu Frățilă se stabilește la București întâi ca elev al Școlii de Arhitectură și Sistematizare, apoi ca student al Institutului Politehnic București. Golul imnes produs de ruptura prin părăsirea locurilor atât de dragi ale Văii Jiului este resimțit acut ani buni până când din gazdă în gazdă se stabilește chiriaș fiind la o fostă cunoștință din Vulcan. Este vorba despre Lidia Unanian, soția doctorului Kraus – gazdă celebră în boema bucureșeană la care au locuit pe rând Nichita Stănescu împreună cu Gabriela Melinescu, muzicianul Horia Moculescu, sculptorul Vlad Ciobanu, prozatorul suedez Peter Olof Extron și mulți, mulți alții. În curtea din str. Grigore Alexandrescu 21 - curtea cu pavajul gri – descrisă în poezia cu același titlu din volumul „Gramatica Morții” își începe de fapt viața literară. În aceeași curte locuia familia traducătorului Aurel Covaci, în a căror casă veșnic deschisă îi va cunoaște pe majoritatea artiștilor importanți ai momentului. Întâlnirea care-l va marca în mod semnificativ va fi aceea din 1976 când, de Paști, îl va cunoaște pe Nichita Stănescu. Începe să frecventeze Cenaclul de Luni, pepiniera optzecistă, condus de criticul Nicolae Manolescu,

unde pe lângă colegii și prietenii de generație îl va cunoaște și va rămâne constant legat de romancierul Nicolae Breban. Nu după multă vreme Nichita Stănescu și Nicolae Breban vor semna și „Cartea” debutului său din revista „Luceafărul” (1977). În perioada următoare publică sporadic în reviste și rostește mai ales poemele ca „Trubadur” însoțit de nelipsita ghtară prin cercurile literare ale vremii. În anul 1976 se căsătorește cu Luminița Tudor, căsătorie eșuată opt ani mai târziu. Se naște în 1981 fiul său Augustin Frățilă. Întrerupe studiile pentru a nu fi obligat să părăsească Bucureștiul și atras irezistibil de fantastica Boemă a capitalei. Printre prietenii de suflet ai acestei perioade se numără pe lângă Aurel Covaci, Nichita și Breban, lupii tineri opzeciști: Traian T. Coșovei, Eugen Suciu, Rolf Bossert, Petru Romoșan, Matei Vișniec, Aurel Dumitrașcu, Ion Stratan, Florin Iaru, Bogdan Ghiu, Doru Mareș, Ion Mureșan, Nichita Danilov sau Ioan Groșan, Daniel Vighi, Stelian Tănase și Ioan Buduca, George Țîră, Radu Călin Cristea, Radu G. Țeposu dintre prozatori și critici dar și vârsticii Virgil Mazilescu un poet „urias”, Mircea Dinescu, Mircea Ivănescu. Din lumea plasticienilor îl putem nominaliza pe Sorin Dumitrescu, unul dintre cei mai dragi prieteni, Adrian Popovici, George Apostu, Constantin Popovici sau Vlad Ciobanu și Petre Velicu, alături de Virgil Făciu, rămân constante ale preocupărilor zilnice ale epocii de aur.

În anul 1981 apare la Casa de Discuri Electrecord o **recitare** scos prin strădania omului de cultură care a fost Constantin Crișan, omul care l-a determinat pe Nichita Stănescu să-și înregistreze poemele pe celuloid, disc pe care Augustin Frățilă cântă pe versurile poetului. În anul 1982 împreună cu Nichita Stănescu pleacă în Iugoslavia de atunci la Festivalul de Poezie de la Struga, de unde se întoarce mai bogat cu câteva prietenii – Adam Puslojic, Ion Flora, Srba Ignatovic ori Sima Alexandru, scriitorii sârbi, primii doi de

expresie română. Moartea lui Nichita Stănescu în 1983 marchează într-un fel sfârșitul boemei pentru Augustin Frățilă.

În 1985 se recăsătorește cu Adriana Șerban și devine tatăl fetei Maria Tereza. Revoluția îl găsește lucrând ca decorator la Centrul de Librării București pentru ca mai apoi să treacă pe rând prin redacțiile „Vieții Românești”, și „Contemporanul”, avându-l ca director pe Nicolae Breban întors din exilul parisian, „Cuvântul” și în fine, redactor șef și apoi director al Editurii Alfa din cadrul grupului de edituri All.

Publică două cărți de poezie: „**Gramatica Morții**” (în anul 1996, la Editura Cartea Românească, primind Premiul Uniunii Scriitorilor), și „El Roi” (în anul 1997 la aceeași Editură Cartea Românească. Ambele cărți sunt bine primite de critica literară, scriitori și critici cunoscuți printre care Romul Munteanu, Dan Cristea, Dan Silviu Boerescu, Dan C. Mihăilescu, Daniel Cristea Enache, Horia Gârbea, Octavian Soviani, Radu Călin Cristea, numărându-se printre cei care au recenzat cărțile. Augustin O Frățilă publică și traduceri din germană, engleză și poloneză. Este membru fondator al ESU (English Speack Union) filiala București, în cadrul căreia a beneficiat în 1996 de un stagiu de pregătire la Cambridge pe tema „Romantismul și poezii lacurilor”.

„Un eu recalcitrant caută cu lumânarea inamici ipotetici, luând în piept realitatea și atacând cele mai aspre orizonturi metafizice. Ambianța acestei poezii aduce mai degrabă a euri îndepărtate, încărcate cu bestiri, stropite cu sânge și pline de adversari necruțători, veghind din toate părțile.

E un trecut viran cum spune chiar poetul, unde se practică o hărțuială continuă și cu limite mai degrabă inefabile între victime și călăi.

Poezia lui Augustin Frățilă se nutrește din acest climat războinic unde totul e dramatic, sfâșietor, la limita rezistenței...” - subliniază Radu Călin Cristea în postfața volumului „Gramatica Morții”.

Lucrări publicate:

„Gramatica Morții”, București, Cartea Românească, 1996

„El Roi”, București, Cartea Românească, 1997

Referințe critice:

Cristea Radu Călin, Postfață la volumul „Gramatica Morții”, București, Editura Cartea Românească, 1996.

Lascu Ioan, Velica Ioan, Boboc Marian, Dicționarul Scriitorilor din Vale (A-Z), Petroșani, Editura Matinal; Cameleonul, 1999.

G

Dumitru GĂLĂȚAN- JIȚ
Ștefan GEORGESCU GORJAN
Nicolae GHERGHE

DUMITRU GĂLĂȚAN – JIEȚ

S-a născut la 4 aprilie 1940 în satul Jieț din estul Văii Jiului. A absolvit Facultatea de Stomatologie a Institutului Medico-Farmaceutic Cluj în anul 1963. Este medic specialist stomatolog. A publicat de-a lungul anilor materiale legate de tradițiile și obiceiurile din satele Văii Jiului în presa locală, precum și în reviste de specialitate cum ar fi „Răstimp” din Drobeta

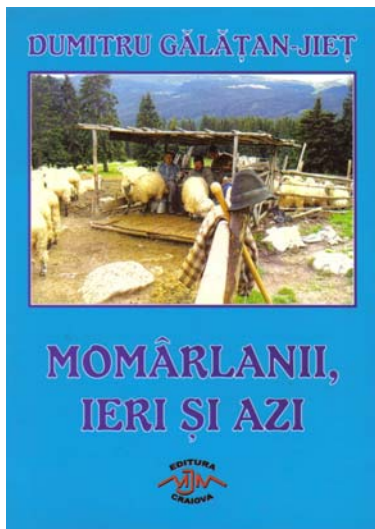

Turnu Severin. În anul 2005 la Editura Focus din Petroșani debutează cu volumul „Tradiții și Obiceiuri în satele din estul Văii Jiului”.

„Nici după un an de zile, medicul și pasionatul folclorist, recidivează în sensul bun al cuvântului, de data acesta aducându-ne în atenție Credințe, datini și superstiții în satele din Estul Văii Jiului, o carte de o noutate absolută în ceea ce privește toată gama de credințe și superstiții momârlănești” – subliniază drd. Isidor Chicet.

*

* *

După ce a publicat în presa locală de-a lungul anilor o serie de materiale inspirate din viața satelor, dr. Dumitru Gălățan își lansează prima carte în martie 2005, intitulată „Tradiții și obiceiuri în satele din estul Văii Jiului”, apărută la Editura Focus, Petroșani. Încă din timpul lansării cartea s-a bucurat de un binemeritat succes. Chiar în timpul lansării, cartea este „salutată” de către Mircea Andraș cu trei epigrame:

Autorului

- *Despre doctor, nu e rostul
Să spunem ce-avem de spus,
Are-n detrimentul nostru
O măsea de minte-n plus...*

- *Pentru dinți un cabinet
La-ndemâna tuturor!
Îi recomandăm discret:
Un cabinet de scriitor.*

Eroilor cărții

- *Am rostit cu toți atuncea
Spre a ne desăvârși;
„Dreptu-i, bănățeni-s fruncea,
Momârlanii și mai și...”*

Ample analize și prezentări ale cărții au fost făcute de către Iftimie Nesfântu în „Viața Medicală” Nr. 35 din 2 septembrie 2005, Cornel Boteanu în revista „Răstimp” Nr. 3 din 2005 (din Drobeta Turnu Severin), de Petrică Birău în „Ardealul literar” nr. 3-4 din 2005 și de către Ioan Dan Bălan în revista „Viața de la Est la Vest” nr. 1 din 2005. Astfel, Iftimie Nesfântu afirma: „autorul a înțeles repede că vechile comunități statornicite pe vatra cetăților dacice sunt pe cale de dispariție. Cu timpul, a adunat o arhivă impresionantă: filme și fotografii, înregistrări, interviuri, obiecte din inventarul oierilor momârlani. Amintirile din copilărie, când petrecuse cei mai frumoși ani la stânele de pe munte, l-au ajutat să pătrundă în intimitatea bătrânilor, făcându-i pe aceștia, altfel destul de retincenti, să-și deschidă sufletele”.

Cornel Boteanu, referindu-se la carte, precizează: **„Fără a fi monografie în sensul științific al cuvântului, pentru că nu și-a propus o cercetare riguroasă și comparativă, cartea medicului Dumitru Gălățan-Jieț reprezintă în primul rând rodul indubitabil al unei deosebite experiențe de viață și a unei bune cunoașteri a locurilor și a oamenilor și acest lucru nu este un lucru de neglijat pentru că ea se savurează cu plăcerea cu care ai citi un roman”.**

Ioan Dan Bălan, sub titlul „Dr. Dumitru Gălățan-Jieț – om al folclorului românesc”, spune următoarele: **„autorul având o bună orientare etnografică și etnologică își dezvoltă scriitura începând cu anumite considerații antropologice, ca apoi să pătrundă în intimitatea vieții materiale și spirituale, în ceea ce este specific pentru momârlanii de pe Jiul de Est și din zonele ușor învecinate”.**

La scurt timp de la lansarea cărții, elevii Grupului Școlar „Constantin Brâncuși” din Petrița, sub îndrumarea prof.

ing. Heljiu, montează spectacolul „Nuntă momârlănească”, inspirat în mare măsură din carte.

Sculptorul local Moldovan Kalman, inspirat din paginile cărții, realizează o sculptură în lemn reprezentând un momârlan „zicând” din fluier. De asemenea, inspirat de o fotografie prezentată în carte la capitolul „Portul momârlănesc”, a octogenarului Niculiță Moruș din satul Taia, pictorul Francisc Fekete realizează o reușită pictură pe sticlă. Ambele lucrări au fost expuse la „Expoziția de pictură și sculptură” organizată cu ocazia „Zilelor petrolului”, ediția a IV-a din 22-24 septembrie 2006 la Casa de Cultură „Ladislau Schmidt”.

Comunitatea momârlanilor din satele estului Văii Jiului a primit cu interes și bucurie volumul în care este reflectată viața lor și a străbunilor lor. Epuizarea întregului tiraj al cărții susține acest lucru. Rapsodul popular Hurez Paraschiva din satul Jieț a făcut o amplă referire la carte în versuri, sub titlul „Mulțam fain”, din care spicuim următoarele:

*„În graiul meu momârlănesc,
Pentru carte mulțumesc,
Dom'le doctor Gălățan,
Pentru carte mulțam fain.
Să scrieți și mai departe
În tot anul câte-o carte;
Ca țăranul, momârlanu'
Să aibă și el un Sadoveanu.”*

Autorul a luat în serios această provocare și în anul următor 2006, la Editura „Autograf M.J.M. Craiova”, scoate o nouă carte: „**Credințe, datini și superstiții în satele din Estul Văii Jiului**” cu o prefață de drd. Isidor Chicet, cunoscut folclorist, redactor șef al revistei „Răstimpuri” din Drobeta Turnu Severin.

În încheierea magistralei prefețe Isidor Chicet conchide: „În concluzie, volumul de față este o contribuție importantă în

cunoașterea culturii și tradiției populare momârlănești, câtă vreme ne oferă o panoramă amplă a credinței, datinilor, obiceiurilor și superstițiilor de la sfârșitul secolului XX și începutul secolului XXI. Ele sunt posibile datorită credinței în existența unui univers magic, misterios, care conține sensuri și interpretări diferite de lumea noastră reală, unele desprinse parcă din miologie, care, după cum spunea cândva Romulus Vulcănescu, se află la jumătatea drumului dintre religie și magie. Se cuvine, deci, să prețuim efortul de documentare a medicului și talentatului folclorist Dumitru Gălățan-Jieț, care prin această carte își dă cu adevărat măsura maturității sale creatoare pe tărâm etnologic. Îl felicităm sincer, cu convingerea că de această scriere vor ține cont neîndoielnic, generațiile viitoare...”

După ce a lecturat cartea, prof. dr. Constantin Catrina din Brașov îi scrie autorului la data de 30.08.2006 următoarele: „Am citit cartea d-tale, multă înțelepciune, efort de sinteză și respect pentru documentul înregistrat (cules)”.

Profesorul dr. N. Constantinescu, rectorul Universității din București îi scria autorului la 24 august 2006 următoarele: „Am răsfoit cartea cu interes și am găsit aici lucruri extrem de interesante, mai puțin cunoscute cercetătorilor. Vă felicit pentru reușită și vă încurajez să continuați munca de scoatere la lumină a comorilor culturii populare românești”.

Numărul 3/2006 al revistei „Răstimp” din Drobeta Turnu Severin, o revistă de cultură și tradiție populară condusă de nouă ani de redactorul șef drd. Isidor Chicet, este, așa cum a menționat cu altă ocazie similară cunoscutul scriitor, gazetar și poet din Valea Jiului – Marian Boboc, „un regal Dr. Dumitru Gălățan-Jieț”. Astfel, la paginile 29-30, este publicat un fragment din carte: „Împletitul coamei cailor”, iar la paginile 35-36 același autor publică un interesant material: „Oieritul sibian” partea I.

Și, în fine, la paginile 41-42 profesorul Cornel Boteanu face o aprofundată cronică a cărții, în încheierea căreia subliniază următoarele: „Pentru realizarea lucrării, cercetătorul a consultat 50 de informatori din satele: Cimpa, Răscoala, Moșici, Lunca, Dobrești, Birăoni, Jieț, Bănița, Sălătruc, Dâlja Mare. De aceea meritul lucrării este cu atât mai mare și puțin înțeleg că totul este făcut doar din dragoste pentru neamul și tradițiile lui, cu multă osteneală și fără câștiguri de ordin material”. Menționăm faptul că cea de-a doua carte mai poate fi procurată de către cei interesați adresându-se autorului.

De asemenea, nu putem trece cu vederea nici faptul că autorul se află într-o fază avansată cu scrierea celei de-a treia cărți, intitulată provizoriu „Viața la țară, ieri și azi”.

ȘTEFAN GEORGESCU GORJAN

Născut la 29 august/11 septembrie 1905, la Craiova, ca fiu al inginerului Ioan Georgescu – Gorjan, bun prieten cu Constantin Brâncuși. A urmat cursul secundar la Liceul « Carol I » din Craiova (1916-1920), apoi cursul superior al liceului (1920-1923), obținând premii de onoare și premii ale Asociației « Prietenii științei ». Încă din liceu, a aprofundat temeinic limbile germană, engleză, italiană și spaniolă. Studii universitare la Școala Politehnică din București, Secția Electromecanică (1923-1928). În paralel, a audiat cursuri de italiană (cu Ramiro Ortiz), filosofie (C. Rădulescu Motru, Mircea Florian, Nae Ionescu), istorie (N. Iorga), literatură (M. Dragomirescu), istoria artei (prof. Al. Tzigara Samurcaș). După terminarea studiilor este angajat la Societatea Petroșani (15

iulie 1928) și trimis pentru o practică de 6 luni la Uzinele Siemens Schuckert din Viena. În 1929 se întoarce în Valea Jiului, unde efectuează un nou stagiu. Primește brevetul de șef de exploatare în specialitatea mecanică, acordat de către Direcția Generală a Minelor, a Ministerului Industriei și Comerțului (1933). Este inginer șef, director adjunct la Atelierele Centrale, apoi profesor la Școala de Maiștri și Mecanici Petroșani. Atras de tehnica editării publicațiilor, începe activitatea editorială. În anul 1940. este transferat la București, ca administrator al Tipografiei „Finanțe și Industrie” și director al revistei „Analele Minelor din România”, continuând să fie și salariat al Direcției Generale a Societății Petroșani, până în 1942. În anii 1934, 1936, 1937 efectuează deplasări la Paris , unde îl vizitează pe Constantin Brâncuși și discută împreună asupra proiectelor privind partea tehnică a Coloanei Infinitului. Întors la Petroșani, alcătuieste proiectul acestei lucrări de execuție a cărei segmente au fost turnate și finisate în „Atelierele Centrale”, azi UMIROM SA Petroșani. Recunoașterea contribuției sale la această realizare a fost internațională. În anul 1979 devine membru al Design History Society din Anglia. Și-a adus o contribuție însemnată la crearea Aeroclubului Petroșani, activitate pentru care primește Medalia „Virtutea Aeronautică”, clasa a III-a (1940). A sprijinit și inițiat „Școala de zbor fără motor” și Cercul de Aeromodeliști din Petroșani. Ca editor, a publicat și lucrări de aeronautică: „Manualul aeromodelistului” a lui Gh. Rado și prelucrează, din limba germană, lucrarea „**Avionul. Introducere în arta zborului**”. A fost membru fondator al Secției Turing Clubului din Valea Jiului (1939); a participat la marcarea traseului Petroșani – Coasta lui Rusu – Cabana Parâng – Vârfu Mândra (1935). După efectuarea unei practici la Editura B.G. Teubner din Leipzig și consultarea cu Editura Hachmeister und Theil încheie cu acestea, în 1941, convenții de copyright pentru

adaptarea unor cărți tehnice germane. La 29 martie 1941, înființează în Petroșani Editura „Gorjan”, care a funcționat până la naționalizare, în anul 1948. Între 1941-1948, publică la această editură, circa 170 de titluri de cărți, din care 23 în „Colecția Tehnică”, 36 în „Colecția Practică” precum și numeroase lucrări de beletristică, albume de artă, cărți pentru copii. A semnat, ca autor și traducător, 37 de lucrări. A inaugurat colecția „Biblioteca meseriașului”, seria „Noua tehnologie mecanică”, cu prelucrări în special după manuale străine. În perioada 1949 – 1953, va executa o condamnare de drept comun cu substrat politic. A lucrat o perioadă la Direcția Generală a Canalului Dunăre – Marea Neagră și la Trustul de Utilaj Greu de Construcții București. I se interzice publicarea și editarea unor lucrări, reușind să publice doar articole în periodice, în special pe teme dedicate lui Constantin Brâncuși.

Se stinge din viață, după o boală necruțătoare, la 5 martie 1985.

Lucrări publicate:

Principii de electrotehnică. – Târgu Jiu: Tipografia „Nicu D. Miloșescu”, 1931.

Cartea minerului. – Petroșani, 1940. – (În colaborare cu Augustin Buttu).

Minunata poveste a electronului. București: Editura Cartea Românească, 1940.

Electricitatea în gospodăria noastră. Petroșani, 1940. – (Colecția Cunoștințe folositoare).

Am lucrat cu Brâncuși, 1988.

Referințe:

Lascu, Ioan; Velica, Ioan; Boboc, Marian. *Dicționarul scriitorilor din Vale (A-Z).* – Petroșani: Editura Matinal; Cameleonul, 1999, p. 133-140.

NICOLAE GHERGHE

Nicolae Gherghe s-a născut la 10 octombrie 1938, la Zalău, fostul raion Sălaj. În 1964 absolvă I.A.T.C. București, clasa prof. Costache Antoniu și Ion Cojar, ca șef de promoție, și începe activitatea ca actor în Teatrul de Stat „Valea Jiului” Petroșani, unde lucrează până la pensionarea din 1989. Absolvă și Facultatea de istorie filozofie de la Cluj-Napoca, în 1978. Între anii 1975-1984 este director al teatrului, neglijând pe actor și, în cele din urmă, pe dramaturg. În 1983 debutează ca **dramaturg**, pe scena din Vale, cu piese pentru copii: **Ionuț și extraterestrul**, **Câinele și lupul**, 1984, și **Iorgovan, fiul munților**, 1985.

H

Ion HIRGHIDUȘ
Georghe HOLOBĂCĂ

ION HIRGHIDUȘ

Născut la 2 iulie 1956, în localitatea Zorlești, județul Gorj. Absolvent al Facultății de Filosofie din Cluj-Napoca (1986). Doctor în istoria filosofiei la Universitatea din Cluj-Napoca, cu teza: „Ontologia lui Constantin Noica”. În prezent este profesor în orașul Uricani, județul Hunedoara. A debutat în anul 1978 în revista „Gorjul literar”. Redactor - șef adjunct la revista „Echinox” (1982-1986). În anul 1983 a obținut Premiul pentru poezie „Tudor Arghezi”. Are în manuscris o carte de eseuri, două volume de poezie, o

lucrare despre „Fenomenologia individului” și o amplă cercetare: „Principiul toleranței universale”.

Colaborări:

„Echinox”, „Ramuri”, „România literară” „Steaua”, „Tribuna”, „Transilvania”, „Poesis” „Columna”, „Viața

studentească”, „Amfiteatru”, „Apostrof”, „Vatra”.

Lucrări publicate:

Prin inima sentimentului. (Poeme). *Târgu Jiu: Biblioteca Județeană „Christian Tell”, Editura Fundației „Constantin Brâncuși”, 1997.*

Studii și eseuri filosofice, *Editura Dacia, Cluj Napoca, 2005*

Femeia lui Dumnezeu, *Editura Fundației Alfa, Cluj Napoca, 2007*

Introducere în ontologia lui Constantin Noica, *Editura Dacia, 1999.*

Referințe:

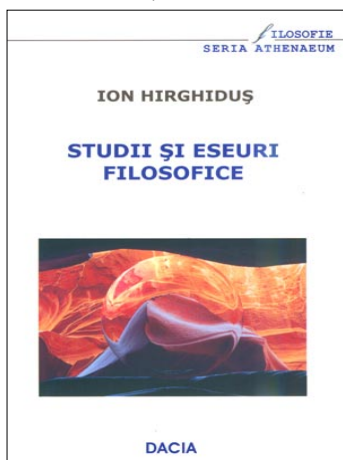
Grigurcu, Gheorghe. (Ion Hirghiduș)

În Dicționarul scriitorilor din Vale. Petroșani: Editura Matinal; Cameleonul, 1999, p. 146.

Barbu, Mihai – coordonator, Lascu, Ioan; Velica, Ioan; Boboc, M.

Dicționarul scriitorilor din Vale. (A – Z). *Petroșani:*

Editura Matinal; Cameleonul, 1999, p. 143-149.

Este prezentat în antologia apărută în Irlanda, Sorescu's Chioce. Young Romanian Poets, versions by Martin Mooney, Edited by John Fairleigh, First publisher 2001 by Bloodxe Books Ltd. Higt/green, taret, Northumberland NE 48 1RP.

Popescu, Titu. (Poetul Ion Hirghiduș). *În: Revista de poezie „Argo”, nr. 17, 198.*

În această nouă apariție editorială pe care o semnează, intitulată simplu *Studii și eseuri filosofice*, Ion Hirghiduș lansează următorilor cititori o provocare. Această carte vine să reconfirme un drum care începuse să se contureze încă din volumul dedicat analizei ontologiei lui Noica, pasiunea și vocația stilului eseistic de filosofare. În gândirea românească acest stil a cunoscut o adevărată perioadă de glorie în epoca interbelică, fiind cultivat cu ardoare de maestrul scrisului filosofic de la noi de atunci: I. Petrovici, P.P.

Negulescu, T. Vianu, M. Ralea, M. Florian, L. Blaga, D.D. Roșca, pentru a înșira doar câteva nume dintre cele mai cunoscute. Eseurile adunate în volumul de față ni-l dezvăluie de Ion Hirghiduș drept un demn urmaș al acestora, care descinde astfel dintr-una din cele mai nobile tradiții ale scrisului filosofic românesc. Gândul filosofic subiacent acestor „încercări” este unul de un bun simț cultural remarcabil: pentru a schița o veritabilă atitudine filosofică în fața existenței, nu întotdeauna e nevoie de amploarea unei construcții teoretice de tipul sistemului, în cutele căruia conștiința turmentată să rătăcească, fără șansa de a găsi o ieșire înapoi în lumea largă. E suficient, uneori, și un simplu eseu, atunci când vibrația filosofică ce l-a inspirat este autentică și de calitate. Așa cum Ion Hirghiduș ne-o dovedește în această carte.”

prof.univ.dr. Vasile Muscă

„Într-un veac abia început, parcelat de atâtea „isme” de cele mai multe ori prost înțelese și, ca atare ruinătoare pentru ființa umană, ne putem mereu întreba care mai este rolul poeziei? Unde să-i mai căutăm locul și cum s-o mai împăcăm cu destrămările vieții noastre postmoderne? Un posibil răspuns cred că ni-l oferă chiar volumul de față – Femeia lui Dumnezeu – semnat de un pot trecut prin școala exemplară a Echinoxului, dar și prin labirintul permanent pus sub semnul ideii, al gândului nestatornic și întemeietor totodată din anii de studiu ai filosofiei, parcurși la o prestigioasă universitate, cum este Universitatea Babeș Bolyai ca și în anii ce au urmat după fertila perioadă a studenției.

Așadar, un posibil răspuns în sensul întrebărilor de mai sus, pe care ni-l oferă aici Ion Hirghiduș, poate fi tocmai așezarea poeziei în vecinătatea imediată a filosofiei, altfel spus, a trăirilor și frământărilor în aura plină de temeii a ceea ce este mai specific ființării noastre, în ceea a ființei, cum ar zice Heidegger. Ne întoarcem astfel la începuturile spiritualității noastre ca ființe gânditoare și trăitoare, fapt pe care în veacurile din urmă l-au încercat mai cu seamă poezii romantici (inclusiv Eminescu în spațiul nostru, dar și mari spirite hrănite chiar de solul, același, al poeziei și filosofiei precum rebelul Nietzsche sau la noi, mult mai cumpătatul Lucian Blaga.

Ion Hirghiduș, un poet de formație filosofică, spuneam, deține cu prisosință știința acestui amalgam în care poate fi înțeleasă și recunoscută dintotdeauna poezia. Tocmai în acest sens, termeni sau expresii precum ideea, logosul prim, revărsarea eleată a spiritului, sau lumina ființei, își găsesc la modul cel mai firesc înțelesul și plinătatea între ale poeziei. Și aceasta, într-un timp, precum cel al nostru, în care apusul zeității pare a fi devenit un fapt cotidian și când, tocmai ca o consecință a acestei destrămări, și, ca atare într-o obligatorie compensație existențială „zeii sunt îmbrăcați în haina mea lirică”.

Fără a ne propune o analiză în detaliu să spunem că poezia lui Ion Hirghiduș poate că ar trebui citită, în primul rând, în această cheie.”

Ștefan Melancu, „Nevoia de poezie”, Introducere a volumului Femeia lui Dumnezeu.

GEORGE HOLOBĂCĂ

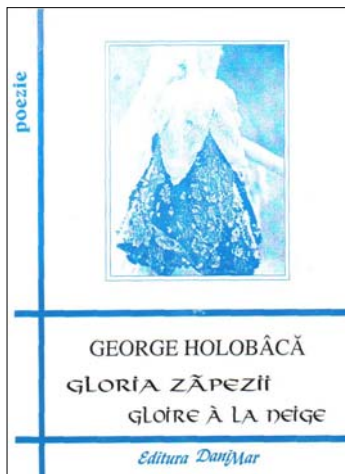

Născut la 13 aprilie 1949. Absolvent al Facultății de Filologie, Universitatea Cluj-Napoca, promoția 1974. Profesor de limba și literatura română la Liceul din Vulcan. Publică în revista studentescă Echinox, în perioada studenției, 1970. Membru al Cenaclului literar „Panait Istrati” din Valea Jiului. După 1989, se mută la Ilia.

Debut editorial (colectiv) **12 prozatori** (Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1988).

Publică, după un deceniu și jumătate, proză și poezie: **Armura de lut**, roman (Ed. Călăuza v. b., Deva, 2003), **Via caprelor**, 11 povestiri și nuvele (Ed. Călăuza v. b., Deva, 2003), **Purgatoriul cocorilor** (Ed. Călăuza v. b., Deva, 2006)

și **Gloria zăpezii**, poeme, ediție bilingvă româno-franceză (Ed. DaniMar, Deva, 1907); Orogii de duminică, Editura Danimar, Deva, 2008.

Despre romanul **Armura de lut**, Petru Poantă scrie: *„Romanul are tectonica elaborată a unui obiect prețios, dar și o surprinzătoare densitate epică, cu o orchestrare sigură a unor ipostaze diverse ale imaginarului: de la realism idilic și grotesc până la miraculos și fantastic. Tema la vedere o constituie relația distorsionată dintre artist și societatea concentraționară, societate reprezentată aici de regimul comunist totalitar din România. Dincolo însă de acest fundal istoric se configurează un orizont romanesc inițiativ prin care sunt recuperate simbolic vitalitatea și puterea regeneratoare a artei.”* Iar în nuvelele și povestirile din *Via caprelor*, Ștefan Damian descoperă *„două filoane tematice: relații umane denaturate de regimul totalitar și ipostaze moderne ale condiției umane.”* Poezia se calează pe aceeași situație compensatoare: un imaginar scindat între o realitate denaturată și o suprealitate naturată.

I

Dumitru Dem IONAȘCU
Saveta ITITESC

DUMITRU DEM IONAȘCU

S-a născut la 9 februarie 1932, în comuna Cremenea-Timnea, județul Mehedinți, iar la numai 68 de ani, în anul 2000, a plecat din această lume controversată, o bună parte din operă înfăptuind-o sub presiunea cenzurii.

A urmat cursurile Institutului de Construcții și Ambarcațiuni Navale, dar și ale Facultății de Filologie.

Scriitorul Nicolae Uțică îi evocă personalitatea:

„Înalt, jovial, mereu cu pipa în gură, trecea strada și intra la cafenea. Atmosfera se umple de animație. A sosit scriitorul Dem Ionașcu, cum îndeobște este cunoscut în lumea Văii Jiului. Peste 20 de ani a condus activitatea Cenaclului Literar „Panait Istrati”. Talentat, plin de generozitate, a publicați și buni și răi. Abil și inteligent, a stat între ciocan și nicovală, până la Revoluția din decembrie 1989, ținând spatele cenzurii comuniste, încurajând și promovând talentele locale. La televiziunea națională i s-a jucat piesa „Minerii”, iar cărțile lui rămân izvoare de

documentare pentru cercetătorii avizați.”

A debutat editorial, în anul 1964, cu volumul de nuvele:

„**Flăcări nestinse în câmpie**”, apărut la Editura Tineretului din București. Din anul 1979 a publicat volume de reportaje și povestiri inspirate din viața minerilor, iar în periodice câteva piese de teatru: **O zi pentru podoabe** („Caietele de dramaturgie, nr. 2, 1979), **Lunga zi de după noapte** („Astra, nr. 5, 1982), **Nouă piese de teatru** (Deva, 1984), **Dincolo de iubire** („Caietele de dramaturgie, nr. 5, 1984), **Meșterul** („Teatru”, 1988) și **Locul de lângă inimă** (Ramuri, nr. 3, 1989).

De-a lungul anilor, unele din piesele de teatru i-au fost jucate la Radio, TVR și la Teatrul de Stat Valea Jiului din Petroșani.

După 1990 s-a stabilit la Turnu-Severin.

Publică la Editura Călăuza, două volume de interviuri: **Supraviețuitorii și Secunda zero – 2000.**

Colaborări : „Gazeta literară”, „Luceafărul”, „Tribuna”, „Astra”, „Orizont”, „România literară”, „Argeș”, „Familia”, „Transilvania”, „Contemporanul”, „Vatra”, „Brașovul literar și artistic”, „Unda de șoc”, „Ardealul literar și artistic”, „Ramuri”, „Nădejdea”, „Ritmuri hunedorene”, „Steagul roșu”, „Drumul socialismului”, „Scânteia tineretului” și altele.

Lucrări publicate:

Flăcări nestinse în câmpie – București, Editura Tineretului, 1964;

O singură noapte – Nuvele – București, Editura Eminescu, 1972, 268 p;

La un pas de centrul pământului (Chipuri și suflete din Valea Jiului) – București, Editura Eminescu, 1975, 236 p. (în colaborare cu Cerneț Laurențiu);

Bărbații – Nuvele – Timișoara, Editura Facla, 1977, 184 p;

La lumina zilei - Antologie și note de Dumitru Dem Ionașcu. Prefață de Radu Ciobanu, Deva, 1979, 204 p;

Reportaj din mină - București, Editura Eminescu, 1984.

192 p., vol II 1999;

Tîrzie toamnă pentru dragoste - Deva, Editura Călăuza, 1999, 168 p;

Secunda zero – 2000 – Deva, Editura Călăuza, 2000.

Referințe critice:

Glasuri în câmpia tăcerii - Nuvele – Cluj Napoca, Editura Dacia, 1985, 195 p;

Ecoul - București, Editura Albatros, 1986.

Condamnați fără lege - Roman – Deva, Editura Călăuza, 1994, 144 p.;

Madona de lut – Poezii – Turnu-Severin, Editura Lumina, 1995;

Supraviețuitorii. Cartea cu prieteni - Deva, Editura Călăuza, vol. I 1998,

Bugariu, Voicu. *Reportaj de mină de Dumitru Dem Ionașcu*, în *România Literară*, nr. 11, din 14 noiembrie 1985, pg.10.

Chirica, Neculai. *Incandescențe subterane* - Deva, 1978, pg. 157-160.

Dumitru, E.G. *Supraviețuitorii* - în *Ardealul literar și artistic*, nr. 6, 1999, pg. 13.

Lungu, Ion, *Reportaj de mină*, - în *Tribuna*, nr. 44, 1 noiembrie 1984, pg. 3.

Mincu, Mihai. *O singură noapte* – în *România Literară*, nr. 50, 7 decembrie, 1972, pg.11.

Popescu D. R., *Virgule*, Cluj Napoca, Editura Dacia, 1978, pg. 187-188.

SAVETA ITITESC

Pseudonim Liliana Moga

S-a născută în județul Alba, în localitatea Polandiana cea dăruitoare de har literar, la 30 noiembrie 1947.

Se stabilește cu familia în Valea Jiului mai întâi la Petrila, apoi la Petrosani. Urmează cursurile claselor primare în Petrila.

Încă din timpul în care a fost elevă și-a manifestat înclinațiile literare

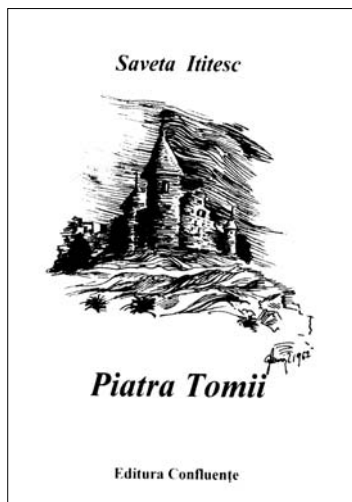
A fost membră a Cenaclului Panait Istrati din Petroșani condus de scriitorul Dumitru Dem Ionașcu.

În anul 1988 a obținut Premiul Uniunii Tineretului la Concursul de creație literară pentru copii “Elena Farago” – Craiova.

În anul 1989, se numără printre laureații Festivalului Național “Cântarea României” obținând Premiul IV la faza republicană.

În anul 1995 a publicat în săptămânalul local “Unda de șoc” scurta povestire “Pustietatea unei vieți”, sub pseudonimul Liliana Moga

În anul 2004 s-a numărat printre câștigătorii Concursului național de creație literară “George Coșbuc, organizat de revista “Renașterea Cuvântului”, Alba Iulia. Tot în anul 2004 debutează editorial cu volumul de proză “Lena” la editura Confluente din Petrila.

În anul 2005 publică „Povestea iederei” și „Tabloul fermecat” (Povești și legende). Tot în anul 2005 publică în revista “Viața de la Est la Vest” ”Povestea lui Ignat”.

În anul 2006 publică “Piatra Tomii” – (Povești și legende). În același an 2006 publică în revista “Viața de la Est la Vest” – “Caii lui Sin’ Toader” și “Pena Graului”, aceleași povestiri fiind preluate de Revista de Entografie, Antropologie și Folclor.

Cărți publicate:

Lena, - Proză, Colecția Debut, Editura Confluente, Petrila, 2004

Povestea iederei, -Povești și legende, Editura Confluente, Petrila, 2005

Tabloul fermecat, -Povești și legende, Editura Confluente, Petrila, 2005

Piatra Tomii, Editura Confluente, Colecția Ethnos, Petrila, 2006.

Coliba dragostei, - Proză, Colecția Biblioteca de Proză, Editura Confluente, Petrila, 2006

În colaborare cu Nicolae Bumbea:

Datini, obiceiuri, superstiții, Colecția Ethnos, Editura Confluente, Petrila, 2008.

Referințe critice:

„Debutează cu o proză cu miză majoră: conturarea lumii satului, o lume agitată de patimi, dar echilibrată de datini și obiceiuri; o lume care a dăinuit apărându-și cu strășnicie rânduielile nescrise.”

Elisabeta Bogățan

„Piatra Tomii există cu adevărat la nord de Comuna Blandiana, județul Alba, aproape de satul Răcățău. Ieșind din comună, pe o anumită cărare, străbați poiana Groșilor, apoi peste dealuri împădurite presărate cu poieni, mergând la pas cam două ore, îți apare un conglomerat de stânci ici colo acoperite cu iarbă, ce pare a fi trupul unui bărbat culcat pe spate.

Se spune că aici, într-un perete al stâncii, cu foarte mulți ani în urmă, își avea sălașul haiducul Toma, care străjuia

vechiul drum ce venea de la minele de aur din Apuseni, străbătând acele dealuri până jos, la râul Mureș.

Puțin mai jos izvorește un fir de apă cristalină ce pornește repejor, făcându-și drum în aval printre pietre de calcar, colectând în drumul ei mai mulți afluenți. Este valea.

La intrarea în comuna Blandiana, din amonte, pe partea dreaptă, în dunga pădurii, se află o poiană care odată a fost mare, numită Corfaru.

Până nu demult comuna Blandiana s-a numit Cârna. De fapt, majoritatea cazurilor, dacă întrebi un consătean de unde este, îți răspunde simplu: din Cârna.” precizează Saveta Ititesc în „Piatra Tomii” îndemnând la lectură cititorul interesat...

J

Camelia JULA

CAMELIA JULA

prof. Rizopol Constantin. A absolvit cursurile Facultății de Drept din Cluj Napoca.

Pasionată de poezie ca urmare a reușitelor sale creații literare încă de la o vârstă fragedă reușește să obțină Premiul I la secțiunea „Poezie” a Concursului Internațional „Flores Juventutes” desfășurat în Belgia în anul 1992. La acea vreme Camelia Jula abia împlinise 15 ani. În anul 1993 publică un volum de versuri cu titlul „Miros de lună plină”, sub îngrijirea Editurii Fundației I.D. Sîrbu din Petroșani. Volumul de versuri este reușit și inspirat ilustrat cu desene ale tinerei poete. Publică numeroase poezii în „Solstițiu” în cotidianul „Matinal” și în revista „Minerva”. Ca reușite deosebite pot fi considerate

poezia „Tricolorul” publicată în ziarul „Steagul roșu” în anul 1988 și poezia „Doina” publicată în ziarul „Matinal” în anul 1990.

Despre tânăra și talentat poetă au scris aprecieri critice Sabin Selagea în ziarul Cuvântul liber și Cornel Coduțiu în „Minerva”.

Ca apreciere a valorii creației literare ce poartă semnătura Camelia Jula poetei i-au fost acordate mai multe premii printre care „Premiul Festivalului de creație I.D. Sîrbu ediția I din 4-5 decembrie 1991 și „Grand Internațional Public Youth Contest (Premier Prix de Litterature) în noiembrie 1992, la Gent în Belgia.

K

Mihaela Ligia KELEMEN
Elisabeta KOCSIK

MIHAELA LIGIA KELEMEN

S-a născut la 26 iunie 1968, în municipiul Petroșani, județul Hunedoara. Studii gimnaziale în orașul Corabia, județul Olt și Petroșani (1978-1982). Urmează liceul la Petroșani (1982-1986). Absolventă a Academiei de Studii Economice București, Facultatea Economia Industriei, Construcțiilor și Transporturilor (1990). În anul 1990, efectuează un stagiu de documentare în Franța, după care este preparator universitar în managementul construcțiilor la ASE București. Din septembrie 1992, a obținut o bursă de trei ani la Universitatea din Oxford, Colegiul Tempelton. În octombrie 1995, și-a luat doctoratul în management cu teza: „Rolul echipei de conducere în managementul calității totale: studiu sociologic al sectorului de servicii al Marii Britanii”. În timpul studiilor în Anglia a participat la numeroase conferințe și colocvii de specialitate: „Management comparat” (Roma, 1995); „Cooperarea în domeniul public și privat”(Faro, 1995). În 1995 predă în calitate de lector cursul „Comportament organizațional” la Școala de Business din Sheffkeld. A participat la conferința: “Noi perspective în teoria managementului” din Mexic (1995) și la Seminarul pe probleme ale competențelor managerilor est-europeni, de la Varșovia (1996). În decembrie 1996 și-a susținut teza de doctorat:”Fundamentarea economică a deciziilor privind înlocuirea echipamentelor în funcție de fiabilitatea lor”, la ASE București. Pe lângă activitatea științifică este atrasă spiritual de poezie. În 1994, îi apare la

Societatea Culturală „Lumină și cultură” din Petroșani, volumul de poeme intitulat „Casa fără uși” cu o postfață semnată de Valeriu Butulescu.

Referințe: Dicționarul scriitorilor din Vale. Petroșani: Editura Matinal, Cameleonul, 1999, p. 159-161.

ELISABETA KOCSIK

S-a născut în localitatea Lechința, județul Bistrița Năsăud, la data de 3 august 1953. Este al doilea copil într-o familie de ardeleni adevărați în care mama și tatăl s-au căsătorit din dragoste. Familia vine pe meleagurile Văii Jiului în anul 1956. Micuța Elisabeta crește într-un cadru familial sănătos și echilibrat. După finalizarea școlii primare și gimnaziale, urmează Liceul la Petroșani. Apoi, cursurile Institutului de Mine. În paralel își perfecționează aptitudinile artistice urmând cursurile Școlii Populare de Artă – secția pictură - grafică din Petroșani. Este singurul „miner” din familie, lucrând o bună perioadă de timp la Mina Lupeni ca normator în cadrul sectorului de investiții.

Căsătorită de peste 25 de ani, 2 copii, nu este bunică, deci încă TÂNĂRĂ. Are mamă și un frate în viață. Traectoria unei vieți de familie obișnuită, modestă.

Desfășoară în grădina proprie munci agricole, la domiciliu- menaj, după ani buni de “minerit”, ca angajat al exploatării miniere.

Iubește copiii, florile, animalele, natura, PC, muzica, lectura, călătoriile, ordinea, adevărul, punctualitatea, sinceritatea, creativitatea, veselia, perseverența, OAMENII.

Adepta unui stil util, creativ și sănătos de viață.

NU suportă minciuna, timpii morți, incertitudinea, delăsarea, mizeria mai ales cea umană, demagogia, excesul de orice natură, proasta organizare.

Respectă: cu sfințenie- bunul simț, adevărul, respectul iubirii cuminiți, punctualitatea.

Își dorește o lume (societate) bazată pe creativitate cu aptitudini deosebite (har) în care respectul pentru cei din jur, pentru dăruirea lor, să fie apreciat la valoarea reală. Legile înțelepciunii să fie aplicate de tot natul.

Respect deosebit pentru PRIETENIILE
STATORNICE, FIDELE.

I s-a făcut lihamite de negativiști, profitori, impertinenți, demagogi, necreativi.

Apreciază modestia, frumusețea morală și cea fizică, creativitatea, încercările!?!.

Adoră seninătatea, sinceritatea, căldura, mesajul zâmbetului și tandrețea.

Are DORINȚA de a îmbătrâni demn, util, plăcut, creativ.

Concluziile domniei sale:

1. ”Este greu, uneori foarte greu în viață dar prin puterea credinței nu este imposibil de a depăși încercările, de a trece dincolo de limite.”

2. A nu se citi pe frunte ce nu este scris –„fraier”- și continuă:

„nu este bine să ne mințim frumos, nu folosește nimănui și chiar distruge uneori catastrofal prin durerea provocată”.

Debutază editorial cu volumul **Descătușare**, poezii – Editura Tehn-Art în anul 1999. Urmează apoi la diverse intervale de timp **Lacrimă și vis** - Povestiri, Editura Fundației culturale I.D. Sîrbu Petroșani; **Născută durere** – Poezii, Editura Fundației I.D. Sârbu Petroșani; **Înmuguresc tăcerile** – Roman cu capitole înseriate contrapunctiv, Editura Fundației Cultrale I.D. Sîrbu, Petroșani, 2002, **Surâsul Brizei – Poezii**, Editura SITECH Craiova, 2004; **Replici (de)mascate** - dialoguri umoristice, aforisme, Editura SITECH Craiova 2005; și în fine **Poezii alese** –Poezii, Editura SITECH Craiova 2006.

Într-o singură frază opera sa literară s-ar putea traduce astfel: printr-o „**Descătușare**” cu o „**Născută durere**” a lăsat să curgă o „**Lacrimă și (un) vis**” pentru ca să „**Înmugurească tăcerile**” cu „**Surâsul brizei**”, „**Replici (de)mascate**” și „**Poezii alese**”. Creațiile domniei sale nu se opresc aici.

Debutul în curentul paradoxist i-a adus o colaborare cu inițiatorul acestuia, doctorul în matematică, *profesor universitar Florentin Smarandache*, și colaboratorul acestuia, scriitorul **Gheorghe Niculescu**, sub semnătura căruia apare alături de alți 88 de reprezentanți din întreaga lume, în „*Fifth International Anthology of Paradoxism*” (paginile 108-114).”

Elisabeta Kocsik, alături de alte personalități ale municipiului Lupeni, face parte încă de la înființare din **Asociația Culturală**, care poartă numele unuia dintre cei mai mari oameni de cultură pe care i-a dat Valea Jiului, **Iosif Tellmann**. Este *membru fondator și activ în cadrul Asociației Culturale “Iosif Tellmann” din Lupeni*.

Expune lucrări în ulei, acuarelă, grafică alături de alți pictori și are expoziții personale.

Colaborează cu personalități din țară și de peste hotare în domeniul literar și plastic.

Este coordonator la revista “Clepsidra Sănătății” a Școlii Sanitară Postliceală – Petroșani.

Participantă la emisiuni de radio, tv., activități și evenimente culturale.

Publică articole cu tematică culturală în presa locală, națională, internațională.

Participă prin donații de carte și sponsorizări la acte caritabile, premieri.

Este membră în Organizația de Femei din municipiul Lupeni.

Despre Elisabeta Kocsik și scrierile sale:

„Atunci când am cunoscut-o, Elisabeta Kocsik era o adolescentă blondă, aparent plăpândă, vioaie, doar uneori rămânea cu privirea ațintită în depărtare, spre un orizont numai de dânsa știut: probabil că visa în cadența versurilor pe care le adună într-o carte. Sunt versuri ce par să mărturisească o permanentă nevoie de tandrețe și o dorință de emancipare de sub tutela universului domestic, neilustrată aici, dar bănuie ca generator de angoase... ..uneori însă, ca în adolescență, se pare că foșnetul frunzelor căzute, pe care le evocă deseori, o fac să privească iarăși, printre gene, spre zări necunoscute nouă...”

Prof. Corneliu Rădulescu, în prefața volumului de poezii „Descătușare”

Mentorul de suflet al Elisabetei Kocsik prof. dr. ing. Viorica Ciocan – consemnează: „când a scris primul volum de versuri am fost oarecum, nu sceptică, dar mă gândeam că în ziua de azi, când **sensibilitatea și frumosul** au fost trecute

oarecum pe planul doi, am crezut că nu o să reușească. Dar gândurile transmise prin cărțile ei și modul în care au fost primite de către cititori mi-au alungat orice urmă de scepticism în această privință. ”

Cartea doamnei Elisabeta Kocsik, intitulată „*Înmuguresc tăcerile*” a văzut lumina tiparului într-o lună de primăvară. Semnificația titlului o găsim răstălmăcită printre rânduri „am învățat...să ascult tăcerile.” În acest volum autoarea, după cum spunea profesorul **Ilie Sardescu**, recurge la un proiect literar inedit. Proza este intercalată la diferite momente, cu versuri bine gândite, care satisfac în cel mai înalt grad gustul cititorului. La întrebarea noastră „De ce tăcerile trebuie să înmugurească?”, doamna Kocsik ne-a răspuns scurt și la obiect... „a venit vremea lor...*din mine, din adâncul lor, uneori neînțeles, alteori mult prea înțeles. Am învățat acest lucru ascultând tăcerile. La început mă intriga liniștea lor adâncă, apoi încet, cu răbdare, în timp, am început să le ascult...puterea de adevăr nerostit zace în mine, este o bogăție ce trebuie să o dăruiesc pentru a da rod.*”

„Aflată într-o dublă calitate de scriitoare și pictoriță, Elisabeta Kocsik te pune mereu în dificultatea de a alege care dintre cele două vocații ale sale este mai puternică. Chemarea spre penel sau spre condei? Cu siguranță, însă, se poate afirma că ele se regăsesc una în cealaltă, completându-se reciproc. Indiferent de mijlocul de exprimare, o sensibilitate deosebită și o mare vocație pentru frumos se dezvăluie de la sine”, ne dezvăluie **Sorin Oprea** într-un articol semnat în „Gazeta Văii Jiului”.

***Cu scriitorul Dumitru
Velea la Petroșani.***

*Scriitoarea **Elisabeta Kocsik**, cu toate că, din punct de vedere onomastic, are rezonanțe alogene, reușește să se exprime literar, cel puțin tot atât de neaos, ca mulți alți români cu pretenții; ba și mai abitir. Scriitoarea posedă un bogat bagaj de sensibilități și un drastic simț de abordare a farmecului uman, reușind să transpună pe hârtie toată dragostea și candoarea cu care este înzestrată de Divinitate. Deși uneori abstractizează situații, stări, personaje, fenomene... reușește de fiecare dată să își captiveze cititorul și să îl mențină cu picioarele pe pământ, chiar dacă îl transportă – în mod iluzoriu – cu capul în cer.*

*Atât în poezie cât și în proză, scriitoarea **Elisabeta Kocsik**, încearcă și reușește să vină cu un suflu nou. Are un stil propriu, absolut inconfundabil. Nu copiază pe nimeni și cred că greu ar putea fi copiată. Obligațiile pe care le are ca soție și mamă, nu o stingheresc într-atât încât să negligeze literatura cât și pictura pe care o practică, de asemenea, cu mult talent și originalitate.*

Aceste hobby-uri îi dau o notă de noblețe artistică demnă de invidiat și îi aureolează existența cu respectul celor care o cunosc și o apreciază la adevărata sa valoare.

În volumul de față, care se vrea oarecum diferit de cele anterioare, scriitoarea Elisabeta Kocsik, intră în terenul mănăs al aforisticii, hotărâtă să își înfigă crampoanele existenței în gazonul nemuririi artistice. Scânteile de inteligență din aforisme, pot provoca incendii de admirație. Tautologic vorbind, sunt niște gândiri care ne pun pe gânduri.

Atât aforismele, intitulate inspirat **“REPLICI (DE)MASCATE”** cât, mai ales, **“DIALOGURILE UMORISTICE”**, dezvăluie o bună cunoaștere a parșivismului uman, pe care scriitoarea îl biciuiește cu sarcasm, satirizându-l în mod exemplar.

Posibilitățile umoristice ale scriitoarei Elisabeta Kocsik, eu cred că sunt mult mai vaste, motiv pentru care aș vrea să o pot determina să continue a își dezvălui tezaurul de posibilități în acest registru.

Vă recomand cu căldură prezenta carte și vă rog a nu le ignora pe cele scrise anterior, dar nici pe cele care vor urma.

Gheorghe Niculescu în revista Viața –de la Est la Vest

„Antologia paradoxistă volumul V, cu titlul: **“FIFTH INTERNATIONAL ANTHOLOGY OF PARADOXISM”** continuă șirul creațiilor din acest curent literar. Contribuția internațională din cele 23 de țări ale lumii a adunat scrieri paradoxiste a celor 86 de discipoli din: Australia, Bulgaria, Canada, Cehia, Egipt, Franța, Germania, Ungaria, India, Israel, Indonezia, Italia, Kazakhstan, Moldova, Nigeria, Pakistan,

Se pare că și în Valea Jiului paradoxismul a **“prins rădăcini”** prin creațiile lui Valeriu Butulescu, Niculescu Gheorghe și Elisabeta Kocsik.

Aforismele dl. Valeriu Butulescu din antologia paradoxistă vol.V sunt extrase din volumele **“Oaze de**

nisip”, „Stepa memoriei”, „Imensitatea punctului”, „Frunze fără ram.” Autorul afirmă : *”O aspirație nu moare. Cel puțin se-mplinește, ” sau “Conjug de trei ori verbul ,a munci’ și simt nevoia să mă odihnesc.”* Domnia sa continuă: *” Încearcă să definești nimicul. Vei avea nevoie de multe cuvinte.”* Din volumul *“Imensitatea punctului”* redau: *”Mă destram în gânduri policrome. Asemenea toamnei îmi îmbrac moartea în culori vii”, “Sunt orb , Doamne, pentru că văd și nu înțeleg.”* Sau: *”Aberația acceptată de majoritatea devine lege.”*

“ Minimaximizările” dl. Gheorghe Niculescu aduc o tentă aparte în paradoxism printr-un limbaj specific. *“Era arhicunoscut ca fiind cel mai mare anonim al tuturor timpurilor”, “Și realitatea moare. Asta-i realitatea!”*, *“S-a integrat în procesul de dezintegrare.”* Un rebusist convins dl. Niculescu acordă o importanță deosebită cuvintelor în *“Posibilități imposibile”* dându-le iz de cârcoteală. *”Să te plagiezi pe tine însuși”, “Să-ți iei inima-n dinți și să o oferi pentru transplant”, “Să dai la fier vechi, potcoave de cai verzi pe pereți”, “Să muncești zi lumină în fiecare noapte”, “Să-i consideri criminali de război pe cei ce-și omoară timpul liber”, “Să te încălzești cu o pătură socială”.* Dl. Niculescu continuă cu *“Poeme distihice paradoxiste”* și anume: *“Trei picături din roua dimineții, apalizau doi greieri însetați”, “O frunză, rușinată de –ntomnare, căzu în fața unui cerb.”*

*Alături de ziaristul
– scriitor Ștefan Nemecek
și directorul editurii
Realitatea Românească,
ing. Daniela Mikloș.*

Elisabeta Kocsik prezintă în *Fifth International Anthology of Paradoxism* cu “*Gânduri (de)mascate*”, “*Ne-ologi-sme*” și un eseu “*Grafia paradoxismului*”. Spre exemplificare redau: “Căsătoria se face în doi spre zece.”, “Eger. Crapă și pietrele de la rinichi.”, “Un azi nu întorc să pierd valoarea unui mâine”, “Ce fac cel puțin două pietre tari când se întâlnesc? *Carieră*”, “Ce a fost întâi oul sau găina?... de fapt, cocoșul.” *Ne-ologi-smele* sunt o răstălmăcire a cuvintelor: “bilanț - **bi-lanț** (două verighete într-o căsătorie)”, “*carieră- cari-eră* (timpuri morți, neproductivi).” *Grafia paradoxismului* este un studiu cuprinzând domeniile de activitate în care au forat paradoxii: matematica, fizica, chimia, artele plastice, muzica, filozofia...”ori cât de solidă ar fi baza, există și combinații acide (evitați ,vă rog, acidul sulfuric!).”

În curentul literar paradoxist descoperiți stiluri, concepții, atitudini diferite. Există și un numitor comun: **fenomenul clepsidrei** prin răsturnarea ordinii sau dezordinii din idei. Aveți libertatea de a fi liberi- constrânși de propria dv. gândire- negândită, de propria voință-nevoită, de un paradox mereu prezent. Vă invit cu plăcerea celei ce a descoperit, fiind mereu în căutare, lumea contrastelor conturate undeva... la orizont. Puteți găsi fiecare dintre dv. o lume, o altă lume în care să construiți o fărâmă de ... creativitate.”

Florentin Smarandache

Articol apărut și în revista de cultură germano-româna- AGERO- din Stuttgart Germania
redactor Lucian Hetco

“În fine, laborioasa și insistenta (nota bene!) autoarea jiană sfidează copios climatul derutant al zonei - să îi spunem determinat eclectic, prin structura interferențelor unei paideume cu stigmat de Egegor (sau ciclotron...) - își selectează dintr-

un probabil album bogat de scrieri, peste 100 de pagini dense de stihuri. Contanta tematică este una intimă, epistolară, sub presiunea emoției și a dăruirii, a mărturisirii și sfetniciei...Poate că această poezie este paradoxal ...poetizantă, însă față de năvala de pornolirism, fracturism salutar în sine, dar deja proliferant de manieriști- cheia stilistică fiind un șperaclu , Elisabeta Kocsik preferă rostirea directă și să-i spunem r e c i t a t i v ă- exhibițiilor sus-numite.

Ca și celelalte ale sale, cărțile autoarei acesteia mânăte de o ferveare și o apreciabilă vibrație socio-psihologistă, sunt ale unei resurse sufletești demne de prețuit ...qui prodest. Cărțile și pânzele ei sunt semne ce accentuează o prezență oarecum singulară, deși, paradoxal, artista caută cu patos un sens al existenței, refuzând devianțele facile. Nu o putem considera apartenată unei literaturi minore, deoarece mesajul ei este unul sincer, cu împodobiri estetice care trădează un bun simț creativ agitat de un temperament simbiotic cartezian .

Eugen EVU

L

Ioan LASCU
Ildiko LENGYEL
Pompeiu HOSU LONGIN

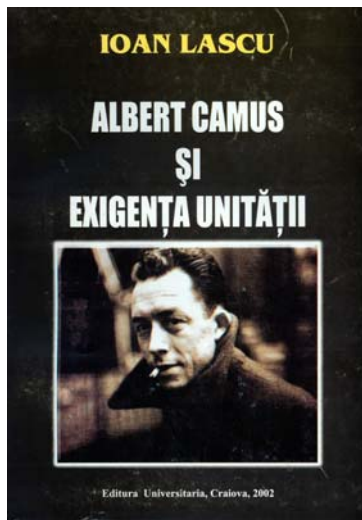
IOAN LASCU

S-a născut la 9 ianuarie 1951 în comuna Iscroni, județul Hunedoara. Este căsătorit și nu are copii. A absolvit studiile gimnaziale și liceale în municipiul Petroșani, județul Hunedoara, între anii 1962-1966 (Școala generală nr. 1) și 1966-1970 (Liceul Teoretic). A susținut și a promovat bacalaureatul la Liceul Teoretic Petroșani în sesiunea iunie 1970 cu media 9,00.

Studiile universitare au fost realizate la Universitatea din București, Facultatea de Filologie, în perioada 1970-1974, obținând diploma de specialitate în domeniul limba și literatura română-limba și literatura franceză cu media 10,00. În martie 1995 a fost admis la doctorat cu o teză privind raporturile dintre publicistica și opera literară a lui Albert Camus, sub îndrumarea prof. univ. dr. Irina Mavrodin. Teza, intitulată *Actuelles – une grille de lecture pour l'oeuvre littéraire d'Albert Camus*, a fost susținută public în ianuarie 2001 și apreciată cu calificativul „foarte bine”, fapt în urma căruia i-a fost conferit titlul de doctor în filologie în martie 2001.

În perioada 1974-1979 a îndeplinit funcția de profesor titular la Școala Generală nr. 2 din orașul Petrița, județul Hunedoara, în specialitățile română și franceză; tot aici a predat și limba engleză. Între 1977 și 1979 a fost șeful catedrei de filologie-istorie din cadrul aceleiași instituții de învățământ, iar între 1976-1979 a îndeplinit și funcția de bibliotecar școlar. Între 1979 și 1982 a îndeplinit funcția de instructor (inspector) al Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al județului Hunedoara. În perioada 1982-1983 a fost redactor de rubrică (cultură) la cotidianul *Steagul roșu* din Petroșani. În perioadele 1983-1986 și 1988-1989 a îndeplinit funcția de director al Casei Tineretului (Casa de Cultură a Științei și Tehnicii pentru Tineret) din municipiul Craiova. În cadrul aceleiași instituții a ocupat și postul de instructor principal în perioadele 1986-1988 și 1989-1990.

Între 1990 și 1991 a fost redactor și redactor principal la revista de cultură *Ramuri* din Craiova, la care, din anul 1992 până în prezent, este redactor asociat. În perioada 1991-1993 a lucrat ca publicist comentator și adjunct de șef de departament la cotidianul *Tineretul liber* din București și la *Suplimentul literar-artistic al Tineretului liber (SLATL)*. Din 1993 a ocupat prin concurs posturile de asistent și lector universitar la Universitatea din Craiova, Facultatea de Litere și Istorie, apoi Facultatea de Litere, Departamentul de franceză, în specialitatea civilizație și literatură franceză (sec. XX). În anul universitar 2003-2004 a participat la concurs pe postul de

conferențiar universitar în cadrul aceleiași catedre. I s-a aprobat postul de conferențiar în anul universitar 2004-2005.

Cunoaște foarte bine două limbi străine: franceza și engleza și satisfăcător limba italiană. Cunoaște de asemenea la nivel „colocvial” limbile rusă, maghiară și spaniolă. A călătorit în Franța, Spania, Bulgaria, Turcia, Grecia, Italia, Ungaria, Slovacia, Cehia, Polonia, Germania, Austria, Elveția, Lichtenstein și Luxemburg.

Debutază publicistic în ziarul Steagul Roșu din Petroșani în anul 1977 și literar în „Steaua” 1981.

Editorial debutează cu ciclul de versuri ”Norul povățuind steaua” în volumul colectiv „Zboruri lirice” editura „Scrisul românesc”, 1988.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România din noiembrie 1994.

Cărți publicate:

„*Contrar așteptărilor*”, - Poezie Editura „Ramuri”, Craiova, 1993; *Marea Întârziere*, Editura „Ramuri”, Craiova, 1994; *O groapă în timp*, Editura „Pasărea măiastră”, Craiova, 1998; *Incantații metalice*, Editura MJM, Craiova, 2003;

„*Un aisberg deasupra mării. Eseu despre opera postumă a lui Ion D. Sârbu*” - Eseu, Editura „Ramuri”, 1999;

„*Albert Camus și exigența unității*” - Eseu, Editura, Universitaria, 2002;

„*Panorama de la poésie française au XX-e siècle (cours de civilisation et de littérature)*”- Eseu, Editura Universitaria, 2003;

„*Tradiții care dispar. Comunitatea momârlanilor din zona Petroșani*” - Eseu, Editura MJM, Craiova, 2004;

„*Stil și expresivitate în presa de astăzi*” - Eseu, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 2004;

„Existențialismul francez. Gândire și literatură” - Eseu, Editura Universitaria, Craiova, 2005;

„Despărțirea de cultură” - Eseu, Editura „Ramuri”, Craiova, 2005;

„Actualitatea capodoperei și trecutul recent al literaturii” - Eseu, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 2007.

Sublima persiflare. Reprisalii 1984, Proză scurtă, Editura „Ramuri”, Craiova, 2001.

Traduceri: *Declinul Occidentului*, vol. I-II, de Oswald Spengler (prima versiune în limba română), Editura Beladi, Craiova, 1996; *Compendiu de literatură comparată* de Francis Claudon și Karen Haddad-Wotling, 1997; *Critica literară* de Pierre Brunel, Daniel Madelénat, Jean-Michel Gliksohn, Daniel Couty, 2000; *Tratat de filosofie pozitivă, tomurile IV,*

V, VI, de Auguste Comte (prima versiune în limba română), Editura Beladi, Craiova, 2002, 2003, 2004; *Milenarisme și religii moderne*, de Jean-Pierre Sironneau, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2006.

Este prezent cu grupaje reprezentative (poezie și critică literară) în antologiile *Zboruri lirice*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1988; *Un sfert de veac de poezie*, Fundația „Lucaefărul”, București, 1998; *Sud-vest. O antologie a scriitorilor contemporani din Oltenia*, Editura Aius, Craiova, 1998, la aceasta din urmă fiind unul dintre coordonatori, alături de criticii literari Bucur Demetrian și Constantin M. Popa; *Valea scrierii*, Editura Corvin, Deva, 2005 etc. Am colaborat

de asemenea la coordonarea și scrierea *Dicționarului scriitorilor din Vale(a Jiului)*, Editura Matinal/Cameleonul, Petroșani, 1999, alături de Marian Boboc, Mihai Barbu și Ioan Velica.

A colaborat la cotidiene și periodice zonale și centrale (*Tineretul liber*, *Ziua*, *Steaua* și *Apostrof* – Cluj, *Familia* – Oradea, *Vatra* – Târgu-Mureș, *Astra* – Brașov, *Calende* și *Argeș* – Pitești, *Ramuri*, *Scrisul Românesc*, *Autograf MJM* și *Mozaicul* – Craiova, *Zburătorul* – Onești, *Răstimp* și *Amfitrion* – Drobeta Turnu-Severin, *Luceafărul*, *ARC*, *Suplimentul literar-artistic al „Tineretului liber”*, *România literară* – București, acestea fiind cele mai importante) publicând peste 800 de articole, recenzii, cronici, eseuri, interviuri etc. Am mai colaborat la posturile de *Radio „Oltenia”* din Craiova, la *Radiodifuziunea Română* (programele II și III) și la *posturi TV* locale și centrale.

A pregătit pentru tipar trei cărți traduse din limba franceză.

În legătură cu cărțile și articolele semnate Ioan Lascu s-au făcut numeroase referințe și aprecieri critice în reviste și volume de specialitate, precum și la posturile de radio și TV locale și centrale. Printre referenți: Nicolae Manolescu, Laurențiu Ulici, Irina Mavrodin, Patrel Berceanu, Constantin M. Popa, Bucur Demetrian, Ioana Dinulescu, Nicolae Coande, C. Stănescu, Dan Stanca, Dan Cristea, Gabriel Coșoveanu, Doina Curticăpean, Sonia Cuciureanu, George Vulturescu, Florin Lazăr, Iulia Argint, Bogdan-Alexandru Stănescu, Geo Vasile, Dumitru Augustin Doman, Mihai Ene ș.a.

Premii obținute: *Premiul pentru critică literară al revistei „Ramuri”*, Craiova, 1988; *Premiul pentru traduceri al Uniunii Scriitorilor, Filiala din Craiova*, 1997; *Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor, Filiala din Craiova*, 1998; *Premiul pentru proză scurtă al Uniunii Scriitorilor, Filiala din*

Craiova, 2001; Premiul pentru eseu al revistei „Scrisul Românesc”, Craiova, 2004; Premiul pentru eseistică al revistei „Convorbiri literare”, Iași, 2004; Premiul de excelență „Boema”, Petroșani, 2005; Premiul special pentru poezie al Bibliotecii Județene „I. G. Bibicescu” – Mehedinți, Diploma de excelență Ramuri 2005, cu prilejul aniversării centenarului „Ramuri”, Premiul „Ramuri” pentru critică literară și eseistică, Craiova, 2006, Premiul jubiliar „Scrisul Românesc” pentru eseu, Craiova, 2007 etc.

Despre el, Elisabeta Bogățan spune: *„Personalitate complexă, multilaterală, cu o cultură vastă și un apetit cultural imens, Ioan Lascu a excelat în toate domeniile abordate: poezie, eseu, proză scurtă, traducere”.*

ILDIKO LENGYEL

S-a născut la 1 noiembrie 1986, Petroșani, fiică a Marioarei și a minerului Alexandru Lengyel. În clasa a V-a, Școala Generală nr. 5 Petroșani, este supusă unei intervenții chirurgicale pentru a depăși un strabism convergent alternant. Această încercare o face să aibă o ambiție ieșită din comun, să se nască în fiecare zi, găsind o cale în poezie. În urma interviului din 3 martie 1999, obține o bursă de studii în America, acordată de Fundația Culturală Română și Consulatul României din Boston.

Debutază editorial cu volumul de poezii bilingv româno-englez **Mesager / The messenger** (Ed. Fundației Culturale „I. D. Sîrbu”, Petroșani, 1999). În cuvântul îndemn

Înainte!, editorul Dumitru Velea scria: „*Ildikó iese din zona obișnuitului cu o uimitoare candoare și începe să cuprindă lumea prin lumina ochilor săi. O luminează și o răstoarnă în sine. Cu poezia ei, cu... tragismul ei.*” Această cârticică se dorea o transmitere peste ocean a sentimentelor sale și a imaginii oamenilor din Valea Jiului.

Ildikó Lengyel devine membră a Fundației Naționale „Henry Coandă” Pentru Sprijinirea Tinerilor Supradotați din România. Continuă să scrie, cu uimire și candoarea proprie copilului, noile sale poezii, mai mult pentru părinți decât pentru copii, strângându-le într-un voluminos volum **Viața din Vale** (130 p.) (Ed. Monada, Petrla, 2001). Despre acesta, președintele Fundației, prof. univ. dr. Iulian Crețu uimit scria: „*O fetiță, un glas, o speranță care luminează, prin sensibilitate, cenușiul rămas pe dinafară, Ildikó Lengyel este o poetă. Pentru ea și în inspirația ei, versurile, cadența și candoarea lor, vin firesc și se dăruiesc oamenilor pentru a le îmbogăți și înfrumuseța viața.*”

POMPEIU HOSU LONGIN

Născut la 1 august 1897, în comuna Cormeniș, județul Sălaj. Studii primare în comuna Săliștea (Sălaj). Studii gimnaziale la Cehul Silvaniei. Absolvent al Școlii Normale din Gherla. Studii pedagogice (2 semestre) la Budapesta (1917). După terminarea studiilor este învățător la Tămășești, județul Maramureș (1916-1920), în orașul Vulcan, județul Hunedoara (1920). Membru corespondent al Muzeului Limbii Române.

Este premiat de Arhiva de Folclor în anul 1932. S-a preocupat de folclorul din zonele: Paroșeni – Hunedoara și Tămășești – Sălaj. Își notează constatările în răspunsurile la chestionarele Arhivei de Folclor din Cluj: *Calendarul Poporului*, „Obiceiuri de primăvară”, „Obiceiuri de vară”, „Animalele în credințele și literatura populară”, „Credințe și povestiri despre duhuri”, „Naștere, botez, copilărie”. La acestea se adaugă manuscrisul „Cercetări folclorice în Valea Jiului”, inventariat de Arhiva de Folclor. Trimite Muzeului Etnografic al Transilvaniei două caiete în care descrie unele obiceiuri și credințe de Crăciun din Tămășești – Sălaj, primul caiet cuprinde și 21 de colinde. Mai are în manuscris câteva lucrări: „Chiuituri sau strigături”, două colecții de „Cântece populare” și una de povestiri. În 1927 publică la Editura Cartea Românească din București, în colecția „Cunoștințe folositoare”, lucrarea „Valea Jiului din Ardeal”, o adevărată monografie a acestor locuri, cuprinzând aproape toate aspectele legate de așezarea Văii Jiului, populație, viață social – culturală, religie, administrație, port, ocupații, bogății.

Colaborări:

„*Gazeta Jiului*”, „*Izvorașul*”, „*Țara Fagilor*”. „*Comoara satelor*”, „*Tudor Pamfile*”, „*Vatra Școlară*” și altele.

Lucrări publicate:

Valea Jiului din Ardeal. – București: Editura Cartea Românească, 1927. (Cunoștințe folositoare. Seria „Din lumea largă”).

Importanța folclorului pentru educație. București: Editura Noastră, 1938, 128 p.

Referințe:

Calendarul „Doina” pe anul 1930, p. 39-41.

Calendarul „Izvorașul” pe anul 1932, p. 91.

Dateu, Iordan. *Dicționarul etnologilor români*. – Vol. 1. – București: Editura Saeculum, 1998, p. 318, 319.

Dicționarul scriitorilor din Vale. Petroșani: Editura Matinal; Cameleonul, 1999, p. 150-151.

M

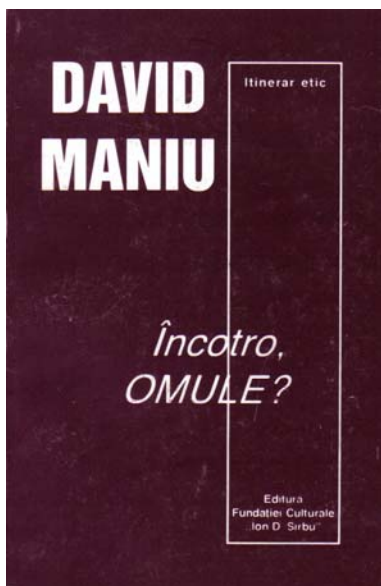
**David MANIU
Corneliu MARCU-LONEANU
Lucia MUNTEANU
Mircea MUNTEAN**

DAVID MANIU

Născut la 12 februarie 1922, în comuna Șugag, județul Alba. Urmează școala primara la Sebeș, apoi Liceul Militar „Carol” din Craiova (1941) și Școala de ofițeri activi de infanterie (1941-1943). Absolvent al Facultății de Drept din Cluj (1948). Între 1949-1956 este concentrat la Unitățile Direcției Generale ale Serviciului Muncii, cu gradul de maior în construcții. A participat pe front (februarie 1945) în luptele de la Saint Mihai Nord Banska – Bistrica. A fost decorat cu Ordinul „Coroana României” clasa a V-a, cu spade și panglică și cu „Virtutea Militară cu frunze de stejar” (1945). Și-a început activitatea în magistratură în anul 1957, ca procuror la Procuratura Alba Iulia, procuror șef la Brad, apoi ca procuror șef al municipiului Petroșani (1962-1977), când datorită neacceptării intervenției brutale a fostelor organe de partid în viața sa personală a fost silit să părăsească magistratura. Timp

de trei ani lucrează ca psihosociolog principal, în cadrul Institutului de Cercetări și Proiectări Miniere Petroșani. Revine în magistratură în anul 1980, ca vicepreședinte al Judecătoriei Petroșani, funcție din care s-a pensionat în anul 1985. Paralel cu activitatea de magistrat a fost lector la Universitatea Tehnică Petroșani a condus și cursurile postuniversitare de pregătire a magistraților, fiind recunoscut ca specialist, în domeniul infracțiunilor, în protecția muncii. Din 1991, este vicepreședinte al Fundației Culturale „Ion D. Sîrbu”.

A publicat numeroase eseuri de etică, filozofie a istoriei, cronici și comentarii despre artă, teatru, pictură, articole pe tema comportării civilizate și de specialitate juridică. A efectuat ample studii și cercetări în domeniul stabilirii cauzelor accidentelor de muncă din mineritul Văii Jiului. Împreună cu un colectiv a participat la elaborarea lucrării „Contribuții la prevenirea cauzelor umane ale accidentelor de muncă în subteran”, care, din păcate, zace în manuscris în

arhivele fostului Comitet de Stat pentru Protecția Muncii. În 1967 i se acordă certificatul de inventator, recunoscându-i-se calitatea de autor al invenției „Sistem informațional de optimizare a constatărilor tehnico-științifice și a expertizelor tehnice în vederea obiectivizării concluziilor și soluțiilor organelor de urmărire penală și justiție în procesul penal și civil”.

A decedat în urma unei boli necruțătoare, la 8

noiembrie 1994.

Colaborări:

„Revista română de drept”, „Steagul Roșu”, „Valea Jiului”, „Zori noi”, „Solstițiu”, „Justițiarul”, „Expres” și altele.

Lucrări publicate:

Cartea comerciantului

– 2 Vol. 1991. (În colaborare cu Gheorghe Ana).

Judecata istoriei și judecățile omului (publicistică).

– ediție îngrijită de Dorica Maniu. Postfață de Dumitru Velea. Petroșani: Editura Fundației Culturale „I.D. Sîrbu”, 1995, p. 120 p. fot.

Încotro omule? Itinerar etic. – Petroșani: Editura Fundației Culturale „I.D. Sîrbu”, 1995.

Referințe:

Ciucian, Cornel.

Despre deontologia magistratului. – În: Maniu David. *Încotro omule?* – Petroșani: Editura Fundației Culturale „I.D. Sîrbu”, 1995, p. 188-189.

Dicționarul scriitorilor din Vale. Petroșani: Editura Matinal; Cameleonul, 1999, p. 176-177.

Velea, Dumitru. David Maniu sau recuperarea omului. – În: Maniu David. *Încotro omule?* – Petroșani: Editura Fundației Culturale „I.D. Sîrbu”, 1995, p. 183-187.

CORNELIU MARCU LONEANU

Dramaturgul Corneliu Marcu - Loneanu s-a născut la Petrila - Lonea în 3 ianuarie 1938. Între 1952-1958 a lucrat ca ucenic tâmplar, ca fierar betonist și ca muncitor forestier.

După absolvirea cursurilor Facultății de Drept din Iași (1958-1963) a fost jurisconsult (până în 1968) apoi redactor la revista „Argeș” din Pitești. A debutat cu proză, în revista „Argeș” (1968).

A scris numeroase texte dramatice jucate pe scenele teatrelor din țară și din București, transmise la radio și televiziune, tipărite în revista „Teatru” și în volume:

Noaptea șoferilor (1969),

Personalitate pentru concurs (Premiul I la concursul de dramaturgie al Radio – Televiziunii Române în 1973, piesă reprezentată în 1974),

Soarele (1974),

Comoara din deal (1975),

Măseaua de minte (1978),

Bărbați pe extreme (1979),

Împărțirea cu patru (1979),

Câțiva bănuți și câteva milioane (TVR, 1980),

Românii și ambasadorii (1981),

Răsăritul dinspre seară (1982).

Piesele „*Comoara din deal*” și „*Măseaua de minte*” au fost reprezentate și pe scena Casei de Cultură a Sindicatelor Petroșani de către Colectivul Teatrului de Comedie din București, ocazie cu care dramaturgul Corneliu Marcu – Loneanu și-a vizitat locurile natale.

A încetat din viață la Pitești, în ziua de 4 februarie 1990, fiind înmormântat la 7 februarie 1990 în cimitirul Sf. Gheorghe.

LUCIA MUNTEAN

S-a născut la 25 iunie 1955, în comuna Supurul de Jos, județul Satu Mare. A absolvit Liceul Pedagogic din Deva (1976). Este educatoare în municipiul Petroșani. A debutat în anul 1965, la Petroșani, în culegerea de creații pentru copii – „Stihuri pe tăbliță”. A scris: poezie, proză și dramaturgie pentru copii, studii și articole de specialitate, articole social-culturale.

Premii: „Tinere condeie” (Deva); „Testament literar”, „Pana Văcăreștilor” (Târgoviște); Premiul II la concursul „Mihai Eminescu” (1975).

Colaborări:

„Limbă și literatură”, „Astra”, „Vlăstarul”, (Târgoviște), „Vocația zidirii”, „Realitatea și școala românească”, „Lumea copiilor”, „Licurici”, „Clopoțel”, „Steagul roșu”, „Zori noi”, „Matinal”, „Credința strămoșească”, „Cuvântul liber”.

Lucrări publicate:

Poezii – bijuterii pentru copii. – Cluj – Napoca: Editura Daco-Press, 1996.

Anotimpuri, sărbători și copii ca niște flori. – București: Editura Ion Creangă, 1998.

Referințe:

Dicționarul scriitorilor din Vale. Petroșani: Editura Matinal; Cameleonul, 1999, p. 180-184.

Toma - Damșa, Maria. „Poezii, bijuterii pentru copii”. – În Cuvântul liber, 18 iun. 1998.

MIRCEA MUNTEAN

Născut la 7 octombrie 1941, în comuna Camna, județul Arad, în familia preotului Mircea și Elena Munteanu. Absolvent al Facultății de Filologie a Universității Babeș – Bolyai din Cluj – Napoca (1965). În același an, își începe cariera de profesor de limba și literatura română, în Valea Jiului, fiind director la Liceul Teoretic Petroșani.

Debutează în literatură, cu epigrame, în revista „Urzica”, în 1965.

Debut editorial, în anul 1968, într-un volum colectiv – „Muguri de piatră”, editat de Cenaclul literar „Meșterul Manole” din Petroșani, cu proză scurtă.

A colaborat cu epigrame, proză, cronici literare, dramatice, lucrări de folclor, articole cu tematică didactică în presa centrală și locală. Ca profesor de limba și literatura română a elaborat sinteze literare, lucrări metodice, a sprijinit elevii la editarea unor reviste școlare, în organizarea unor sesiuni de comunicări, lansări de carte și întâlniri cu oameni de artă și cultură. Lucrarea sa „Teatrul în Valea Jiului” constituie o contribuție meritorie la cunoașterea vieții culturale, din această zonă a țării. A obținut Premiul I la faza republicană a Concursului de Creație Literară – publicistică pentru reportaj, în anul 1983.

Colaborări:

„Familia”, „Astra”, „Argeș”, „Revista Muzeelor”, „Scânteia tineretului”, „Steagul roșu”, „Zori noi”, „Drumul socialismului”, „Matinal”.

Lucrări publicate:

Teatrul în Valea Jiului. – Petroșani, 1968. (În colaborare cu C. Pascu).

Ghid pentru activitatea profesorului diriginte. – Deva: Casa Corpului Didactic, 1992.

Laudă limbii române. – Pitești: Editura Carminis, 1996.

Proza lui I.D. Sîrbu între real și legendar. În: Cu sufletul la creier. Petroșani: Fundația Culturală „I.D. Sîrbu”, 1996.

Teme și sinteze literare pentru liceu. Pitești: Editura Carminis, 1998.

Referințe:

Despre „Teatrul în Valea Jiului”. – În: Contemporanul, 1968.

Dicționarul scriitorilor din Vale. Petroșani: Editura Matinal; Cameleonul, 1999, p. 186-200.

Loneanu, Corneliu. ***„Teatrul în Valea Jiului”.*** În: Argeș, 1968.

N

Adrian NANU
George NEGRARU
Ștefan NEMECSEK
Gheorghe NICULESCU

ADRIAN NANU

S-a născut la data de 15 mai 1977 în Petroșani, fiul lui Ioan și al Gheorghitei. A urmat cursurile școlii primare la școlile nr. 4 și 1 din Petroșani, apoi Liceul de Informatică Petroșani. În după amiaza zilei de 28 iunie 1993 fiind în tabăra organizată la Costinești, copilul poet Adrian Nanu se avântă în largul Mării Negre înotând împotriva valurilor înspumate. Se pare că fundul mării i-a chemat nu numai chipul ci și sufletul. Plecat să se recreeze în vacanța părinții i-au readus trupul în Valea Jiului inert, fără viață.

Adrian a iubit apa, a iubit valurile, a iubit viața. Dar, la un moment dat nu și-a mai întins brațele peste apă și valuri ca o pasăre în zbor cu aripile desfăcute ci s-a scufundat definitiv intrând în palatul cu pereți reci de sticlă, după scoici sidefii și două boabe de mărgear pe care să i le trimită mamei sale.

Adrian a lăsat în urmă multă tristețe și durere, dar și multe versuri și povestiri avea începute între filele caietelor. Și-a privit nostalgic profesorii Elisabeta Munteanu, Doina Hana, Aurelia Burlec, Maria Marge, Ion Nișulescu și a intrat sub cerul de apă ca într-un altar.

Iată că o întâmplare nefericită a curmat viața unui tânăr talentat care prin versurile lăsate a dat dovadă că este la un început de drum pe care a pornit un poet talentat, înzestrat cu deosebitul har al zidirii cuvintelor întru nemurire.

În anul 1994 apare postum volumul de versuri și povestiri „Viața este mult prea mică” la Editura Fundației Culturale I.D. Sîrbu Petroșani cu o prefață consistentă semnată de Dumitru Velea care-și încheie textul cu următoarele emoționante cuvinte: „Fie ca Dumnezeu să-i împlinească viața cea mare, încât prin foșnetul bătrânelor ape să-i auzim cântul plin de scoici sifidii și două boabe de mărgean.”

GEORGE NEGRARU

S-a născut în comuna Sihlea, județul Vrancea, la 30 august 1935, ca fiu al lui Ion, medic veterinar și al aromâncei Tacui. Se mută la fratele tatălui său în București, Radu, muncitor la Grivița Roșie, unde, în 1953, absolvă Liceul “Aurel Vlaicu”. Pentru „origine nesănătoasă” este exmatriculat de la facultate. După stagiul militar la Mina Aninoasa, rămâne aici, încă zece ani (1958 – 1969), să lucreze în subteran. Numai că deasupra era Clubul, locul cu o scenă de teatru. Ceea ce i-a fost smuls i se da, dar printr-o ucenicie fără dascăli, decât cu mâna de deasupra și harul din sine. Astfel, pune în scenă piese de teatru; scrie și pune în scenă programe de satiră și umor; înființează, în 1961, prima trupă de estradă din Valea Jiului.

Din 1969 și până în 1985 este metodist și director la Casa de cultură a sindicatelor din Petroșani, unde regizează și joacă în diferite piese. Scrie piese pentru maturi, cu subiecte din lumea minerească, îndeosebi tragice: **Camera cu poze** (Casa de cultură a sindicatelor din Petroșani, 1979), **Surparea** (Institutul de Mine, 1981), **Prospectorii** (Casa de cultură a sindicatelor din Petroșani, 1982), **Marea întoarcere** (Clubul

din Petrila, 1986), **Piatra care arde**. Le regizează și joacă în ele. Împreună cu Gicu Popa și Geo Bucur realizează amplul spectacol folcloric, de răsunet național, **Nunta din Valea Jiului**. Aici interpretează rolul *Vornicul*. “*Obiceiuri și datini, care alcătuiesc izvorul veșnic viu al folclorului nostru, prețuit pentru pitorescul și originalitatea sa pe numeroase meridiane ale lumii, au fost evocate de ansamblul folcloric al Casei de cultură a sindicatelor din Petroșani*” se comunica de **Agerpres**, în urma prezentării sale la Gala Concursului al IX-lea al artiștilor amatori (v. **Munca**, din 21.08.69). În perioada 1969 – 1985 obține **11 locuri I pe țară** la teatru, teatru folcloric și satiră și umor.

Scrie pese pentru cei mici: **Aventurile celor trei iepurași**, **Onomastica lui Pufuleț**, **Fotbal cu peripeții**, **Concertul din pădure**, **Cei mai buni câștigă**, **Păcală și Mofturoasa**, **Prințesa Broască**, **Ionică cel Viteaz**, **Hoții la grădină** – unele jucate la Casa de cultură a sindicatelor din Petroșani, la Clubul din Petrila, iar din 1991, acestea și-au avut premierele pe scena Teatrului Dramatic “Ion D. Sîrbu” din Petroșani. La fel, și le-a regizat și a interpretat personaje din acestea. Din 1996, este actor la Teatrul Dramatic “Ion D. Sîrbu” din Petroșani. Scrie numeroase texte umoristice pentru scenă. *Proză*: schițe și povestiri, **Figuri din piatră** (mss.), **Acțiunea “Orizont 4”**, roman polițist (Ed. Fundației Culturale “Ion D. Sîrbu”, 2001). Publicistică: în ziarele și revistele locale.

În 21 aprilie 2002, în urma unui accident, încetează din viață în spitalul din Petroșani.

ȘTEFAN NEMECSEK

În jurul anului 1860 începe exploatarea industrială a cărbunelui în Valea Jiului. Pentru deschiderea primelor mine din Vale, sunt aduși din Cehia și Polonia mineri cu experiență. În primele grupuri sosite din Cehia, ajunge în Valea Jiului și familia NEMECSEK. Erau 3 frați. Unul rămâne la Petrița și doi la Vulcan, pentru a deschide minele din zonă. Meseria de miner devine o tradiție în familie, fiind transmisă din tată în fiu.

În anul 1956, luna iunie, ziua 19, într-o casă de colonie din cartierul KOKOȘVAR - Vulcan, se naște Ștefan NEMECSEK, primul copil al familiei Susana și Ștefan NEMECSEK.

Studii: Urmează cursurile primare la Școala Generală Nr. 4 și Nr. 5 Vulcan. În anul 1975, termină cursurile Liceului Real-Uman din Vulcan. În anul 1981 termină cursurile Facultății de Mașini și Instalații Miniere din cadrul Institutului de Mine Petroșani, obținând licența în electromecanică-tehnologică. Cinci ani mai târziu, obține licența în ziaristică, absolvind cursurile Facultății de Ziaristică București. Preocupat de continuarea studiilor și perfectarea pregătirii jurnalistice obține un masterat în filosofie-jurnalism fiind șeful primei promii de master specializare filosofie-jurnalism din România,

la Facultatea de Filosofie și Jurnalism București. Continuă studiile doctorale fiind doctorand al Institutului de Filosofie și Psihologie „Constantin Rădulescu Motru” din cadrul Academiei Române (specializarea filosofie-psihologie) și doctorand al Facultății de Filologie și Istorie din cadrul Universității 1 Decembrie 1918 Alba Iulia, specializarea Jurnalism și comunicare.

ACTIVITATE PROFESIONALĂ: În luna septembrie a anului 1975, după terminarea liceului, se angajează la Uzina Electrică Paroșeni, ca descărcător vagoane, la atelierul combustibil. După o scurtă perioadă, în luna februarie 1976 pleacă la Botoșani pentru satisfacerea stagiului militar. În iunie 1977 se întoarce la Uzina Electrică Paroșeni de unde după câteva luni, se transferă, în interesul serviciului, la Preparația Cărbunelui Coroești, lucrând în cadrul compartimentului de calitate a cărbunelui. Lucrează apoi ca fotoreporter și redactor la Ziarul “Șteagul roșu”. Acumulează experiență în domeniul minier, lucrând diferite perioade la minele Paroșeni, Vulcan și Livezeni ocupând funcții de la conducător formație de lucru până la șef Compartiment calitate. Încă din anul 1974, când a început colaborarea cu cotidianul local “Steagul Roșu” nu a întrerupt activitatea de presă, la momentul de față fiind editorul ziarelor CURIERUL VĂII JIULUI și ZONA SPECIALĂ, producții jurnalistice apărute pe piața media a Văii Jiului în martie 1990, respectiv în luna octombrie 1999. Este realizator de emisiuni TV din anul 1995, adept al emisiunilor în direct. A realizat până în anul 2008 peste 1200 de talk show-uri. În cariera jurnalistică de peste trei decenii a abordat toate genurile gazetărești având publicate în ziarele pe care le-a editat sau în alte ziare și reviste unde a fost colaborator peste 12.000 de articole. Cunoscut și recunoscut de-a lungul a peste trei decenii ca unul dintre cei mai buni fotoreporteri din țară, a obținut

numeroase premii naționale și internaționale la expoziții și concursuri foto.

În urma unui nefericit eveniment își pierde soția, în anul 1997, rămânând singurul întreținător al familiei și al celor doi copii: Cristian Ștefan NEMECSEK - absolvent al Facultății de Mașini și Instalații Electomecanice din cadrul Universității din Petroșani, master al aceleiași facultăți și Anca Maria NEMECSEK MARINESCU – absolventă a Facultății de Științe din cadrul Univerității din Petroșani.

Atras de activitatea literară, debutează în anul 2006 cu două volume în care valorifică în primul rând studiile filosofice din timpul parcurgerii etapei de masterat și apoi, cea de pregătire a tezelor de doctorat. Cărțile poartă titluri sugestive: **„Controverse filosofice”** și **„TOLERANȚA în filosofia lockeeană”** apărute la editura Realitatea Românească sub îngrijirea editorului Daniela Miklos. Copertile sunt realizate de Cristian Nemecek, respectiv tehnoredactarea computerizată de ing. Zoltn Miklos și ing. Cristian Nemecek.

La aproape un an de zile, de la debutul editorial, în urma unei lungi perioade de documentare și redactare reușește să scoată de sub tipar o lucrare de referință pentru județul Hunedoara și chiar pentru România. Este vorba despre o istorie a presei hunedorene cu titlul **„PRESA HUNEDOREANĂ (de la origini până în prezent)”** .

Primul volum întrunește o analiză a activității jurnalistice din Valea Jiului și ținutul Hunedoarei, de la începuturile sale, adică din anul 1876 când apare la Deva primul ziar în limba maghiară cu titlul **„Hunyad”** și până în prezent. Apariția în limba maghiară a ziarului nu este întâmplătoare avându-se în vedere administrația austro-ungară a zonei din această perioadă.

În deschidere volumul II prezintă 318 titluri de ziare și reviste apărute în perioada 1876-2007 împărțite în 4 secțiuni: perioada de început a presei hunedorene, cuprinsă între 1876-

1918 cu 36 de titluri, perioada interbelică cuprinsă între anii 1918-1943 cu 93 de titluri, perioada comunistă, cuprinsă între 1944-1989, cu 24 de titluri și perioada post-decembristă, după 1989, cu 165 de titluri. În cuprinsul a 803 pagini sunt prezentate fișele și titlurile (în cazul în care au putut fi găsite în biblioteci și arhive) ziarelor identificate. Textele prezentate atât în volumul I cât și în volumul II sunt redactate într-un limbaj cursiv, plăcut, citibil, nu numai pentru persoana interesată de o istorie „tehnică” a jurnalisticii hunedorene, ci și pentru iubitorul de lectură interesat în a-și lărgi cunoștințele de cultură generală.

La începutul anului 2008 autorul reușește să scoată de sub tipar încă două volume cu tematică filosofică: „**Teme filosofice mereu actuale**” și „**Politică, religie și morală**”. Încă de la lansarea cărților acestea s-au bucurat de o atenție deosebită „**Controverse filosofice**” și „**Toleranța în filosofia lockeeană**” au reușit să depășească limitele județului Hunedoara, granițele țării, fiind apreciate chiar într-o bază NATO din Germania, la Parlamentul European și Consiliul Europei de la Strasbourg, unde a avut loc o lansare oficială.

Cele două volume ale „**PRESEI HUNEDORENE (de la origini până în prezent)**” apărute la Editura Realitatea Românească (editor ing. Daniela Miklos, coperta ing. Elisabeta Kocsik, ing. Cristian Nemecek, tehnoredactarea computerizată ing. Zoltan Miklos, ing. Cristian Nemecek, Adrian Cătană, Culegere text Mădălina Căprar, corectură Ioan Dubek, Anamaria Nedelcoff) fiind apreciate ca lucrări originale și inedite primesc Premiul Național al Uniunii Ziariștilor Profesioniști pentru carte de presă. Mai mult decât onorabil pentru autor a fost acțiunea de lansare a „**PRESEI HUNEDORENE (de la începuturi până în prezent)**” la Muzeul Național de Istorie din Cairo, cele două volume de istorie jurnalistică hunedoreană găsindu-și loc împreună cu

„Toleranța în filosofia lockeeană și „Controverse filosofice” pe rafturile Bibliotecii din Alexandria și în sacra bibliotecă a Mănăstirii Sinai, una dintre cele mai valoroase biblioteci creștine din lume.

Prin temele abordate, prin expunerea ideilor filosofice într-un limbaj accesibil, fără ca cititorul să aibă nevoie de un dicționar filosofic pentru a înțelege și reține problematica prezentată, volumele „**Teme filosofice mereu actuale**” și „**Politică, religie și morală**” cunosc același succes de librărie, tirajele tipărite fiind epuizate chiar mai repede decât credea autorul.

Din multitudinea de proiecte aflate în lucru în faze avansate de lucru se află două romane psihologice „**Am vrut să-l slujesc pe Dumnezeu**” și „**Am iubit o prostituată**”. Un alt volum considerat deosebit de important de către autor este cartea „**Ziarist în România**”.

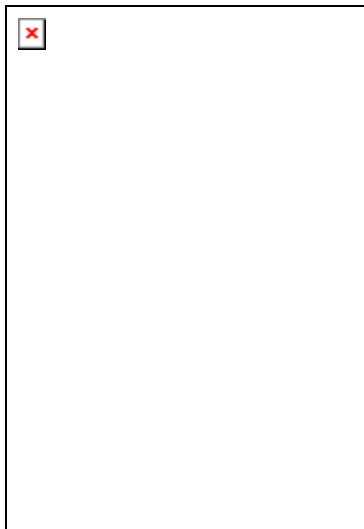
Referințe critice:

„Cunoscutul editor și ziarist Ștefan Nemeșek vine în fața cititorilor săi cu două volume de teorie și interpretări filosofice, inclusiv de istorie literară recentă, intitulate “Controverse filosofice” și “Toleranța în filosofia lockeeană”, Editura “Realitatea Românească”, 2006 în care se îmbină într-o sinteză cercetarea fenomenului toleranței “la nivelul structurii psihologiei individuale de grup și colectiv” (“Cuvânt înainte” – prof. dr. Ion Constantin și “interpretarea unor concepții moderne și contemporane, (...) referitoare la stat și societate”. (prof. univ. dr. Ioan N. Roșca).

Dacă cercetarea fenomenului toleranței este abordată din unghiul manifestării sale originare, cu speculația filosofică al fondului spiritual pe care acesta îl presupune, în “Controverse filosofice” autorul abordează mai multe teme, de la determinismul social în gândirea vechilor greci, trecând prin filosofia medievală, până la “Adevărul ca valoare a

cunoașterii”.

Ștefan Nemeček are vigoarea și precizia teoreticianului, inteligența disociativă a practicianului, aceste caracteristici au dus la dublarea asupra amănuntului cu fine considerații teoretice prilejuite de adâncimile textului. La autor gândirea este modul și “momentul” esențial și absolut care îmbracă forma substanțialității gânditoare. În “Controverse filosofice” Ștefan Nemeček, abordând determinismul social în filosofia antică grecească, “atacă” secretul libertății nu numai prin viziunea lui Platon, dar și prin concepția hegeliană, când spiritul liber își găsește corespondentul propriei meniri în ceea ce-l reprezintă ca alteritate – Natura. Structurată în 6 capitole și o “parte a doua” cu subtitlurile: “Ziaristul, între libertatea de exprimare și responsabilitatea cuvântului scris”, “Bibliografie”,

“Ce este Credința?”, “Presa Văii Jiului după 1989”, cartea este un evantai de reflecții libere inserțiate cu divagații pertinente socio-ideologice. Expunerea “fișelor” unor filosofi (Baruch Spinoza, Rousseau, F.A.M. Schieck, F. Nietzsche etc.) întărește autoritatea filosofică a ideilor dezbătute în paginile

cărții.

Sensul noician al autorității, ca spornicie a ideii, este interiorizat cu sensibila polemică, iar capacitatea eseistică de a lega filosofia cu retorica argumentației într-un silogism al conceptului este exersată în direct. Cărțile au la bază conceptul lui Socrate că Adevărul nu se poate stabili decât readucând

conceptele și obiectul fiecăruia dintre ele în relația unității lor structurale: numai când subiectul, angajat în judecăți care să urmărească un atare țel, găsește modalitatea și calea de a le reîmpropșa cu calitatea de părtașe la întregul în conformația lui Cosmos. De aici deosebirea netă dintre opinie și conștiință, dintre subiecții operând cu simple concepte și cei cu intuiția lumii ideilor.

Autorul cărții n-a ignorat nici cursul principal de la bursa ideilor filosofice, acela care face ca epoca istoriilor ideilor filosofice să aparțină deja unui trecut al tradiției.

“Toleranța în filosofia lockeeană” a resimțit “nevoia acută de a expune fragmente semnificative din conținutul operei “Scrisoare despre toleranță”, apreciind că literatura filosofică românească a procedat la analize și interpretări sub limitele valorii ei intrinsec. (prof. dr. Ion Constantin). Lucrarea se deschide, practic, cu “Viața spiritual-politică a lui John Locke și operele sale majore” în care autorul construiește un caleidoscop de idei antemergător spre natura intelectului omenesc. Comparațiile, punerea în oglindă a ideilor care scurtcircuitează viziunea lockeeană face ca această carte să recristalizeze în conștiința de sine proiectul liberal. Cu adevărat savuroase sunt cele două cărți prin risipa de imaginație semantică, acumulări de informație, prin inteligența omologiilor și interpretărilor filosofice. Sunt capitole în care Ștefan Nemeček mută accentul de la considerațiile și interpretările filosofice la ideologie, prin extrem de subtile sociolecturi. Eseurile sunt strălucite demonstrații de comprehensiune a resurselor hermeneutice ale filosofiei.

Dacă în “Controverse filosofice” în ultima parte a cărții autorul face o istorie a “Presei Văii Jiului după 1989”, (numeroasă, incisivă și dornică de afirmare), în Toleranța în filosofia lockeeană”, în partea a doua publică fișele “Scriitorilor din Valea Jiului” din care evidențiez pe: I.D. Sîrbu, Radu Stanca, Valeriu Butulescu, Valentin Tașcu,

Dumitru Velea (spațiu tipografic puțin oferit unei personalități ca Dumitru Velea), Elisabeta Bogățan, Dominic Stanca, Nicolae Uțică, Petrică Birău (prea puțin se vorbește de cărțile sale, bine scrise), Vasile Copilu Cheatră, Cecilia Gabriela Feier, Daria Dalin etc.

Cele două cărți înserează concepte despre idei filosofice și stări de spirit printr-un activism, care, cel puțin la nivel programatic, dacă nu și la nivel practic, conferă o funcționalitate aparte “criteriilor de adevăr”, “filtrate prin Heidegger, Husserl și Kant” care rupe lumea sensibilă de cea inteligibilă” reducându-le la imanența lumii fenomenale. Reabilitarea “Controverselor filosofice” prin “toleranța” ideilor se bizuie pe trei categorii de dominante (filosofice, istorice și psihologice), prilej de a pune sub lupa analizei un întreg evantai de motive filosofice (conflictul adevăr/neadevăr, credință – religie, toleranță/opțiunea tragică, sacrificiul, contractul social, valoarea cunoașterii, consens, valoare științifică, gândire, critici, psihologia circumstanțială, simbolul).

Analiza temelor propuse este un nivel științific susținut de o bibliografie fundamentală, în comentarii de texte și corelație de idei susținută de o dialectică a demonstrației, de o erudiție în domeniu, Sunt cuprinse domeniile conexe filosofiei, literatura, publicistica, inclusiv arta, în baza unor cercetări de autoritate în istoricul problemelor. Autorii citați, străini și români, aparțin bibliografiei clasice, reluați însă într-o interpretare personală, ceea ce dovedește o preocupare îndelungată a autorului privind temele abordate.

Redactate într-un stil al exactității și proprietății, dens prin încărcătura conceptuală, adesea rabarbativ însă din pricina voinței de ordine, cele două cărți comentate aici, semnate de Ștefan Nemecek sunt rodul unei inteligențe filosofice aplicate, al unei discipline de studiu și interpretare, devenind pentru

cititori prilej de încântare și de iluminare culturală.”

Al. Florin Țene, președintele Ligii Scriitorilor din România, „Viața de Pretutindeni”, anul III, nr. 1-7, iulie 2007, pg. 44.

„Apar în ultima vreme multe încercări de prezentare a vieții și operei unor filosofi clasici (Platon, Kant, Hegel, Nietzsche, Locke, Berkeley, Heidegger) și români (Rădulescu-Motru, Blaga, Eliade, Cioran) scrise de autori profesioniști ai altor domenii interesați de filosofie nu numai cu scopul de a-și etala cunoștințele, dar și de a le împărtăși altora. Există voci ale unor specialiști elitiști în filosofie care susțin că ar fi dăunătoare astfel de încercări. Părerea mea este că numai atunci când textele conțin erori grave ele sunt neavenite, altfel orice astfel de încercare folosește cunoașterii operelor diverșilor filosofi și doar prin deschiderea unor orizonturi de interes cultural pentru filosofie și relația ei cu alte domenii.

Vom menționa în această perspectivă lucrările lui Ștefan Nemeček „CONTROVERSE FILOSOFICE” și „TOLERANȚA în filosofia lockeeană” constituite fiecare din două părți una despre filosofie, alta despre ziaristică.

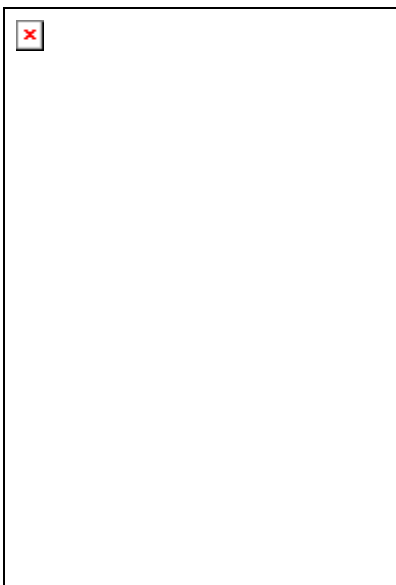
Partea de filosofie cuprinde capitole despre: Viața spiritual-politică a lui John Locke și operele sale majore; „Scrisoare despre toleranță” o reformă politică și socială; Impactul „Scrisorii despre toleranță” asupra gândirii moderne; Niccolo (di Bernadodei) Machiavelli (1469-1527); Thomas Hobbes (1588-1679); Martin Luther (1483-1546) și despre: Determinism și indeterminism în viața socială; Concepția lui Rousseau despre raportul dintre suveran și principe, respectiv popor și guvernământ; Problematika și controverse filosofice actuale privind adevărul și criteriile de adevăr; Filosofie și valoare în opera lui Nietzsche; Fenomenologie și hermeneutică la Husserl și Heidegger; Concepția lui Constantin Rădulescu-Motru despre psihologia poporului român și misticismul la

români.

Lucrări ca acelea semnate de St. Nemecek se înscriu într-o paradigmă de gândire nouă, cea a post-modernității în care rolul intelectualilor se schimbă. Dacă în perioada modernă când exista credința că gândirea poate fi condusă spre adevăr, intelectualul era considerat conducător de opinie, cel care stabilea regula, metoda, calea de orientare justă a opiniilor comunității în lupta pentru cunoaștere; astăzi în rețeaua lumilor posibile, a multiplelor sisteme de valori și credințe, el poate fi doar interpretul, susținătorul conversației, cel ce intervine în înfruntarea opiniilor de o parte sau de alta.

Filosoful nu se mai poate separa de celelalte forme de cultură. Căile optime de acțiune se pot găsi numai pe baza succesului și eficienței actelor umane și nicidecum prin referire la standarde unice. Fiecare membru al comunității depinde de gândirea și vocabularul celorlalți, după cum toți ceilalți depind de el. Realismul respins de postmoderniști nu va fi înlocuit însă de idealism sau alte monisme neutrale

tradiționale. Mersul împotriva filosofiei, susține Derrida, nu înseamnă întoarcerea paginii unei filosofii rele ci un alt mod de a gândi filosofia. Afirmația „nu există nimic decât scrierea” arată că trebuie să și citim scrierea, oricare ar fi ea, literară, științifică, filosofică, în alt mod. Un exemplu de negare a filosofiei grave apare la Deleuze: „subiectul nu e centrul ci

periferia, el nu e fixat prin identitate ci este definit prin stările prin care trece”. Neopragmatistii susțin că nu resping realismul în favoarea altui „ism”, pentru ei termenii discuției ontologice trebuie să dispară. De aceea și refuză să se refere la statutul ontologic al comunității de vederi.

Construirea vocabularului și a culturilor așa cum o concep textualiștii presupune o referire inter și intra-textuală, noțiunea de statut ontologic nu are sens. Este înlăturată de asemenea noțiunea de necesitate metafizică și altele de același tip. După unele poziții textualiste „cuvântul nu e doar începutul, el este totul”.

Apare o rejecție a metanarativului, care caută înlăturarea rațiunii manipulative și a fetișului totalității, în vederea întoarcerii la pluralismul stilurilor de viață și al „jocurilor de limbaj”. Științei și filosofiei li se cere să renunțe la „grandioasele” lor teze și perspective universaliste și să se prezinte ca modeste grupări conservative fără a mai avea nostalgia legitimării în sine. După postmoderniști, diferitele realități pot coexista și interpenetra, limita între ficțiune și realitate, între iluzie și știință se estompează. Noua filosofie denunță rațiunea abstractă a modernității și are o adâncă voință de emancipare a omului de sub dominația științei și tehnologiei.

Pe această linie postmodernă putem accepta modul în care autorul cărților la care ne referim combină comentarii despre Locke, Nietzsche, Husserl cu cele despre ziaristii Văii Jiului.

Felul în care autorul îl prezintă pe John Locke (și pe alți filosofi) este și el unul de tip postmodern cu prezentarea vieții filosofului în strânsă legătură cu opera. Despre John Locke (1632-1704) aflăm că s-a născut într-o familie obișnuită în Somersewt. A studiat la Westminster School și, din 1652, la Christ Church din Oxford. Încă din timpul școlii preocupările sale s-au îndreptat spre domeniul științific: fizica, chimia, medicina. Și-a luat licența în medicină în 1674. Principalul om

de știință care l-a influențat pe John Locke a fost Robert Boyle. Interesul său pentru filosofie se înscrie pe o linie diferită de cea scolastică, practică la Oxford, el părăsește în 1667 Universitatea din Oxford și devine doctorul și sfătuitorul lordului Ashley de Shaftesbury. În 1668 este ales membru la Royal Society. A călătorit mult în străinătate în Franța și Olanda. A îndeplinit și funcții politice, ca de pildă comisar al comerțului, dar în ultima parte a vieții s-a restras la Oates în Essex unde s-a dedicat exclusiv filosofiei purtând discuții cu prieteni iluștri, precum Isaac Newton și Anthony Colins. Două dintre lucrările sale l-au impus până în zilele noastre *An Essay Concerning Human Understanding* (1690) și *Two Treatise of Government* (1690). John Locke este considerat principalul filosof englez reprezentant al empirismului și liberalismului clasic.

Interesante sunt și referirile la Hobbes, J.J. Rousseau, Nietzsche, Machiavelli. Apreciem apropierea unor astfel de autori de viața politică și publicistică românească.”

prof. univ. dr. Angela Botez, Institutul de Filosofie și Psihologie C.R. Motru din cadrul Academiei Române, ziarul *Gazeta Văii Jiului*, nr. 128, joi 7 iunie 2007, pg. 6.

„Judecățile de valoare asupra cărților din sfera umanismului – filosofie, morală, literatură ș.a. – le facem, îndeosebi, fără a cunoaște personal autorii și a conchide cât de fidel îi reprezintă ca ființă, opera. Contează, de asemenea, succesiunea în care ți se prezintă creația și creatorul, fandarea impresiilor culese într-un moment sau altul al întâlnirii cu cartea și autorul.

Pe domnul Ștefan Nemecek l-am cunoscut înainte de a-i fi citit cărțile, în diverse etape ale accederii la doctoratul său în filosofie. Dacă ar fi să-i „creionez” portretul din câteva trăsături l-aș descrie: fizic athletic, privire pătrunzătoare, fire

energică, hiperactivă, eficient, pasionat de multiple domenii ale cunoașterii și comunicării, deopotrivă rațional și sensibil, îmbinând formația tehnico-științifică de inginer, cu cea de cercetător în filosofie, filologie și teoria presei, cu cea de jurnalist, fotoreporter și scriitor. Toate acestea au presupus o muncă imensă, o foarte bună organizare (nemțească, dacă vreți), o extraordinară ambiție și vocație a reușitei.

Structura cărților **Controverse filosofice și Toleranța în filosofia lockeeană** exprimă și se mulează până la un punct, cu polivalența intelectualului rafinat care este Ștefan Nemeșek, cu dinamismul personalității sale. Ambele sunt concepute ca un triptic: filosofie; meditații despre jurnalism și societatea noastră în tranziție; scriitori din județul Hunedoarei.

Ne aflăm evident în fața unei structuri frapante, poate chiar inedite, în tiparele căreia se transmite ca într-un puzzle postmodernist o informație culturală valoroasă pentru publicul cititor din arealul Văii Jiului, Hațegului, Hunedoarei, Orăștiei, străveche vatră spirituală românească, dar și mai larg, în orizontul țării care nu și-a perceput încă exhaustiv, creatorii, nici măcar în marile dicționare.

Textele filosofice evocă solid documentat, dar în interpretarea pertinentă, sobră și îndrăzneță, fără complexe, a d-lui Nemeșek, o vastă galerie de prinți ai înțelepciunii precum Socrate, Platon, Aristotel, Spinoza, Rousseau, Machiavelli, Locke, Peirce, James, Frege, Nietzsche, Schlick, Wittgenstein, Husserl, Heidegger, Rădulescu-Motru ș.a.

În problematica abordată se înscriu determinismul social în filosofia antică, medievală, modernă și contemporană, controverse filosofice actuale privitoare la adevăr și criteriile de adevăr, conceptul de valoare în opera lui Nietzsche, fenomenologie și hermeneutică la Husserl, psihologia poporului român la Rădulescu-Motru, toleranța la Locke etc.

Îndelungata și valoroasa activitate de ziarist a autorului, i-a furnizat acestuia abilitatea de a ști să expună adevăruri

complexe, idei și concepte „încifrate” pentru nespecialiști, într-o formulă expresivă numită de teoreticieni ai presei precum americanii Robert Bensman și Joseph Lilienfeld, „tratament jurnalistic”. În presa contemporană occidentală s-au format corpuri de specialiști, din rândul oamenilor de știință și cultură, capabili să „traducă” teorii savante într-un limbaj accesibil publicului cu educație medie, așa cum făcea, de pildă, istoricul britanic Bronovski, în memorabilul serial de televiziune despre marile situri arheologice. D-l Nemecek găsește o fină linie de cumpănă între a-și valorifica prin publicare studii și eseuri filosofice din activitatea doctorală făcându-le utile intelectualilor interesați profesional, dar și pe înțelesul studenților, elevilor din clasele superioare, publicului doritor de informație culturală elevată.

Partea a doua a tripticului structural vizează jurnalistica autorului și a presei românești asupra căreia meditează din perspectiva filosofului, într-o îndrăzneță „prelungire” în gazetărie a ideilor din eseurile primei părți a volumelor amintite. Îl preocupă și scrie înțelepte și frumoase pagini despre „etern” controversata etică a ziaristului, situat potrivit lui Nemecek „între libertatea de exprimare și responsabilitatea cuvântului scris”. Temă veche de când s-a inventat presa, de când Theophrast Renaudat preciza în primul număr (anul ... 1631), din a sa „La Gazette”: „Într-un singur caz nu voi ceda nimănui: în căutarea adevărului căruia, totuși, nu mă voi face garant”. Garanți ai adevărului se proclamă, de multe secole, oamenii de știință și teologii. Ziařiștii propun fapte, variante de interpretare a evenimentelor lumii în care trăim. Această ipostază a formulat-o sec, poate prea optimist, **Hubert Beuve Merry**, fondatorul ziarului „Le Monde”: „faptul e sacru, comentariul e liber”. Dar cât de iscusite manipulări nu se pot face cu fapte irefutabile, alese pervers din avalanșa informațională, sau trunchiate, sau înșelător înseriate! Mai

aproape de zilele noastre, Alfred Sauvy spunea în *Mythologie de nôtre temps*: „Libertatea de a informa este înainte de toate libertatea de a ascunde. A da știri false ar fi absurd, când este atât de ușor să deformezi realitatea fără ca un singur cuvânt să poată fi taxat ca neadevăr. Se poate spune că adevărul a devenit forța principală de a minții”.

În sfârșit, însuși conceptul de libertate este – după cum îndrituit afirmă Ștefan Nemecek – „unul dintre cele mai ambigue și mai greu de operat dintre toate conceptele de sprijin ale existenței noastre. Este normal să definim libertatea în funcție de cultura căreia aparținem. (...) Putem spune că în prezent, în primul deceniu al mileniului trei al omenirii, libertatea poate fi comparată cu o enormă umbrelă, sub a cărei umbră pe sol s-au putut adăposti, la înghesuială, pacea și agresiunea, generozitatea și puzderia de lașități produse în fiecare zi, masacre sângeroase și promisiuni liniștitoare, iraționalitatea sterilizată și senzualismul descătușat, paradisurile artificiale și creativitatea fertilă etc. Profitând chiar de ambiguitatea conceptului sub stindardul LIBERTĂȚII au defilat țanțoși și decerebrat cele mai greu de imaginat forme de sclavie, sau terorism sau de alienare”.

Explozia de presă din Română postdecembristă n-a ocolit nici Valea Jiului unde trăiește, de-o viață, fiul de miner, distinsul ziarist, talentatul scriitor și gânditorul cultivat care le inculcă concetățenilor săi idei pertinente precum: „Este un paradox al democrației moderne, conform căruia cu cât ai mai multă putere, cu atât ai mai puțină LIBERTATE reală”.

Pentru dreptate reală, pentru progres real și echitabil distribuit, pentru libertate și democrație reală, luptă cu condeii gazetarului și eseistului, în articolele de presă și în cărțile sale Ștefan Nemecek, fără a-și uita confrății de ieri și de azi, prezentându-le publicațiile, profilul profesional, așa cum face și în partea ultimă a tripticului structural scriitorii, scoțându-i pe mulți la lumină din nedreptul zăbranic a uitării.

Literaturile originale, județene au stat la temelia literaturii naționale încă din începuturile ei în cele trei principate românești. Scriitori mari n-au ocolit ziarele, revistele și editurile din „provincie”. Eminescu a debutat în revista lui Iosif Vulcan din Oradea, Blaga publica frecvent poezii, articole de cultură, eseuri în Banat, Crișana, Sibiu ș.a., ba a fost chiar și redactor la o gazetă din Lugoj.

În pofida prejudecății potrivit căruia Valea Jiului nu strălucea prin cultură „s-au născut” aici ... ca și la Moldova, oameni de litere, scriitori, lingviști ș.a. Seria portretelor, bine documentate și superb scrise, cu scriitori hunedoreni din volumul Toleranța în filosofia lockeeană, începe cu cei de renume pe plan național, cum sunt întru alții, dramaturgul și eseistul Ion D. Sîrbu, de baștină din Petroșani, Radu Stanca, poet, dramaturg, regizor și actor, membru a celebrului Cerc literar de la Sibiu patronat de Lucian Blaga, născut la Sebeș (în paranteză fie spus, teatrele de stat din Sibiu și Petroșani poartă numele lui Stanca, respectiv Sîrbu). Și filologul Valentin Tașcu, cancelar al Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu s-a născut la Petroșani, ca și Mihai Dragolea, filolog și jurnalist de televiziune, iar poetul Valeriu Butulescu, în satul Preajba, înspre Tg. Jiu, tot din Petroșani este caricaturistul Mihai Barbu, ș.a.m.d.

Om al proiectelor ambițioase, Ștefan Nemecek anunța un volum Scriitori din Valea Jiului din al cărui cuprins desprindem câteva nume de notorietate, cum ar fi Vlaicu Bârna, Ion Breazu, Ion Budai Deleanu, Ion Dodu Bălan, Ovid Densușianu, Silviu Dragomir, Dumitru Ghișe, Emil Giurgiuță, Francisc Munteanu, Romul Munteanu, Vasile Nicorovici, Marcel Petrișor, Petru Poantă, Mircea Sântimbreanu, Radu Selejan, Nicuță Tănase, Nicolae Țic, Tiberiu Utan etc. „Fiecare nume va fi o poveste”, anunță autorul, iar la povestea numelui

Ștefan Nemeček vor fi adăugate și două „romane filosofice” proprii.

Undeva în acest ținut de muncă aspră, de probleme sociale grave, dar și cu priveliști încântătoare care-și așteaptă cuvenita înflorire a turismului, la locul numit Râu de Mori, marea și străvechea familie de nobili români Câdea, cu origini în secolul al XIII-lea, ridică pe un pisc semeț Castelul de Colț, ale cărui vestigii i-au inspirat lui Jules Verne „localizarea” romanului Castelul din Carpați. Simbolul acesta de noblețe, de cutezanță, de longevitate a Câdeștilor cu un arbore genealogic de șapte secole, îmi pare că aduce un imbold și o binecuvântare pentru toate stăruințele și creațiile culturale ce îi urmează în preajma Râului de Mori.”

Ziarist, doctor în filosofie Victor Botez (specializare în estetică, filosofie românească și teroria comunicării de masă), ziarul Matinal, nr. 4852, miercuri 20 iunie 2007, pg. 5.

„Ștefan Nemeček este unul dintre publiciștii hunedoreni interesați, nu numai prin publicistica și colaborările la jurnalele, mai ales din Valea Jiului, dar, iată și prin două lucrări, una intitulându-se „Toleranța în filosofia Lockeeană” și alta „Controverse filozofice”.

Se știe că odată cu destrămarea feudalismului și apariția relațiilor de producție capitaliste are loc o puternică dezvoltare a gândirii științifice și filozofice, proclamând suveranitatea rațiunii și a cercetării.

Prin reprezentanți ai materialismului în perioada Renașterii se afirmă într-o serie de țări o serie de filozofi de la Leonardo da Vinci la Galileo Galilei.

Mai mult, gândirea materialistă ia un puternic avânt în perioada revoluției burgheze din Anglia și din Franța. Găsim în această perioadă o serie de filosofi materialişti, precum Hobbes, Bacon, Locke în Anglia și Spinoza, Diderot, La

Metrie în Olanda și Franța. Astfel, în teoria cunoașterii au fost formulate importante teze materialiste, iar filosofi ca Locke sau Diderot, au realizat cunoașterea ca un proces de oglindire a realității în conștiință, iar reprezentările oamenilor ca un rezultat al acțiunii fenomenelor naturale asupra conștiinței. Concepția lui John Locke a fost însă nu suficient de consecventă, utilizând unilateral rolul simțurilor în cunoaștere.

Autorul acestei lucrări „Toleranța în filosofia lockeeană” a simțit nevoia unei analize și chiar a unei interpretări, încercând să individualizeze structurile psihologiei de grup și individuale.

Ștefan Nemecek a purces la scrierea acestei cărți și din faptul că în prezent este foarte puțin abordată filosofia lui John Locke, fiind convins că opera acestuia stă foarte bine la dezvoltarea premiselor teoretice ale dezvoltării societății politice democratice din timpurile noastre.

În concepția autorului, în realizarea acestei cărți, credem că au stat și chiar au fost esențiale, trei mari probleme cu aspecte diferite, dar toate legate de acest însemnat filosof al secolului al XVII-lea. Astfel, Ștefan Nemecek, își îndreaptă atenția, către trei mari episoade: **Din prisma trecutului**, a doua perioadă **Din prisma epocii** și a treia perioadă **Din prisma viitorului**.

Încă de la începutul cărții, autorul descoperă un lucru esențial și perfect adevărat: John Locke nu a fost un filosof reformator care să împingă masele spre organizarea unor manifestări largi, care să stârnească revolte și nemulțumiri, el a recurs la metoda spirituală și politică, făcând în acest fel, un pas important spre cel de cultură, către culturalizarea populației și ridicarea conștiinței la rang de interes universal.

Un alt lucru important ce reiese din paginile cărții, este faptul că filosoful John Locke a fost întemeietorul empirismului matur, adică, o filosofie bazată pe experiență și

nu pe imaginație. Acest curent și acest fenomen i-a rămas aproape toată viața cum i-a rămas și teoria politică, deși în acea perioadă când a trăit și când a scris filosoful a fost una dintre cele mai zbuciumate. John Locke a trecut prin multe perioade dificile, pe care Ștefan Nemeček le sesizează foarte bine, conducând cititorul către momentele decisive ale operei sale și a gândirii sale. La un moment dat, aflăm că filosoful a fost nevoit să plece în Olanda pentru un anumit timp, care i-a folosit la definitivarea unor opere. În anul încoronării lui Wilhelm de Orania, John Locke se reîntoarce în Anglia, unde devine un om de importanță politică majoră și unde ocupă o seamă de funcții. Viața spirituală și de gândire științifică este mult mai mare și mai importantă în viața filosofului iar lucrările sale reprezintă rodul unui mare gânditor.

Invitația autorului de a face o analiză a cărții și a trage câteva concluzii, este un fapt îmbucurător, mai ales că, dintr-un noian de astfel de aprecieri sau nedumeriri, autorul poate trage, nu învățăminte de interpretare și nici sfaturi, ci simple încurajări.

Părerea noastră este că, Ștefan Nemeček și-a asumat o destul de mare răspundere în a prezenta și a sistematiza opera lockeeană, într-o perioadă când la noi, conceptul de gândire și libertate este destul de tânăr și poate prea puțin înțeles și prea puțin îndreptat spre marea masă a populației.

Poate această carte, cu un atât de interesant și important subiect, ar fi trebuit separată de ce întâlnim în „Partea a doua”, fiindcă, credem că, erau suficiente 90 de pagini de filosofie într-un volum și sporit tirajul, pentru ca această carte să ajungă în cât mai multe colțuri ale țării.

Nu cred că, filosofia poate fi gustată chiar și de oamenii care nu au o pregătire adecvată, fiindcă în această carte, în primul rând, este foarte multă gândire și o mare înțelepciune. Și ce poate, oare, să ne fie, nouă oamenilor mai bun și mai apropiat, decât gândirea și înțelepciunea.

Putem spune că este un merit al publicistului Ștefan Nemecek cât și a editurii „Realitatea Românească” pentru ieșirea pe piață a unei asemenea lucrări.

Îl felicităm pe autor, pentru trudnica muncă, consultarea unei bibliografii destul de mare, care la urma urmei, a adus și satisfacția autorului cât și a celor ce au ajuns în posesia acestei cărți.”

Miron Țic, membru al Uniunii Scriitorilor din România, Revista „Ardealul Literar”, nr. 1-2 (33-34) /2007, pg. 59.

„O formulă interesantă de manual pentru jurnaliști experimentează Ștefan Nemecek în cartea „Controverse filosofice” (Ed. Realitatea românească, Vulcan, 2006, 348 p.). Dânsul, ziarist în Valea Jiului, prezintă pe scurt mai multe sisteme filosofice, cu explicații „ad usum Delphini” ca să zicem așa, pentru ca tinerii ziariști să înțeleagă că problemele mari cum ar fi acelea ale libertății, ale determinismului social, ale cunoașterii sau ale axiologiei sunt vechi de când lumea iar abordarea lor în actualitate duce, de oriunde s-ar începe, către unul sau altul dintre aceste sisteme. Suntem kantieni sau nietzschenieni, rousseauiști sau heideggerieni chiar – fără să știm, după modul cum punem problema, și ar trebui să fim avizați de acest lucru. Altfel, se poate întâmpla ca în „Burghezul gentilom” de Molière: să facem versuri fără să știm că sunt versuri, de pildă.

Asemenea compendii care fac „filosofie de consum” pentru tineri sunt în firea lucrurilor, și ele își găsesc punctul maxim de referință în „Viețile și doctrinele filosofilor antici” de Diogene Laertios, carte mult îndrăgită de-a lungul secolelor. Problema este ca cel care te conduce printre filosofi să fie în primul rând bine intenționat, adică să aibă un scop pedagogic explicit, și apoi să se arate un bun cunscător. Dl. Ștefan

Nemecsek pare a continua acel enciclopedism ardelenesc care a însoțit de totdeauna cultura română, cu cărțile lui populare, revistele populare, cu aducerea informației aride, sofisticate chiar, la numitorul mediu pentru a pătrunde cât mai adânc în rândul tinerilor contribuind la sincronizarea lor cu ceasul lumii. A rezuma și a prezenta „pe înțelesul tuturor” sisteme filosofice adesea aride, a le arăta actualitatea și necesitatea chiar, este operă de popularizare cât se poate de implicată, de nobilă chiar, ca ideal. În plus, în această carte răzbate tensiunea dintre idee și faptă, se străvede dinamismul învățării din mers, al autodeducerii. Autorul prezintă fișe de lectură îmbinate într-un curriculum necesar devenirii sale ca ziarist, o experiență personală, așadar, pe care o propune spre reușită și altora.

Acolo unde face istorie literară, prezentând publicațiile apărute în Valea Jiului după 1989 – și chiar nume de ziariști care s-au ilustrat în zonă - Ștefan Nemecsek reușește să ne rețină atenția ca istoric local gălgâind de informație – o informație pe care o lasă hârtiei nu fără spaimă, nu fără teama teoretică uneori că altfel se poate pierde în neant. Un noian de fapte ce au hrănit clipa s-ar pierde în noianul timpului dacă n-ar exista asemenea baraje ale memoriei care să le stiocheze undeva, care să le pregătească pentru istorie.

Iată la ce e bun un doctorat în filosofie pentru un bun jurnalist: racordează clipa la durată – și le propune tinerilor să-și construiască palatul de gânduri și idei dinspre durată.”

prof. univ. dr. Nicolae Constantin Georgescu,
eminescolog, Decanul Facultății de Filologie Hyperion
București.

„Nimeni nu știe cu exactitate cât de lungă a fost noaptea prin care omul s-a târât, a mers apoi ca un veritabil patruped, a căzut năucit de intimidare, dar și de curiozitate, când fulgerele scăpărătoare s-au năpustit asupra lui până la înălțarea sa pe verticală, sau perioada de viațuire în acea poziție verticală.

Printr-un efort gigantic, act aproape revoluționar, a rupt severele forțe ale inerției, a învins legea de fier a gravitației și pentru prima oară a ridicat, oarecum conștient, ochii spre tulburătorul înalt, de unde-i veneau și spaimea și curiozitatea.

Prin acel gest reflex și istoric s-a rupt pentru totdeauna de primitivismul animalic, a lăsat în urmă milioane de ani de întuneric, acolo, unde au rămas și astăzi foștii lui „confrați” de singurătată și spaime.

O mutație genetică mai degrabă întâmplătoare, cum cred unii, dacă nu chiar intervenția miraculosă a unei forțe supranaturale, din afara sistemului nostru solar, cum susțin nu chiar nejustificat alții, l-a propulsat pe om, printr-un salt gigantic, peste veacuri. Pare justă și mult mai confortabilă ideea că o voință sacră, din alt sistem solar, l-a ridicat pe sălbatecul om din pulberea amară, l-a instalat peste restul jivinelor, i-a pus o cât-de-câtă lumină-n gândire și mai ales, i-a pus în fire neliniștea căutării; curiozitatea de a ști cine este și de unde vine. Ce sunt cerurile de deasupra din care vin seninul și noaptea, taina nedeslușită a frumosului și tunetul rostogolindu-se năpraznic peste mica lui statură?

Indiferent ne este până la urmă, dacă cel care l-a ridicat pe om la noblețea titlului de sapiens, s-a numit Ea fiul lui Anu, zeul cerurilor și al civilizației Anunaki, care se pare, că ne mai vizitează și astăzi, ori mâna celui, care niciodată nu și-a spus numele. Intervenția lor a fost, ca orice act de creație sacră. Pentru noi numele aceluia creator este așa cum a intrat în conștiința noastră, Hristos!

În continuare a intervenit voința extraordinară a omului de a se îndepărta tot mai mult de fosta lui existență și mai ales curiozitatea, care l-au dus la prima exprimare articulată. Primul sunet al vocii sale a însemnat o altă mare trecere peste timp, noțiune necunoscută lui până atunci; un miracol prin care se naștea prima formă de comunicare a omului prin

sunete, chiar dacă foarte puțin inteligibilă. Am putea spune, că primul sunet al omului, a scuturat din temelii prejudecăți cu pretenții de adevăr absolut, așa cum anunțul lui Niel Armstrong, „The eagl has landed” a scuturat Luna de frigid muțeniei de milioane de ani.

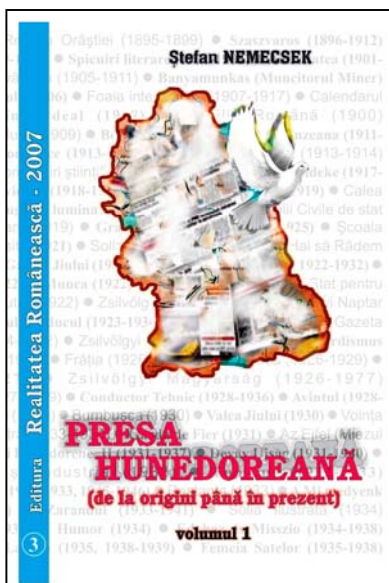
Tot printr-un act de voință extraordinară, printr-o dorință nobilă de emancipare, omul își va perfecționa permanent sunetul vocii așa încât, a ajuns să vorbească cursiv, cald, șoptit, cântând și din păcate, nu de puține ori „urzind!”

Restul animalelor au rămas la stadiul primar de comunicare, adică folosind sunete nesofisticate, așa cum o făcuse cândva și omul.

Vizibil asemănătoare este situația în chiar istoria jurnalismului universal. Chinezii, cei care au inventat hârtia și presa de lemn, din cauza unui alfabet greoi și mai ales a lipsei de informații ce se datorează izolării, - citiți Marele Zid - precum și datorită inexistenței capacității

de acceptare a reformelor, au rămas pentru o perioadă îndelungată cu un sistem de presă greoi și rudimentar, la fel ca și unele popoare musulmane care dețineau și ele cam aceleși secrete, dar lejeritatea și lipsa voinței de emancipare le-au pus în situația de a fi ținut compania chinezilor.

Limbajul sunetelor la animale este și el diversificat de la specie la specie, fiind unul caracteristic și inconfundabil. Lupul urlă cu putere sporită când vrea să-și facă simțită prezența pe teritoriul care îi aparține. Urletului său îi răspund

pe un ton jos, înțelegător, lupii din vecinatate, semn că au recepționat așa cum se cuvine mesajul. Păsările au și ele limbajul lor, în timp ce elefanții scot sunete care înfiorează dobitoc și arbori. Are însă marea și tainica posibilitate anatomic-naturală, ca printr-un sistem organic de reflexe foarte sofisticate, să-și sigileze auzul în momentul în care-și transmite mesajul, altfel ar surzi pe loc.

Tot acest limbaj foarte puțin cunoscut nouă, dar codificat și chiar sofisticat, nu înseamnă altceva decât transmiterea de informații utile existenței acelei faune atât de necesară echilibrului și perpetuării în sine a tuturor viețuitoarelor din spațiul natural.

Limbajul omului , oricât de sofisticat ar fi fost, la un moment dat s-a observat că nu este suficient unei comunicări rapide și eficiente. Nu cu multe sute de ani în urmă, se puneau focuri pe culmi, se arunca din tulnic, ca să se facă auziți și prin diferite semnale înțeleși. Toate acestea au durat un timp. Nevoia stringentă a unei comunicări mai rapide, poate secrete, a dus la necesitatea inventării de către om a mesajului scris și mai târziu, a mesajului electronic, cu care trăim și încercăm să ne obișnuim azi.

O scurtă incursiune prin istoria jurnalismului ne duce la vremurile când știrile, comunicațiile, se făceau verbal, prin trimiși ori poștalioane, sistem greoi și deci ineficient. Azi, datorită unei tehnologii avansate, uneori înfricoșetor de avansate, informațiile merg cu viteza sonică, ori cu viteza luminii. Desigur, în funcție de perioadele la care ne referim, comunicațiile au avut caracter diferit în Preistoric, Antichitate, ori în perioadele medievale, ajungându-se până la transmiterea noutăților, pe timpul Renașterii, cu ajutorul presei scrise.

Saltul uluitor îl va face domnul Johannes Gutenberg, inventatorul tiparului și al literelor culese, când cartea cea mai

popularizată a devenit Biblia. Lumea jurnalismului, a comunicării în general și a județului Hunedoara în particular, va suferi modificări tranzitorii, dramatice, prin care cu multă cunoaștere și gentilețe ne trece domnul Ștefan Nemeček, prin cartea sa „**PRESA HUNEDOREANĂ de la origini până în prezent**”.

Așadar, dintr-o astfel de necesitate, s-a născut, la început mai timid, mai greoi dar oricum mai aproape de realitate presa despre care ne vorbește domnul Ștefan Nemeček.

Privind cu luciditatea cititorului, jurnalismul de început în județul Hunedoara, datorită strădaniei unor români de toată isprava, intelectuali de clasă ai Transilvaniei, militanți neobosiți pentru unirea Transilvaniei cu Țara Românească de peste munți

printre care regăsim personalități ca **Ion Heliade Rădulescu**, sub îngrijirea căruia a apărut pe 8 aprilie 1829 prima publicație în limba română, **Curierul românesc**. La numai două luni, la 1 Iunie 1829 a apărut în Moldova „**Albina românească**” sub îngrijirea lui **Gheorghe Asachi**. Acele două publicații vor deveni portdrapelul răspândirii ideilor culturale și ale sentimentelor de frățietate ale tuturor vorbitorilor de limbă română. Așadar, începutul fusese făcut. Stilul și personalitatea lui **Heliade Rădulescu** vor deveni repere pentru gazetarii români până în perioada interbelică. Vor urma la distanțe diferite **Gheorghe Barițiu** în Ardeal și **Mihail Kogălniceanu**, care vor conduce presa românească până la Carol I, când

polemica și violența se instalaseră bine în firava presă românească. Cam în acea perioadă și-a început Eminescu activitatea gazetărească, - în 1878 - la „**Timpul**”, mai întâi la Iași, apoi la București. În 1928 **Tudor Arghezi** se lansează cu „Bilete de papagal,” un fel de fluturași care i-au adus o mare faimă.

Deși realizat cu resurse materiale precare, cu echipamente uzate și mai ales sub stricta supraveghere a autorităților maghiare, începutul gazetăresc, a fost fervent, așa cum ni-l zugrăvește atât de meticulos și elocvent domnul Ștefan Nemecek în cele două volume recent apărute, „**Presa Hunedoreană de la origini până în prezent,**” care privesc doar activitatea limită a acestui județ, altfel ele fiind un subiect vast cu implicații extraordinare în cotidianul național, și nu numai.

În sfârșit, nu putem trece peste acel început biruitor, fără să amintim că pe lângă cei care au triumfat și au supraviețuit, au fost și victime, ca în cazul unor grupuri de intelectuali militanți pe tărâm național, care au fost arestați, ori obligați să se refugieze în Regat. Un caz mai deosebit a fost acela al preotului **Nicolae Brânzeu**, cu specialitatea de doctor, sub îngrijirea căruia a apărut la **Vulcan** în 1916 o revistă cu tematică religioasă „**Calea Vieții**”.

Cam în aceeași perioadă Nichifor Crainic conducea destinul publicației „Gândirea”, având colaborator, printre alții și pe Lucian Blaga, punând bazele scrierii patristice.

Apariția unei astfel de reviste **Calea Vieții**, era ceva foarte primejdios pentru semnatarul ei. Autoritățile maghiare înțelegeau că scopul ei nu era altul decât îndoctrinarea național-religioasă a locuitorilor din Valea Jiului, motiv pentru care distinsul preot greco-catolic a fost internat în lagăr alături de alți fruntași. Este de justete să menționăm numărul mare de preoți greco-catolici care au luat drumul temnițelor după

preluarea puterii în stat de către comuniști. Numărul de preoți morți în închisori din rândul populației de confesiune greco-catolică a fost impresionant. Purtarea lor pe durata detenției a fost exemplară. Demnă și radicală, ca aceea a legionarilor!

De la o etapă la alta, de la un sistem politic la altul activitatea presei despre care vorbim, s-a tot schimbat, uneori în bine, alteori în rău, dar, cum spuneam, citind cu tot mai multă atenție etapele atât de bine descrise de domnul Nemeček, înțelegem cum se schimbau și caracterele oamenilor, fără de care, presa nu s-ar fi schimbat.

Cu o erudiție aleasă și cu o eleganță deosebită, autorul creionează sugestiv și novator topicul și profesionalismul unor edituri, stabilește cu înțelepciune ce însemna, în fiecare etapă, o redacție, cum tehnica în sine se perfecționa, oamenii deveneau mai complex educați profesional, spre a face față tehnicii și cerințelor publicului cititor.

Complexitatea presei însemna, mărturisește domnia sa, o reală diversificare a frontului de lucru al redacțiilor. Interveneau mai des reportajul literar, eseul jurnalistic, etica jurnalistică, obiectivitatea, civismul jurnalistic, jurnalismul de investigații, jurnalismul de defăimare; apăsarea în sfârșit jurnalistul justițiar, cel din zilele noastre și odată cu el, apăsarea revendicarea libertății presei. Treptat a dispărut presa aservită blocurilor politice, partidelor mamut.

Presa hunedoreană a fost una dintre cele mai active, mai radicale și mai incisive în comparație cu multe alte județe, pentru că orașele au fost puternic industrializate, în care se concentrase un mare număr de muncitori, tehnicieni și ingineri, cu nivele diferite de educație și preocupări, dar cu o aplecare comună: toți cititori avizi de presă!

Este de justețe să ne referim la onestitatea și curajul cu care autorul acestei ample lucrări, atacă subiecte „sensibile” cum ar fi cazul părintelui Ioan Moța, omul providențial pentru

jurnalismul și naționalismul românesc. Trăvialiul extraordinar al acelui om minunat pentru binele românilor este superb ilustrat de autor. Acesta nu se sfiște să spună lucrurilor pe nume; adică să recunoască trecutul politic al părintelui Moța, care spre bătrânețe, a făcut parte din mișcarea legionară, al cărei inițiator a fost însăși fiul său, Ionel Moța, doctor în drept, care a înțeles că în 1936, în Spania, comuniștii trăgeau cu mitraliera în obrazul lui Hristos, ceea ce l-a determinat să plece voluntar pe frontul civil spaniol și să moară pe câmpul de luptă împotriva comuniștilor ateï. Din păcate, jertfa lui și a camarazilor lui, ca și întreaga mișcare, au fost, așa cum ne mărtuiește domnul Nemecek, murdărite de elemente alogene și indivizi rău intenționați.

Autorul este în continuare neînduplecat față de brutalitatea și lipsa de umanitate cu care comuniștii au supus țara voinței lor și nu este prea îngăduitor nici cu ziarisții responsabili de redacții, cum ar fi „**Drumul socialismului**”, „**Steagul roșu**” și multe altele, cărora li s-au alăturat trup și suflet.(!?) ca imediat după 1989 să facă o întoarcere de 180 de grade, apoi la comandă, încă 180 de grade, întorcându-se, spre rușinea lor, la ceea ce făcuseră cu ani mulți în urmă.

Referindu-ne strict la lucrarea domnului Ștefan Nemecek, opera în sine este amplă, minuțioasă, cuprinde cu exactitate și obiectivism toate etapele prin care a trecut presa hunedoreană încă din perioada antebelică, perioada interbelică, până la căderea nopții peste Țara Românească la sfârșitul celui de al II-lea Război Mondial, odată cu instalarea la putere, prin fraudă, intimidare, represiune și crimă, a Partidului Comunist Român, o adunătură de profitori susținută de baiontele bolșevice.

Domnia sa, domnul Ștefan Nemecek dovedește că are o coloană vertebrală solidă și dreaptă, vorbind deschis nu doar despre presiunile făcute asupra presei de către reprezentanții

totalitarismului comunist, ci arată cu franchețe cum comuniștii au aservit presa propagandei lor doctrinare și intereselor personale.

Domnia sa nu uită să ia atitudine fermă împotriva celor care au provocat mineriadele după 1989: „Așa zișii mineri, cei care au hălăduit pe la Costești și Stoinești, umplând de rușine mândrii oameni ai Văii Jiului.”

Toate aceste aspecte constituie o operă amplă, complexă, dar nu completă.

Travaliul la care s-a hotărât acest om minunat, nu se va sfârși niciodată! Acestor două cărți, în mod logic, îi vor urma altele, poate chiar un șir, pentru că informațiile din ce în ce mai abundente, mai necesare și mai rapide, vor cere să fie stocate din nou. Așadar, o muncă de Sisif îl așteaptă și în viitor pe autorul acestor două cărți noi, nu doar noi ca tematică ci și atât de necesare. Ele nu sunt decât bulgărele de zăpadă care va porni marea avalanșă, prin care își vor cere reviziunea și punerea lor într-o operă mereu generatoare de alte cărți, al căror sfârșit este incalculabil.

În sprijinul a ceea ce scriem aici, vine însăși presa românească, jurnaliștii din ce în ce mai bine pregătiți intelectual și profesional, care devin tot mai mult „câinii de pază” ai societății civile, care, din ce în ce mai intoleranți cu cei certați cu etica, care vor ajunge un bloc justițiar ovaționat de națiune. Ei vor ține redacțiile treze 24 de ore din 24, ceea ce va spori exponențial volumul de muncă ce-l așteaptă pe domnul Nemecek.

Prin această muncă de sclav zeificat, domul Ștefan Nemecek a urcat un munte înalt. Dacă va continua cu aceeași pasiune și același devotament, dacă va reuși – și noi nu ne îndoim – să rămână la fel de drept, la fel de obiectiv, echidistant față de oameni și evenimente, ca și până acum, opera unică pe care o va realiza va fi apoteotică! Prin ea va urca pe vârfurile pe care nu le-a mai atins nici un alt ziarist. Va

rămâne acolo sus, în conștiința celor pe care i-a servit. Acolo sus, unde trăiește omul indistructibil!”

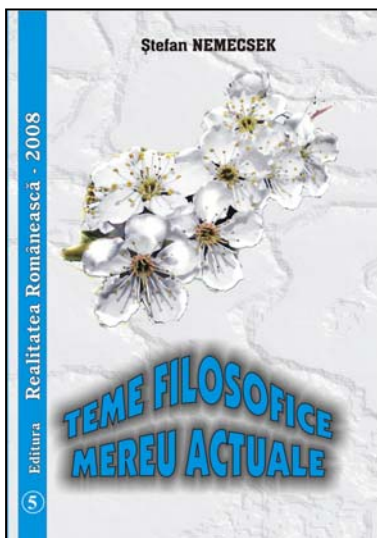
Ovidiu Vasilescu, scriitor român stabilit în Statele Unite ale Americii

„Apărută la Editura Realitatea Românească sub semnătura cunoscutului ziarist din Valea Jiului, Ștefan Nemecek, lucrarea în două volume (802 pagini) **PRESA HUNEDOREANĂ (de la origini până în prezent)** constituie, în mai multe privințe, o premieră.

În primul rând, este prima abordare de o asemenea cuprindere, atât pe orizontală, în spațiu, vizând presa din Valea Jiului și din ținuturile hunedorene, cât și pe verticală, în timp - de la origini până în prezent, ceea ce înseamnă o perioadă de cca. două secole. Îar acest interval spațio-temporal fizic acoperit de presă devine un interval spiritual: un spațiu al spiritualității locuitorilor din zonele amintite, reflectat în evasi-totalitatea ziarelor din acest areal, și, respectiv, un timp spiritual, reflectat de evoluția tematicii și ideaticii presei tipărite într-un timp fizic de aproape 200 de ani.

În al doilea rând, este prima încercare, nu numai de simplă prezentare, ci și de sistematizare și interpretare pe criterii științifice a presei hunedorene de la începuturi și până în prezent. Metodologic, autorul subordonează criteriul spațial criteriului temporal, ambele înțelese sub aspectul lor fizico-spiritual. Astfel, primul volum cuprinde o gamă largă și variată de studii, care se referă la patru etape distincte ale istoriei presei hunedorene, chiar dacă studiile realizate de autor nu sunt grupate ca atare în patru secțiuni corespunzătoare, și anume: presa de până la Marea Unire, presa interbelică, presa din anii comunismului, presa postcomunistă. Al doilea volum, cuprinde un dicționar alfabetic al periodicelor, ziarelor și revistelor

apărute în Valea Jiului și ținutul Hunedoarei. Dar, și aici, criteriul spațial, al totalității publicațiilor din întreaga zonă cercetată, este subsumat criteriului temporal prin faptul că dicționarul propriu-zis este precedat de o dublă sistematizare cronologică a titlurilor: pe cele patru etape istorice, iar în cadrul fiecărei secțiuni (etape) - în ordinea anilor în care au început să apară publicațiile corespunzătoare. Prin urmare, cititorul interesat de o anumită etapă și de un anumit moment (un anumit an) găsește la secțiunea consacrată etapei respective și la anul căutat titlul publicației (publicațiilor) din acel an, apoi, în cuprinsul dicționarului, la litera cu care începe denumirea publicației află o succintă prezentare a conținutului tematic și ideatic al acesteia.

În al treilea rând, lucrarea se distinge, în special în primul volum, dar și în ansamblu, prin faptul că, în plan interpretativ, autorul raportează în mod consecvent, într-o manieră sociologică și culturologică, profilul spiritual al presei dintr-o anumită etapă la condițiile economice, social-politice și culturale specifice acelei perioade istorice. De aceea, aprecierile date presei dintr-o etapă sau alta sunt argumentate, complexe, echilibrate, ferite de unilateralități, scoțând în evidență, specificul presei atât cu luminile, cât și cu umbrele ei istorice.

În al patrulea rând, lucrarea se remarcă prin tendința competitivității atât pe verticală, temporal, cât și pe orizontală, spațial. În acest ultim sens, în dicționarul din volumul al doilea, autorul ia în considerare nu numai publicațiile de limbă

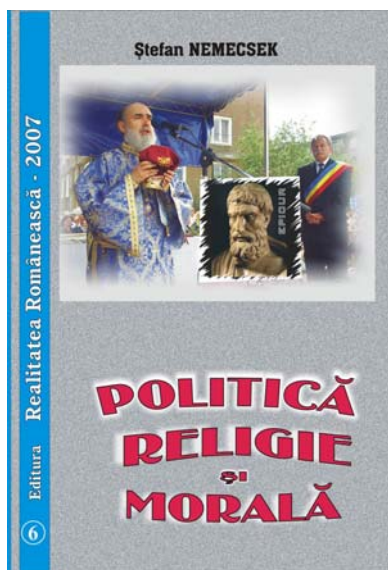
română, ci și pe cele apărute în maghiară, precum și pe cele, puține, de limbă germană. În același spirit, sunt evidențiate atât publicațiile longevive, cât și efemeridele, chiar și cele apărute într-un singur număr, cum ar fi gazeta Bănița, prin care primarul comunei cu același nume încerca un dialog cultural cu localnicii.

Carte de istorie parțială, a presei, și, mai restrâns, a presei unei anumite zone administrative, lucrarea d-lui Ștefan Nemeček servește, pe de o parte, valorizării în continuare a acestui domeniu al istoriei naționale. Numai urmând exemplul său, adică numai prin apariția altor lucrări consacrate presei dintr-o arie mai restrânsă (o localitate urbană) sau mai largă (județeană etc.), se poate realiza o istorie cvasicompletă a istoriei presei românești. Munca sa de pionierat se cere continuată de alți temerari, fie individual, fie, mai ales, în echipă. Pe de altă parte, prezentând conținutul publicațiilor cercetate și circumscriind acest conținut istoriei noastre naționale mai largi, ca viață economică, politică și culturală, lucrarea ziaristului Ștefan Nemeček va servi, ca și altele de același gen, reconstituirii istoriei generale a poporului nostru. Căci, așa cum remarca scriitorul Valeriu Butulescu într-un comprehensiv Cuvânt înainte, „Încă de la apariția ei, presa s-a dovedit a fi cel mai harnic și cel mai consecvent cronicar.”

În fine, dar nu în ultimul rând, lucrarea semnată de Ștefan Nemeček prilejuiește o lectură, pe cât de instructivă, pe atât de atractivă, datorită deschiderii autorului spre istorie și cultură, îngemănării spiritului său teoretic cu un real talent narativ și, peste toate, empatiei lui cu oamenii demni din Valea Jiului, lucrând el însuși, o vreme, în mină și fiind născut și crescut „în familia minerului Ștefan Nemeček”, ajuns cu sănătate, în anul apariției acestei cărți a lui Ștefan junior, la venerabila vârstă de 88 de ani, descendent din părinți și bunici „aduși împreună cu familiile lor din îndepărtata Cehie pentru a

lucra la deschiderea și exploatarea zăcămintelor de uleiă cantonate la rădăcinile munților Parâng, Vilcan și Retezat” și care, alături de români și de cei de alte etnii, „au băut din apa Jiului și au rămas locului, formând marea familie a MINERILOR VĂII JIULUI”.

Prof. univ. dr. Ioan N. ROȘCA, decanul Facultății de Filosofie și Jurnalism București, Revista „Cafeneaua Literară” nr. 53, noiembrie 2007, pg. 31

„Cu puțin înainte de anul Nou, mass-media locală anunța faptul că jurnalistică Văii Jiului beneficia de un premiu național decernat de Uniunea Ziariștilor Profesioniști pentru volumele “PRESA HUNEDOREANĂ (de la origini până în prezent)” semnate de Ștefan Nemecek. Considerând cele două lucrări ca model de cercetare și prezentare a presei, autorul volumelor a fost invitat să facă parte dintr-o delegație culturală în Egipt, la Muzeul Național de

Istorie din Cairo. În cadrul simpozionului care a avut loc au fost prezentate din partea României trei teme, una dintre ele fiind susținută de Ștefan Nemecek referindu-se la o prezentare a unei istorii jurnalstice din zona Hunedoarei, derulate într-o perioadă de un secol și jumătate.

Evenimentul poate fi calificat de o importanță deosebită pentru promovarea culturii românești, mai cu seamă a culturii gândite și create în Valea Jiului și ținutul Hunedoarei. Într-una din citadelele culturii universale, Biblioteca Muzeului

Național de Istorie din Cairo s-a vorbit despre România, s-a vorbit despre Valea Jiului, despre minerii și mineritul din zonă. A fost o experiență deosebită, văzând și simțind că civilizația europeană, civilizația creștină poate să se îmbine într-o fericită armonie de sensuri cu civilizația și cultura afro-asiatică, cu valorile culturale și spirituale ale lumii musulmane, prin cultură reușindu-se o îmbinare benefică de mentalității care să conducă la o spiritualitate universală. Cărțile gândite și scrise în Valea Jiului au avut un succes deosebit fiind apreciate ca lucrări care îmbogățesc zestrea patrimoniului Bibliotecii Muzeului Național de Istorie din Egipt. Vorbindu-se despre Istoria Presei a fost interesant de constatat că în “nomenclatorul” direcțiilor de cercetare istorice al muzeului nu exista o “catedră de istorie a presei”. Ideea înființării și a unei direcții de cercetare a istoriei jurnalistice naționale și universale a fost generată de prezența “Istoriei Presei Hunedorene” la importantul simpozion științific derulat cu participarea reprezentanților din peste 20 de țări ale lumii.

Constatându-se în timpul desfășurării discuțiilor că autorul volumelor de istorie a presei hunedorene a prezentat în paralel și două cărți cu tematică filosofică, lucrări care concentrează o multitudine de idei filosofice ale unora dintre cei mai importanți filosofi ai lumii, Ștefan Nemecek a fost sprijinit pentru a lua legătura cu Biblioteca din Alexandria, profilată pe acumularea de carte cu tematică universală, fiind rugat să expedieze un set de cărți și acestei biblioteci care, se știe, este una dintre cele mai valoroase, complete și importante biblioteci ale lumii.

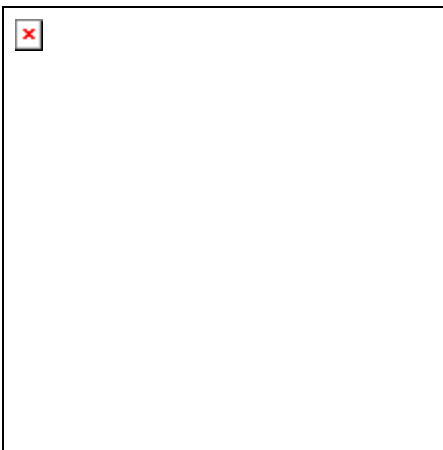
Manifestarea culturală din capitala egipteană a fost un bun prilej de a stabili legături cu personalități importante din domeniul culturii, din mai multe țări, a face cunoscut faptul că în România se receptează și se crează cultură de valoare universală, ideile și puterea de creație a românilor putând fi

preluate, dezvoltate și chiar generalizate în multe colțuri ale lumii, indiferent de orientările politice sau religioase. Studiile efectuate la Muzeul Național de Istorie a Egiptului, la care s-a făcut în repetate rânduri trimitere au subliniat că acțiunile culturale pot uni oamenii de pe toate meridianele globului, îi pot face mai buni, mai... oameni.

Ca semn de apreciere pentru volumele oferite Bibliotecii, Ștefan Nemeșek a primit un papirus egiptean cu "Cheia Vieții" inscripționată cu numele în limba arabă."

Daniela Miklos, Curierul Văii Jiului, nr. 589, joi 28 februarie 2008, pg. 4.

„După Mecca, Muntele Sinai este considerat ca al doilea important loc de pelerinaj din lume. La poalele munților Sinai există de peste 1500 de ani o mănăstire. Numele acesteia, Sfânta Ecaterina. Biblioteca acestei mănăstiri este recunoscută ca fiind a doua bibliotecă creștină, ca importanță în lume, după Biblioteca Vaticanului. Printre cele peste 4.000 de documente vechi pe papirus, multe unicate, și alături de cele peste 10.000 de volume tipărite existente în această bibliotecă cărțile scrise și editate în Valea Jiului "Controverse filosofice", "Toleranța în filosofia lockeeană", "Istoria presei hunedorene" semnate de Ștefan Nemeșek și-au găsit un loc de cinste. Sfânta Ecaterina s-a născut în anul 294 la Alexandria, într-o familie de aristocrați, numele său inițial fiind Dorothea.

A primit o educație aleasă , într-o școală păgână având cunoștințe avansate de filosofie, poezie, muzică, matematică, astronomie și medicină. În epoca persecuțiilor Împăratului Maximin, Sfânta Ecaterina a făcut publică credința în Isus Cristos, fiind recunoscută ca o persoanlitate deosebită a acelor vremuri. Autoritățile timpului au încercat să impună alinierea la credințele religioase ale vremii, fără însă a reuși, din contră,

Ευχαριστούμε για τα βιβλία που μας δωρίσατε
τα οποία θα έχουν την τιμητική τους θέση
στην βιβλιοθήκη μας παντοτινά!

23/02/2008
Πρινιανούκης Αντωνίου
Prinianakis Antonios

Sfânta Ecaterina a convins cei peste cincizeci de învățați care trebuiau să o convertească, și chiar pe soția împăratului să treacă la credința creștină. Ca pedeapsă, a fost decapitată. Trupul ei a fost dus pe una din cele mai înalte culmi ale muntelui Sinai, loc unde și-au găsit adăpost, timp de mai bine de un secol, monahi refugiați din calea persecutorilor celor cu credința în Isus. În anul 330, preoții creștini din zona Sinai cer protectoratul mamei împăratului Constantin, Elena, aceasta construiește la poalele munților Sinai o mică biserică unde puteau să se retragă pentru rugăcine, preoții din zonă. Aceștia descoperă și trupul sfântei Ecaterina, care este adus și așezat într-un sicriu special în bisericuță. Sfîntenia trupului este dovedită și astăzi prin mirosul plăcut emanat de-a cursul secolelor, din zona capului.

De-a lungul secolelor Mănăstirea Sfânta Ecaterina nu a fost demolată niciodată, fapt pentru care biblioteca pe care o adăpostește a reușit să adune și să stocheze documente de o inestimabilă valoare istorică. Este cea mai veche bibliotecă

monastică creștină din lume. Din miile de manuscrise existente, două treimi sunt în limba greacă. Textele documentelor stochează informații istorice legate de existența împăraților, patriarhilor și episcopilor, prinților și sultanilor, crâmpoșe din istoria națională a celor mai importante popoare creștine. Cea mai importantă comoară a bibliotecii o reprezintă renumitul CODEX SINAITICUS, datat ca existență de la începutul secolului IV, considerat ca cel mai prețios manuscris din lume, conținând textul grecesc al Sfintei Scripturi. Biblioteca mai adăpostește CODEX SIRYACUS rescriptus din anul 400, respectiv cea mai veche evanghelie greacă din anul 717 oferită mănăstirii de împăratul Teodosie al III-lea. Pentru cel care poate petrece, fie și doar câteva minute într-un loc sacru al istoriei creștinismului este o experiență unică care cu greu poate fi descrisă. În acest loc sfânt, alături de manuscrisele și documentele bisericești “odihnesc” scrieri filosofice, istorice de valoare din toate colțurile lumii, printre care mai nou și „CONTROVERSE FILOSOFICE”, „TOLERANȚA în filosofia lockeeană”, „PRESA HUNEDOREANĂ (de la origini până în prezent) vol. I și II, cărți gândite, scrise și tipărite în Valea Jiului, România.”

Daniela MIKLOS, „Curierul Văii Jiului” nr. 590, joi 6 martie 2008

„Printre aparițiile editoriale de ultimă oră din spațiul hunedorean, reține atenția cartea jurnalistului Ștefan Nemeček, Presa hunedoreană (de la origini până în prezent).

Este o lucrare amplă, în două volume bine structurate, care aduce în fața cititorului o istorie nu mai puțin palpitantă, nu mai puțin interesantă și mai captivantă decât alte istorii. Este o operă de pionierat: până acum, după știința mea, nimeni nu s-a încumetat să aștearnă pe hârtie o analiză documentată și pertinentă a publicisticii hunedorene de la începuturi (1876) și

până în prezent, nimeni nu a încercat să alcătuiască un inventar aproape exhaustiv al tuturor ziarelor și revistelor care au fost editate în cele patru mari intervale temporale pe care autorul le-a avut în vedere: publicistica hunedoreană până la Primul Război Mondial, publicistica interbelică, ziarele din perioada dintre 1945 și 1989 și presa post decembristă. Inițiativa a fost temerară, plină de curaj, pentru că, vorba cronicarului, „să sparie gândul” numai văzând o simplă listă a publicațiilor, în număr de peste două sute. Iar toate aceste publicații au fost luate pe rând și descrise, analizate, situate în context și urmărite pe toată durata cât au ființat. Nu este o înșiruire impersonală și rece a unor gazete, ziare și reviste apărute la Deva, Orăștie, Petroșani, Brad sau Hunedoara, ci fiecare apariție are povestea ei, are avatarurile ei, în spatele ei sunt oameni, nu puțini, care au trudit la scoaterea ei la lumină, și-a avut momentele de strălucire și de apus, iar toate acestea Ștefan Nemecek le „povestește” cu har, cu pricepere, ca un bun cunoscător, din interior, al vieții de gazetar.

Cartea este un excepțional instrument de lucru, foarte util și necesar pentru oricine ar dori să se aplece vreodată asupra unei istorii a publicisticii din zona Hunedoarei. Chiar dacă nu am avut gazete de anvergura unor publicații de prestigiu din Cluj, Iași, Timișoara, un cititor de bună credință va observa cu ușurință că, în ceea ce privește gazetăria, „nasc și la Hunedoara oameni”. Pentru că, într-adevăr, este greu să nu observăm, bunăoară, că Orăștia a fost un centru de strălucire culturală grație unor reviste de ținută, care au atras colaboratori prestigioși din țară. Așa cum, pentru zona Văii Jiului, nu pot fi omise ziarele care, prin materialele publicate, au adus puțină lumină în viața atât de grea, în toate vremurile, a celor ce lucrează în mină. De altfel, cartea este dedicată acestora din urmă.

Dincolo de caracterul efemer al multor publicații, în special al celor apărute după 1990, o viitoare istorie obiectivă a presei hunedorene va reține cu siguranță acele publicații care cu adevărat au avut ceva de spus.

Cartea lui Ștefan Nemeček este un prim pas, mare și important, spre elaborarea unei istorii complete a presei hunedorene care, peste ani, va putea să ofere, din perspectivă jurnalistică, informații valoroase despre viața politică, socială, economică, culturală și despre viața de fiecare zi a hunedorenilor.”

Denisa Toma, Biblioteca Județeană Ovid Densusianu Deva, redactor al revistei Vox libri.

Cărți apărute:

„**Controverse filosofice**”, Editura Realitatea Românească, Vulcan, 2006

„**Toleranța în filosofia lockeeană**”, Editura Realitatea Românească, Vulcan, 2006

„**PRESA HUNEDOREANĂ (de la origini până în prezent) vol. 1**”, Editura Realitatea Românească, Vulcan, 2007

„**PRESA HUNEDOREANĂ (de la origini până în prezent) vol. 2**”, Editura Realitatea Românească, Vulcan, 2007

„**Politică, religie și morală**”, Editura Realitatea Românească, Vulcan, 2008

„**Teme filosofice mereu actuale**”, Editura Realitatea Românească, Vulcan, 2008

GHEORGHE NICULESCU

Gheorghe Niculescu s-a născut la data de 13 aprilie 1945 în comuna Ciortești, județul Iași. Tatăl său, Iancu Niculescu, era muntean din Roșiorii de Vede, de meserie cizmar, ajuns și rămas în Moldova cu ocazia Primului Război Mondial. Mama sa, Marița, născută Presură, era fiica unor moldoveni înstăriți, avea doar două clase primare și o dragoste răzășească față de pământul natal.

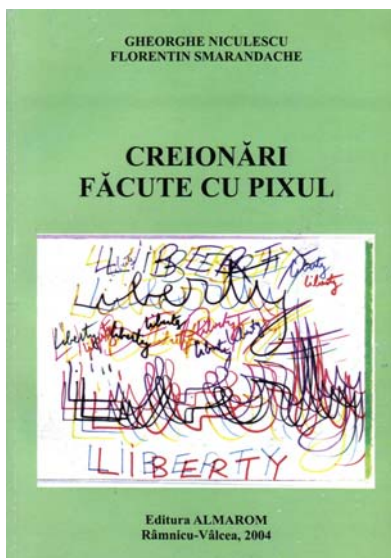
Rămânând, doar la vârsta de opt ani, orfan de tată, Gheorghe Niculescu termină cu greu șapte clase în comuna natală, după care, alungat de colectivizare și chemat de industrializare, părăsește Moldova, stabilindu-se în Ardeal, la Lupeni, unde absolvă o școală profesională de electricieni, termină liceul la seral, după care urmează o școală tehnică care-l specializează în aparate de măsură și automatizări.

În timpul stagiului militar urmează cursurile unei școli de subofițeri unde se specializează în conducerea tancurilor, însă nu se simte atras de cariera armelor, preferând viața civilă.

Dragostea de literatură îl determină să citească foarte mult, reușind astfel să acumuleze o cultură generală temeinică. De timpuriu se îndrăgostește de rebusism și, în anul 1969, debutează cu probleme de enigmistică în revista „Rebus”, continuând apoi să publice, atât în revista de debut și în almanahurile acesteia, cât și-n „Rebusache”, „Mini rebus”, „Rebus Tim”, în revistele „Albina”, „Flacăra”, „Urzica”, „Bulă”, „Universul familiei”, „Sfârșit de mileniu”, „Provincia

Corvina”, precum și în ziarele „Steagul roșu”, „Matinal”, „Curierul Văii Jiului” și „Jurnalul Văii Jiului”. Pe plan extern publică în revistele „Clipa” și „Second internațional antology of paradoxism” care apar în SUA.

În anul 1999 este descoperit de către prof. dr. Florentin Smarandache, întemeietorul curentului de avangardă din literatură numit „paradoxism”, între cei doi legându-se o trainică prietenie care îi influențează chiar și destinul de scriitor.

În anul 2000 debutează editorial cu volumele „**Rebus, umor și paradoxism**” și „**Smarandachisme**” publică volumele „**Vreme de șagă**” și „**Prin albe și clasice epii târzii**”, „**Parada marilor enigme**”, „**Creionări făcute cu pixul**”, „**Versificări cu diversificări**”.

În scrierile sale Gheorghe Niculescu cultivă textul umoristic în gen scurt, versificat, una din speciile preferate fiind microfabula. Aici Gheorghe Niculescu

excelează prin conciziune, reușind să comprime, în doar câteva versuri, întreg conținutul specific unei fabule, inclusiv morala. Microfabulele sale l-au impresionat plăcut pe regretatul critic literar Laurențiu Ulici, care le-a numit antologice și l-a încurajat pe autor prin înlesnirea publicării lor în revista „Urzica” și scriindu-i „Microfabulele au haz și nu sunt lipsite de finețe. Aforismul ironic vă prinde. Continuați!”.

Gheorghe Niculescu dorește din tot sufletul să fie original și reușește să cucerească almanahurile „Rebus” cu un

nou stil de prezentare a bancurilor sub titlul „Umor rimat”, dovedind totodată remarcabile remarcabile calități poetice. Tocmai aceste calități îl fac să abordeze cu predilecție genul umoristic rimat, creând și publicând „Distihuri proverbiale”, „Maxime minimalizate”, „Creionări făcute cu pixul”, „Paradoxisme”, „Probleme enigmatice” și altele. La talentul indubitabil probat în genul umoristic rimat e de înțeles că Gheorghe Niculescu se dovedește și un redutabil epigramist. Pe lângă cantitatea apreciabilă de epigrame reținute de-a lungul timpului de diverse publicații, autorul ne propune spre lecturare prin volumul de față un nou set din acest gen, dovedindu-și încă odată inepuizabil inspirație creatoare și talentul de a extrage, ca un adevărat „miner literar”, umorul din „piatră seacă”. Pentru Gheorghe Niculescu viața cotidiană e presărată, și în cele mai sobre ipostaze ale sale, cu un motiv de surâs, zâmbet sau chiar hohot de râs, sau măcar de o mică, dar înțepătoare ironie. Spiritul său ascunde un analist extrem de meticulos al limbii române, al expresiilor și sensurilor acestora, din care apoi reușește să brodeze, să cizeleze, direct sau metaforic, catrenul sau distihul „care spune adevărul” și încântă spiritul cititorului.

Cartea de față dă măsura talentului lui Gheorghe Niculescu care, pe lângă arta cu care smulge umorul din orice situație și-l versifică, concentrându-l în câteva rânduri, se dovedește și un excelent și inspirat grafician. Cele câteva crochiuri ce-i ilustrează excelent cartea sunt, după părerea noastră, motiv întemeiat pentru a-l aștepta în viitorul nu prea îndepărtat și cu un debut... expozițional.

Cărți apărute:

„**Rebus, umor, paradoxism**”, Editura Diversis, Cluj
Napoca, 2000

„**Prin albe și clasice Epii Târzii**”, coautor Florentin Smarandache, Editura Abaddaba, Oradea, 2000

„**Smarandachisme**”, Editura Abaddaba, Oradea, 2000

„**Vreme de șagă**” coautor Florentin Smarandache, Editura Abaddaba, Oradea, 2000

„**Inspirații expirate**”, Editura Polidava, Deva, 2002

„**Parada marilor enigme**”, Coautor Florentin Smarandache, Editura Offset color, Rîmnicu Vîlcea, 2003

„**Creionări făcute cu pixul**”, Coautor Florentin Smarandache, Editura Almarom Rîmnicu Vîlcea, 2004

„**Versificări cu diversificări**”, Editura Călăuza v.b., Deva, 2006.

Referințe critice:

„Gheorghe Niculescu are un umor cinic, de sorginte populară. El speculează jocul de cuvinte inversând polaritățile sintagmatice, storcând lămâia de ultima picătură acidulată... Calamburul său tinde chiar spre o abstractizare, un spațiu neutralizant, derutant, adică o subspecie a teatrului absurdului ionescian.

Scrierile lui Gheorghe Niculescu au darul de a ne descrunta prin divertisment, amintindu-ne că, într-un fel, cu toții suntem niște.... navetiști.”

Eugen Evu

„...Aforismul ironic vă prinde. Continuați!!” **Laurențiu Ulici**

„...Pentru Gheorghe Niculescu viața cotidiană e presărată, și în cele mai sobre ipostaze ale sale, cu un motiv de surâs, zâmbet sau chiar hohot de râs, sau măcar de o mică, dar înțepătoare ironie. Spiritul său ascunde un analist extrem de meticolos al limbii române, al expresiilor și sensului acestora, din care apoi reușește să brodeze, să cizeleze, direct sau metaforic, ca trenul sau distihul care spune adevărul și încântă spiritul cititorului.”

Ion Urdă

„Ajuns la maturitatea artistică, având...în urmă încă șapte cărți publicate, Gheorghe Niculescu este de acum un autor bine înfipt în genul liric, satirico-umoristic, nu prea des „vizitat” de alți autori. Este motivul pentru care el și merită să fie citit și de ce nu recitit cu atenție, cu discernere, tocmai pentru ca, la sfârșitul lecturii cititorul să fie pătruns și încunoștințat atât de mesajul de care pomeneam ceva mai înainte cât și de valoarea în sine a cărții.”

Dumitru Hurubă

„Dacă la început a fost cuvântul, apoi a fost... paradoxul exprimat în cuvinte! Nu este nimic paradoxal în asta, deoarece însăși Creațiunea stă sub semnul Paradoxului: Divinitatea a creat Lumea din... nimic!

Cum paradoxul există în, vorba poetului, *toate cele ce sunt/și câte vor râde la soare*, deci și-n folclor, mi se pare firească apariția unei cărți de *paradoxism folcloric*. Conținutul acesteia ilustrează cu pregnanță și deseori cu savoare precepte ale Mișcării literare paradoxiste, pe care fondatorul ei, Florentin Smarandache, le-a prezentat la sfârșitului secolului trecut în patru Manifeste Paradoxiste.

Cititorul se va putea delecta în acest volum cu aforisme luate în răspăr, cu patru specii de distihuri (paradoxiste, tautologice, dualiste și proverbiale) cu poeme cu parodii, cu microfabule și chiar cu un dicționar, în care paradoxismul face adesea casă bună cu umorul și satira, Gheorghe Niculescu fiind, la origini, un umorist.

Iată câteva mostre:

- pentru unii totul este imposibil, iar pentru alții invers!

- el ținea la ea, iar ea ținea la tăvăleală!

-deși nu se puteau înghiți, se mâncau între ei!

-ea îi făcea cartofi prăjiți, iar el zile fripte”

-pe de o parte cresc prețurile, iar pe de alta au loc scumpiri

- a căzut prizonier în lupta cu sărăcia

- nu face să te faci că faci/ce nimic nu ști să faci

- nu tot ce nu-i interzis nu este permis

- CEAPRĂZAR – cultivator de ceapă și praz

În concluzie este un volum despre care nu se va putea spune: mai mulți scriitori / Decât cititori.”

Mircea Monu

O

Stelian OLOGU
Dana - Maria ONICA
Leila OSMAN

STELIAN OLOGU

S-a născut la data de 26 noiembrie 1967 în Lupeni, județul Hunedoara, fiind unul dintre cei doi frați gemeni Stelian și Ioan ai familiei Ologu. Stelian mai are doi frați Relu și Adrian. Tatăl Ioan și mama Silvia au lucrat la Preparația Cărbunelui Coroești, oameni deosebiți, care în virtutea simplității sănătoase a mentalității lor au dat copiilor o educație care i-a făcut să poată urma un curs în viață sigur, stabil și moral. Stelian a urmat cursurile școlii primare și apoi a Liceului Industrial Minier Vulcan. Este căsătorit cu Dorina și au doi copii Mihai și Alexandru.

Atracția spre literatură la Stelian Ologu se manifestă încă din anii de școală. Se remarcă în rândul colegilor prin scrierea unor scurte texte în proză și poezii cu tematică diversă. Își prezintă creațiile literare în cadrul Cenaclului Panit Istrati apoi în cadrul Cenaclului Boema. Publică în ziarul local „Steagul roșu” și cel județean „Drumul socialismului”.

După 1989 continuă să publice în ziarele locale și județene.

În volumul Valea scrierii semnate de Marian Boboc și Gilbert Danco apare un interesant text cu titlul „Apărarea

Carocann” unde Stelian Ologu își dovedește aptitudinile de mânuitor al condeiului. Încearcă și reușește să scrie epigrame pe care le publică în ziarele locale.

În 2006 reușește să publice 71 de poezii în volumul de debut „La anii treizeci...” sub egida Editurii Focus din Petroșani. Cartea de poezii este bine primită de public fapt ce-l ambiționează pe Stelian Ologu să-și continue activitatea de creație literară.

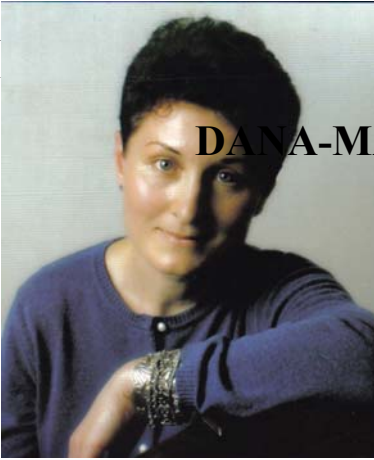
Continuă să publice poezie și scurte încercări în proză în ziarele locale, orientându-se mai cu seamă spre „Curierul Văii Jiului”. Fiind deosebit de meticolos și exigent cu propria creație literară Stelian Ologu pregătește un viitor volum de poezii, care cu siguranță va dovedi evoluția și maturizarea sa ca poet.

Referințe critice:

„Poezia lui Stelian Ologu are o anumită candoare, un anumit romantism pentru care îl invidiez. Pentru anul 2006 să fi romantic este un lucru rar întâlnit. De aceea, Stelian Ologu este singurul scriitor din Vulcan care a fost publicat în volumul Valea Scrierii, carte care cuprinde operele literare ale membrilor Cenaclului Boema. Mă bucur să constat că la 90 de ani de la data la care a apărut prima publicație vulcăneană „Calea Vieții”, 1 decembrie 1916, un localnic reușește să lanseze pe piață un volum de versuri.”

Marian Boboc

(de la începuturi până în prezent)

DANA-MARIA ONICA

S-a născut la data de 15 februarie 1960 la Mintia, județul Hunedoara. Georget Răican, tatăl era un cunoscut specialist în domeniul agronomiei, respectiv, mama Mărioara în domeniul minier. A urmat cursurile școlii generale la Deva. Este absolventă a cunoscutului Liceu Decebal din Deva, promoția 1979. După terminarea liceului urmează cursurile Facultății de Medicină generală din cadrul Universității de Medicină și Farmacie Cluj Napoca. Își termină studiile universitare în anul 1985, făcându-și stagiatura la Spitalul Municipal Petroșani, urmând apoi o specializare în oftalmologie.

A avut întotdeauna o pasiune deosebită pentru lectură. I-au trecut prin mână și în fața ochilor cărți din diverse domenii de activitate, mai cu seamă beletristică. I-au plăcut în mod deosebit Sadoveanu, Geo Bogza și Ionel Teodoreanu. Dintre scriitorii străini l-a agreat în mod deosebit Camus. Dragostea pentru scris s-a manifestat la Dana Maria Onica încă de la vârsta de 7 ani. Întotdeauna a dorit să facă ceva deosebit. Prin munca și gândirea sa a și reușit să se evidențieze față de cei din preajma sa. După ce a citit volumul de haiku „Povestiri de Căpătâi” semnat Sei Shonagon, apreciată poetă japoneză, a fost atrasă spre acest gen de „literatură poetică”.Cartea lui Sei Shonagon a fost scrisă în perioada Heian în jurul anului 1000, conținând numeroase

poeme „Waka”, poeme tradiționale japoneze exprimate în 31 de silabe, care invită cititorul la exprimarea emoțiilor și sentimentelor în legătură cu elementele naturii, legate și trăite în cadrul natural.

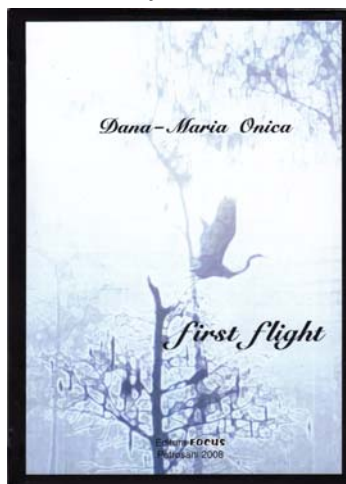
Rod al muncii de creație literară a ultimilor doi ani, volumele „Poppy time” (Vremea macului) și „First Flight” (Primul zbor) apărute la Editura Focus Petroșani, reflectă o sensibilitate deosebită poetică și sufletească a Danei Maria Onica și o bună cunoaștere a istoriei, culturii și obiceiurilor din îndepărtata Japonie.

Cartea de debut „Poppy time” scoate în evidență un alt fel de a vedea lumea prin prisma erotismului. Volumul include poeme de detaliu, poeme ale ineditului și experiențelor de moment, strâns legate de elementul natural.

Al doilea volum „First Flight” reflectă o evoluție evidentă a stilului și profunzimii creative a Danei Maria Onica. Pentru a înțelege mesajul pe care

Dana Maria Onica dorește să-l transmită cititorul trebuie să posede un volum minim de cunoștințe privind simbolistica japoneză, istoria și cultura fascinantă a poporului din țara soarelui răsare.

Dana Maria Onica s-a făcut cunoscută atât ca persoană cât și ca autoare de haiku pe internet. Colaborează și pe această cale pe lângă bogata corespondență pe care o are cu personalități din țări ale Europei și Statelor Unite, publicând în prestigioase ziare și reviste culturale din lume printre care Lynx (SUA), Simply Haiku (ediție electronică pe internet),

World Haiku Club Review (ediție electronică pe internet), The Heron Nest (SUA), Tinywords (ediție electronică pe internet).

LEILA OSMAN

La data de 15 martie 1961 vede lumina zilei la Constanța, Leila Osman. Urmează cursurile școlii generale în orașul natal. Își continuă studiile superioare la Universitatea din Petroșani. Obține licența în exploatarea miniere subterane. Lucrează la Mina Dîlja. Renunță la activitatea din minerit optând pentru profesia de jurnalist. Lucrează pentru perioade scurte la Televiziunea Parâng din Valea Jiului, la Radio 21 Petroșani. Între anii 1999-2004 lucrează ca redactor la cotidianul Matinal, evidențiindu-se ca unul dintre cei mai activi, pertinenti și incisivi jurnaliști din Valea Jiului. Din martie 2004, împreună cu Genu Tuțu „scoate” Opinia de Valea Jiului.

Părăsește colectivul redacțional al Opinie de Valea Jiului hotărând scoaterea pe piață a săptămânalului *e-Timpul*. După o apariție de 13 săptămâni, oprește editarea ziarului, continuând activitatea de ziarist în cadrul redacției OPINIA CETĂȚEANULUI. Revine și continuă activitatea jurnalistică

„pe cont propriu” reluând apariția săptămânalului „e-Timpul” împreună cu Sorin Mihail.

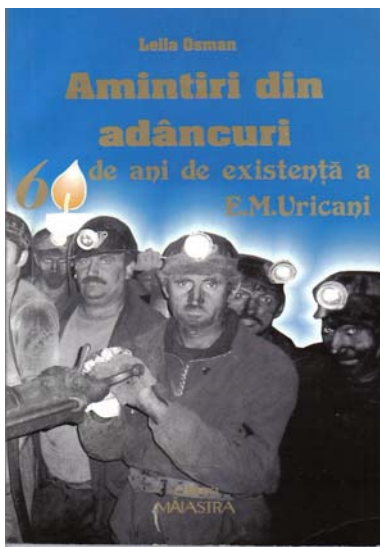
În paralele cu activitatea jurnalistică, a debutat editorial cu volumul *CÂMPURI ALBE, CÂMPURI NEGRE* reprezentând

confesiuni în memoria inginerului Marian Novac, una dintre multele victime ale subteranului. Cartea apare la Editura Focus Petroșani, în anul 2003. Dând dovadă de un atașament profund față de minerul și mineritul Văii Jiului, în anul 2004 „scoate” al doilea volum *PUNTEA*, la Editura Realitatea Românească. Cartea prezintă o multitudine de aspecte din activitatea Minei Lonea, portrete de oameni, mineri sau cadre de conducere care și-au desfășurat și își

desfășoară activitatea pe frontul extracției de cărbune.

Având cunoștințe „mai apofundate” despre activitatea minieră este solicitată să redacteze și să editeze un volum aniversar cu ocazia împlinirii a 60 de ani de la deschiderea minei Uricani. Este vorba de lucrarea „Amintiri din adâncuri – 60 de ani de existență a EM Uricani.” Cartea apare sub egida Editurii Măiastra în anul 2007.

„Dacă amintirea celor șase decenii a trecut peste palme bătătorite și suflete încercate

este pentru că minerii de la Uricani și-au dăruit viața extragerii cărbunelui. Investițiile care s-au realizat în ultimii ani la EM Uricani mă determină să cred în perspectiva nobilei meserii de miner și în continuitatea exploatării huilei. Așa cum spunea Călinescu: *cine stă alături de adevăr, nu poate să nu învingă*. Țin să subliniez adevărul muncii de la EM Uricani și să aduc un omagiu oamenilor de ieri și de azi pe care-i consider învingători” – precizează ing. Ioan Toacsen directorul EM Uricani în fragmentul de text publicat pe coperta II a lucrării.

„Minerul este o persoană energică, harnică, cu multă voință. Minerul este hotărât, fără teamă de pericole, care muncește pentru existența lui și a familiei sale, în condițiile foarte grele din subteran. Minerul este o persoană echilibrată, modestă, cu bun simț, cu frică de Dumnezeu și mai ales o persoană sensibilă.” - precizează ing. Zoltan Lacataș, președintele Ligii Sindicatelor Miniere Valea Jiului în textul capitolului I al lucrării.

„S-au spus multe despre minerii. Părerile sunt diferite. Definiția minerului la București nu este aceeași cu cea a minerului la Petroșani. De asemenea, definiția minerului dată de oameni care i-au cunoscut pe ei, pe mineri, și condițiile lor, va diferii esențial de definiția minerului dată de cei care au trăit alături de ei, le cunosc greutățile, tragediile și necazurile. Pentru mine, minerul este ceva ce este pe cale de dispariție în actuala lume, și nu mă refer la dispariția fizică, sau dispariția meseriei de miner. Să mă explic: într-o lume în care se caută a se câștiga bani cât mai ușor și prin metode de multe ori necistite, minerul trudește din greu pentru un câștig care ar părea de neconceput pentru alții, într-o lume în care mai nou, mai repede poți parveni prin minciună, ipocrizie și duplicitate. Minerul deranjează doar prin adevărul pe care îl spune în față, adevăr care de cele mai multe ori deranjează, dacă nu știi să-l apreciezi. Minerul te respectă numai dacă meriți să fii respectat. Respectul îl vei câștiga greu, dar dacă l-ai câștigat

acesta va dura o viață. Minerul este curajos, dă dovadă de solidaritate și spirit de sacrificiu. Nu te va lăsa niciodată la greu. Minerul pe care l-am descris pare un om dur, dar de fapt este un amestec de duritate și profundă sensibilitate.” – spune ing. Ileana Bodea, șef serviciu Sănătate și Securitate și în Muncă din cadrul Inspectoratului Teritorial de Muncă.

„Minerul este un suflet curat al adâncului, care, prin riscul pe care și-l asumă, dăruiește speranță și căldură. Minerul este neprețuită lumină pentru toți cei din jurul său” -. Precizare cu care încheie primul capitol al volumului, Constantin Dumitru Mihail.

P

Ioan PASCAL – VLAD

IOAN PASCAL - VLAD

S-a născut în localitatea Gioagiul de Sus, jud. Alba, la data de 10.09 1946. Poate fi considerat un exemplu, un model, de autodidact. A fost redactor la revista de cultură *Orizont lupenean* – Lupeni și la publicația *Ortacul* - Petroșani.

În prezent face parte din colectivul redacțional al publicației *Cenaclului „Boema”*

(Con)texte – Petroșani, respectiv a publicației *Mesager*, editată de Primăria Municipiului Petroșani.

Este autorul a numeroase poezii publicate în antologiile literare: *Incandescențe*, *Acorduri*, *Din adâncuri de lumină*, *Ritmuri*, *Brașovul literar*, *Steaua*. Publică în revistele literare: *Luceafărul*, *Tribuna*, *Orizont*, *Astra*, *Steaua*, *Ramuri*, *Flacăra*.

Ca urmare a recunoașterii valorii literare a poeziilor semnate Ioan Pascal Vlad obține: ● Premiul I și Lampa de Aur la Festivalul de Muzică și Poezie, Petroșani; ● Premiul Revistei *Luceafărul*, la Festivalul de Poezie – Costești, Hunedoara; ● Premiul III al Uniunii Scriitorilor, la Festivalul de Poezie – Focșani;

A publicat următoarele volume:

- Arderi filtrate – poeme, Editura Litera, București, 1986
- Singurătatea căsniciei – poeme, Editura Focus, Petroșani, 2002
- Starea de zbor și starea de reptilă – poeme, Editura Grinta, Cluj-Napoca, 2004
- Omul scorbură – poeme, Editura Autograf MJM, Craiova, 2006
- Valea scrierii – volum colectiv, Editura Corvin, Deva, 2006
- În pregătire: Risipiri jurnalistice din Valea Jiului / reportaj

R

Marius RAÎA
Corneliu RĂDULESCU
Alin RUS

MARIUS RAICA

Este născut la data de 6 iunie 1963, la Deva, județul Hunedoara. Face parte dintr-o familie de intelectuali, tatăl său având funcții într-o importantă instituție a statului. După absolvirea școlii primare și a liceului, în anul 1989 termină cursurile Facultății de Mine din cadrul Institutului de Mine Petroșani. În anul 1999 termină cursurile Facultății de Științe din cadrul Universității Petroșani. Ambițios, mereu dornic de a învăța, urmează un masterat în specializarea : Istoria politică a Transilvaniei în cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu. În anul 2003 finalizează un al doilea masterat în specializarea Securitate și apărare în cadrul Universității București.

Debutează editorial în anul 2005, cu volumul **„CUVÂNTUL CA BAIONETĂ”**, la Editura Realitatea Românească. Cartea tratează o tematică largă fiecare idee fiind dezvoltată sub titluri sugestive: „O generație pierdută”; „Presa locală independentă aproape a dispărut”; „Doamna de fier și mineritul din Marea Britanie”; „Caragiale, astăzi mai actual ca niciodată”; „Turism în Vale? Poate la Paștele cailor”; „O țară

care nu spionează pierе”; „Cine conduce lumea?”; „Supremația militară americană este completă și definitivă?”; „România-Încotro?”

Având o pseudoprefață semnată de prestigiosul sociolog Valerian Prodanciuc, cartea se dovedește a fi o lectură plăcută și utilă pentru dezvoltarea cunoștințelor de cultură generală a multora dintre cititori.

CORNELIU RĂDULESCU

CORNELIU

RĂDULESCU face parte din generația celor care, născuți în preajma sau în timpul celui de-al doilea război mondial, vor fi marcați în devenirea lor de acele răsturnări politice, economice ori sociale ce vor deturna de pe făgașul ei firesc această parte a noastră de lume. Încă din primii ani de viață va face cunoștință cu acele jocuri abuzive ale istoriei. S-a născut

în satul Coșuleni, comuna Mămăliga din fostul județ Hotin care, la acea dată, aparținea României. În 1944, familia sa se afla în Tărăsăuți, un sat de malul stâng al Prutului, unde tatăl, Nicodim, era preot, iar mama, Nina, învățătoare. Același județ Hotin cu de - acum cunoscutul Ținut Herța, pe care armata

sovietică îl va ocupa în mod abuziv, el nefăcând parte din teritoriul pe care România, la armistițiul, era obligată să-l cedeze. Așa că familia, în care apăruse încă un copil Adrian, a trebuit să fugă în mare grabă, în martie 1944, luând cu ea doar ceea ce a încăput într-o căruță. Călătoria a durat vreo două săptămâni, de la Prut până la Oteșani, un sat de lângă Horezu, jud. Vâlcea. Aici va intra în clasa I-a, dar nu va reuși să-și vadă în liniște de școală. În vara lui 1946, la Târgul săptămânal de la Horezu, preotul Nicodim este arestat de o patrulă (militari sovietici și colaboratorii lor români) a celor puși să aplice abuzivul tratat româno-sovietic, adică îi vâneau pe refugiații din Basarabia, în special pe bărbați, pentru a-i deporta apoi în Siberia. Cum la târg erau mulți țărani din satele dimprejur, printre care și enoriași ai preotului Nicodim, aceștia sar în ajutorul celor arestați. Prin sate se povestea că țărani ar fi oprit „duba neagră”, mașina în care fuseseră închiși arestații, ar fi răsturnat-o și i-ar fi dat foc. Cert este că din ziua aceea și până prin octombrie familia a trăit ascunzându-se prin pădurile din preajma Oteșanilor și pe la săteni, apoi pe Valea Oltului, la niște rude din Proieni. Perioada aceasta și întâmplările ei trebuie să fi avut urmări serioase în devenirea copilului de atunci. Cele mai evidente rezonanțe pot fi întâlnite în nuvela **Vara** din volumul cu același titlu.

Din toamna lui 1946 familia se va afla în com. Homorod (azi sat aparținând de orașul Geoagiu, jud. Hunedoara, o așezare întinsă pe valea dintre dealuri, departe de

IMAGO

gară și de șoseaua națională, fără un pod în apropiere, peste Mureșul care o desparte de ele. Mașinile nu puteau ajunge pe acolo, ceea ce l-a atras pe preotul Nicodim, rămas, pentru toată viața, cu obsesia că e mereu urmărit. Obsesie transmisă și fiilor săi, sesizabilă în proza lui Corneliu Rădulescu, așa cum și viața, atmosfera preponderent arhaică a Homorodului, substituindu-se celei natale, i-au jalonat acumulările spirituale ce au urmat. La Homorod va termina școala primară (1948), după care cele trei clase ale școlii generale, la Geoagiu (1948-1951), unde ajungea în vreo trei ore, trecând dealul ce începe să se înalțe abrupt chiar în fața casei. Dar numai cu pasul și niciodată în timpul zăpezilor. Este momentul în care începe să se desprindă de sub tutela părintească, următorii ani de școală (1948-1959) îi va petrece mai mult prin internate, cămine sau gazde.

Liceul, care pe atunci se numea școală medie, îl va urma la Alba Iulia (1951-1954), în clădirea de pe Platoul Romanilor. E perioada în care începe să scrie versuri ce vor fi remarcate nu numai de câțiva colegi ci, din nefericire, și de profesorii săi, fapt din cauza căruia riscă o eliminare din școală (scrisese o piesă în versuri, parodie după model antic, unde personajele – eroi mitici aveau comportamentul și limbajul unora dintre dascăli. A scăpat pentru că scrierea respectivă nu conținea aluzii politice și pentru că cei vizați nu doreau ca întâmplarea să fie cunoscută și în afara școlii.

Va absolvi liceul în 1954, an în care au fost două promoții, cei cu 11 și cei cu 10 clase (cei din urmă fiind seria cu care s-a început reforma învățământului după modelul sovietic). Va da examen de admitere la secția Română a Facultății de Filologie de la Universitatea „Babeș- Bolyai” din Cluj, dar media obținută nu-i permite să intre la secția dorită, așa că hotărăște să mai aștepte un an. Iar cum familia era destul de strâmtorată, fratele său Adrian intra și el la liceu, își caută

un loc de muncă. Va fi profesor suplinitor. Mai întâi, pentru câteva săptămâni, la Mărtinești, lângă Orăștie, unde predă materii precum geografia, istorie, botanică, fizică și educație fizică, apoi este mutat la vreo 20 km mai spre munte, la Orăștioara de Sus, zona cetăților dacice, unde predă ceea ce își dorește, română și istorie. Suntem în anii „obsedantului deceniu”, ai colectivizării forțate, ai celor mai crunte represii și aberante reforme, ani în care dascălii erau tratați ca niște oameni buni la toate, la dispoziția activiștilor de partid. La intrarea lui în învățământ, Corneliu Rădulescu avea doar 16 ani, așa că perioada aceea, în ambianța unor aberant haotice dezlănțuiri de forțe în spațiul românesc, îi va oferi, probabil,

cea mai mare și diversă cantitate de materie faptică pentru scrierile sale, cu certitudine pentru romanul **Uitarea și neuitarea inocenților**. Așa cum lunile trăite în ambianța cetăților dacice îi vor fi oferit mai apoi sugestia de a privi desfășurarea evenimentelor prezente pe fundalul nebulos ori sub tutela la fel de misterios acuzatoare a unui trecut istoric simțit ca un fel de emanație de unde nevăzute ale locului.

În vara lui 1955, Corneliu Rădulescu se prezintă din nou la examenul de admitere. Tot la Cluj, tot la secția Română, iar rezultatul va fi și el identic: „reușit fără loc”, cu dreptul de a se înscrie la altă secție. Care secție este aceeași: Rusă. Fostul suplinitor nu o mai refuză și o absolvă în 1959.

Cum era firesc, perioada studenției e cea în care încercările literare ale tânărului încep să depășească faza

jocului și a improvizăției. La mijlocul anilor 50 ai secolului trecut condițiile pentru a face literatură în sensul adevărat și firesc al cuvântului erau ostile; puterea comunistă impunea nu numai o anumită ideologie și filozofie de viață ci și anumite teme, medii sociale sau personaje și o unică modalitate/metodă de creație, foarte restrictivă și rudimentar elaborată, marii scriitori din perioada interbelică se mulțumeau, în general, cu dreptul de a fi lăsați să trăiască, iar revistele literare puteau fi numărate pe degetele unei singure mâini. La Cluj exista una singură, **Steaua**. Abia în primăvara lui 1957 a apărut cea de-a doua, **Tribuna**. Cu toate acestea, sau poate în pofida tuturor acestor impedimente, exista un viu interes pentru literatură și o viață literară. Cele două principale cenacluri literare, cel studentesc și cel al orașului, erau frecventate de tineri ale căror nume sunt binecunoscute, precum D.R. Popescu, Mircea Braga, Marcel Mureșeanu, Constantin Cubleșan, Gheorghe Grigurcu, de ceva mai tinerii Mircea Popa și Liviu Petrescu, s-au aflat în trecere Sorin Titel și Nicolae Breban, ceva mai târziu Augustin Buzura, pentru ca în anii 60 să apară o nouă mare promoție, cei ce se vor grupa în jurul revistei **Echinox**. Corneliu Rădulescu se află printre cei din prima generație amintită (utilizând acești termeni mai mult pentru o simplă delimitare în timp). Debutul publicistic și-l face cu o recenzie (la romanul atunci apărut al lui Romulus Cioflec, **Boierul**), în revista **Steaua**, nr. 8, august 1957. Vor urma și altele (1957-1959), scrieri pe care autorul lor le consideră simple prezențe. Debutul cu proză e marcat de povestirea **Treieris** publicată în anul următor, în revista **Tribuna** (nr. 3077, 26 iulie 1958). E vorba în ea de un țăran care, neacceptând să fie înscris cu forța în gospodăria colectivă, s-a refugiat în vârful unui deal și de acolo urmărește, pe ascuns, desfășurarea evenimentelor din sat. E urmărit momentul de criză al personajului, disperarea lui în fața unor forțe împotriva

cărora nu găsește altă posibilitate de apărare. Stilul e voit neutru, e preferată sugestia oferită de mecanica gestului. Excluzând cele câteva cuvinte și propoziții evident și vizibil adăugate în redacție, povestirea nu se înscrie în rama prozei propagandistice a vremii.

Corneliu Rădulescu termină facultatea în vara anului 1959, când se căsătorește cu Steluța Gherman, colega lui de an. Vor fi repartizați amândoi în orașul Lupeni. Aici vor rămâne pentru totdeauna.

Primii ani trăiți la Lupeni, ca profesor la unul din cele două licee, par să fie ai unei derute. Ostilitatea cu care e tratat aici, venită dinspre câțiva activiști de partid din vechea gardă, locali și zonali, i se pare a avea nu numai motive politice, ci și personale, iar puținele pagini scrise între timp nu-și mai găsesc

loc prin reviste. Dar cunoscutul dezgheț politic venit după 1964 îl are și pe el printre beneficiari. Schițe și povestiri, fragmente de nuvele apar în **Steaua**, **Tribuna**, **Vatra**, **Familia**, în câteva culegeri literare județene, apoi articole pe teme literare și general culturale în publicații județene sau din Valea Jiului. În 1966 se poate înscrie, în sfârșit, la secția Română a aceleiași facultăți clujene, pe care o va absolvi (cu examene de diferență) în 1970, iar licența

și-o va lua în 1971.

Debutul editorial întârzie însă. Manuscrisul volumului de proză scurtă **Vara** este depus în 1968 la Editura Tineretului, dar cum aceasta se desființează curând, apare la nou înființata

Editură Dacia din Cluj, în 1972. Sunt adunate aici schițe, povestiri și nuvela care dă titlul volumului. Cel care va saluta primul acest debut va fi Liviu Petrescu (România literară, an V, nr. 22, joi 25 mai 1972), care apreciază calitățile de prozator ale lui Corneliu Rădulescu. El consideră că **„Vara este o culegere de schițe și povestiri de factură ușor parodică, dar în care atmosfera se obține mai puțin printr-o tensionare a limbajului (așa cum se întâmplă la prozatorii cu respirația scurtă), și mai mult din anumite detalii secundare ale subiectului; ceea ce ar dovedi că nu avem de-a face cu o inspirație de tip livresc, ci cu un adevărat simț al observației”**. Cât despre constantele psihologice ale culegerii, ele ar putea fi cuprinse într-o formulă ce aparține autorului însuși: **„În toate dospea ceva între senzualitate și agonie”**, accentul căzând pe cel de-al doilea termen, pe elementele de destrămare sau de dispariție, fapt evident mai ales în bucăți ca **Întoarcerea în primăvară, Cioburi, Plânsul, În parc, Tar-ram-ta-ta sau Cinci băieți și dulcea libertate**, precum și în **Vara**, aceasta din urmă fiind cea mai bine realizată. Nuvela **Vara** - al cărei erou, un adolescent e purtat prin tumultul evenimentelor de la sfârșitul celui de-al doilea război mondial și surprins în faze semnificative ale inițierii și experiențelor esențiale - este evidențiată și de Vasile Sălăjan (Tribuna, an XVI, nr. 33 (817), 17 august 1972), care remarcă, în ansamblu, observația riguroasă, în detaliu, **„o bună știință a dozării „informației” și gradării gesturilor (de multe ori imprevizibile), a exteriorizării mai ascunselor mișcări interioare”, precum și excelența prozatorului în investigarea universului copilăriei și adolescenței”**.

Nici cea de-a doua carte, **Prin defileu** (Editura Eminescu, București, 1975) primul roman al lui Corneliu Rădulescu, nu a urmat un drum tocmai lipsit de peripeții, motivul fiind modul deschis acuzator în care sunt prezentate

unele abuzuri – mai precis fapte abominabile – petrecute în timpul așa numitei „**construcții a socialismului**”, dar și unor chestiuni de conjunctură. Tema și materia epică a romanului s-au adunat în precedentul deceniu, el reia, mai în detaliu, cu o mai amplă desfășurare epică, o povestire din volumul **Vara**. Altfel, așa cum s-a observat, prin datele lui esențiale **Prin defileu** poate fi încadrat categoriei romanelor de dragoste. Doi tineri, Mihai Mur și Ioana Palu, trăiesc pe parcursul unei scurte călătorii cu motocicletă prin defileul îmbrăcat în culorile toamnei, atât momentul cristalizării unei mari iubiri, cât și pe acela al reevaluării, din perspectiva omului prejudiciat, a evenimentelor dramatice, deseori atingând bestialitatea, care au maculat o perioadă a istoriei noastre și viața acestui popor. **„Prozatorul utilizează o tehnică narativă specifică cinematografului, observă Constantin Cubleşan (în Roman polemic, Tribuna, an.XIX, nr. 41, octombrie 1975, p. 2. Cluj) decupând cadre aparent disparate, dintr-un trecut concret al eroilor, pe care le juxtapune într-o ordine ritmată alături de alte decupaje – instantanee – dintr-o existență imediată a acelorași. Procedeu este ingenios. Prin el se realizează un ritm alert, o tensionare emoțională puțin obișnuită pentru o narațiune care se revendică, prin tonalitatea sa generală, unei atmosfere lirice, ușor poematice.”** Despre modalitățile de prezentare a realității în roman și despre felul în care ele determină construcția romanului, despre elementele cu valoare simbolică (râul care desparte), despre viabilitatea personajelor propuse sau despre condiția de martor, în acest roman, va vorbi Mircea Moț într-o amplă și foarte aplicată analiză (**Fișe pentru un posibil dicționar (II)**, în **Ritmuri hunedorene**, august 1979, p.11, Deva).

Cea de-a treia carte, **Zidul în care s-a tras cu pușca** (Editura Eminescu, București, 1979) adună 16 schițe, povestiri și nuvele, unele apărute, în întregime sau fragmentar, prin reviste. **„Mai toate bucățile din volum sunt scrise într-o altă**

tehnică narativă. A se vedea în acest sens **Bocet pentru Ion Zăpadă, Cât suntem încă tineri, Străzi laterale, Farfuria zburătoare**, dintre care ultima ni s-a părut de o reușită **incontestabilă**, observă Mircea Popa în **Valențele prozei scurte** (Tribuna, an XXIII, nr. 44 (1193), 1 noiembrie 1979, p. 2, Cluj). Jumătate din paginile cărții îl ocupă prozele inspirate din viața minerilor, cea mai importantă dintre ele fiind **Nenumăratele oglinzi ale memoriei. File dintr-un dosar posibil**, care deschide volumul. Ea este inspirată, așa cum scrie același Mircea Popa „de la un episod real întâmplat cu ocazia unei greve a minerilor din Valea Jiului, când o femeie i-a anunțat pe muncitori de sosirea trupelor de represalii. Numele ei s-a pierdut în negura anilor, (...) dar întâmplarea e reconstituită pe baza mai multor relatări și depoziții ale martorilor. Rezultă un foarte interesant document de memorie colectivă, unde realitatea se amestecă cu istoria și unde istoria devine legendă. Analiza spectrului larg de posibilități îi dă ocazia lui Corneliu Rădulescu să-și pună în valoare capacitatea de invenție și de schimbare a registrelor epice.” „Oarecum în aceeași situație se află și personajul din Bocet pentru Ion Zăpadă, excelentă proză scrisă dintr-o suflare, o unică, gigantică frază, de coerență și claritate uimitoare, consideră Radu Ciobanu (în Transilvania , an. IX, nr. 5, mai 1980, p.44, Sibiu). Ion Zăpadă este un fel de ultim mohican, cel din urmă reprezentant al populației arhaice din munții care înconjoară Valea Jiului, cu rădăcinile venind dintr-un trecut care începe să se confunde cu mitul.(...) Moartea sa, de asemenea ușor enigmatică, să-l așeze și pe el în pragul legendei.” Dintre prozele inspirate din alte zone habitale și de conștiință se remarcă în primul rând **Farfuria zburătoare**, unde „raportul dintre putere și adevăr, dintre datorie și conduită morală (...) este pus în discuție într-o partitură

bogat ironică.” Este remarcat faptul că acțiunea acestor proze pornește de la niște nuclee dramatice bine constituite, care asigură conflicte tensionate, apoi că, deși se caracterizează printr-o diversitate tematică și a modalităților de transcriere a discursului epic, ele au o unitate de atmosferă, iar **„fraza este frumoasă, plină, cu un timbru limpede, clar, fără jocuri prețioase de metaforă, dar cu reale posibilități de plasticizare.”**(M. Popa, idem)

Uitarea și neuitarea inocenților (Editura Eminescu, București, 1983, ediția a II-a, Editura Imago, Sibiu, 2002), cel de-al doilea roman al lui Corneliu Rădulescu, este cartea care s-a bucurat de o mai mare atenție, cei care au comentat-o considerând că ea îl reprezintă cel mai bine. Intenția de a o scrie datează din anii '60, iar una dintre teme-obsesii dezvoltate în ea, aceea a trecutului îndepărtat care ne tutează neștiut devenirea e foarte evident anunțată în scurta povestire **Casa și nopțile** din precedentul volum **Zidul în care s-a tras cu pușca**, așa cum cea mai mare parte a faptelor/întâmplărilor ce constituie sâmburele real concret al invenției epice, al profilului unor personaje sau model pentru peisajul geografic și pentru mediul social investigat par să se găsească zona cunoscută și în perioada trăită în anul când autorul ieșea din adolescență, elev întâi, profesor suplinitor mai apoi, prin sate din preajma cetăților dacice din Munții Orăștiei. A pune însă un semn de egalitate între Teofil Oprișan, eroul principal al romanului, și cel care l-a creat ar fi, evident, o exagerare.

Într-o analiză a valențelor – cu precădere ideatice – ale acestui roman, pe care îl vede „alunecând între rigorile Bildungsromanului și ale relatării cu caracter istoric-evocator”, Mircea Braga (Târzia arheologie a inocenței, în volumul Când sensul acoperă semnul, Editura Eminescu, București, 1985, pp.178-182) consideră că el ar întruni „starea de maximă eficiență a unei „formule” care, la o cercetare mai atentă(...) ni se dezvăluie cunoscută: o cauză

etică (ceea ce ne trimite la școala prozei ardelenе, prin convocarea inițială a „statutului” moral; o cale pe care autorul cărții aici în discuție nu a părăsit-o până acum) e acoperită, dar și alimentată, de pronunțate ritmuri sociale, în care sunt cuprinse personaje coborâte de pe o scală întinsă, e mișcată de întâmplări diverse, cu adesea neașteptate rezonanțe și se dizolvă într-o soluție finală abil mascată; dar desfășurarea propriu-zis epică vizează atât suprafețele, cât și adâncimile.”

Printre particularitățile/tarele lumii cuprinse în roman, cea a inautenticității, a mimării, a falsului, a „suplinitorilor” e discutată cu precădere în roman. O categorie mai diversă decât s-ar părea,; utilă uneori (**„Suplinitor poate fi sinonim cu înlocuitor și locuitor. (...) Dacă nu ai sapă ori plug, poți scormoni pământul și cu un băț (...) Rezultatul nu va fi el prea grozav, dar ceva tot se cheamă că ai făcut, te-ai descurcat, adică. A te descurca e verbul – și idealul! – de bază al suplinitorilor.”**), dar cum tot ce fac e în zona minimei rezistențe, pot deveni nocivi pe termen lung. (**„În zona înaltă a adevărilor și opțiunilor umane, acțiunea (lor) primitivă poate produce dereglări pentru mai multe decenii.”**) Într-o lume cum era aceea a „obsedantului deceniu”, ei pot fi „aserviți unei „elite”, unei „ierarhii” care se menține astfel prin manipularea conștiințelor, prin delațiune, lipsă de scrupule, demagogie, fals etc., dar mai ales prin **constrângere**”. Există însă oameni care n-au încetat să creadă în valorile morale, în adevăr și dreptate, oameni ce nu sunt neapărat și mari personalități, unii de condiție modestă, precum „marii inocenți” ca Teofil Oprișan și iubita sa Alexandra Sănduca, ei nu pot fi atât de ușor „integrați în sistem”. Cu aceștia însă, regimul procedează dur. Teofil Oprișan va fi alungat din Sătișoara de Sus, terorizat și închis, în cele din urmă, iar Alexandra va fi chiar ucisă. **„Organismul a anihilat**

și a expulzat elementele perturbatoare”, observă Mircea Braga. Dispariția acestor „inocenți sublimi” are conotații dincolo de faptul în sine: **„În romanul lui Corneliu Rădulescu, nu „uitarea inocenților”, ci „neuitarea” lor e esențială; altfel nici „morală” cărții nu ar fi posibilă...”** (idem). Se pune întrebarea dacă Teofil Opreșan este un învingător sau un învins, o pun toți cei care au scris despre roman. **„Răspunsul nu e simplu”**, constată Mircea Braga, al cărui răspuns e conținut în fraza citată mai sus. Deși a trecut prin atâtea încercări, el nu apare însă, ca un luptător, crede Ovidiu Moceanu (în *Steaua*, anul XXXV, nr. 10, octombrie 1984, p. 59, Cluj), dar **„rămâne până la capăt un învingător pentru că sufletul lui nu știe, nu cunoaște ura.”** Finalul romanului prezintă imaginea postumă a lui Teofil Opreșan, într-un fel de omagiu-bocet al unui întâmplător grup de copii, urmași ai „celor treisprezece”, este partea de neuitare ce îi este hărăzită. **„Din dragostea aceasta inocentă pentru oameni se va naște și legenda în care va fi învăluită mai târziu făptura sa de către cei de aici, imagine simbol cu care se încheie romanul. Intrarea în moarte, prin reîntoarcerea reală și imaginară la Sătișoara, va însemna pentru el intrarea în legendă, în nemurire.”** (Mircea Popa, în *Steaua*, an LIV, nr. 4-5, aprilie – mai 2003, p. 59 și 69, Cluj Napoca). Este răspunsul pe care îl dă și Gilbert Danco (în *Filozofia suplinitorilor, Provincia Corvina*, an. 7, nr. 17, martie 2003): **„A murit omul, dar va supraviețui eroul (...) existența însăși, mai ales aceea a marilor inocenți, poate fi suplinită prin mit.”**

Alături de detalii narrative și ideatice ale romanului, prezentate mai sus, se pot menționa și tehnicile moderne folosite de autor: jurnalul, relatarea directă și indirectă, apelul la legendă și mit, tehnica sugestiei și a simbolului, paralelismele de situații sau de personaj (Valeria – Victoria, Sănduca – Nora, Plapumă – Aritel etc), declanșarea

rememorării prin telefonul nocturn, reîntâlnirea cu Nora, care reface pentru moment cuplul inocenței trecutului, confruntarea dintre trecut și prezent, dintre realitate și legendă ș.a. (într-o enumerare aparținând lui Mircea Popa, art. citat). Ele **„mărturisesc o tehnică romanescă sigură, rafinată, îndelung elaborată, și fac din romanul de față una dintre cele mai izbutite cărți ale momentului în care a fost elaborat.”** (M. Popa, idem)

În încheiere, o mențiune obligatorie: la cea de-a doua ediție a romanului (Editura Imago, Sibiu, 2002) autorul are posibilitatea de a tipări textul integral, incluzând și pasajele tăiate de cenzură. El mărturisește, însă, că a lăsat totuși pe dinafară câteva, care deși aveau o acidă incisivitate politică în anul 1983, a considerat că nu vor fi înțelese la fel de cititorul de azi. Cum substanța cărții a rămas aceeași, nici noi nu am făcut o deosebire între cele două ediții.

Prezentată în aproape întreaga proză a lui Corneliu Rădulescu, dezbaterea etică devine scop propus, fie și pe un ton relativ ironic, în volumul **Povestiri pe o temă dată** sau **Pseudo-etico – panorama** (Editura Eminescu, București, 1987), cu precizarea că aceasta se realizează cu mijloace exclusiv literare. Mobilul este mărturisit, nu fără o însemnată doză de (auto)ironie, de autorul însuși în prefața intitulată **PSEUDO – PROLEGOMENE** sau (mai altfel spus) **ISTORIA UNUI EȘEC**: **„Citindu-i pe vechii moraliști (de pildă pe batrân tânărul Baruch Spinoza), el a fost mereu impresionat de siguranța cu care ei definesc date umane fundamentale (...) Și s-a întrebat: oare ceva asemănător n-ar putea fi realizat și în câteva pagini de proză?”** Convenția, care nu poate scăpa criticului, se speră că nu scapă nici cititorului obișnuit. **„Corneliu Rădulescu e conștient din capul locului de zădărnicia unei atari maniere de abordare a realității,** observă Radu Ciobanu (în Transilvania, an XIV, nr. 8, august

1987). De aceea, urmărind hotarul veșnic labil dintre aparențe și esențe, el păstrează doar aparența „temei date”, instituind totodată o convenție artistică.” Construcția insolită a acestor proze mimează parodic scheme logice ale vechilor filosofi, convenția fiind ușor observabilă. **„Fiecare dintre prozele scurte din acest volum ne propun – didactic și ironic, insinuant și superflu, grav și șăgalnic – un „silogism” epic; la început, o ipoteză sau un enunț – sau chiar axiomă – , urmate fiind de o „demonstrație” – epicul și proza propriu-zisă – și, în final, un corolar sau mai multe – cu sensul de variantă de final, - cu sau fără prea mari și declarate pretenții de a fi așa ceva!”** (Gheorghe S. Suciu, *Tribuna*, an XXXII, nr. 43 (1662), 26 octombrie 1988, nr. 4, Cluj Napoca). Pentru exemplificare, în cronică sa, Radu Ciobanu preferă una din prozele pe care le consideră antologice, **Anița merge la piață sau Fecioara din fața oglinzii sau Despre dragoste ca sens** (titlurile duble sau triple făcând și ele parte din schema de construcție), iar Gheorghe S. Suciu pe cea intitulată **Întoarcerea spre râu sau Frumoasele zile de vară sau Despre jocurile întâmplării**. Concluzia valorică a celor doi recenzenti, pe care îi cităm pentru prezentarea acestei cărți, fiind că prozele **„se impun și rețin prin tipologiile create, patima caracterelor, frenezia trăirilor, realismul evocărilor și-o inspirată portretistică, ineditul și frumusețea unor finaluri etc.”** (Gheorghe S. Suciu) iar autorul lor se dovedește **„un scriitor laborios, cu un registru larg, de la tonul liric – tandru până la cel ironic – polemic sau autoironic, un virtuos al compozițiilor rafinate, cu un stil pregnant, supravegheat până la detaliu”** (Radu Ciobanu).

La momentul desfășurării evenimentelor din decembrie 1989, Corneliu Rădulescu avea, la aceeași editură Eminescu, manuscrisul unui roman, **Jocul cu umbre**, a cărui apariție fusese oprită tot din obișnuitele motive politice, cu promisiunea

că, după congresul al XIV-lea al P.C.R., când cenzura va fi mai îngăduitoare, el ar putea să apară. Va apărea însă după mai mult de un deceniu.

Cu doi ani înaintea lui, în 2000, apare **Ta-ram-ra-ta sau Cinci băieți și dulcea libertate. Roman în trei povestiri sau trei povestiri într-un roman** (Casa Cărții de Știință, Cluj, 2000), cartea despre care se poate spune că adună la un loc ceea ce au comun la modul ideatic esențial și diferit ca tehnică narativă cărțile care au precedat-o – cu precădere cele trei volume de proză scurtă –, le unește într-o imagine a unui destin reprezentativ, la rândul lui, pentru lumea constituită în ele. Radu Ciobanu o vede ca pe „un triptic etic /.../ în care același protagonist e surprins în trei ipostaze esențiale decisive, /.../ trei momente determinând o existență: (1) seara în care cinci băieți (și o fată, totuși) sărbătoresc cu euforica inconștientă a vârstei absolvirea liceului, accesul la „liberate”; (2) seara tradiționalei revederi după douăzeci de ani; (3) revenirea la casa părintească de unde însă părinții s-au strămutat la loc de verdeață și unde Adam V. Adeam, sau Ve, cum îi spun apropiații, trăiește o stranie și ingenuă noapte de dragoste, urmată de exitusul abrupt, șocant, rezolvat magistral în nu mai mult de trei rânduri.” (Radu Ciobanu, **Un triptic epic**, în *Steaua*, an V, nr. 4(8), 2000.

Un alt comentator al cărții, Dumitru Hurubă (În **Orient Latin**, an. VII, nr. 4/2000, Timișoara) oferă o mențiune specială realizării dialogurilor, pe care le consideră „**de-o spontaneitate debordantă, de-o inventivitate deosebită și de-o reprezentativitate remarcabilă în economia cărții**”, și apreciază în termeni superlativi realizarea ei artistică.

Așa cum arătam mai înainte, **Jocul cu umbre, roman (oarecum) parodic**, oprit de la tipar în toamna anului 1989, nu va avea o soartă mai bună nici în anii care vor urma, când

cenzura politică e desființată oficial. De data acesta intervine cenzura economică, la fel și schimbările din organizarea editurilor de stat. El apare abia în 2002, la Editura Matinal din Petroșani. (În paranteză vorbind, pentru a-și subvenționa cartea autorul a scris și publicat, fără remunerație, vreo 40-50 de articole în ziarul cu aceeași denumire.)

Construit pe structura unei povești de dragoste, **Jocul cu umbre, roman (oarecum) parodic**, proiectat, ca idee, în 1976 și scris între 1986 și 1988, urmărește viața unui intelectual „cu bube în cap”, a aceluia care într-un regim totalitar, dar nu numai, rămâne mereu un „suspect”. Sensul figurat al caracterizării are un element faptic de susținere: în timpul celui de-al doilea război mondial, liceanul Alexandru Pajiște și câțiva colegi ai lui ajung într-un conac-internat-carantină, pe care un pedagog cu manifestări paranoice îl transformă într-un lagăr-teren de exersare a dorințelor sale de putere. Iar după război absurdul prosperă: ei sunt condamnați și închiși sub acuzația că ar face parte dintr-o organizație subversivă. Și vor rămâne niște oameni „cu bube în cap”.

Romanul este o căutare labirintică, observă Gabriela Chiciu (în *Arhipelag*, an. IV, nr. 12-13, 3-4/2001, Deva). Depășind firul întâmplărilor, autorul va ajunge la ceea ce îmbracă el. Pentru a înlătura neclaritățile, Alexandru Pajiște face salturi înainte, înapoi sau lateral /.../ nici o secvență nu este întâmplătoare.” Așadar, avem și aici o construcție oarecum insolită, aparent pretențioasă – un cor, semicoruri și voci (parodie gravă, nostalgică sau ludică a modelului clasic, dar și cu inserțiuni contemporane, folclorice ș.a) conturează tribulațiile personajului – însă stilul e fluent, simplu, autorul mizând pe puterea de sugestie și tensiunea dramatică a faptului de viață, iar intriga polițistă, problematica de interes în orice context și prezența permanentă a filonului erotic oferă o lectură fără dificultate de receptare. Romanul „devine pe deplin comprehensibil, atât în idee cât și în textură, dacă-l lecturăm la

două niveluri: unul diurn, al trăirilor propriu-zise, ancorate într-un prezent centrifug față de eul trăitor și altul nocturn, al unor trăiri centripete față de același eu, dar care, de această dată, încearcă să se recupereze pe sine”, constată Gilbert Danco (în *Jocul cu viața*, - text oarecum sobru - , în *Orizont lupenean*, revistă de cultură, an II, nr. 2, ianuarie 2002, Lupeni) /.../ „Abia la acest nivel „jocul cu umbre” se dezvăluie în toată complexitatea sa, iar personajul-cheie al romanului se reîntregește (pe cât posibil) prin actul lent al rememorării.” Este, de fapt, un joc cu viața, dar pentru că destinul omului din secolul XX este „**al celui hăituit de cele mai oribile atrocități**”, el va reacheza, ca într-un puzzle”, piesele care i-au compus existența, observă același critic. La fel ca Teofil Opreșan din **Uitarea și neuitarea inocenților**, tocmai atunci când rememorarea pare să-și fi produs efectul terapeutic și eroul, descoperind că a fost și el iubit și încă mai poate iubi, întâmplarea, reală și absurdă în același timp, revine și întrerupe ceea ce putea să fie și joc, și vis. Dar este, în primul rând, imaginea unui destin (fie și una compusă din momente ilustrativ esențiale), un destin proiectat pe fundalul anilor cei mai îmbibați de atrocități și de bulversări ale condiției umane ai secolului care s-a scurs. În final autorul lasă o poartă deschisă, chiar dacă nu știm în ce măsură ea îi mai poate fi de folos lui Alexandru Pajiște; „**clipa de după vis...ceea ce contează e clipa de după vis...**”

Purtând mențiunea că este un „**roman (oarecum) parodic**”, **Jocul cu umbre** prezintă un interes aparte prin tehnicile narrative folosite aici. Pe lângă acea împărțire a narațiunii în „zile” și „nopti”, cuprinzând prezentul trăit și, respectiv, trecutul rememorat, retrăit, intervenția unui cor, a unor semicoruri și voci, parodie a modelului clasic, dar care, la rândul ei, folosește ca mijloc de exprimare/intervenție tot parodia (de la Homer, Eschil sau Ovidiu și până la cântece din

folclorul copiilor), vom întâlni alte procedee mai multe sau mai puțin insolite. Practic, Corneliu Rădulescu reia aici cam toate temele și motivele epice pe care le-a folosit în precedentele scrieri și le expune folosind cam toate mijloacele epice din aceleași scrieri. Pe lângă acestea, am putea descoperi și un fel de citare a principalelor teme ale prozei noastre din anii precedenți. Dacă aceasta constituie un merit sau dacă servește romanului este o chestiune care cere o cercetare aparte, ceea ce se poate spune cu mai multă certitudine este că cititorul obișnuit nu le observă, nu le receptează ca atare, narațiunea își menține fluenta de la un capăt la altul.

Corneliu Rădulescu a desfășurat și o activitate publicistică. În afara paginilor de proză publicate în principalele reviste din țară (începând din 1958) el a mai publicat articole pe teme literare și general culturale, politice și sociale. După 1989 a deținut rubrici personale permanente în publicații precum: **Cariatide** (Hunedoara), 1992, rubrica „Pseudo-etico-panorame”; **Abataj** (Petroșani), 1994-1996, rubrica „Galeria de refugiu”; **Arhipelag** (Deva), 1998-2000, rubrica „Tablete pentru dureri de cap”; „**Opinii culturale** (Deva), 1994-1998; **Orizont lupenean**, primul număr apărut în decembrie 2001, rubrica „Noi și ai noștri”; **Semne** (Deva), rubrica „Propoziții dubitative”.

ALIN RUS

Născut pe 20 decembrie 1973 în orașul Vulcan unde își petrece atât copilăria cât și adolescența în zona minieră Valea Jiului care avea ulterior să-i marcheze cariera și formația profesională. Școala generală o urmează în aceeași localitate, la fel ca și Liceul, pe atunci numit „Grup Școlar Industrial - Vulcan”, terminând la secția Electroniști-Automatizări. Încă din timpul liceului este atras de literatură, îndeosebi literatura Science-Fiction. Activează cu asiduitate în acest domeniu și reușește să câștige în repetate rânduri locul I și II la emisiunea radiofonică săptămânală „Exploratorii spațiului” condusă de Cristina Vasiloiu. Nuvelele sale „Robotul manechin”, „Nu va jucați cu timpul domnule Hellison!” și „Pierduți în cotloanele îndepărtate ale paradisului” sunt citite în această emisiune cu audiență națională la sfârșitul anului 1991 și începutul lui 1992. În 1991 tânărul autor va deveni membru al ACSF (Asociația Creatorilor de Science Fiction din România).

La terminarea liceului va opta pentru Facultatea de Jurnalism din București unde are neșansa de a fi respins, numele său figurând între primele sub listă. Acest eșec temporar îl determină să se angajeze la E.M.Paroseni începând cu luna octombrie a anului 1992. Lucrează aici timp de un an ca electrician subteran iar în octombrie 1993 va fi încorporat în

armată, satisfăcându-și stagiul militar la unitatea de vânători de munte din Petroșani. În octombrie 1994 revine ca angajat la E.M.Paroșeni unde mai lucrează timp de un an. În iulie 1995 fiind declarat admis la Facultatea de Istorie și Filosofie, secția Filosofie de la Universitatea Babeș-Bolyai, își va părăsi locul de muncă și ortacii, devenind student clujean. Activează și în Cluj în cadrul unor cenacluri literare și filosofice. În 1999 termină Facultatea de Filosofie cu media de licență 10.00. Va opta pentru activitatea didactică reușind să obțină prin concurs un post de profesor în municipiul Arad unde va activa ca și cadru didactic la „Grup Școlar Aurel Vlaicu” timp de doi ani. Tot în această perioadă va reuși să finalizeze și Masteratul de Antropologie Culturală de la Facultatea de Studii Europene Cluj. Lucrarea sa de licență se va intitula „Valea Jiului – o capcană istorică”, lucrare care va fi premiată cu Locul II la concursul „George Vâlsan” organizat de institutul de Antropologie Culturală Cluj, în iulie 2001. Între timp, atras de antropologia Văii Jiului și orizontul cultural care se ivește prin posibilitatea studierii culturii locale din această regiune, Alin Rus revine în orașul de origine unde începe să activeze ca profesor de Științe Socio-Umane la Grup Școlar „Mihai Viteazul” Vulcan. Din iulie 2001 până în 2003 lucrează la o carte despre „spațiul antropologic al Văii Jiului” pe care o intitulează, la fel ca și lucrarea sa de dizertație „Valea Jiului – o capcană istorică”. Această lucrare va apărea în octombrie 2003 la Editura Realitatea Românească. În 2002, lucrează în Vale alături de profesorul David A. Kideckel de la Connecticut State University- U.S.A., filmând zeci de ore în Valea Jiului, filmări care ulterior vor constitui baza pentru documentarul „Zilele Minerilor” a cărei premieră are loc în septembrie 2003 la Connecticut.

S

**I. D. SÎRBU
Dorel SIBII
Constantin STANCA
Dominic STANCA
Dominic D. Stanca
Horea STANCA
Radu STANCA
Sebastian STANCA
Lucian STROCHI
Adriana SUBIN**

ION D. SÎRBU

S-a născut la Petrila, județul Hunedoara, la 28 iunie 1919, ca fiu al minerului Ion Sîrbu și al Ecaterinei (născută Glaser), pe numele său complet Ion Dezideriu Sîrbu.

„Neamul Sîrbilor provenea din părțile Bradului, din Criscior sau Gura –Barza, și se stabilise în depresiunea

Petroșanilor pe la 1860. Bunicul dinstre tată al noului născut, Nicolae Sîrbu, un „miner analfabet” era singurul din familie care vorbea românește (...) Aceleași deprinderi multilingvistice avea și mama lui Ion Dezideriu (...) care se trăgea dintr-o familie mixtă – tatăl german, mama cehoaică, de coloniști din Boemia implantați de împărăteasa Maria Tereza în Banat”, spune criticul Nicolae Oprea în Dosar Ion D. Sîrbu, în 1996.

După cursurile liceale, urmate la Petroșani, se înscrie la Facultatea de Litere și Filozofie din Cluj, în 1940, mutată la Sibiu, în urma Dictatului de la Viena. Acolo îi are profesori pe Lucian Blaga, D.D. Roșca, Liviu Rusu, Onisifor Ghibu. Debutează în publicistică în 1940 (în numărul 1 al ziarului

„Țara” din Sibiu) și în literatură cu nuvela Duminică în nr. 2 al revistei „Curțile dorului”, condusă de Lucian Blaga).

În 1943 **debutează** și în eseistică, în revista „Preocupări universitare” din București, cu studiul **Despre o dialectică a lucidității**. Tot în perioada studenției participă activ la viața Cenaclului literar de la Sibiu, alături de alte viitoare mari personalități ale literaturii române: Ștefan Augustin Doinaș, Ion Negoiteascu, Radu Stanca, Eta Boeriu, Nicolae Balotă, Cornel Regman, Eugen Todoran, Ovidiu Cotruș ș.a. În 1945 își susține licența cu teza **„De la arhetipurile lui C.G. Jung la categoriile abisale ale lui Lucian Blaga”**.

Ocupă prin concurs, postul de asistent la Catedra de estetică și critică literară a Facultății de Litere și Filozofie din Cluj.

Teza de doctorat din domeniul filosofiei culturii, **„Funcția epistemologică a metaforei”**, o depune la începutul anului 1947, an în care devine și conferențiar de istorie a literaturii dramatice la Conservatorul de artă dramatică „Ion Andreescu” din Cluj.

Odată cu instaurarea regimului comunist, asemenea altor intelectuali de valoare, Ion D. Sîrbu este înlăturat din învățământul superior. În 1950 e învățător la Baia de Arieș, apoi profesor de liceu la Cluj. În 1955 e redactor la „Revista de pedagogie” din București, iar în 1956 cronicar dramatic la revista „Teatrul”. În urma

unui nou val de înscenări și represii, declanșat de regimul comunist, este arestat pentru „omisiune de denunț” și condamnat la închisoare și confiscarea totală a averii. Se perindă prin penitenciarele Jilava și Gherla și prin lagărele de muncă forțată Periprava, Gridu și Salcia. Eliberat în 1963 încearcă fără nici o șansă să-și regăsească locul și rostul în societate. Se angajează vagonetar la mina Petrila, „mina străbunilor mei” cum îi plăcea lui să spună, apoi șef de producție la Teatrul din Petroșani, iar după un an este numit secretar literar al Teatrului Național din Craiova, funcție din care, în 1974, se pensionează medical. În această ultimă funcție a inițiat un ciclu de 36 de conferințe experimentale pe teme din istoria universală a poeziei și dramei.

Prima sa piesă de teatru „**Cățelul**”, comedie în 3 acte, a fost citită în 1948 la cenaclul Cercului literar din Cluj. Refăcută din memorie în 1965, este inclusă în repertoriul Teatrului „Al. Davila” din Pitești. (În volumul de comedii **Bieții comedianți** apare sub titlul **Sâmbătă amăgirilor**). În 1951 a început să lucreze la a doua sa piesă, **Frunze care ard**. Piesa a cunoscut două versiuni, ambele inspirate de exploatarea de către ocupanți a minelor țării. Intitulată mai întâi **Măine începem Sovromcârbune** este citită la colocviul de teatru de la Sinaia în mai 1957 și distinsă cu premiul I pentru Dramaturgie. Premiera a avut loc în 1969 la Teatrul Național din Craiova. 1956 este anul consacării lui Ion D. Sîrbu ca scriitor prin apariția la Editura Tineretului a volumului de proză **Concert**. Un an mai târziu, revista „Film” publică primul său scenariu **Bivolitele**, distins cu premiul cinematografiei. **La o piatră de hotar**, teatru scurt, piesă destinată formațiilor de amatori, distinsă cu premiul V. Alecsandri, este jucată și de colectivele teatrelor Național din Craiova și Dramatic din Brașov. În 1966 scrie scenariul cinematografic **Pragul albastru**, iar în 1968 lucrează la decupajul cinematografic, împreună cu regizorul Horea Popescu. Din motive obscure filmul nu se realizează. În 1974

reia subiectul și-l transpune pentru scenă. În 1970 are loc la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț premiera absolută a piesei **Arca bunei speranțe**, jucată apoi de numeroase teatre din țară. Tradusă în limbile cehă, polonă, germană, maghiară, franceză și spaniolă este jucată la Teatrul „Powszechny” din Lodz (Polonia). După părerea autorului aceasta este piesa lui cea mai reprezentativă.

În nr. 11 din 1972 al revistei „Teatrul” se publică lucrarea dramatică **A doua față a medaliei** (Prima versiune a acesteia a fost scrisă sub titlul **A treia față a medaliei**. Din dorința de a o vedea reprezentată pe scenă a rescris-o în forma în care a apărut și în volum.) A fost jucată de Teatrul Național București, Naționalele din Timișoara și Craiova, de Teatrele din Galați, Botoșani și Sibiu. Anul 1973 îi aduce editarea a două volume: **Povestiri petrolene** (Editura Junimea Iași) și romanul „pentru copii și părinți” **De ce plânge mama?**. Tot în acest an, teatrul TV montează scenariul **Întoarcerea tatălui risipitor**. Un an mai târziu realizează după acest scenariu piesa în trei părți cu titlul **Amurgul acela violet**. În 1976 apare volumul **Teatru**, cuprinzând patru din piesele autorului. Teatrul Național Timișoara prezintă în 1979 în premieră absolută **Iarna lupului cenușiu**, jucată în aceeași stagiune la Teatrul dramatic din Brașov. Piesa **Rapsodie transilvană**, teatru scurt, este montată de **Teatrul de Stat Valea Jiului din Petroșani**.

În 1979 se reprezintă la Teatrul Național din Craiova piesa **Seară de taină**, publicată în revista „Teatru”, sub titlul **Covor oltenesc**. Teatrul de păpuși din Craiova montează poemul dramatic **Legenda naiului**. În 1980 are loc pe scena Teatrului Național din Craiova premiera absolută a piesei **Simion cel drept**. În 1982 la Editura „Eminescu” apare volumul de teatru comentat **Arca bunei speranțe**. Un an mai târziu, editura „Cartea Românească” îi publică volumul de

nuvele **Șoarecele B.** Editura Scrisul Românesc îi publică în anul 1985 volumul de comedii –eseu cu titlul **Bieții comedianți.** În 1988 apare la Editura „Cartea Românească” romanul „pentu copii și bunici” **Dansul ursului.** Între 1981-1985 scrie romanul **Adio, Europa!** al cărui prim volum a apărut în anul 1992 la Editura „Cartea Românească”. Din anul 1983 adună în **Jurnalul unui jurnalist fără jurnal** microeseuri, „exerciții de luciditate” cum le mai numea el, reunite în două volume, primul publicat în 1991, al doilea în 1993, într-o primă ediție. **Jurnalul unui jurnalist fără jurnal** a fost publicat în ediția a doua, tot la Editura „Scrisul Românesc” din Craiova, în 1996.

Opera postumă apare grație devotamentului extraordinar al soției scriitorului, dna Elisabeta Sîrbu.

Traversarea cortinei (corespondență cu Ion Negoîtescu, Virgil Nemoianu și Mariana Șora) Editura de Vest, Timișoara, 1994, **Lupul și catedrala** (Editura „Casa Școalelor”, București, 1995). În 1996, Editura „Apostrof” din Cluj publică alt volum de corespondență al lui Ion D. Sîrbu intitulat **Scrisori pentru bunul Dumnezeu.** În 1998, la Editura Cartea Românească din București apare a doua ediție a romanului **„Adio Europa!.** La Editura „Fundăției Ion. D. Sîrbu” din Petroșani, Dumitru Velea a publicat o serie de șapte volume cuprinzând publicistica lui Ion D. Sîrbu.

La 17 septembrie 1989, la Craiova se stingea din viață Ion D. Sîrbu, dramaturg, prozator și eseist, a cărui operă va fi cunoscută în toată strălucirea ei abia postum.

În aceeași seară de 17 septembrie 1989, pe scena Teatrului Național din Craiova, avea loc o premieră cu piesa **„Arca bunei speranțe”** în regia lui Aureliu Manea. Stranie coincidență! Rămășițele pământești ale scriitorului au fost depuse în cimitirul Sineasca din Craiova. Necrologul a fost citit de Ștefan Augustin Doinaș.

Premii obținute:

Premiul Uniunii Scriitorilor pentru volumul **Arca Bunei speranțe**, 1982; Premiul Uniunii Scriitorilor pentru volumul „**Șoarecele B.**” 1983; Premiul Academiei pentru volumul „**Arca bunei speranțe**”, 1983; Premiul Asociației Scriitorilor din Craiova pentru volumul de teatru „**Bieții comedianți**”, 1985; Premiul revistei „**Ramuri**” pentru întreaga creație, 1988; Premiul pentru destine literare excepționale (ex aequo, alături de Ion Negoitescu, 1994 (postum); Premiul pentru întreaga operă, acordat de Editura Scrisul Românesc din Craiova, 1997 (postum); Acest ultim premiu a fost justificat astfel: „lui Ion D. Sîrbu – maratonist al suferinței, un european adevărat al romanului”. În Jurnalul lui Ion D. Sîrbu se găsește o excepțională confesiune și însemnare a celor petrecute de un intelectual în închisoarea noastră cea de toate zilele...”

Mihai Dragolea, „Vatra” nr. 21/1992

Referințe critice:

”Adio Europa! E un roman cum nu s-au mai scris multe în literatura română postbelică. Un fel de Ghepardul al epocii comuniste din istoria românilor. Ion D. Sîrbu e un Lampedusa al nostru”.

Laurențiu Ulici, „România Liberă”, 7 februarie 1994.

„Adio Europa! și Jurnalul reprezintă suprema (deocamdată) răzbunare a libertății de spirit autohton pe experimentul comunist hărăzit acestei părți de lume. Mia de pagini a acestui roman intitulat **La condition roumaine** rezumă delirant și lucid o epocă și o lume într-un paradoxal și coplesitor amestec de Kafta, Ilf și Petrov, de Nietzsche și Gogol, de Caragiale și Cioran, fiind nu doar oglinda

nastratinesc reflectantă, monstruos-urbuescă a fanfarismului ceaușist, dar și o crudă ipostază a esenței carnavalescului românesc”.

Dan C. Mihăilescu, „22” nr. 7/1995.

„Importanța scriitorului” Ion D. Sîrbu constituie neîndoielnic, o revelație a perioadei de după 1989. Doar tolerat până atunci, ținut într-o carantină politică, ce l-a împiedicat a se exprima pe deplin și a-și publica cele mai de seamă scrieri, acesta ne impresionează, azi, prin fuziunea actualității cu semnificația, a mărturiei cu substanța.

Sciziunea literatură document nu mai funcționează în cazul său. Scufundat în document, precum un scafandru în adâncurile luxuriante ale mării, el revine la suprafață cu probele unei existențe bivalente. O existență antiutopică în măsura în care desfide criminala utopie comunistă, și utopică, în măsura în care ține ea însăși de perspectivele și expresiile încărcate de miraj ale literaturii. E o mixtură a deconstrucției și construcției”.

Gheorghe Grigurcu, „România literară”, nr. 12/1996.

„El este unul din acei oameni rari care au sfidat mereu conjuncturile, fiind existențialist, fără voie, s-a pus în situație și a vrut să se facă, să se construiască (le vouloir de se faire). El învinge timpul cel rău și reaua conștiință mântuindu-se pe sine, deși câteodată se gândea fără speranță la mântuirea lui și a noastră. Cu toate că Ion D. Sîrbu i-a dezavuat pe existențialiști, el este, prin viață și operă, încarnarea sintagmei sartriene „existențialismul este un umanism”.

Ioan Lascu, „Atelier XXI” nr. 2-3/1998

„Cucerind Limba Română și lăsându-se cucerit de ea, făcând din ea o adevărată religie, „orfanul de limbă maternă”

Ion D. Sîrbu devine, prin toate scrierile sale, un adevărat performer al exprimării. Epitetul umoristic, adesea foarte politizat, derivat din substantivul propriu – epitet exploziv, eclatant prin noutate, prin surpriză – reprezintă doar unul din mijloacele acestei performanțe”.

Valeriu Cristea, „Caiete critice” 1995

Adio Europa! Este o carte absolut remarcabilă, de reflecție epică despre condiția intelectualului într-o lume smecheroasă și complice”.

Eugen Simion, „Caiete critice”, 1995

„Dacă esența emancipării noastre europene se reduce la asmuțirea aspiratorului Philips împotriva măturii cu coadă dați-mi voie să mă retrag în stuf și să strig aidoma genialului prozator I.D. Sîrbu: Adio Europa!”

Mircea Dinescu

„I. D. Sîrbu a fost și om de teatru. A cheltuit în această direcție multă energie și mult talent. Dramaturgul se simte și aici peste tot – aceeași știință a rostirii, pregnanța replicii și precizia cuvintelor. Gradația măiestrită, cu miez filosofic, evoluând spre un punct culminant și având un final memorabil. Acest lucru nu le reușește multora. Multe din fragmente sunt aproape monologuri, care n-au mai apucat să intre în piese. Autorul se folosește de niște adevărate personaje, precum Candid, Moșul, Limpi, Napocos. Un istoric bătrân. Aceștia își prezintă mica lor piesă, dându-i posibilitatea autorului să joace, la rându-i rolul corului antic, venind cu o lamentație sau concluzie sarcastică. Iată o mostră: „Stau de vorbă cu un istoric bătrân din acest oraș bizar. Craiova – Isarlîk”. „Politica acestui târg a fost întotdeauna să scape de istorie. Să nu vină turcii, să

plece austrieicii. Să nu treacă rușii. Nu am dorit să avem personalități aici. I-am expediat la București, Istanbul, Ardeal, nu ținem la monumente, documente, instituții importante... Am evitat să păstrăm tot ce nu se uită și ce ne fixează sau ne atrage în furtunile străine. Tăierea capetelor, exportul de deștepți și vanitoși, cultivarea uitării („orice minune la noi ține trei zile”), toate formele de trișare și boicot al istoriei le-am cultivat și le-am perfecționat. Ne-am format în așa fel, (firea și moravurile) încât oricui – care ar veni la noi și ar dori să rămână – să-i treacă repede această poftă și să o șteargă cât mai curând. Actorul Ion Anestin îl tot invita pe Caragiale să vină la Craiova. Acesta promitea, dar nu venea. Se zice că i-ar fi răspuns într-o zi: „Frate tizule, la Craiova nu se vine, din Craiova se fuge”. După care urmează în chip de concluzie „poanta”: „Austrieicii, după 18 ani de fantastice eforturi de a organiza Oltenia, au plecat disperăți, înnebuniți. Au fost fericiți când turcii ne-au primit înapoi”. Ca oltean, am gustat - cu mult mai puțin chef – toate ironiile lui Sîrbu, tăioase multe dintre ele, dar cu miez și debitare cu haz. Răzbunarea mea, pe care i-am și spus-o odată, a fost aceasta: „Domnule Sîrbu, e adevărat, dar și dumneavoastră sunteți tot oltean. Cunoașteți proverbul: toți suntem de acolo de unde ne sunt soțiile (Despre doamna sa, minunata doamnă Olimpia, mereu lăudată, îmi spunea că răscumpără toate defectele oltenilor.)

De altfel, nu numai oltenii sunt luați în târbacă, ci și ceilalți, restul lumii, pe provincii și naționalități. Autorul nu iartă nimic – (nu tace și nu minte, cum auzim zilnic o reclamă la TV), dar n-o face cu răutate ori spirit șovin. Totodată nu trece cu vederea virtuțile și calitățile celor pe care îi pune sub lupă. Nemții, americanii se bucură de atenție și cad sub incidența bisturiului său. Locul privilegiat îl ocupă bineînțeles românii – „luați câte unul și câte toți”.

Marin Sorescu

**Expunere de motive cu ocazia acordării titlului de
Cetățean de Onoare al orașului Petrila scriitorului Ion D.
Sîrbu.**

Un grup de inițiativă din cadrul consiliului Local al orașului Petrila compus din domnii consilierii: Ion Barbu, dr. Edmund Tecar, jurist Gheorghe Popa, prof. Ionel Moș.

Constatând, cu târzie durere, că scriitorul petrilean Ion D. Sîrbu a purtat, încă de la naștere, condamnarea la suferință, cunoaștere și faimă postumă,

Observând, cu sentimentul ireparabilului, că pentru Concitadinul nostru anii de pușcărie au fost un iad dar și un act al destinului și un act de inițiere,

Luând act că, potrivit scriitorului nostru, trei au fost situațiile limită mai grave decât însăși moartea: războiul, pușcăria și mina,

Văzând asemenea lui, că războaiele au fost niște masacre umane (și teritoriale), pușcăria o paralizie a libertății spațiului și timpului istoric, iar mina – o muncă în întuneric și robie,

Bucurându-se că doctorul în filozofie Ion D. Sîrbu a putut transforma toate aceste mari suferințe ale trupului în la fel de mari sărbători ale spiritului văzute din perspectiva unei academii libere, a unei mănăstiri filosofice și a unui parlament ideal unde îngerii și dracii dezbat soarta viitorului mileniu.

Mulțumindu-i postum că a ales ca loc a nașterii sale orașul nostru și că a scris o seamă de capodopere care vor face din Petrila nu doar un loc faimos prin bogăția subsolului ci și prin înălțimea oamenilor săi,

Reținând faptul că doar în colonia minieră din Petrila, str. Regele Ferdinand nr. 6 (ulterior Malinovski, actualmente Zorilor) a fost cu adevărat fericit,

Apreciind, la 7 ani de la moartea sa, că un mare scriitor poate suporta și a patra situație limită (mai gravă decât moartea),

Propunem Consiliului local să aprobe **primul titlul de Cetățean de onoare, post mortem, al orașului Petrila.**

Scriitorului petrilean de vocație universală Ion D. Sîrbu.

Petrila, 15 februarie 1996.

„**Pentru mama**, toate relele familiei erau concentrate în cuvântul „Soțialist” pe care ea, care vorbea stâlcit și românește și ungurește, îl deducea logic din cuvântul drag ei „soț”. Soțialiste erau, așadar, toate necazurile și îngrijorările legate de activitatea sindicală a tatălui meu: ședințele, grevele, plătirea oalelor sparte, certurile cu „domnii de la Werk” dar și chefurile și escapadele soțului intrau în acest larg concept de „soțialist”

Țăranca ceho-germană din Banat, fostă servitoare la Belgrad, mama era structural și religios convinsă că Dumnezeu a făcut lumea în așa fel ca să fie, oricând și peste tot, oameni sărmani și domni îngâmfați.

„Chiar dacă va fi să veniți voi la putere, ne zicea ea, cineva de jos va trebui să măture străzile, să plivească grădina, să vă spele izmenele și să scoată cărbunii din mină!” (Când în toamna lui 1963, fiind nevoit să îmbrac hainele de șut ale tatălui meu, care murise abia de trei ani, și să intru ca simplu vagonetar în mina strămoșilor mei, ea, pregătindu-mă ca și pe Tata, atât a vrut să-mi spună: „Vezi, ai fost mare profesor, ziarist, filosof, tot aici te-ai întors. Miner te-ai născut, mina e soarta ta. Din Valea asta nu poate pleca nimeni...”)

Între 1967-71, totuși, am avut posibilitatea să o aduc pe Mama la câteva din premierele mele craiovene. **Frunze care ard, A doua față a medaliei, Întoarcerea tatălui risipitor...**

Le vedea, asculta, pricepea în felul ei. Toată viața i-au plăcut filmele, opereta, balurile frumoase, princiare. Într-o zi,

întrebând-o ce părere are ea despre piesele mele, a răbufnit cu ciudă și revoltă: „Nu mi-au plăcut deloc. Sunt sătulă de mină, accidente, producție. Mă mir că tu nu te-ai săturat de ele. *Doamne, când ai să scrii și tu o piesă cu rochii frumoase?!*”

Am povestit la o masă oferită de directorul minei Lupeni, această replică a Mamei mele. Toată lumea a râs – eram un grup de cărturari veniți să-l sărbătorească pe ...Goethe. Profesorul Ion Zamfirescu, bătrân și avizat specialist în estetică teatrală, a declarat:

„ - Pentru replica asta cu rochiile frumoase eu i-aș acorda Mamei dumitale doctoratul în estetică!”

I-am mulțumit, da am dorit să-i precizez:

- Aș fi un mare prost să consider piesele mele cu mineri ca fiind scrise spre a fi jucate în Valea Jiului, pentru minerii de aici. Eu le-am scris pentru București, pentru ziariști, activiști, miniștrii care hotărăsc, acolo, departe și sus, soarta celor de aici.”

(Ion D. Sîrbu – **Jurnalul uni jurnalist fără Jurnal**, vol. II, - Exerciții de luciditate, Editura „Scrisul Românesc”, Craiova, 1993).

I.D. SÎRBU DASCĂL ARDELEAN

Într-o scrisoare către Virgil Nemoianu, Ion D. Sîrbu scria – “Aș vrea ca fostele mele eleve să mă citească. [...] Iubite Dascăle (be-he-he, dracu' să te ia), află că acum, când mă privesc în oglindă, îmi dau seama că de fapt eu am avut două mari talente native, ambele ratate lamentabil: cel de gazetar și bossa de dascăl ardelean, luminist, tribun, profet în pustiu...”

Și, într-adevăr, posibila carieră de gazetar a fost brusc curmată și incomoda voce de stento a tânărului Sîrbu redusă la tăcere încă din 1946. Iar “reforma” învățământului din 1948 a pus capăt, cu brutalitate, unei cariere universitare care se anunța mai mult decât promițătoare.

Strălucit absolvent, al Facultății de Litere și Filosofie, “elevul” preferat al lui Blaga, I. D. S. a fost asistentul profesorului Liviu Rusu la catedra de estetică și apoi conferențiar la Institutul de Artă Dramatică din Cluj și la Facultatea de Arte Plastice, unde – pentru scrupulos timp – va fi coleg cu Romul Ladea, Aurel Ciupe și Catul Bogdan. Bucuria va fi repede spulberată. Împărțășind soarta profesorilor săi străluciți: Lucian Blaga, Liviu Rusu și D. D. Roșca, Ion D. Sîrbu va fi îndepărtat din universitate în decembrie 1948 **“pentru orientări idealiste”**. Paradisul din care a fost atât de dur și de repede izgonit, a rămas pentru scriitor epoca aurorală a existenței sale, cum singur o mărturisea:

“... pentru amărâta mea de viață, acei primi și ultimi ani ai mei de catedră și libertate reprezintă un fel de nucleu interior de energie și mândrie”.

După ce a fost alungat din universitate, va șoma un timp, apoi va fi profesor suplinitor la câteva școli din Cluj. Venea dintr-un mediu academic, avea o vastă cultură, dar a știut să se apropie de tinerii săi ucenici. Mulți i-au trecut pragul și i-au admirat formidabila bibliotecă. A știut, nu atât să se coboare la nivelul minților lor necoapte, cât să-i ridice, să-i apropie de **“cerul înalt al culturii”**. Devenirea câtorva generații de tineri a fost profund marcată de întâlnirea cu acest profesor **“rebel”**, care nu se supunea unei programe aberante, nici interpretărilor **“pe linie”**, care în orele de... constituție preda logică și psihologie, iar în cele de literatură rămânea credincios – dincolo de **“mode și timp”** – marilor valori ale spiritualității românești.

Și pentru că nu existau manuale, a alcătuit un fel de “istorie a literaturii române”, cu elevele sale din clasa a IX-a. Un exemplar al acestui **“document”** extraordinar găsit de scriitor după ani și ani în **“arhiva de taină”** a surorii sale, a fost expedit elevei sale Rodica Munteanu însoțit de următoarea notă grăitoare:

15.II.1977

”Studiile” de mai jos reprezintă dorința mea de a fi tânăr profesor, de a oferi elevelor mele un prim manual de Istoria Literaturii Române. Din 1948, Ministerul a “făcut” două și le-a retras. Lucrăm la clasă fără manual.

Având eleve excepționale le-am făcut în septembrie, octombrie temele... Le-am dat bibliografie. Am scris aceste “teze” (foarte personale); s-au bătut la mașină în zece exemplare, s-au compactat și s-au dat în clasă...

Profesorul nu a avut decât meritul de a fi, mândru de spiritul și maturitatea elevelor sale de 15-16 ani. Acest exemplar a fost găsit azi, 15.II.1977, în arhiva tainică a sorei mele Irina.»

Ion D. Sîrbu

Ghilotina comunistă a timpului a redus la tăcere un gazetar și un mare profesor. Vocația însă a rămas întregă și cărțile sale “grele”, scrise în amurgul vieții și publicate postum, îi datorează multe pagini sclipitoare. (Ca o ironie a sorții, în pușcărie lui Sîrbu i se spunea “Profesorul”, nu pentru că cineva ar fi avut în vedere pierdutele titluri universitare, ci pentru că își încuraja tovarășii de suferință ținând expuneri extraordinare, adevărate conferințe academice!)

Cu amărăciune, în jurnalul său de taină, scriitorul nota:
“Nu mai sunt nici profesor, nici gazetar. Acum, la sfârșitul vieții, îmi dau seama că nu am nici o specialitate. [...] Sunt un simplu braconier în grădina bunului Dumnezeu și încerc, fără arme și curse în laț, să prind cuvinte și idei, nu cu intenția de a le ucide sau include, ci cu bucuria de a simți că ele există, zboară, trăiesc, indiferent de dosarele noastre sau de tratativele de la Geneva sau Helsinki.”

N-a fost profesor în statele de plată ale regimului trecut, dar a rămas Profesorul de neuitat pentru tinerii care au avut privilegiul de a-i fi elevi. Cu mulți a purtat o bogată corespondență, multora le-a urmărit cu bucurie devenirea. Placa

de pe casa din str. Braşov nr. 1 care aminteşte trecătorilor că acolo a poposit un valoros scriitor, a fost aşezată acolo de foştii săi elevi, care – așa cum şi-a dorit – i-au citit şi i-au iubit cărţile.

*

* *

În 1949, I. D. Sîrbu a fost destituit din postul de asistent universitar clujean, alături de Lucian Blaga, D. D. Roşca şi Liviu Rusu.

Şomer timp de 3 ani, el ajunge profesor (câteva luni) la Baia de Arieş. Reîntors la Cluj, este numit profesor de psihologie, istorie, română, la Liceul nr. 1 de fete, la Liceul nr. 2 de băieţi, la Liceul de Artă.

După această perioadă, I. D. Sîrbu va scrie într-un inedit “Jurnal clujean”, publicat în revista “Apostrof” nr. 12 din anul 1996, lucrarea “Scrisori către bunul Dumnezeu”.

Însemnările în acest jurnal încep cu data de 8 martie 1952. Autorul romanului “Lupul si Catedrala”, I. D. Sîrbu reconstituie atmosfera din învăţământ a acestei perioade. La şcoala unde preda I. D. Sîrbu, directoria era “inundată de marxism”, îl venera fanatic pe Stalin. În semn de preţuire îi săruta portretul.

În calitate de diriginte, I. D. Sîrbu ia apărarea elevilor ai căror părinţi nu aveau origine socială favorabilă comunismului, scriitorul fiind convins că a fi “dascăl” înseamnă “a creşte oameni”.

Îl preocupă problemele artei, ale literaturii, în mod special, aceasta având menirea de a “fura” una din problemele filosofiei: Oamenii trebuie puşi în faţa marilor întrebări existenţiale.

I. D. Sîrbu este înlocuit apoi din “postul de diriginte”, deşi dezaproba în sinea lui “sistemul prin care facem copiii

vinovați de vina părinților”. Ar fi dorit să facă mult bine, dar își dă seama că nu poate.

Îl obsedează scrisul, ideea realizării unor piese de teatru care să “concentreze în minimum de pagini, maximum de emoție.”

Face planuri pentru un viitor volum de nuvele, cercetează anticariatele și se simte bine în lumea cărților. Observă realitatea din jurul lui constatând că “lichelele, proștii și lașii au doborât valorile”.

Conferențiază cu emoție în fața studenților în pictură și sculptură. Memorabilă este descrierea lui Lucian Blaga citind cu glasul stins din versurile sale. Poetul îi mărturisește că scrie fiecare poezie cu sentimentul că, poate e ultima din viață.

Aflăm din acest jurnal despre intențiile lui de a scrie un roman în șase volume, despre discuțiile lui cu I. N. Negoitescu și N. Balotă. I. D. Sîrbu, consideră pe cei din estul Europei “superiori” celor din vest, pentru că cei dintâi “au crezut” și au “suferit” pentru idealurile lor înăbușite de comunism.

Îl obseda trecerea timpului, considerând-o un “iremediabil târziu” care nu se mai poate repeta. Observă lucid starea de spirit a oamenilor de rând în momentele când Stalin se apropia de sfârșitul vieții, intuind că ceva se va schimba în lume.

Paginile acestui mic jurnal clujean se încheie în data de 2 mai 1953, când I. D. Sîrbu discută cu Lucian Blaga.

I. D. Sîrbu era convins că într-o zi textele lui interzise vor apărea la lumină, fiindcă Dumnezeu va “schimba în așa fel lucrurile”, încât ele vor vedea lumina tiparului într-un “volum post-mortem”. Autorul a avut dreptate: “Dumnezeu a intervenit” și “scrisorile către bunul Dumnezeu” au ajuns la noi. Îți mulțumim, Doamne...

*

* *

Se povestește că Napoleon i-a arătat unui cardinal cerul în plină zi și l-a întrebat: “Vedeți steaua aceea?”; “Nu”, l-a răspuns cardinalul și, într-adevăr, pe cer nu se zărea nimic. “Ei bine, a adăugat Napoleon, cât timp voi fi singurul care o vede, îmi voi urma drumul și nu voi suporta obiecții.”

Legat de aceste cuvinte voi evoca aici doi oameni, două vocații diferite, două culturi diferite, una deja afirmată, iar una în ascensiune postumă. E vorba despre Van Gogh și I. D. Sîrbu, doi oameni care au cunoscut același destin tragic, în “drumul lor spre stele”.

Deși la prima vedere ar fi o comparație pripită, aceste personalități interacționează tocmai prin tragismul existenței lor.

Van Gogh, “regele nebun” al picturii moderne, s-a dedicat suflet și trup artei, și-a făcut din ea un mod de viață, dar n-a fost înțeles, a fost însăși suferința sa și ani de-a rândul s-a aliat cu singurătatea pe care a iubit-o și care l-a urmat în drumul său către stele.

I. Desideriu Sîrbu, “profetul pustiului” a fost nevoit să accepte singurătatea, ca unică formă a existenței sale. Morala i-a fost contestată, iar profesionalismul pus la îndoială de vocile negre ale acelor vremuri. A fost o pasăre care s-a aventurat să zboare, deși aripile i-au fost retezate, iar din față venea furtuna.

Unul a murit răpus de o boală gravă, iar celălalt a ales sinuciderea ca salvare din propria captivitate.

Între timp, o lume s-a prăbușit și alta se chinuie să se refacă, dar timpul nu mai are răbdare, împietrește ușor în clepsidră, suntem făcuți din umbre și lumini, iar singura cale de luminare este înnoptarea.

Deși creația implică o diminuare a ființei creatorului, rămâne la latitudinea sa, dacă o acceptă sau nu. Pentru cei doi creația a fost țelul suprem, țelul care a născut focuri.

*
*   *

Într-o discuție deosebit de plăcută cu unul dintre foștii elevi ai lui I.D. Sîrbu, prof. Eugeniu Pletea am aflat multe lucruri plăcute, mai puțin știute despre I.D. Sîrbu, persoană care a fost model pentru mulți tineri care i-au ascultat spusele și i-au citit „scriserile”, de multe ori cu răsufierea tăiată, așezați mai mult sau mai puțin comod în băncile de școală sau amfiteatrele studentești.

-Cu siguranță că PROFESORUL este pentru mulți dintre foști săi elevi un MODEL. După cum mulți recunoașteți, profesorul I.D. Sîrbu va învățat să citiți, să gândiți, să vă constituiți propriul EU.

- Cred că e foarte greu să vorbești despre oamenii pe care, depășind hotarul admirației, i-ai iubit. Acei oameni care, inconștient, la vârsta adolescenței, marcându-ți existența ulterioară, au devenit modele. Si profesorul etalon pentru generația mea a fost I. D. Sîrbu (profesor, dar și scriitor, reductabil prozator și dramaturg). Așa l-am știut noi, elevii, atunci... Ulterior am realizat că Domnia sa era mult mai mult. Cu toate că eram mai mult copil la cei 13-14 ani, unul dintre cei mulți, ieșiți din război, l-am simțit mai întâi în dimensiunea primordială: OMUL și abia apoi, restul. Nu știu (mă gândesc la Dânsul după aproape o jumătate de veac) dacă l-am înțeles întru totul atunci, mai mult, n-am nici acum certitudinea că-i păstrez imaginea integrală. Atunci era practic imposibil, acum pare complicat, căci dispun de dovezi și argumente care-mi sporesc frământările, neliniștile. Cu mulți ani în urmă, l-am perceput pe

Domnu' Profesor mai mult afectiv – pentru mine și colegii mei, era unic și n-am vrut să acceptăm pe un altul asemănător. Sunt fericit că păstrez imaginea domnului Sîrbu așa și nu altfel. Și încă mă frământ după atâția ani când mă gândesc la Modelul nostru. Mă întorc în trecut (și e greu!) cu teamă, dar și cu speranță: am uitat ceva, am adăugat altceva? Oare percepția era cea reală?

La vârsta pantalonilor scurți, n-aveam instrumentele necesare unei percepții conforme cu semnificația Modelului. Totuși, ne-am străduit aproape toți să-l descifrăm. Într-un interval scurt (dar de-ajuns) PROFESORUL ne-a învățat: să citim, să gândim și să ne construim (zidim?) propriul EU. Cred că ne iubea deopotrivă pe toți, mai ales că dumnealui n-avea copii.

Pentru mine, întâlnirea cu dânsul a fost decisivă, pentru că între alte opțiuni am ales cariera de profesor, singurul din clasa mea care l-a urmat la specialitatea predată, pe care domnul profesor o îmbrățișase forțat de Destin (care i-a fost, în mod repetat, potrivit!), căci studiile îi asiguraseră cu câțva timp înainte calitatea de asistent, la Catedra de Estetică din Cluj.

Dar orele lui erau memorabile și pot mărturisi cu sinceritate că Eminescu, Creangă sau Caragiale mi-au fost cunoscuți înainte de a deveni student la Filologie. Marea lecție de viață, cea de dincolo de obiectul predat, a fost, cu siguranță, prietenia.

Puține generații, indiferent de școala absolvită în Clujul postbelic, se pot mândri cu ceea ce am primit noi de la dascălii noștri. În timpul scurs până în prezent, cei care am avut șansa de-a rămâne în acest burg universitar, am rămas și suntem în continuare prieteni, nu doar... foști colegi. N-am să dau exemple, trebuie să fiu crezut pe cuvânt!

Este dificil să-mi explic chiar cu mintea de-acum (mai ales în zilele de-acum), prin ce miracol a reușit profesorul

nostru să ne impună, în doar un singur an școlar (1953-1954) respectul pentru lucru temeinic făcut (cu trudă făcut!), pentru valorile autentice umane. Este iarăși adevărat că am crescut și ne-am format (chiar numai prin simpatie) într-un oraș ce respiră valori neprețuite: Bлага, Hațieganu, Agârbiceanu, Ladea, Prodan, Vătășianu ș.a., nume confundabile cu arta știința și cultura românească.

- Am reținut că PROFESORUL avea un ritual legat de Caragiale, ritual pe care ați reușit să-l descifrați.

- Memoria reține, de cele mai multe ori, evenimentul banal, aparent nesemnificativ, dar din asemenea cioburi reconstituim... statui.

Așa se nasc poveștile, uneori miturile.

Numai câteva "cioburi". Pe coridoarele pustii în pauze, în dreptul cancelariei (sala profesorală!) exista, la acea vreme un bust Caragiale. Niciodată prăfuit! Îl ocoleam cu atenție, noi, elevii, dacă se nimerea să trecem pe-acolo doar chemați. Și asta nu era de bine.

Odată, fiind elev de serviciu, l-am zărit pe domnul profesor Sârbu cum a dus mâna la pălărie când a trecut, prin dreptul bustului și, parcă am surprins din zbor și murmurul unuia sau a două cuvinte. Mirarea era mare, pentru că profesorul nu întâlnește nici colegi, nici altă persoană. Au mai trecut câteva săptămâni, timp în care curiozitatea nu-mi dădea pace. În sfârșit, s-a ivit ocazia. Domnul profesor a venit în acea dimineață cu regularitate metronomică și povestea s-a repetat. Dar, de data aceasta, cu urechile ciulite am recepționat: "Salut, maestre!"

- Perioada la care facem referire se caracteriza printr-o „secetă” de carte. Era dificil să-ți procuri un roman dorit, ce-a mai la îndemână posibilitate fiind împrumutul de la un coleg sau o cunoștință...

- La vârsta întâlnirii cu marele dascăl (deși cred și acum că dl. Sârbu nu se socotea profesor în sensul obișnuit al cuvântului) ne mai hrăneam cu cărți prăfuite, scoase de prin poduri sau pivnițele caselor câtorva colegi, clujeni de baștină. Ca să intrăm în posesia temporară a vreunui Dox (Aventurile submarinului Dox), sau J. Verne, M. Twain, L. Teodoreanu, Drumeș, Al. Dumas și alții, făceam eforturi de tot felul. Împrumutate și răsîmprumutate între noi, fie pentru o hartă, o problemă la geometrie sau chiar o analiză literară (profitorii fiind mai ales colegii posesori de asemenea “comori”), aceste cărți, jerpelitate foșneau pe sub bănci la unele ore, nu oricare însă. Se mai întâmpla că profesorul “vigilent” să ni le confiște iar păgubiții – deopotrivă proprietarii de drept, cât și cei prinși în flagrant, treceam prin mai multe rânduri de sudori. Ne puteam aștepta clar: nu am fi îndrăznit să citim la orice obiect sau la orice profesor, de unii ne temeam și când îi zăream la o sută de metri, dar să intrăm într-un conflict deschis, Doamne ferește!

Venea însă sâmbăta și ora de dirigenție (poate cea mai așteptată, fiindcă era și cea mai interesantă!). Apărea dl. Sîrbu cu câte 2-3 cărți recuperate, ni le returna cu un fel de zâmbet complice și... de ochii lumii parcă, ne atrăgea atenția să nu se mai repete. Aiurea... La sfârșitul săptămânii următoare povestea se repeta. Stând eu să mă gândesc la acele momente “memorabile”, cred că dirigintele avea motive de satisfacție, pentru că “vinovatul” principal era dânsul, care mereu ne-a îndemnat să citim, nu doar ca divertisment, căci unele cărți serioase ni le-a adus el însuși.

Cum reușea să ne scoată din belele, nu știu nici acum, doar bănuiesc. Cine putea să-i reziste unui asemenea om fermecător?

- Prin felul simplu și modest de a se comporta, PROFESORUL v-a transmis rațiunea respectului pentru fiecare picătură de efort creator...

-Clădirea școlii noastre făcea corp comun cu alta (actualul Liceul Gh. Barițiu) și în curte ne îngrămădeam, de-a valma, elevii celor două școli. Biblioteca Universității se afla în zonă și pe-acolo trecea regulat marele Blaga. Nu rețin în ce împrejurare, profesorul nostru ni l-a arătat pe ilustrul poet – om de statură medie, cu umerii ușor aduși, cu capul ușor aplecat în față, “peste marginile lumii”.

Alungat de la Catedra de Filosofie, Blaga ocupa un post obscur de cercetător, la o filială a Academiei. Erau vremuri grele pentru intelectualii importanți ai neamului. Un om atât de inaccesibil nouă; văzându-l, ni se părea atât de modest, rupt de realitatea concretă, într-o ținută cenușie, poate tocită (poate intenționat voia să treacă neobservat...) Câteva zile și nopți, cu gândul la autorul “corolei de minuni a lumii”, m-am frământat... Bineînțeles, ca și alți câțiva colegi, am scrijelit câteva versuri șchioape și neroade, pe care tot atât de repede cum le... creasem, le-am aruncat la coș. Nu prea îndrăzneam să arătăm profesorului nostru “producțiunile” literare, deși în asemenea ocazii ne încuraja. Simțeam, însă, că o făcea mai mult de circumstanță, pentru a nu leza “poza” romantică a unor adolescenți cu preocupări atât de... serioase. Asculta, în schimb, cu atenție compunerile școlare, pe care ni le da, făceam observații pertinente și uneori ironice, niciodată existând vreo intenție răutăcioasă. Domnul profesor ne-a dat numai dovezi de dragoste și înțeleaptă acceptare. De la dânsul am învățat respectul pentru fiecă picătură de efort creator (sau ziditor).

- PROFESORUL avea un dar special de a pune la punct elevii „rebeli” fără a jigni, dând dovadă de calități deosebite de pedagog...

- Spectacolele, teatru, operă și altele au fost, neîndoielnic, a doua școală pentru generația mea. Cum am pășit pe peronul marii urbe, alături de prietenul și colegul meu T. R., am știut că avem enorm de multe de învățat și de făcut aici,

într-un oraș prea plin de istorie, de cultură. Aproape toți răspundeam la “provocările” culturale. Unii aveam abonament, alții profitam de biletele cu preț redus. Era și șansa de-a ne întâlni cu fetele, colege la alte școli (pe atunci nu exista învățământ mixt) și trebuia să ne ferchezuim. Odată, după un spectacol, “Intrigă și iubire” de Fr. Schiller, am fost solicitați să ne dăm părerea despre subiect, personaje, distribuție. Totul a mers firesc, ca de obicei. Răspunsurile noastre l-au mulțumit, în general, pe profesorul-diriginte. Dar, cum pădure fără uscături nu prea există, unul dintre noi, vrând s-o facă pe interesantul, a afirmat că era prea mult întuneric în sală, că ceea ce se petrece pe scenă... l-a înfricoșat. Replica (aproximativ redată) a profesorului n-a întârziat:

- Trebuia să iei cu tine un bec! Poate se făcea lumină și n capul tău!

Râsete zgomotoase generale, doar cel vizat s-a făcut mic...

- Fiind un om drept, corect, PROFESORUL nu accepta minciuna. Avea mult discernământ pentru judecata dreaptă a greșelilor fiecărui elev. Cred că aveți un exemplu în acest sens.

- În general imperturbabil, dl. Sîrbu reacționa categoric dacă ne prindea cu minciuna. Orice tentativă de a-l “fenta” eșua lamentabil.

Eu eram extern. Locuiam la câțiva pași de școală.

Regulamentul școlar ne interzicea să ieșim în oraș după ora 17, excepție sâmbăta. S-a întâmplat să fiu trimis de gazdă, o femeie în vârstă, după niște medicamente la o farmacie, nu prea departe de școală. Mă îndepărtasem de locuință, când, din spate, vocea foarte cunoscută m-a țintuit locului. L-am văzut pe domnul profesor. Am cam înghețat, dar nu m-am pierdut, pentru că motivul era întemeiat.

“- Unde mergi la ora asta?

- La farmacie, după medicamente. M-a trimis gazda.

- Hai, mergem împreună.”

După ce am cumpărat acele medicamente, când credeam că mă va părăsi, spre surprinderea mea, domnul Sîrbu a continuat să mă însoțească, pe drumul spre întoarcere. A intrat odată cu mine, a stat puțin de vorbă cu gazda, apoi a plecat înseninat. Câștigasem o bătălie.

- Cred că ar mai fi foarte multe de spus despre PROFESORUL MODEL...

- Așa a fost... Ar mai fi multe, dar mă opresc. Mi-am răvășit câteva clipe care amortiseră în amintire. Acum, tot mai rar, parcurg unele trasee ale aceluși timp și simt o bucurie egoistă pe care n-o împărtășesc nimănui, când retrăiesc timpul irepetabil al adolescenței.

*

* *

Povestirea “Dumineca” reprezintă debutul marelui ghinionist al literaturii române, Ion D. Sîrbu. Apărută în publicația tutelată de Lucian Blaga, “Curțile dorului” în anul 1941, aceasta deschide seria prozelor dedicate lumii minerilor, în străfundurile căreia familia sa și-a găsit supraviețuirea. Viața minerilor, petrecută aproape în întregime în mină, aflată undeva la granița dintre lumea aceasta și cea de dincolo a fost evocată constant de operele lui Ion D. Sîrbu, ultimele idei urmând a fi materializate într-o carte, “o lume”, precum o numește acesta. “Blaga zicea că Agricultorii (țărani, ciobani), Marinarii și Minerii epuizează un orizont, deci au dreptul la un folclor (cultura) al lor. Minerii au un orizont constituit din tăceri, resemnare și o formă de eroism (în fața morții), care nu există nici la marinari” spunea prozatorul. Poate datorită faptului că

tatăl și bunicul scriitorului au fost mineri, iar însuși artistul a făcut parte din lumea lor într-un moment al vieții sale. Viața în mină a reprezentat un motiv folosit atât de des în creația literară. Primele lucrări publicate au fost **La răscruci** și **Vizita**, apărute în revista “Răscruci”. Dacă moartea nu l-ar fi oprit să recreeze, în cuvinte universul ancestral al familiei sale, gestul său demiurgic ar fi rămas cu siguranță într-un loc de frunte în literatura română. Un moment important în devenirea sa ca artist este apariția în manuscris a piesei **Sovrom Carbune**, în anii 1950. La vederea acesteia, fiind conștient de consecințele iminente asupra libertății sale (ca om și scriitor) reacția poetului L. Blaga a fost categorică: “Arde-o!” Mai târziu, Sîrbu a transformat-o în **Frunze care ard** și a devenit ulterior unul dintre capetele de acuzare ale procesului său din 1957. Următoarele lucrări sunt: **Povestiri petrolene**, **Șoarecele B și alte povestiri**.

Povestirea **Dumineca** descrie moartea unui miner și ultimele sale clipe, dar și viața reală a oamenilor sărmani. Sîrbu a calificat mai târziu debutul său ca fiind de inspirație gorkiană, neincluzându-l în nici unul din volumele sale. Povestirea conturează două spații asemănătoare iadului și raiului, relevând pendularea între sacru și profan a ființei umane. Se remarcă, de asemenea, tendința prozatorului de a folosi simboluri și tema destinului în opera timpurie. Personajul principal e un miner ce lucrează chiar și duminica, dar e accidentat. În clipele în care e transportat afară din mină, el își amintește de tot ce iubea pe lume – șoție, munte, lumina soarelui și retrăiește emoțiile simțite privind lumânările și pajiștile înverzite, apoi moare. Deși cu anumite stângăcii, cum ar fi caracterul tezig și demonstrativ, Ion D. Sîrbu se dovedește a fi încă de pe acum un mare povestitor.

Titlul **Dumineca** denotă și ironie, Duminica fiind zi de odihnă, ziua lui Dumnezeu, dar și profunzime, viața personajului sfârșindu-se în aceeași zi în care se termină actul

creației. Odihna se transformă în suferință. Înainte de eliberarea din spațiul profan, în clipele de agonie, minerul își aduce aminte vorbele soției sale. “*Să ai grijă de tine, Gheorghe!*” și imaginea bisericii, simbol al luminii Adevărate. Privea lumânările aprinse și odată cu fumul lor firav se înalță în sferele siderale.

Prima parte a textului dezvăluie lumea subterană a minerilor, care se cristalizează în întunericul de foc al pământului ca ființe demonice, luptându-se cu minerarul dur, neșlefuit. Aspectul lor drăcesc contrastează cu misiunea de sacrificiu și lupta lor pentru supraviețuire. “Trupurile goale, lucii de sudoare, ard în lumina roșie a lămpilor. Priviți de departe, din întunericul dens al galeriei, acest mănunchi agitat de brațe, de lopeți, de cărbuni lucii, de solduri încordate, pare o stranie flacăra, răbufnită din bezna pământului.”

Lumina artificială, pală și bolnavă, reprezintă idealul uman pervertit, mutilat, neputința eliberării din ghearele sorții și aspirația spre armonizarea cu divinul. Accidentul eroului oferă sufletului un pretext al eliberării de lumea materială în care era ținut prizonier și al împlinirii destinului hărăzit odată cu primul pas în noroi. Dragostea pentru soție luminează prin puritatea ei iadul minei în care sufletul rătăcește zi de zi, chiar și Duminica, uitând de credința adevărată. Sentimentele, cruțate de focul demonic relaționează cele două lumi opuse. Raiul și iadul, binele și răul, viața contopindu-se cu moartea. Prin moartea carnală, sufletul său renaște și transcede macrocosmosul, contopindu-se cu lumina stelelor. Lumina lămpii clipea, obosită. Rămase cu ochii mari și privi lung la flacăra. Așa, privea luminile la biserică. Și își amintea cum uneori, uitându-se prea mult la aceeași flacăra, simțea cum se ridica în sus, cum lumea din jur dispărea departe și el rămânea singur, într-o lume rotundă și vastă.

Zvâcnirile slabe ale luminii simbolizează lupta minerului cu moartea, dar și a omului din mină cu constanta amenințare a pierderii vieții. Lumânarea se stinge odată cu gândurile negre și cu încețoșata imagine a soției, rugându-se. În galerie sălășluiește o lumină agonică, “bolnavă și strâmtă”, iar ultimele cuvinte ale muribundului o invocă, dorind lumina. În momentele de suferință își amintește de muntele cu pajștiștile-I admirate cândva, în tinerețe.

Pendularea între imaginea ascensională a muntelui, menită a fructifica ideea înălțării și lumea sfâșiată și degradantă a minei, caracterizează întreaga viață a personajului.

Pe de o parte se aseamănă cu o pană plutind în vid, prăbușindu-se în crăpăturile îndoielii... sângele vieții împrășcă imaculata față ce se naște din Păcat. O durere dulce-amăruie se prelinge în spațiul atemporal, nedefinit.

Pe de altă parte, minerul care își petrece viața sub stânci, înghițind aerul închis și plin de praf, mâncând pământul, e asemenea cârțiței care sapă neîncetat. Orbiți de întuneric, animalul și omul se îngropau de vii, dar totuși trăiesc, obișnuiți cu mineralele, confundați cu acestea și ajungând dependenți de minerale.

Moartea eroului e un motiv folosit pentru a reprezenta gândirea și universul minerilor. Puținele lor năzuințe și aspirații sunt sfărâmate de târnăcoape, precum rocile sparte de ei. Scopul lor e să sape și să ignore faptul că nu sunt mașinării, nici necuvântătoare, ci, înainte de toate, sunt **oameni**.

Viața – un cimitir al iluziilor? Al viselor? Al speranțelor? Sau singura cale spre mântuire?

Povestirea relevă condiția omului ca prizonier într-o lume fără scăpare, o lume în care aspirațiile nu sunt posibile, e, deci, o parabolă a destinului uman.

*

* *

**DRAGUL NOSTRU DRAG, IUBITE DOMNULE
PROFESOR,**

Doriseam să punem biletele “de dragoste” între florile pe care vi le trimitem, dar fetele până la urmă mi-au încredințat mie să încerc să vă tâlmăcesc ceea ce simțim. Spun încerc, pentru că va fi greu să redau în cuvinte tot ce a însemnat pentru noi reîntâlnirea cu Dumneavoastră. În clipa în care ați apărut, tumultuos și plin de viață, a început acea mare întâlnire care pentru multe dintre noi reprezintă o adevărată răscruce în drumul gândurilor noastre. Tot ce ne-ați dat în tinerețe, imboldurile care ni le-ați transmis atunci, abia acum le-am pus în balanță și mă tem că majoritatea am descoperit uimite, că iureșul zilelor anoste nu ne-a lăsat nici măcar să reflectăm la viața pe care o ducem. În timp ce ne vorbeați în clasă, o clipă am simțit efervescența celor 18 ani, când eram sigure că vom ști să ne umplem viața numai cu frumusețe și bunătate. Și am înțeles ce mare lucru ați realizat când nu v-ați lăsat învins de nimic și după atâția ani, exact ca atunci, ne dădeți impulsul de a trăi, de a gândi, de a fi întregi, ne puneți în rezonanță cu marea ardere a ființei Dumneavoastră. Este destul să ai cea mai mică tangență cu asemenea destine, pentru a-ți schimba dimensiunile sufletești, cred că-mi dați dreptate. Ați făcut întâlnirea noastră o sărbătoare, într-adevăr o bucurie a sufletelor noastre, obosite de cotidian. Cum aș fi dorit să auziți a doua zi, la telefon, cum vorbeam toate despre Dumneavoastră, despre căldura și efervescența cu care ne-ați înconjurat pe fiecare în parte, despre felul cum ați înțeles să fiți numai cu noi în aceste zile, cât a contat fiecare vorbă spusă, cum o repetam din nou și din nou și din nou, cum ne-am lăudat apoi peste tot cât de mult am fost iubite de Dumneavoastră, și cât vă iubim, ce minunate vorbe s-au rostit și cum ne-am încălzit sufletul cu ele. Eram parcă mai bune una cu alta în timp ce comentam, mai frumoase,

mai pregătite de a gusta din nou viața, ca o dată, în tinerețea care ne-ați modelat-o. A trebuit să reapăreți ca să credem că merită să trăiești și binele și răul, dar intens. Ar trebui mai des să ne dați din vraja prezenței și inimii Dumneavoastră, din puterea ființei, a cunoașterii și flăcării sufletului Dumneavoastră în care credm atât. Da, a fost destul să vă-nțelnim, pentru a fi mai frumoasă viața. Nu sunteți mândru de acest har, care numai noi știm cât este de adevărat? Iar a doua zi telegrama! O, dacă ați ști ce a urmat! Am citit-o în aceeași zi, fiecareia, pe rând, atunci, imediat, când era ca un răspuns la tot ce ne frământase. Am plâns împreună cu fiecare, cititnd-o, răscitind-o, mirându-ne cum reușiți în câteva cuvinte de telegramă să spuneți atât de mult și atât de minunat. Dacă Dumneavoastră ne trimiteți lacrima de recunoștință, noi, bietele de noi, ce mai putem spune? Dacă Dumneavoastră nu ne uitați, noi nu putem să vă uităm pentru că faceți parte din ființa noastră, sunteți sâmburele adevărului și frumuseții de noi înșine. Să ne faceți parte a bucuriei; că nu ați trăit inutil. Cum puteați să ne faceți un mai minunat dar? Fiecare cuvânt s-a adâncit în inima noastră, pentru totdeauna. A început să pâlpaie în noi o timidă flacără de mândrie, ne-ați făcut să credem în noi înșine și eram mai ales mândre că vă cunoaștem și ne iubiți. Îmi pare atât de rău că nu vă pot reproduce cum citeam frază de frază la telefon, cum mă întâmpinau suspine, tăceri emoționate, exclamații tânguitoare, de frumusețea cuvintelor, cum Mama și fetița mea plângeau lângă mine, ascultându-le. Soțul meu, prozaicul și puțin complicatul inginer fotbalist vorbea zile întregi tuturor despre Dumneavoastră, despre faptul că un asemenea profesor poate schimba într-adevăr sufletul elevilor săi, că poate ar fi fost alt om dacă ar fi avut acest noroc. Știu că mă credeți și mă-nțelegeți că vreau doar să vă povestesc tot ceea ce a fost, nu să vă flatez. Ne cunoașteți, știți că nu v-am putea minți. Adevărul este că a fost minunat, într-adevăr minunat. Zile întregi ne-a fost inima plină datorită

Dumneavoastră și observ că trecerea timpului nu face decât să mă convingă că altfel vedem multe lucruri de acum înainte. Chiar în acele zile am revăzut piesa la TV. Și iar povești. Și bucurie. Și mândrie. Eram parcă și noi o parte din Dumneavoastră. Da, cred că sunteți atât de larg și minunat că puteți cuprinde în inimă pe toți cei care îi întâlniți și vă iubesc. Fiindcă vă iubim, Domnule Profesor. Aș vrea să știți pentru totdeauna că noi, aceste fete cărora le-ați dat atât de nemăsurat de mult, cărora le-ați infiltrat sentimente, idei și dor de frumos ca nimeni altul din viața lor, vă iubim. Să nu uitați niciodată cât de mult vă iubim, ce însemnați pentru noi și că sunteți prezent, mereu când suntem împreună fetele, dar mai ales când suntem singure și căutăm în noi reazămul care să ne ajute pentru mai departe. Atunci vă vedem ochii, vă auzim vocea cum ne spuneți să nu greșim, zi de zi pregătindu-ne doar să trăim într-adevăr, atunci înțelegem că cineva care știe să fie atât de mare, plin de viață și frumusețe, ne cunoaște, crede în fiecare din noi și ne ajută prin însăși existența lui în viața noastră. Cum să vă mulțumim, Domnule Profesor? Cum se poate mulțumi pentru toate acestea? Doar iubindu-vă cu toată ființa noastră.

scrisoare comunicată de d-a Elisabeta Sîrbu, reproducă din revista "Generația interzisă", pag. 18

DOREL SIBII

S-a născut la 12 decembrie 1943, în Petroșani. Absolvent al Facultății de educație fizică din Timișoara, în 1964. După absolvirea facultății, lucrează la Școala Ajutătoare din Arad, iar după 1989, ca redactor la *Arca* Arad. Debutează cu versuri în 1974, în ziarul *Flacăra Roșie* din Arad. Editorial, cu proză, în volumul colectiv **Atelier al Cercurilor literare** (Ed. Facla, 1978). Publică versuri în volumul colectiv **Ofranda vocalei** (Ed. Facla, Timișoara, 1979). Scrie literatură pentru copii. Pentru teatru, primește, în 1980, Premiul Național de Dramaturgie – Secția Păpuși. Piese de teatru pentru păpuși sunt incluse în repertoriul teatrelor de profil din Arad și Craiova: **Lăudărosul** (1981), **Prietenii lui Moș Martin** (1982), **Zâna Alună cea Bună** (1983). Volume de povestiri: **Cum am găsit-o pe Ileana Cosânzeana** (Ed. Facla, Timișoara 1979), **Prin Țara lui Abecedar** (Ed. Facla, Timișoara 1982), **Însemne de rouă** (Ed. Eminescu, Buc., 1982), **Poveste din poveste** (Ed. Facla, Timișoara, 1985). În linia scriitorilor tradiționali ardeleni scrie volumul de povestiri **Fotografiile mai vechi** (Ed. Eminescu, Buc., 1985). În 1994, publică volumul de poeme **Garda de corp pentru fluturi** (Colecția revistei *Arca*), volum premiat de Uniunea Scriitorilor – Filiala Arad. În 1995 i se acordă Premiul *Camil Petrescu* – Secția de Teatru pentru Copii.

CONSTANTIN STANCA

Născut în 1889, în municipiul Petroșani, județul Hunedoara. Fiul preotului Avram Stanca și al Ioanei, născută Chirca. Școala primară și gimnaziul la Petroșani (1909). Urmează Facultatea de Medicină din Cluj. Își ia doctoratul în medicină, la Cluj (1914). Încă din studenție, devine intern la Clinica Ginecologică – Obstreticală, unde este preparator, apoi asistent. Mobilizat în armata austro - ungară în 1917, în orașul Uzice (Serbia), organizează o Secție Ginecologică - Obstretică și Chirurgie, în Spitalul Județean, unde activează până în octombrie 1918. Urmează un stagiu de perfecționare la Clinica de Obstretică și Ginecologie „Wertheim” (Viena), Clinica de Chirurgie Prof. „Eisenberg” (Viena). Medic primar (1920-1940), la Spitalul de Femei Cluj, șef al Serviciului de Ginecologie și Obstretică. Obține titlul de doctor docent în obstretică și ginecologie (1924), la Facultatea de Medicină din București, titlul obținut pentru prima dată în țară. Devine conferențiar definitiv de ginecologie și obstretică la Facultatea de Medicină din Cluj (1938), ținând cursuri la Cluj și la Sibiu (1940-1944). Este Președintele Asociației Moașelor și Agenților Sanitari (1926), director al Institutului pentru Studiu și Profilaxia Cancerului, Cluj (1929), redactor al revistei „Cancerul”. Între 1921-1940, face călătorii de studii în diferite centre medicale europene, în special legate de problema cancerului: Paris, Milano, Viena. Publică lucrări în reviste medicale din țară și străinătate. Este „Membru Onorar”, „Membru Corespondent” și „Membru Titular” al Societății franceze de Ginecologie (1931); membru corespondent al Asociației Argentinieni contra Cancerului, Buenos – Aires (1938). După război, în 1948, Ministerul Sănătății îl transferă la Spitalul Colțea București. Redactor la revistele „Sănătatea” și „Obstretică și Ginecologie”; consilier medical în

ginecologie și obstetrică la Spitalul „Elias” din București, medic șef la Maternitatea din Spitalul Brâncovenesc (1957). Este numit conducător și îndrumător al serviciului de ginecologie și obstetrică București (1958). La 1 decembrie 1957, este pensionat, dar își continuă activitatea. Este desemnat de Ministerul Învățământului și Culturii, prin Comisia Superioară de Diplome, „Doctor în Științe Medicale” (1960), „Medic șef de secție, cercetător științific” în Maternitatea „Filantropia” (1958); profesor suplinitor la Catedra de Ginecologie și Obstetrică „Filantropia” (1962); „Profesor Consultant la Spitalul Elias”; „Profesor Emerit”, membru corespondent al Academiei de Științe Medicale din România (1937-1948). În domeniul social, organizează împreună cu doctor Dominic Stanca, „Spitalul de Femei Cluj” (1919); Institutul pentru Studiul și Profilaxia Cancerului (1929); Spitalul „Ilie Pintilie”. A elaborat peste 160 de lucrări cu caracter original, publicate atât în țară cât și în străinătate: Cluj, Cernăuți, Miercurea-Ciuc, Craiova, București, Klausenburg (Austria), Viena, Budapesta, Leipzig, Berlin, Bari (Italia), Buenos-Aires (Argentina).

Ordine și medalii obținute:

Ordinul „Crucea Roșie”, clasa a II-a, primită în Imperiul Austro-Ungar” (1915); „Coroana României”, cu grad de Ofițer (1922); „Coroana României” cu grad de Cavaler (1922); Crucea „Meritul Sanitar” (1926); „Coroana României” cu grad de Comandor (1929); Crucea „Meritul Sanitar” clasa I (1933); Ordinul „Ferdinand I”, cu spadă și panglică (1941); Ordinul „Crucea Regina Maria” clasa a II-a (1942); „Ordinul Muncii” clasa a II-a; clasa a III-a.

S-a stins din viață la 30 mai 1969, la București.

Lucrări publicate:

Îngerul de pe cupolă: Memorii. – Petroșani: Editura Fundației „I.D. Sîrbu”, 1998. – 288 p.

Referințe:

Velea, Dumitru. *Postfață. Constantin Stanca: „Du-te și fă la fel!”*. – În: Stanca Constantin. **Îngerul de pe cupolă.** Memorii. Petroșani: Editura Fundației „I.D. Sîrbu”, 1998, p. 280-286.

DOMINIC STANCA

Născut în 4 octombrie 1892, în municipiul Petroșani, județul Hunedoara. Fiul preotului Avram Stanca și al Ioanei născută Chirca, denumită de Nicolae Iorga „Doamna Văii Jiului”, decorată cu „Meritul Cultural”. Studii primare și secundare la Petroșani, studii superioare la Facultatea de Medicină din Cluj (1910-1915). După obținerea doctoratului (1916), lucrează ca medic militar la Spitalul Garnizoanei II Viena, de unde este trimis pe frontul de vest, în Volhinia. În iunie 1916, este avansat la gradul de locotenent, lucrând la Spitalul Militar din Budapesta. Este transferat, apoi, ca medic șef, la Regimentul III husari, pe frontul din Bucovina, unde contribuie la combaterea tifosului exantematic. În februarie 1918, pleacă cu regimentul pe frontul italian, se întâlnește la Cluj cu Amos Frâncu, primind îndrumări pentru pregătirea Marii Uniri de la 1918. Revine la Petroșani, unde este membru activ în Comitetul Sfatului Muncitoresc din Petroșani și Sfatul Național al Poporului Român din Valea Jiului. La 1 Decembrie 1918, este delegat oficial din partea Reuniunii Femeilor Greco-

Ortodoxe din Petroșani, pentru Marea Adunare Națională de la Alba Iulia. Între 1920-1940, publică numeroase articole de specialitate în reviste medicale românești și străine. Ca medic cercetător, și-a revendicat dreptul de-a se ști că a utilizat mușcăiul în medicină, înaintea lui Alexander Fleming (1881-1955), descoperitorul penicilinei. În anul 1940, după Dictatul de la Viena, organizează Spitalul de Stat din Orăștie, iar în 1943, un spital pentru Crucea Roșie, la Suceava.

DOMINIC D. STANCA

Născut la 31 ianuarie 1926, la Cluj. Este fiul doctorului Dominic Stanca și al Corneliiei, născută Vlad. Urmează clasele primare (1932-1936), apoi cursurile Școlii Normale de Învățători din Cluj. În 1936, tatăl său transmite Editurii ziarului „Patria” un caiet al său de compoziții, poezii, caricaturi și desene, intitulat „*Ziua bună se cunoaște de dimineață*”, foarte bine primit de critică. Între 1936-1940, urmează primele clase de liceu la Seminarul Pedagogic al Universității din Cluj. Continuă ultimele clase de liceu la Liceul „Aurel Vlaicu” din Orăștie

(1940-1944), unde familia se refugiase, după Dictatul de la Viena. Din 1941, datează parodia, în șase tablouri, „**Suferințele tânărului Faust**”, scrisă la Orăștie. Impresionat de realitățile războiului scrie ciclul de poeme „Ceruri arse” (1942-1945). Debut literar cu poezia „**Crengi**” în revista „**Fundațiilor Regale**” (1944). La insistențele familiei se înscrie la Facultatea de Medicină a Universității „Regele Ferdinand I” Cluj (Sibiu) la care renunță însă curând. Între 1944-1946, se atașează grupării „Cercului literar de la Sibiu”. Se înscrie la Facultatea de Drept a Universității din Cluj (1944). Din anul 1945, începe să scrie ciclul „**Nunțile de la Romos**”, care vor fi tipărite în volumul „**Strada care urcă la cer**” (1977). Între 1946-1949, urmează cursurile Academiei de Muzică și Artă Dramatică din Cluj, specialitatea Dramă – Comedie. După terminarea facultății este angajat la Teatrul Național din Cluj (1948-1952), unde joacă alături de mari actori ca: Marietta Sadova, Ion Tălvan, Dorina Ghibu. Primul său rol ca actor este piesa „Frederich Chopin” a lui Ștefan Horea, după care urmează alte roluri în piese de Mihail Davidoglu, I.L. Caragiale, Maxim Gorki etc. Între 1952-1953, evoluează ca actor la Teatrul din Reșița. Revine la Cluj în 1953, la Teatrul Național, unde rămâne până în 1954, când Marietta Sadova îl aduce prin transfer, la Teatrul „Constantin Nottara” din București. În același an, se căsătorește cu Sorana-Iosefina –Caterina Plăticeanu (în teatru Sorana Coroamă), inginer chimist și regizor de teatru. Debutează editorial cu volumul „Roata cu șapte spițe”, la ESPLA (1957).

Între 1960-1961, este actor la Teatrul din Giulești, apoi la Teatrul „Ion Vasilescu” (1961-1971). În 1971, se pensionează medical. În 1963, are loc debutul său în dramaturgie, cu comedia în trei acte „**Meci la Chintăoani**”. Jucată la Teatrul Giulești, piesa a obținut Premiul II la Festivalul Bial de Teatru „I.L.Caragiale”. În 1968, îi apare la

Editura pentru Literatură volumul „**Pentru un hoț de împărat**”, care cuprinde ciclurile: „**Mortul săracilor**”, „**Roata cu șapte spițe**” și „**Tulnicile Iancului**”. În urma călătoriei la Weimar (1969) scrie romanul „**Walderoda**” (burg imaginar dublu al Oraștiei transilvănene) . La Editura „Ion Creangă” îi apare volumul pentru copii „**Gri-ru-gri**” (1970), cuprinzând un poem baladesc. Este debutul său editorial în poezie. La 31 ianuarie 1972, colegii de teatru îl sărbătoresc, la aniversarea a 46 de ani, prezentând un „**Recital Dominic**”. În același an, îi apare volumul „**Itinerar dacic**”, apoi în 1976, volumul „**O sălbatică floare**”. Îi apar postum, volumele: „**Strada care urcă la cer**” (1977), „**Timp scufundat**” (1981), „**Un ceas de hârtie**” (1983).

Se stinge din viață la 26 iulie 1976.

Lucrări publicate:

Roata cu șapte spițe. Povestiri. București: ESPLA, 1957. 87 p. – (Colecția Albina).

Hurmuzul jupânesei: Pseudo – cronici moldovenești. – București: Editura Tineretului, 1968. - 205 p.

Pentru un hoț de împărat. Proză. București: Editura pentru Literatură, 1968. – 168 p.

Gri-ru-gri. – București: Editura Ion Creangă, 1970.

Itinerar dacic. Versuri. – Cluj-Napoca: Dacia, 1972. – 52 p.

O sălbatică floare. – București: Editura Eminescu, 1976. – 128 p. cu port.

Strada care urcă la cer. – București: Editura Eminescu, 1977.

Timp scufundat. – București: Editura Eminescu, 1981.

Un ceas de hârtie. Poeme. Jurnal. Fragmente. _ Ediție îngrijită de Sorana Coroamă-Stanca și Doina Uricariu. București: Editura Eminescu, 1984. – 684 p. (Colecția „Poeți români contemporani”).

Referințe:

Ciobanu, Radu. *Cronica lui Dominic.* – În: Drumul socialismului, nr. 7347, 21 iun. 1971.

Doinaș, Augustin Ștefan. *Prezentul – câmp heraldic al trecutului.* – În: România literară, nr. 31, 29 iulie 1976, p.8.

Negoïtescu, I. *Scriitori contemporani.* Cluj – Napoca: Editura Dacia, 1994, p. 405-406, 407.

Râpeanu, Valeriu. *Roata cu șapte spițe.* - În: Gazeta literară. – 4, nr.23, 6 iunie 1957.

Regman, Cornel. *Scriind despre Dominic.* - În: Arhipelag.-2, nr. 2, 3, 4, 1999, p. 29-30.

Simion, Eugen. *Doi poeți: Teohar Mihadaș, Dominic Stanca.* - În: Luceafărul, 19 nov. 1977, p. 2.

Uricariu, Doina. *Utopia lui Dominic Stanca.* – În: România literară. – 14, nr. 45, 5 nov. 1981, p. 8.

Vartic, Ion. *Dominic Stanca. Lume din oglindă.* –În: Manuscriptum. – 12, 1981, p. 96-97.

Vartic, Ion. *Dominic Stanca. Universul baladesc.* – În: Steaua. – 32, nr. 1, feb. 1981, p. 38.

Vartic, Ion. *Introducere în opera lui Dominic Stanca.* Prefață la volumul „Timp scufundat”. – București: Editura Eminescu, 1981.

HOREA STANCA

Pseudonim: DAN VULCAN

Născut la 26 septembrie 1909, în orașul Vulcan, județul Hunedoara. Fiul lui Sebastian Stanca și frate cu scriitorul Radu Stanca. Și-a luat doctoratul în drept în anul 1935. A început activitatea jurnalistică în 1930 la Cluj, la revista „Națiunea”, continuând apoi ca redactor la „Națiunea Română” și „Tribuna” (1935-1940). Cronicar literar la revista „Symposion”. Refugiat, după 1940, la București a lucrat la ziarul „Ardealul” și la „Sfarmă Piatră”. Ca ofițer de rezervă, a făcut campania din Odesa și Crimeea (1941-1942). Între 1952-1954, este deținut politic la Jilava și Canal, condamnat la 3 ani muncă silnică pentru „crime contra păcii”. Între 1972-1975, este redactor la „Secolul 20”. Sub pseudonimul Dan Vulcan, publică la Editura Tineretului monografiile „Giuseppe Verdi” (1959) și „Ciprian Porumbescu” (1975). În 1994, omagiind frumoasa vârstă de 85 de ani, i se publică, cu ajutorul Fundației Soroș, volumul de memorialistică „Așa a fost să fie”.

Colaborări:

„Transilvania”, „Viața Românească”, „Steaua”, „Tribuna”, „Ramuri”, „Secolul 20”, „Jurnalul literar”, „Revista de filozofie”.

Lucrări publicate:

Giuseppe Verdi. – București: Editura Tineretului, 1959.
Ciprian Porumbescu. – Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1975.
Fragmentarium clujean. – Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1987.

Așa a fost să fie. (Autobiografie). – Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1994. – 307 p. (Colecția „Remember”).

Printr-un tunel. Corespondență I.D.Sîrbu – Horia Stanca. – Ediție îngrijită și postfață Dumitru Velea. – Petroșani: Editura Fundației „I.D.Sîrbu”, 1997. – 167 p.

Referințe:

Peligrad, Dumitru; Budac, Emilian. *Cronică de familie. Stănceștii.* – În: Sebastian Stanca. Monografia istorico-geografică a localității Petroșani: Editura Fundației „I.D. Sîrbu”, 1996, p. 93-94.

Sîrbu. I.D. *Ciprian Porumbescu.* – În: Ramuri, nr. 3, 1983.

Varfalvi - Berinde, Carmen. *Repere pentru un spațiu armonic.* – În: Apostrof. 6, nr. 3-4, 1995, p. 9.

RADU STANCA

S-a născut la 5 martie 1920 în orașul Sebeș din Județul Alba, fiind fiul lui Sebastian Stanca. A făcut parte dintr-o familie cu viguroasă tradiție culturală., aureolată de personalitățile unor oameni care își au originile în Petroșani: **Sebastian Stanca, Constantin Stanca, Dominic Stanca**, medic și poet, vărul lui, și **Horia Stanca**, fratele lui. Tatăl său, preotul Sebastian Stanca a copilărit câțiva ani la Petroșani, în Valea Jiului, oraș căruia el i-a dedicat o foarte interesantă monografie.

În 1938 Radu Stanca a absolvit liceul „Gheorghe Bariț” din Cluj. Au urmat apoi cursurile Facultății de Filozofie a Universității din Cluj, strămutată la Sibiu în anii ocupației hortyste. În 1942 și-a încheiat studiile în filozofie, susținându-și licența cu o teză intitulată **Problema cititului**.

A fost unul din animatorii faimosului Cerc Literar de la Sibiu (1941-1944) din care, în aceeași perioadă, au mai făcut parte Ștefan Augustin Doinaș, Ion Negoïtescu, Nicole Balotă, Ion D. Sîrbu, Eta Boeriu, Radu Enescu, Ovidiu Cotruș, Cornel Regman, Eugen Todoran și alții. Spiritul tutelar al „cerchiștilor” a fost marele poet și filosof Lucian Blaga care le-a fost și profesor de filozofie a culturii la aceeași universitate clujeană. Radu Stanca a fost asistentul lui Lucian Blaga la Catedra de Filozofie a Culturii (1942-1945). În cadrul cercului literar Radu Stanca și-a demonstrat deosebita înzestrare pentru teatru, unde s-a manifestat atât ca regizor cât și ca actor.

Trupa înființată de Radu Stanca s-a aflat la temelia viitorului Teatrul de Stat din Sibiu unde a deținut funcția de prim-regizor (1949-1961). A fost ulterior **prim regizor la teatrul Național din Cluj** (1961-1962).

În urma unei afecțiuni pulmonare, Radu Stanca s-a stins din viață de timpuriu, la nici 43 de ani, în ziua de 26 decembrie 1962, la Cluj. Acesta este și unul din motivele ce explică faptul că opera sa a fost cunoscută în cea mai mare parte postum.

Relativ restrânsă, dar densă, opera lui Radu Stanca include volumede poezii, teatru, publicistică și o monografie despre actorul Ștefan Braborescu (1965).

Colaborează la **Gând românesc**, **Claviaturi**, **Simpozion** și **Kalende**, remarcându-se cu deosebire în Revista Cercului literar de la Sibiu.

poezie teoretizează și reprezintă „baladescul” – scrie eseul **Resurecția baladei** (1945), în teatru, „reteatralizarea”,

Tragedia și modalitatea ei scenică în perspectiva actualității (1960).

Pentru **Dona Juana**, comedie tragică, primește **Premiul „Lovinescu”** pe anul 1947.

Teatrul din Sibiu îi poartă numele.

Opera: Versuri (1966), **Teatru** (Hora Domnițelor, Ostaticul, Oedip salvat, Dona Juana, Critis sau Gâlceava zeilor) (1968), **Acvariu** (1971), **Poezii** (1973), **Roman epistolar** (cu I. Negoșescu) (1978), **Poezii/Gedichte** („Cele mai frumoase poezii”) (1979), **Versuri** (1980), **Teatru** (Ochiul, Madona cu zâmbetul (Rivala), Rege, preot și profet, Faunul și cariatida, Seceta de aur) (1985), **Doti** (Versuri, 2001), **Turnul Babel** (Turnul Babel, Drumul magilor, Povestea dulgherului și a frumoasei soții, Greva femeilor) (2001).

Despre opera sa au scris:

Ion Vartic, **Radu Stanca poezie și teatru** (Ed. Albatros, 1978); Ștefan Aug. Doinaș, **Radu Stanca și spiritul baladesc în Poezie și metodă poetică** (Ed. Eminescu, 1972); **Un trubadur modern – Radu Stanca**, introducere la **Poezii/Gedichte** (Ed. Albatros, 1979), Ion Negoșescu, **Radu Stanca și simetriile în Engrame** (Ed. Albatros, 1975); Horia Stanca, **Așa a fost să fie** (Ed. Dacia, 1994, pp. 78-85), Mircea Ghițulescu, **Baladele dramatice ale lui Radu Stanca în Istoria dramaturgiei române contemporane** (Ed. Albatros, 2000, pp. 124-127).

Referințe critice:

Poezia lui Radu Stanca se caracterizează printr-o multistratificare a motivelor și o polofonie a registrelor. Temperament romantic cu o marcată înclinare spre livresc, Radu Stanca nu se ferește nici de unele afinități expresioniste, dar nici de unele volute grațioase către poezia Evului Mediu trubaduresc, sau de întoarceri grave către confesiune. Forma cultivată cu predilecție este balada epică cu inflexiuni ce trimit

către fantastic, misterios, fabulos, amintind de romanticii germani și de eposul popular. Tot aici, poetul nu se impune numai prin fantezii încântătoare, ci și prin viziuni ironice și mascarea lirismului prin anecdotic. El nu rămâne străin însă nici de senzualitatea erotică, nici de un spirit neoanacreontic cu reverberații autohtone.

Ca dramaturg Radu Stanca tratează liber, într-o manieră adesea poetică, legende și mituri din patrimoniul românesc și european. Scriitura sa vădește același rafinament și aceeași structură complexă. În teatru a pledat teoretic pentru ponderea egală a tuturor constituenților spectacolului: elementul poetic, elementul interpretativ, cel muzical și elementul spectator, „receptorul” spectacolului. După părerea lui, predominanța unuia din aceste elemente ar fi semnul unei crize teatrale. Prin această egalitate a elementelor constructive, dramaturgul și eseistul Radu Stanca a vizat un teatru absolut, idee originală în acea vreme la noi. Din numeroasele eseuri, reunite în volumul *Acvariu*, reies însă, în egală măsură, preocupări pentru poezie, istorie literară și istoria culturii.

Ca teoretician al poeziei, Radu Stanca a profesat revenirea la tradiție, la valorile stabile, nerepugnându-i nici reorientarea spre sentimentalism, spre epicul baladesc sau spre poezia în formă fixă.

Reflexivitatea scriitorului se demonstrează nu numai în eseistică, ci și prin atracția către problematica fundamentală a existenței, către miturile și simbolurile importante ale culturii.

Înclinația către un universalism cultural este, cu toate acestea, temperată de un gust al tradiției: a se vedea numeroasele balade scrise în metrică populară, subiectele folclorice dezvoltate în poemele dramatice, predilecția din unele texte pentru fabulos.

Cele două componente aparent antagonice ale personalității lui Radu Stanca își au originea: prima în formația lui de filosof, iar a doua în tradiția culturală a familiei; tocmai

prin această complexitate, răsfrântă în gândirea și în opera sa,, Radu Stanca este reclamat de actualitatea noastră literară, și aceasta tocmai în pofida faptului că scrierile lui sunt încă puțin cunoscute.

... Structura baladescă nu presupune încarcerarea literatismului ci o stavilă în calea avansării neantului. Baladescul, construit tocmai din această comunicare, din această prezență a dramaticului, în interiorul liricului, reprezintă, în același timp, și încă un element de disciplină interioară a versului, alături de forma fixă, dar și unul de încărcare a poeziei cu tensiune conflictuală.

Resurecția baladei nu este un atac adus chiagului imponderabil al liricului, ci tocmai o nouă emancipare a esențialului împotriva neantului, a substanței împotriva haosului.

Balada, ca orice altă soluție poetică, ce se va căuta și propune viitorul poetic, fie ca inovație, fie ca reabilitare, va însemna elementul de ordine, de disciplină, obligatul artistic ce susține complexul de sonorități lirice, pe aceeași tonalitate de bază, în același consemn inițial.

Părăsindu-și modalitatea sa lirică, balada, așezată peste conținutul pur, amplifică ecoul, îl lansează ca un propulsor, îi dă, prin puterile sale dramatice, entuziasm în zborul spre înălțimi; în cazul baladei, poezia nu mai este o simplă comunicare a unei stări afective, comunicare directă, nemijlocită, ci comunicarea unei stări afective prin mijlocirea unui eveniment.

Acest eveniment, pentru a fi baladesc, trebuie să se caracterizeze în primul rând printr-o stare perpetuă de conflict dramatic”.

Mircea Tomuș, „Eseistica lui Radu Stanca”.

„Prin potențialitățile ei filosofice, dramaturgia lui Radu

Stanca, este cea mai complexă după aceea a lui Camil Petrescu și Blaga”

Ioan Vartic, în vol. Scriitori români, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1978, pag. 430.

*
*   *
*

A fost dat ca doi mari scriitori, Radu Stanca și Ion D. Sârbu, să-și îndeplinească numele în ceea ce înseamnă locul de origine și studiu, de Petroșani și Sibiu, amândoi fiind colegi la Facultatea de Litere și Filozofie „Ferdinand I” de la Cluj, mutată la Sibiu, membri fondatori ai Cercului Literar de la Sibiu și redactori ai revistei acestuia, amândoi devenind, primul asistent al lui Lucian Blaga, al doilea al lui Liviu Rusu, amândoi lansându-se în dramaturgie și lasându-și, după 1989, numele pe frontonul celor două instituții de spectacole: Radu Stanca, pe la teatrului de la Sibiu, iar Ion D. Sârbu pe al teatrului din Petroșani. Este minunat, în ordinea spirituaă, că pieste ale unuia se joacă în teatrul celuilalt! Iată-l pe Radu Stanca, pentru a doua oară, reprezentat pe scena teatrului din Petroșani. Întâi, cu **Dona Juana**, în 1969, și, după aproape petru decenii, în 23 septembrie 2006, tinerii din teatrul cu numele prietenului său deschid stagiunea cu sclipitoarea sa comedie **Critis sau Gâlceava zeilor**. Dacă prima prezență a însemnat un succes și o participare la un festival de teatru, să fie de bun augur și cea de-a doua, s-o urmeze și s-o depășească întru succes și sărbătoare a spiritului!

Prima piesă a lui Radu Stanca, **Dona Juana**, comedie tragică în trei acte, a avut premiera pe scena la 16 mrtie 1969, în regia artistică a lui Marcel Șoma. Reflexiile lui Radu Stanca despre teatru îmbinate cu cele ibseniene au ajuns la izbânzi de elevată sărbătoare, obținând acea mult dorită simplitate în întâlnirea regizorului Marcel Șoma cu piesa sa, în care

simbolurile se încrucișează și se împlinesc, rezolvându-se, în simetria lor. Nu doar în întâlnirea cu publicul, dar la Festivalul Național de Teatru, Craiova, 1969, s-a confirmat acest fapt. Mărturisirile presei vin în sprijin: cele din *Scânteia tineretului*, **Înainte**, **Contemporanul**. Revista *Teatrul* scrie: „*Realism viguros și expresiv în arta spectacolelor. Acuratețe, respectul textului, strădania pentru punerea în lumină fără denaturări, fără îngroșări a ideilor, omogenitate; încercarea de a impune un stil de joc sobru, sincer, simplu, despovărat de clișee*”; în **Steagul roșu** sub titlul „**Un spectacol eveniment – Dona Juana**” se înfățișează în detalii ca-ntr-o oglindă acest indiscutabil reușit spectacol; iar în revista *Familia* i se acordă o deosebită importanță, analiza sistematică întreprinsă de Al. Covaci degajând o irezistibilă bucurie spirituală: „*Comedia tragică a lui Radu Stanca impresionează prin riguroasa sintează a elementului filosofic cu cel poetic, sensibilizându-l pe primul cu recuzita lirei de rasă, fortificându-l pe al doilea cu profunzimea unei gândiri de mare rafinament. Reliefaarea egalității valorice a acestor două elemente este virtutea primordială a reprezentației de la Petroșani*” etc. După aceste cuvinte ale presei, se poate spune că sub semnul lui Radu Stanca, Teatrul din Valea Jiului a reușit la începutul anilor 1970 un moment de elevație spirituală remarcat în mișcarea teatrală din țară.

Tinerii actori ai Teatrului Dramatic „Ion D. Sîrbu”, aduc în scenă piesa lui Radu Stanca, **Critis sau Gâlceava zeilor** sub bagheta talentatei regizoare Rodica Băițan și în costumele și cadrele scenografice ale tinerei Ioana Popescu (ambele de la Teatrul Național Târgu Mureș). Între ei se află și trei absolvenți ai institutului de teatru, debutanții: Irina Bodea, Ciprian Almășan și Diana Nichițeanu. O lume ideală a zeilor Olimpului descinde în cea reală, a oamenilor – și stârnește efecte comice. Pe toate planurile. Tinerii aceștia din spectacol

spun că idealele unei lumi, lovindu-se de realitatea umană și de contingenta prezentului, chiar și în ceea ce înseamnă erosul, se năruiește, din sclipirile și praful de sidex al acesteia se iscă jerbele comicului, spumoase ca norii. Nu știm dacă râdem de ceea ce se petrece în Olimpul „coborât” la nivelul unui „deal”, cu zeii săi cu tot, dar sigur, râdem de olimpul și zeii inconștienți din noi.

Critis sau Gâlceava zeilor este o feerie care te încântă, dar te poate pune pe gânduri. Omul este o nucă prea tare pentru a putea fi spartă de zei!

Să redăm și judecățile celui mai avizat critic și istoric de teatru, Mircea Ghițulescu: „*Baladele dramatice ale lui Radu Stanca cuprind și o surprinzătoare «baladă comică»: Critis sau Gâlceava zeilor. Dintre formele dramatice experimentate de autor, această parodie mitologică este aceea care se apropie cel mai mult de gustul sfârșitului de secol pentru conciziune și parodie. Simțul parodiei funcționează ingenios prin minimalizare comică și desacralizare. Olimpul este un «deal» („dealul cu zei”), Hefaistos, soțul etern încornorat, urcă pe «deal» pentru a apăra onoarea Afroditei, nevasta imuabilă, care se dă pe ochi cu funingine din fierăria soțului și cu sulimanuri egiptene, Pallas Atena, invidioasă pe frumusețea Afroditei, vorbește ca o cocoană de mahala („Vai, dar nu-ți fac niciun reproș, dimpotrivă, nu știu cum sa-ți muțumesc pentru gestul tău”), Hera e un fel de Coana Chirița care descoperă în veșnic tânărul Phoebus un alt leonaș, Zeus este o divinitate de parodie, mereu abulic, care încurcă scenariile lui Hermes și scapă, din neatenție, «pachetul cu trăsnete», disprețuindu-și supușii: „Vai, ce popor tembel!” Nu ne putem face iluzii în ceea ce privește viitorul acestui teatru poetic pe care inflația îl face ostil, dar **Critis sau Gâlceava zeilor**, oricând reprezentabilă, este o excepție pe gustul tuturor: și pentru culturali, care vor fi satisfăcuți de inteligentele distorsiuni*

mitologice, și pentru aculturali, mulțumiți de picantele aventuri de alcov ale zeilor amestecați printre pământeni?”

Istoria dramaturgiei române contemporane, Ed. Albatros, Buc., 2000, p. 127

I. Dona Juana

DONA JUANA, comedie tragică în trei acte de Radu Stanca. Premiera la 16 martie 1969. **Regia artistică:** Marcel Șoma. **Scenografia:** Aurel Florea. **Distribuția:** Ruxandra Petru (*Dona Juana*), Mihai Clita (*Don Juan*), Violeta Berbiuc – Paulina Codreanu (*Fiorela*), Ion Roxin – Marcel Popa (*Fiorelo*), Florin Plaur – Constantin Dumitra (*Don Fernando*). Regia tehnică: Geo Bucur. Sufleur: Constanța Popa. Reprezentații: 54 (12 la sediu, 42 în deplasare). Spectatori: 7.619 (1.157 la sediu, 6.462 în deplasare).

II. Critis sau Gâlceava zeilor

CRITIS SAU GÂLCEAVA ZEILOR, comedie în trei acte de Radu Stanca. Premiera 23 septembrie 2006. **Regia artistică:** Rodica Băițan (de la Teatrul Național Târgu Mureș). **Scenografia:** Ioana Popescu (de la Teatrul Național Târgu Mureș). **Distribuția:** Nicolae Vicol (*Zeus; Regele/Zeus*), Oana Liciu-Gogu (*Hera*), Nicoleta Bolcă (*Pallas-Athena*), Izabela Badovics (*Aphrodita*), Dorin Ceagoreanu (*Phoebus*), Dragoș Spahiu (*Hermes*), Ciprian Almășan (*Hephaistos*), Mihai Sima (*Eros*), Irina Bodea (*Critis*), Diana Nichiteanu (*Corifeu I*), Salvina Gălățan (*Corifeu II*), Gheorghe Stoica (*Corifeu III*). Regia tehnică: Valentin Ioniță. Sufleur: Ecaterina Babi.

SEBASTIAN STANCA

Născut la 17 octombrie 1878, la Petroșani, județul Hunedoara. Fiul preotului Avram Stanca (1843-1916). Studii secundare la Gimnaziul German din Sebeș-Alba (1890-1893), la Deva și la Liceul „Andrei Șaguna” din Brașov (1893-1898). Studii superioare la Seminarul Andreian – Sibiu (1898-1901) și la Facultatea de Litere și Filosofie din Budapesta (1901-1905), unde își ia doctoratul cu o lucrare despre Timotei Cipariu

(1910). Debutează în literatură în anul 1901, ca student la Budapesta. La 3 octombrie 1901, împreună cu studentul Dionisie Stoica, pune bazele gazetei „Poporul Român”, care va apare la Budapesta până în aprilie 1911, când se mută la Arad. Scopul gazetei era „să aperse interesele poporului român fără frică”. În perioada studiilor universitare, face parte din pleiada celor 12 studenți, întemeietori ai

revistei „Luceafărul” din Budapesta. A fost președintele Societății Literare „Petru Maior” din Budapesta (1901-1902). Ca redactor și redactor șef al gazetei „Poporul Român” (1901-1906 și 1907), scrie articole politice, înfruntă cenzura, se expune la procese. După 1907, revine în Transilvania, ca preot paroh la Vulcan (1907-1911), apoi din 1911, la Sebeș – Alba.

Colaborări:

„Telegraful Român” ,”Luceafărul”, „Renașterea”, „Glasul Ardealului”, „Transilvania”, „Națiunea”, „Familia română”, „Revista Teologică”, „Libertatea” (Orăștie), „Tribuna”, „Cosânzeana”, „Țara noastră”, „Anuarul Institutului de Istorie Națională”(Cluj), „Poporul Român” etc.

Lucrări teologice și istorice:

Cipariu Timotheus. – (Teză de doctorat). Petroșani, 1910. – 74 p.

Pocăiții. Studiu pentru combaterea sectei pocăiților. – Sibiu, 1913. – 272 p.

Gh. Dima. – Cluj, 1922.

Contribuția preoțimii române din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului. (1916-1919). – Cluj, 1925. – 179p.

Carmen Saeculare. Preoțimea română din Ardeal în slujba idealului național. – Cluj, 1927. 20 p.

Biserica ortodoxă din Sebeș. – Cluj, 1928. 35 p.

Episcopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului. 1919-1929. – Cluj, 1930. – 165 p.

Pâinea vieții. Carte de rugăciuni pentru toți creștinii. – Cluj, 1931. 232 p.

Gheorghe Lazăr în Sibiu. 1934.

Mănăstirea de la Râpa Râmețului. – Cluj, 1936.

Viața și activitatea Episcopului Vasile Moga. 1774-1845. – Cluj, 1939. – 125 p.

Monografia istorico-geografică a localității Petroșani. – Petroșani: Editura Fundației Culturale „I.D. Sîrbu”, 1996, 100p.

Lucrări literare:

Pribegii. Comedie din viața meseriașilor, în două acte.
Localizare după I. Nestory. Sibiu, 1910. – 4 f. + 46 p.

Bucătăreasa. Comedie într-un act. Brașov, 1911. – 22 p.

Lazăr diacul. O întâmplare adevărată. București, 1923. – 40 p.

Fiul cantonierului și alte povești. București, 1925. – 24 p.

Greva și alte povestiri. – Arad, 1926. – 64 p.

Sergentul: episod din luptele de lângă Jiu și Pasul Surduc la începutul lui septembrie 1916. Dramă într-un act.
Arad: Editura „Joseph Heyderich”, 1926. – 46 p.

Lege nouă. Comedie într-un act. – Sibiu, 1933. – 52 p.

Apis și Este. Traducere după Bruno Brehm. București, 1942. – 489 p.

Referințe:

Bândeian, Ioan. *Preot stavr. Dr. Sebastian Stanca. (1878-1947). Contribuția la cunoașterea istoriei Bisericii transilvane și la reînființarea Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului*. – În: *Mitropolia Ardealului*. 31, nr. 4, 1986, p. 59-68.

Bunea, Ion. *Prof. stavrofor Dr. Sebastian Stanca*. – În: *Îndrumătorul Bisericesc de la Cluj*, 1978, p. 261-264.

Feier, Nicolae. *Viața și activitatea protopopului Dr. Sebastian Stanca*. Teză de licență. – Sibiu, 1981. – 83 p.

Lupaș, I. *Cuvânt funebru. (Sebastian Stanca)*. – În: *Telegraful Român*, nr. 39-40, 23 nov. 1947, p. 2-3.

Neaga, Nicolae. *Profesor Sebastian Stanca*. – În: *Îndrumătorul pastoral de la Alba Iulia*, pe anul 1980, p. 212-213.

Păcurariu, Mircea. *Dicționarul teologilor români.* – București: Univers Enciclopedic, 1996, p. 414-415.

Pascu, Constantin. *Un cărturar originar din Petroșani între ctitorii revistei „Luceafărul”: Sebastian Stanca.* – În: Sargetia. – Vol. 16-17, 1982.1983, p. 650-664.

Peligrad, Dumitru; Budac, Emilian. *Cronică de familie: Stănțeștii.* – În: Sebastian Stanca. Monografia istorico-geografică a localității Petroșani. Petroșani: Editura Fundației „I.D. Sîrbu”, 1996, p. 87-91.

Velica, Ioan; Schreter, Carol. *Călătorie prin vârstele Văii Jiului.* – Deva: Destin, 1993, p. 44-45.

LUCIAN STROCHI

Născut la 23 iulie 1950, în municipiul Petroșani, județul Hunedoara, în familia lui Boris și Alexandrina Strochi, români basarabeni. Studii primare, gimnaziale și liceale la Petroșani (1957 – 1969). Debutază în anul 1966, cu o poezie premiată în ziarul „Steagul roșu” din Petroșani. În 1968, este prezent cu versuri și proză în antologia „Muguri de piatră”, apărută la Petroșani. Tot acum face prima călătorie în străinătate la Kiev, Donețk și Gorlovka (Ucraina). Debutază cu un grupaj de poezii, în revista „Amfiteatru” (1969). Student al Universității din București, Facultatea de Filologie. Între 1970 – 1974, scrie primele povestiri ce vor forma nucleul volumului „Penultima partidă de zaruri” (1985). Elaborează romanele „Ex” și „Roșie cenușa ochiului cărunt”, precum și volumul de versuri „Monere”, toate rămase în manuscris. Participă la ședințele

cenaclului „Junimea”. Este redactor al ziarului „Steagul Roșu” și colaborator la unele publicații bucureștene. Își ia licența cu lucrarea: „O teorie asupra fantasticului. Cu aplicații în proza lui Vasile Voiculescu” (1974), îndrumător prof. George Munteanu. După terminarea facultății este repartizat ca profesor la Tazlău, județul Neamț. Se stabilește la Piatra Neamț, dar va mai preda la Cut, Luminiș și Piatra Neamț. În anul 1979 părăsește învățământul și lucrează ca bibliotecar, apoi este șef al Secției de Îndrumare Estetică, la Biblioteca Județeană Neamț. Între anii 1981 – 1983, obține 86 de premii pentru poezie, proză, critică literară, teatru. În 1985, îi apare volumul de povestiri „Penultima partidă de zaruri”. În 1986, face a doua călătorie în străinătate: Moscova, Tbilisi, Erevan, Leningrad. Scrie romanul „Gambit”, care apare la Editura Militară (1990). Lucrează apoi ca bibliotecar la Secția de Carte Străină a Bibliotecii Județene Neamț (1990 – 1991); director al Casei Prieteniei Neamț – Champagne – Ardenne (1991 – 1996). Tot în această perioadă întreprinde prima călătorie în vest, în Franța (Reims, Paris, Tours, Ambois, Chinon, castelele de pe Loira). Colaborează cu versuri, eseuri cronici literare la revista „Asachi” (1992 – 1996). Lucrează în administrația publică locală, la Prefectura Județului Neamț, Consiliul Local Municipal Piatra Neamț, ca inspector și șef serviciu. Redactor responsabil și apoi redactor șef la revista „Reformatorul”, unde deține o rubrică permanentă intitulată „Mondo”. Publică primul volum de versuri „Cuvântul cuvânt”. Devine membru al Uniunii Scriitorilor (1995). Întreprinde o călătorie în Franța (1994), Italia (1995), Elveția (1996). Este coordonatorul monografiei: „Județul Neamț” (1995). În 1996, îi apare volumul de poezii „Purtătorul de cuvânt”, cuprinzând două cicluri: „Totul despre mine” și „Imposibila dungă”, încheind astfel, împreună cu volumul „Cuvântul cuvânt”, „o trilogie a cuvântului”. Definitivează romanul „Cicatrice” (1996), la care

a lucrat mai bine de zece ani.

Colaborări:

„Reformatorul”, „SLAST”, „Asachi”, „România literară”, „Viața studentească”, „Amfiteatru”, „Steagul Roșu” etc.

Lucrări publicate:

Penultima partidă de zaruri. Povestiri. București: Editura Cartea Românească, 1985. – 183 p.

Gambit. Roman. – București: Editura Militară, 1990. – 160 p. – (Colecția „Sfinx”).

Cuvântul cuvânt. Poezii. – Casa de Editură Panteon, 1994.

Județul Neamț. Monografie. Coordonator Lucian Strochi. 1995.

Purtătorul de cuvânt. Poezii. – Editura Nona, 1996.

Cicatricea. – Piatra Neamț: Editura Răzeșu, 1996. – 333 p.

Referințe:

Romoșescu, Ioanid. *Lucian, Strochi.* – În: SLAST, 1984.

Rotaru, Ion. *O istorie a literaturii române.* București: Editura Minerva. – Vol. 3 (1944-1984), 1987, p. 518-519.

Strochi, Lucian. *Tabel cronologic.* – În *Cicatricea.* – Piatra – Neamț: Editura Răzeșu, 1996, p. 343-351.

ADRIANA SUBIN

A absolvit liceul de muzică din Cluj.

Absolventă a Facultății de Medicină din București.

Autoare de excelențe romane polițiste dr. Adriana Subin preferă să păstreze un mister parțial asupra unor date din bibliografia personală.

Cunoaște 5 limbi străine (engleza, franceza, italiana, germana și spaniola) din care pe primele trei le vorbește curent. Când nu scrie și nu vorbește, cântă la pian.

A publicat, până în prezent, 3 romane polițiste:

Amarul ultimei variante, București, Editura Cuget, 1995;

Lanțul morții, București, Editura Vreamea, 1996;

Schelete în șifoniere de lux (București, Editura Vivaldi, 1996).

Are sub tipar încă 4 romane polițiste:

Cursa în oglinzi deformate,

Crucea de liliac sălbatec

Securistul

Privirea ochilor închiși.

Coperțile tuturor cărților sale sunt semnate de soțul său, dr. Petre Eugen Subin.

Referințe critice

„Am locuit, ani în șir, pe aceeași scară a unui bloc din Petroșani cu d-na Adriana Subin și n-am bănuțit, multă vreme, că sub identitatea bonomă a frumoasei doctorițe se ascunde un Conan Doyle cu fustă. Lipsa apei reci, a căldurii și a apei calde menajere erau subiecte comune de conversație (banală) între toți colocatarii. După ce i-am citit cărțile mi-am dat seama, târziu, că discreția cu care Adriana Subin și-a ascuns harul ține de talentul rar pe care îl au doar scriitorii de romane polițiste bune. Doar ei reușesc să-și întindă curse, și să te îndrepte pe

piste false ca, în final, să-și dai seama că totul „este elementar dragul meu Watson!”. Prin știința cu care știe să-și construiască romanele și prin măiestria cu care își pregătește surpriza finală Adriana Subin stă chiar în preajma celebrei Rodica Ojog – Brașoveanu.

Dezavantajul concitadinei noastre este că numelui său, Adriana Subin, i se poate lesne, Petroșăneanul, (ce ține de un oraș ales de destin), în stare să provoace trântirea multor uși direct în nasul autoarei”.

Mihai Barbu

„Ar fi vrut să știe cu mult mai mult și dintr-o dată, i se făcu foarte frică. Întinse brațele și se ghemui la pieptul lui, până ce-i simți fața îngropată în părul ei. Erau prea strânși îmbrățișați ca să mai poată vorbi și, deci, ca să poată minți. Percepu teama lui crescând dintr-a ei și fu sigură, de data asta fu într-adevăr sigură, că era teama de a nu pierde. De a nu se pierde unul pe altul. Se strânse la pieptul lui fără nici o vorbă, iar el îi fu recunoscător pentru că-l lăsa să se desprindă singur, din frământarea ultimelor luni. În toată tulburarea, în toată confuzia lui, era convins doar de un singur lucru: că o iubea pe Silvia din tot sufletul și nu vroia să o mintă. Numai că nici adevărul nu era ușor de spus și-atunci, nu-i rămâne decât tăcerea...

Schelete în șifoniere de lux, București, Editura Vivaldi, 1996

T

**Valentin TAȘCU
Gheorghe TRUȚĂ
Augustin ȚANCA**

VALENTIN TAȘCU

Născut la 23 ianuarie 1944 în municipiul Petroșani, județul Hunedoara. Urmează școala primară din comuna Dealu Ștefăniței. Își continuă studiile liceale la Cluj și Alba Iulia (1951-1961). Absolvent al facultății de Filologie din Cluj Napoca (1966). Începând din 1967, este cercetător științific principal la Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcașu” din Cluj Napoca. Debutează în literatură la 6 iunie 1968, în revista

„Tribuna” din Cluj Napoca. Debut editorial, cu un studiu introductiv și note la volumul de amintiri și aforisme: „Garabet Ibrăileanu. „Privind viața”, apărut la Editura Dacia” din Cluj Napoca (1972). Este membru al Asociației Oamenilor de teatru 1976 (azi Uniter) și al Uniunii Scriitorilor din România (1981). I se acordă Premiul național pentru critică și istorie literară al CC al UTC , pentru volumul „Dincoace și dincolo de F”; Premiul Asociației Scriitorilor din Cluj – Napoca, pentru lucrarea „Poezia poeziei de azi”, apărută la editura „Junimea” din Iași (1985). Înființează, la 26 decembrie 1989, la Cluj –

Napoca, Casa de Editură „Atlas-Clusium”, prima editură particulară din țară de după revoluția din decembrie 1989, a cărei director general este. Călătorii de studii din Italia, Franța, Suedia, Spania, Anglia, Cuba (1990-1995). În 1993, obține Premiul I la Salonul Național de Carte din Cluj Napoca. Este ales membru în colegiul director al Societății Patronilor de Edituri din România. În 1998, i se acordă la Satu Mare, Premiul „Frontiera Poesis” – cartea anului, pentru volumul de poezii „Defăimarea bătrâneții”. Primește premiile Asociației Siciliene pentru Literatură și Artă din Palermo, pentru volumul „Școala Morții” și pentru poezia tradusă în italiană. A scris peste 1.400 de studii și articole, cronici literare, de teatru și artă, publicate în reviste de cultură din țară și străinătate. A ținut conferințe la Universitatea din Heidelberg (1992), la Clubul Rotary din Bruxelles (1990), la Malmö (Suedia, 1993) Struga (Macedonia), Barcelona, Frankfurt pe Main, Paris, Nantes, Trieste.

Colaborări:

„România literară”, „Steaua”, „Tribuna”, „Convorbiri literare”, „Familia”, „Transilvania”, „Cronica”, „Orizont”, „Contemporanul”, „Argeș”, „Astra”, „Ateneul”, „Flacăra”, „Vatra”, „Cercetări lingvistice”, „Viața militară”, „Viața românească”, „Magazin istoric”, „Săptămâna”, „Revista de istorie și teorie literară”, „Ramuri”, „Atlas”, „Clujul liber”,

„Literatorul”, „Meridiane”, „Sur” (Spania), „La Cite” (Belgia).

Lucrări publicate:

Incidente: critică literară – Cluj Napoca: editura Dacia, 1975. –220 p.

Alexandru Cristea. Dincolo de alb și negru. Postfață de Vasile Radu. – Cluj – Napoca: editura Dacia, 1979.-60 p:il+18 f.pl.

Istoria presei literare românești din Transilvania, de la începuturi până în 1918. – Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1980. 284 p. – (În colaborare cu Mircea Popa)

Dincoace și dincolo de „F”: (Studii despre D.R. Popescu și opera lui); Prezentarea grafică de M. Baci. – Cluj_Napoca: Editura Dacia, 1981. -256 p.

Paul Sima. (Monografie); Cuvânt înainte de D. Dumitrașcu; Postfață de Livia Drăgoi. Cluj Napoca : Editura Dacia, 1982. –76p. + 24 f.pl. în parte color.

Poezia poeziei de azi. – Iași: Editura Junimea, 1985.- - 319 p.

Dimineața amurgului: (Poezii): Cu aprecieri de Teohar Mihadaș. – Cluj-Napoca : Editura Clusium, 1994. –96p.

Școala Morții (versuri). – Cluj – Napoca: Editura Clusium, 1997. – (Atlas Clusium). 88 p.; il.

Lazăr Morcan. Un pictor al peisajului transilvan. – Cluj-Napoca: Casa de Editură „Viața creștină”, 1997.

Defăimarea bătrâneții: Poeme. – București: Editura Albatros, 1998. –103 p.

Interviuri:

Pentru o istorie a literaturii române: Interviu cu Valentin Tașcu, - În: Tribuna.2, nr. 22, 31 mai 1990. –p.4

„Nu vom accepta compromisuri cu literatura de slabă calitate” Interviu cu Valentin Tașcu (realizat) de Octavian Soviany. –În: Universul cărții, nr. 3, 1991. p.2

„Simt că destinul lucrează ceva pentru mine”: Interviu cu scriitorul Valentin Tașcu (realizat) de Mircea Oprea. – În Tribuna, nr. 5, 3-9 feb. 1994. – p.3.

Referințe critice:

Dicționar analitic de opere literare românești. A-D/Coordonare și revizie științifică: Ion Pop. – București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998. –p.276.

Iorgulescu Mircea. *Incerări critice.* În România literară. –8, nr. 47, 20 nov. 1975, p.11.

Manu, Emil. „Dincoce și dincolo de F”. În România literară. –15, nr. 33, 12 aug. 1982, p. 10.

Mihadaș, Teohar. *Valentin Tașcu.* – În Tașcu Valentin. „Dimineața amurgului”. Cluj-Napoca: editura Clusium, 1994.

Moldovan, Ioan. *Ratarea morții.* –În: Familia. – 33, nr. 10, 1997, p. 13-14.

Muthu, Mircea. *Criticul și „Unghiul de incidență”.* – În Tribuna. –19, nr. 47, 20 nov. 1975, p.2.

Munteanu Romul. *Valentin Tașcu și poezia reflexivă.* – În: Jurnal de cărți Vol. 6. – Bucurști: editura Libra, 1996, p. 125.

Poantă, Petru. „Valentin Tașcu: Paul Sima”. –În: Tribuna. –27, 12 feb. 1983, p.2.

Popa, Marian. *Dicționar de literatură română contemporană.* – Ediția a 2-a revăzută și adăugită- -București: Editura Albatros, 1977-p.553.

Premiile Asociațiilor de scriitori pe anul 1985. Asociația Scriitorilor din Cluj-Napoca: Valentin Tașcu. – „Poezia poeziei de azi”. –Critică literară. – În: România literară. –21, nr.10, 3 mar.1988. –p.2.

Sorianu, Vlad. „Școala morții”. – În Ateneu. –35, nr.

2, feb. 1998, p.2.

Valentin Tașcu, *Bibliografie*. – Deva; Biblioteca Județeană „Ovid Denduidianu” Deva, 1999. –20 p. (Multigraf).

Tincu Bucur. **O istorie a presei literare din Transilvania**. – În *Viața Românească*. 38, nr. 8, aug. 1980, p.88,89.

Thuchilă, Costin. *Despre critică, pornind de la poezie*. – În: *Steaua*. –37, nr. 7, iul. 1986, p. 15.

Ulici, Laurențiu. *Literatura română contemporană: Promoția '70*. –București: Editura Eminescu, 1995.

Ulici, Laurențiu. *Prima verba*. – Vol. 2. București: Editura Albatros, 1975, p. 31-32.

GHEORGHE TRUȚĂ

Născut la 1 iunie 1958, în comuna Călui, județul Olt. Absolvent al liceului „Frații Buzești” din Craiova, licențiat al Facultății de Matematică, la Universitatea din Craiova. În prezent profesor de matematică în orașul Lupeni, județul Hunedoara. Debutază în literatură în anul 1977, cu nuvela „Prima poveste a pădurii” în revista „Luceafărul”, cu

o prezentare de Geo Dumitrescu. Debutează editorial, în anul 1982, cu romanul „Orașul”. Obține premiul de debut al Editurii „Albatros” în anul 1980. În anul 1992, primește premiul Uniunii Scriitorilor, Filiala Craiova pentru volumul „Pagoda”. Este membru titular al Uniunii Scriitorilor din 1993. În octombrie 1995, la a II-a ediție a Festivalului „Comedie în chip și fel” de la Galați, i s-a prezentat piesa „Marea brambureală” de către Teatrul „George Bacovia” din Bacău, în regia lui Mihai Manolescu, premiată la Concursul Național de Dramaturgie „Camil Petrescu”, ediția I. În mai 1996, are loc premiera piesei „Dar ce facem cu Isus?” („Crângul albastru”) la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Bălți, Republica Moldova, regia Ion Ciobotaru. Premiul pentru dramaturgie al Uniunii Scriitorilor, Filiala Craiova, 1996. Marele Premiu pentru „short-short-story” (proză SF) în 1994. A publicat în volume colective, dintre care: „Sud-vest”, o antologie a scriitorilor contemporani din Oltenia. Nominalizat pentru „Om al anului” 1999, de către American Biographical Institute Inc. SUA.

Colaborări:

„Luceafărul”, „România literară”, „Ramuri”, „Vatra”, „Orizont”, „Constelația Dragonului”, „Adevărul literar și artistic” ș.a.

Lucrări publicate:

Orașul. Roman, București: Editura Albatros, 1983. – 192 p.

Pagoda. Proză, Timișoara: Editura de Vest, 1992 – 196 p.

Crângul albastru. Piesă de teatru. – În Vatra, 1996.

Raiul șobolanilor, București: Editura Panorama; Petroșani: Editura Matinal, 1999. 200 p.

Referințe:

Dicționarul scriitorilor din Vale. Petroșani: Matinal; Cameleonul, 1999 p. 287-295.

Boerescu, Dan Silviu. *Închisoarea din libertate.* – În: Raiul șobolanilor. – București: Editura Panorama; - Petroșani: Editura Matinal, 1999, p. 4.

Liță, Ionela. *Comedii.* – În: Adevărul literar și artistic. – 4, nr. 291, 1995. p. 5.

Voinescu, Radu. *Ultima respirație a modernismului.* – În: România literară. – 26, nr. 23, 1993. p. 8.

AUGUSTIN ȚANCA

S-a născut la 25 ianuarie 1949, în comuna Lechința, județul Bistrița-Năsăud. Familia vine în Valea Jiului, iar Augustin urmează școlile aici, luându-și bacalaureatul la Liceul real din Uricani în 1971. Tatăl Augustin decedând, trebuie să se angajeze la mină pentru a întreține pe mamă și pe ceilalți cinci frați mai mici.

Debutează cu o poezie în „Steagul roșu” din 1975. Apoi publică în „Steaua”, „Tribuna”, „Astra”, „Ritmuri hunedorene”, în culegeri locale și județene.

Este laureat al mai multor premii literare, menționi, la concursuri și festivaluri de poezie. Face parte din „cercul de la Uricani”, adică din cenaclul „Flori de mină”.

Debutază editorial cu volumul de versuri „**Aici luceferii nu au cer**” (Ed. Călăuza, Deva, 2001) și continuă cu „**Anotimpurile lui Cupidon**” (Ed. Regina din Arcadia, București, 2003) și „**Apocalips**” (Ed. Focus, Petroșani, 2006).

Poezia sa pare o autobiografie a sufletului în încercările și ispitirile sale, cuprins de o nostalgie după lumea pierdută din copilărie și de o suferință generată de subteran și singurătate.

Este un poet de substanță simbolică ale cărui versuri au stat multă vreme la macerat, deoarece realismul, necon-formismul, franchețea, vehemența abordate în versurile sale, nu au fost pe gusturile regimului comunist.

Eradicarea cenzurii în spațiul post revoluționar, asigurând libertatea puterii de exprimare, a făcut ca latența versurilor sale să răbufnească până la lumina tiparelor sub a căror rampă s-au imprimat trei cărți de poezie: „Aici luceferii nu au cer”, Editura Călăuza; „Anotimpurile lui Cupidon”, Editura Regina din Arcadia, București; „Apocalips”, Editura Focus Petroșani.

Înclinând spre un stil clasic, într-o nuanțare neoromantică și simbolistă, poetul Augustin Țanca pare să fie îndrăgostit de muzicalitatea versului ritmat, prin care uneori nevrând să trunchieze ideea, mai scapă troheii și iambii din măsură.

Profunzimea abundentă a metaforei dă versului său o succulență savuroasă, delectându-ne printr-o tematică variată, unde sincerul patriotism, eroticul, imaginea misterioasă, dură și dezolantă a subteranului, substratul social și filosofic, materializează un cuprins fierbinte în paginile celor trei cărți.

„Păstrând tradiția versului clasic izvorât din talent și asiduitate, Augustin Țanca este și va rămâne un poet fierbinte”
- spune Sever Constantin Răduică.

V

Dumitru VELEA
Ioan VELICA
Maria VOINEA GOLGOȚIU

DUMITRU VELEA

Născut la 29 ianuarie 1948, în satul Cioflan, comuna Dăneasa, județul Olt. A absolvit Facultatea de Filologie din Craiova. Debutează editorial, cu volumul de poezie „Lucifera”, apărut la Editura Cartea Românească (1973). Este secretar literar la Teatrul de Stat „Valea Jiului” din Petroșani (1976-1991); Consilier cultural al inspectoratului pentru Cultură a județului Hunedoara (1991-1992). Din 1991, a fost consilier artistic și director al Teatrului Dramatic „Ion D. Sîrbu” din Petroșani. Membru al Asociației Române „Haiku” București și al mișcării paradoxiste din SUA. În anul 1994, înființează Editura „Fundației Culturale I.D. Sîrbu”, publicând și îngrijind apariția a numeroase lucrări: „I.D. Sîrbu atlet al mizeriei” (1994); „Între Scylla și Carybda. Din însemnările

unui secretar literar” (1995); „Între timp murisem” (1996); „Obligația morală” (1995); „Răs – cu plânsul nostru valah” (1997); „Printr-un tunel” corespondența lui I.D. Sîrbu cu Horia Stanca (1997); precum și „Monografia istorico-geografică a localității Petroșani din Valea Jiului” a lui Sebastian Stanca (1996).

Premii:

Premiul special pentru poezie, Vâlcea (1969); Premiul I pentru eseu la Festivalul Național „Cântarea României” (1981, 1983); Premiul pentru poezie acordat de „Scânteia Tineretului” și SLAST (1987); Premiul special pentru regia artistică a spectacolelor „Jesus Christ, Rex Moldaviae” de M. Eminescu și „Bieții comediați” de Ion. D. Sîrbu, la Festivalul de Teatru și Creație Literară „Ion D. Sîrbu”, Petroșani (1991); Premiul cel mai frumos haiku”, la concursul prilejuit

de Societatea Română de Haiku (1994).

Colaborări:

„Ramuri”, „Orizont”, „Viața Românească”, „România literară”, „Literatorul”, „Astra”, „Cronica”, „Vatra”, „Steaua”, „Tribuna”, „Transilvania”, „Familia”, „Brâncuși”, „Caiete critice”, „Argeș”, „SLAST”, „Convorbiri literare”, „Rostirea Românească”, „Contemporanul”, Almanahul „Spectacol”, Almanahul „Tribuna”, „Al cincilea anotimp”, „Meridianul

timișorean”, „Nădejdea”, „Thalia”, „Cugetarea”, „Unu”, „Lumina”, „Ritmuri hunedorene”, „Opinii culturale”, „Apostrof”, „Revista de filozofie”, „Justițiarul”, „Cadran universitar”, „Solstițiu”, „Constelația Dragonului”, „Revista Haiku”, „Zori noi”, „Curierul Primăriei Municipiului Cluj Napoca”, „Matinal”, „Steagul Roșu”, „Unda de Șoc”, „Dava”, „Valea Jiului”, „Lumina”, „Drumul socialismului”, „Semnal” etc.

Lucrări publicate:

Lucifera. Poeme. – București: Editura Cartea Românească, 1973.

Banchetul. Eseuri de estetică și filozofie. București: Editura Cartea Românească, 1984.

Zilele de pe urmă. Teatru. – Petroșani: Editura „Fundăției I.D. Sîrbu”, 1994. – 204 p.

Cuvinte fără orizont. Cartea fragmentelor. I. Psalmii. – Petroșani: Editura „Fundăției Culturale I.D. Sîrbu”, 1995. – 90 p.

Odette. Poeme de dragoste. – Petroșani: Editura „Fundăției Culturale I.D. Sîrbu”, 1995. – 80 p: fot.

„A doua navigație”. Poeme descriptive. Petroșani: Editura „Fundăției Culturale I.D. Sîrbu”, 1997. – 248 p.

Muntele de sticlă. Teatru (Piese pentru disperăți și copii). Petroșani: Editura „Fundăției Culturale I.D. Sîrbu”, 1997. – 224 p.

Metronomul de apă = The Water Metronome. – Timișoara: Helicon, 1998. – 108.

Simplu. Poezii. – Petroșani: Editura „Fundăției Culturale I.D. Sîrbu”, 1998. – 72 p.

Taurul lui Phalaris. Eseuri. – Deva: Editura Călăuza, 1998. – 160 p.

Nisipul cu oase: poeme descriptive. Cartea a IV- din

„A doua navigație”. – Deva: Editura Călăuza, 1999. – 104 p.

Pânza de in. Poezii. – Timișoara: Editura Helicon, 1999.

Fărâme de piatră: poezii. – Petroșani: Editura „Fundăției Culturale I.D. Sîrbu”, 2000. – 64 p.

Ușa bătură în cuie, - Teatru, Editura Călăuza, Deva, 2000

Du-te și fă la fel, - Eseuri provinciale, Vol. 1, Editura Fundăției Culturale „Ion D. Sîrbu, Petroșani, 2001

LOCUL GOL/Imagini trezite, - Poeme, Editura Scrisul Românesc, 2002

Din țara căpușelor, - egloge, Editura Scrisul Românesc, 2002

Podul umblător, - Teatru, Editura Fundăției Cultura „Ion D. Sîrbu”, 2003

Vița de vie, - 1001 haiku, Editura Fundăției Culturale Ion D. Sîrbu, 2003

Xerxes, - teatru, Editura Sitech Craiova, 2004

Femeia cu lună, - teatru, Editura Fundăției Culturale Ion D. Sîrbu, 2004

Recliem pentru inocenți – Poeme, Editura Sitech, Craiova, 2004

Vântul de sus, vântul de jos, - Poeme, Editura Sitech, Craiova, 2005

Scrieri despre Gary, Eseuri, Editura Fundăției Culturale „Ion D. Sîrbu”, 2005

Ochiul și mâna , - scrieri despre artă, Editura Fundăției Culturale Ion D. Sîrbu, 2005

Tămâie, mamă, tămâie/Plângerile preaindurătoarei mame, Bălașa – Poezii, Editura Sitech, Craiova, 2005

Camera cu pereți de oglinzi - Convorbiri electice, vol. 1., Editura Sitech, Craiova, 2006

Xerxes la Hellespont - Poeme, Editura Contrafort, Craiova, 2006

Lucrări apărute în antologii:

Cumpăna. Antologie de poezie. – Râmnicu Vâlcea: Comitetul Județean pentru Cultură Vâlcea, 1967.

Cântecul lebedei. Antologie de poezie. Râmnicu Vâlcea: Casa Corpului Didactic Vâlcea, 1968.

Incandescențe subterane. Antologie. Petroșani: Comitetul de Cultură a Județului Hunedoara. Cenaclul literar „Panait Istrati” Valea Jiului, 1978.

Umbra libelulei. Antologie de poezie. București: Editura Haiku, 1993.

O sută de catarge = One Hundred Masts. București: Editura Haiku, 1997.

Interviuri:

Încerc să spun un nu categoric provincialismului de orice natură. Ancheta „Tribunei”: răspunde scriitorul Dumitru Velea. – în: Almanahul „Tribuna”, 1981, p. 182.

Pentru a ne lumina propria identitate. Interviu cu scriitorul Dumitru Velea (realizat) de Valeriu Bârgău. – În Suplimentul literar și artistic al Scânteii Tineretului, nr. 50, 17 dec. 1988, p.3.

Trebuie să ne comportăm ca și cum mâine nu am mai fi. Interviu cu scriitorul Dumitru Velea (realizat) de Eugen Măicăneanu. – În Datina. – 7, nr. 1319, 6 apr. 1995, p.2.

Referințe:

Alexandrescu, Horațiu. „Cuvinte fără orizont”. – În: Matinal, 9 feb. 1995.

Bârgău, Valeriu. „Banchetul” . – În: Vatra. Paginile Văii Jiului, nr. 10, oct. 1987, p. 11.

Birău, Petrică. *Sub semnul lui Eminescu.* În: Matinal, 25 ian. 1997, p.4.

Căprar, Nicolae. *Rostul călușului*. – În: Unda de șoc. – 3, nr. 118, 24 aug. 1996, p.4.

Coroiu, Irina. „*Zilele de pe urmă*”. În: Semnal teatral, nr. 5-6, 1996, p. 91.

Cubleșan, Constantin. „*A doua navigație*”. În: Steaua, nr. 2-3, 1997, p. 16.

Cubleșan, Constantin. *Teatrul ideilor poetice*. – În: Steaua, nr. 2,3, mar.-apr. 1998, p.51.

Evu, Eugen. „*Muntele de sticlă*”. În: - Provincia. – 1, nr. 4, nov. 1997, p.3.

Hurubă, Dumitru. „*A doua navigație*”. În: Cuvântul liber. – 14 feb. 1997, p.3.

Liciu, Lucia. „*Cuvinte fără orizont*”. – În: Cuvântul liber.- 7, 16 iun. 1995, p.3

Liciu, Lucia. „*Odette*”. – În: Cuvântul liber. –7, nr. 1499, 29 oct. 1995, p.5.

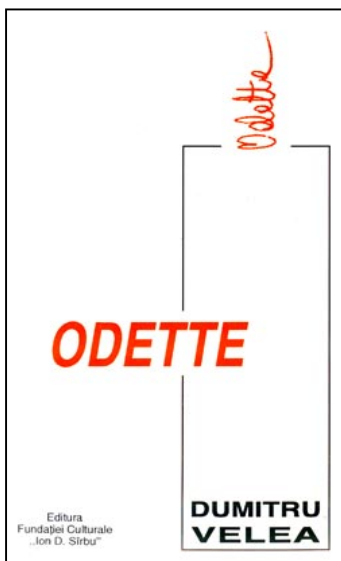
Țene, Al. Florin. **Dumitru Velea sau dezinhibarea iubirii lui Odette**. În: Mesagerul transilvan, 28 dec. 1995, p.4.

Țion, Adrian. *Dumitru Velea și consecințele neprovinciei*. – În: Tribuna. – 9, nr. 39-40, 25 sept. – 8 oct. 1997, p. 7.

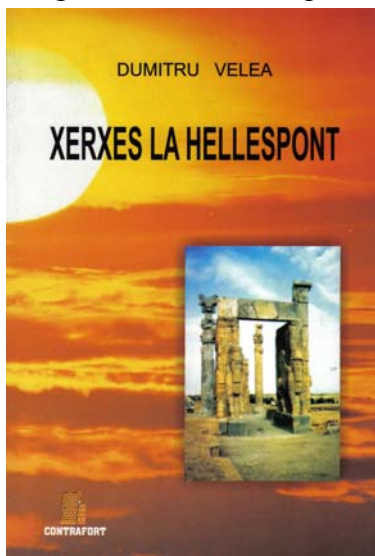
Țion, Adrian. *Irupția eposului străvechi*. În: Tribuna. – 30, 24 iul. 13 aug. 1997.

Vasilu, Florin. *Unde s-a dus femeia care cânta*. În: Matinal, 17 aug. 1995.

Dumitru Velea la 50 de ani. biobibliografie. – Deva: Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu”, 1998. – 30p.(Multigr).

„Figură centrală a animației culturale din Petroșani, poetul Dumitru Velea s-a dovedit în anii din urmă, de o prolificitate cu totul remarcabilă, tipărind la rând câteva volume de versuri și de teatru ce i-au schimbat dintr-o dată imaginea de scriitor de până acum...

Dacă poezia sa este marcată de încărcătură ideatică de rezonanță meditativă, teatrul său resimte acut de pe urma infestării lirice. În general teatrul lui Dumitru Velea (șase din ultimele sale creații sunt adunate în volumul „Muntele de Sticlă” Editura „Fundăției Culturale I.D. Sîrbu” Petroșani, 1997) este unul al ideilor poetice, dramaturgul pornind îndeobște nu de la o factologie pe care s-o trateze dramaturgic, dialogat, ci de la o idee-imagine poetică pe care o încarcă, metaforic evident, cu o dispută conflictuală în limitele unor stări, și ele lirice, ale unor personaje alegorice, mai curând exprimând atitudini decât caractere, ceea ce, desigur, nu este o carență ci, eventual o dificultate în transpunerea lor scenică... Interesant în propunerea ideatică, teatrul lui Dumitru Velea se așează alături de producțiile metaforizante ale lui Marin Sorescu, din școala căruia se reclamă a-i fi epigton, căci originalitatea viziunii poetice asupra conflictualității actuale a lumii noastre nu-i lipsește”.

Constantin Cubleșan. *Teatrul ideilor poetice.* – În: Steaua, nr. 2-3, mar-apr. 1998. p. 51

„Această carte poartă numele ODETTE al celei ce s-a născut la 23 aprilie (1951), de Sf. Gheorghe, când cerul se deschide și un tânăr trage prima brazdă pentru noua lucrare, a primăverii;

al tinerei nemțoaice din Timișoara, necruțătoare cu sine, ca efort spiritual, devenită **cap limpede** al firmei Lufthansa din Frankfurt am Main;

al celei mai sensibile și raționale femei întâlnite, cunoscătoare a mai multor culturi și a mai multor câmpuri raționale – fizică atomică, matematică și informatică;

al celi ce a schimbat cu mine, în douăzeci de ani, un număr impresionant de epistole, trimise de pe meridianele unei mari părți din lume, ținându-mă vertical în spumatele și înfricoșătoarele ape ale istoriei estice;

al celei ce mi-a înmulțit clipele de har și mi-a vegheat cu sufletul și mintea creația, păstrându-mi, pentru siguranță, totul de la sine, ca pe o **cutie neagră** în lumea posibilei catastrofe;

al simplei femei, care, în urma unei neîndurătoare boli, la 24 martie (1995) cu puține clipe înaintea Bunei vestiri, se eliberat de tot și de toate, lăsând cu răsuflarea tăiată pe Natascha Mircea și Adelheid;

al Daimonului care m-a locuit înainte de mă naște, m-a împrejmuțit cu prezența sa și căruia îi aud, acum, cuvântul tot mai presant și poruncitor pentru creație;

această carte poartă numele ODETTE, Doamne, al celei îngropate în inima Ta!

și scrisă de cel rămas ca un veșmânt gol, în bătaia vânturilor”

scrie Dumitru Velea, la începutul volumului de poeme, ODETTE, apărut în anul 1995 la Editura Fundației Culturale „Ion D. Sîrbu”.

*

* *

- Dragă prietene, îți mărturisesc că-mi este foarte greu să mă desprind de tot ce am discutat (și ce mi-ai citit) în aceste zile despre Eminescu. E aproape imposibil să discuți în casa ta altceva decât Eminescu. Cărțile lui sunt răspândite peste tot, deschise la diferite pagini, în fișele de pe birou am găsit citate din publicistica poetului alături de însemnările tale. Chiar cartea ta de debut în poezie, **Lucifera**, a apărut și e așezată tot sub un motiv eminescian. Vrei să-mi mărturisești cum l-ai descoperit pe Eminescu, care au fost momentele / etapele revelatorii ale redescoperirii lui Eminescu?

- Ca orice român, l-am descoperit pe Eminescu de când m-am născut; și, iarăși, ca orice român, pentru ființarea noastră, trebuie să ne naștem într-u Eminescu. Și aș mai adăuga: Întru Brâncuș. Geniile noastre tutelare, situate la altitudine planetară. Numai urmându-le, putem fi pe cale și, fiind pe cale, putem să ne ridicăm spre cauze, într-o a doua navigație Phaidoniană. Și fiecare dintre noi, în această navigație poate avea etape revelatorii într-un mod mai mult sau mai puțin determinant, în funcție de conștientizarea lor și a traseului ca întreg. Cartea mea de versuri **Lucifera** scrisă în anul I de facultate, mi-o așezasem sub semn barbian. Titlul, prin femininul său, era o translație a versului „și fecioara Lucifer” din poemul **Ritmuri pentru nunțile necesare**. Partea care împreună cu „viu mister”-ull, determina conceperea lui Mercur. Chiar volumul îl deschideam, inițial sub motto-ul: „Că vinovat e tot făcutul,/Și sfânt doar nunta, începutul” din finalul poemului **Oul dogmatic**. Dar extraordinarul editor, care este Mircea Ciobanu, în urma câtorva lecturi interioare ale volumului, și referentul Matei Călinescu mi-au atras atenția că versurile sunt situate sub

semnul eminescian, al **raționalității**. Fapt care a determinat ca volumul să poată motto-ul: „Candele ștersei, de agint icoană/A lui Apollon , Zeului meu”, dintr-o variantă a superbului și prea puțin cercetatului poem, de început, al lui Eminescu, Amicului F.I. Iar excursul prin poezia modernă, călăuzit de Hugo Friedrich cu a sa **Structură a liricii moderne**, l-am curbat, atunci, prin opera lui Eminescu. În anul al treilea de facultate, criticul și istoricul literar călinescian, Al. Piru, cu rigoarea-i recunoscută, îmi deschide „*poarta solară*” a operei eminesciene. Întregul an, cu Călinescu în brațe (Monumentala exegeză Opera lui Eminescu) și cu Al. Piru alături, am înaintat reușind să înstitui un orizont până unde „vederile” mele puteau să ajungă în și prin haosmosul eminescian. Și am încercat să refac câte ceva din traiectoria genetică a operei sale. M-am scufundat în filosofia lui Immanuel Kant, „*cel mai profund dintre muritori*” după cum notează în Mss. 2267, poetul, din care și traduce, încercând și petrecând – pentru a zice împreună cu filosoful Constantin Noica – limba noastră întru limba filosofiei. Încercam o mișcare între **Critica rațiunii pure** și opera lui Eminescu, ajungând până la fragmentul **Încercări de metafizică idealistă a raporturilor constante în mișcare etarnă** (Mss. 2255, f. 176), pe care aveam că-l comentez mult mai târziu. Dar în acel timp, noi, tinerii studenți, descopeream **psihanaliza imaginarii** prin fascinantele cărți ale lui Gaston Bechelard și **ontologia existențială** a lui Martin Heidegger. Eram convins că dacă gânditorul francez ar fi cunoscut opera lui Eminescu, aceasta i-ar fi asigurat materia demonstrativă pentru aproape toate cele patru „stihii”. Mă și miram de absența, în critica românească, a unei cărți, de sorginte bachelardiană, despre Eminescu. (Mai târziu, s-a scris: Elena Tacciu: **Eminescu. Poezia elementelor**, Ed. C.R., 1979.) Dar ceva m-a nemulțumit, probabil spiritul „feminin” al acestei critici, și m-am întors spre Heidegger, cel care, după celebra carte **Sein und Zeit** (1927), revenise la filosoful preferat al

poetului nostru, la Immanuel Kant. Mi-am tradus vreo 70 de pagini din **Kant und das Problem der Metaphysik** (1929), carte de răscruce pentru filosofia occidentală prin ceea ce înseamnă luminarea fenomenului de fundamentare a metafizicii prin antropologie. Prin posibilul răspuns la întrebarea kantiană: „Was ist der Mensch?“, Heidegger căuta să lumineze dișjungerea Sein-Seiende, care, îndeosebi în civilizația actuală, a dus la uitarea Sein-ului. Mi-am conspectat atunci și surprinzătoarele **Erläuternuger zu Hölderlins Dichtung**. Dar, deodată am văzut că acea coliziune duce la ipostazierea și abstractizarea celor doi termeni ai raportului: “uitarea” *ființei*, de care acuză gânditorul de la Freiburg filosofia contemporană, nefiind altceva decât “uitarea” *ființării* (devenirii) și refuzarea dialecticii. Adâncindu-mă în filosofia hegeliană, am constatat că Heidegger se afla cu instrumente “poetice” în fața primei propoziții din **Știința logicii** a bătrânului Hegel. Acele “*determinații reflexive*” descoperite de “*prințul filosofilor*” și asumate, în ultimul timp de G. Lukacs și a sa **Zur Ontologie des Gessellschaftlichen Seins** (1972), aveau să-mi lumineze impasul kantian, nu numai heideggerian. Și, deodată, opera eminesciană mi s-a reflectat ca fiind manifestarea celui mai profund proces dialectic, al *devenirii Operei*: opera care ași devoră creatorul și care se autodevoră prin ființare. Nu întâmplător simbolul păsării Phoenix strălucește și în opera lui Eminescu și în cea a lui Hegel. De atunci, pe cei doi nu i-am mai despărțit. (Mai târziu, în ultimul capitol din **Banchetul** (Ed. C.R. 1984), relevam o determinantă ontologică din această frățietate, care pe bastarzi îi deranjează. În fine, călăuzit continuu de Călinescu, ajunseseam la concluzia că nici genialul critic nu reușise să străbată toate operele (izvoarele) pe care Eminescu le devorase (sorbise). Dar nu se putea să nu încerci, cel puțin un pas. Și pentru a reface o fărâmə din traiectul poetului – fapt ce necesita timp – m-am

hotărât să-mi prelungesc facultatea. Abia în toamnă, Eugen Negrici, criticul cu care purtam dialoguri despre fenomenologia receptării artei, a reușit să-mi schimbe hotărârea. La *“Literatura română”* este singurul restanțier pe toamnă. Profesorul Al. Piru și asistentul Dorin Teodorescu (care avea să scrie o densă carte despre hermetismul barbian) îmi dau ca temă de scris: ***Analiza critică a Scrisorii I, de Eminescu***. Am făcut un paralelism între poemul eminescian și poemul ***Brot und Wein***, al lui Hölderlin. Acel „...wozu Dichter in dürftiger Zeit“ rezona cu drama „*bătrânului dascăl*”, drama poeților cu cea a gânditorului! Nu a mai fost nevoie de „oral”. Aveam în camera căminului studentesc și un micro-cenaclu „Eminescu” (împreună cu colegii Ion grosu și Dumitru Toma). Am făcut și un curs special „*Romantismul românesc*”, cu Marin Beșteliu, pe care l-a redus tot la Eminescu. Mai mult, trebuie să amintesc că în acea perioadă a început prietenia mea cu criticul de artă V.G. Paleolog, prin care am avut privilegiul să mă apropiez de opera lui Brâncuși. Zilnic, la amiază, de-a lungul a câțiva ani, discuțiile noastre se purtau asupra lui Eminescu și Brâncuși: **Pasărea măiastră** o găseam în ***Memento mori***: versul „*Când acea pasăre cântă lumea râde-n bucurie*” în cunoscutul aforism: „*Vă dau bucurie curată!*”; „*seriile*” operei lui Brâncuși rezonau în „*variantele*” poemelor lui Eminescu – ca marea lecție a artei moderne. Iar paginile cărții ***Eminescu sau gândul despre omul deplin al culturii românești*** (Editura Eminescu, 1973) a lui Constantin Noica au constituit, pentru mine și Bătrânul gânditor întru Brâncuși, un fascinant „*ospăț*”.

- În „*O prefață amânată*” din fața volumului de eseuri ***Banchetul*** îți mărturisești convingerea că „*orice idee apare când vrea ei a sosit...*” Crezi că a sosit vremea descoperirii personalității complexe a lui Eminescu, cel din fragmentele filosofice și mai ales din extraordinara sa publicistică politică și națională?

- Da. Pe de o parte, în actuala cultură planetară, schimbul de valori a devenit o necesitate, precipitând și participarea culturii noastre, cu personalitățile ei de înalt relief. Și Eminescu este una dintre acestea. Pe de altă parte, a sosit timpul „*descoperirii*” lui Eminescu ca o necesitate a culturii și ființei noastre naționale. Semnalul a fost tras de Constantin Noica, prin cartea sa despre Eminescu (despre care am dat seamă la timpul potrivit, și în **Banchetul**). Această necesitate este inerentă epocii noastre în lupta sa de obiectivare cu propriile abstracțiuni și subiectivisme. Asistăm la o profundă rezonanare a momentelor genetice dintre operă și epocă. Opere ca ale lui Eminescu și ale lui Hegel apar într-o aceeași și neaceeași epocă, postrevoluționară. Să nu uităm că *pasărea Minervei așii ia zborul la amurg*” și cel care a făcut aserțiunea nu este altul decât Hegel. Iar „descoperirea unor astfel de opere, a lui Eminescu în complexitatea sa, este solicitată tocmai de o epocă asemănătoare, în care prefixul *post-* apare tot mai des folosit. Chiar pentru istorie. De aceea, în cartea mea voi urmări *filosofia istoriei* la Eminescu.

- **Ți-am reproșat (ți-au reproșat și alții) că la „Banchetul” din cartea ta „participă” oameni și artiști destul de diferiți, de la Gr. Zmeu la I. Ianoși, Eugen Negrici, V. G. Paleologul, Ion Maxim, Herbert Read, Radu Enescu, Henri Focillon, Rilke, Marin Sorescu, Al. Philippide, Eminescu... Ce răspunzi reproșurilor noastre?**

- Nu contează că la „*banchetul*” meu participă convivi diferiți, nici nu ar fi fost de dorit să fie altfel. Să ne gândim la cel proiectat de Marcilio Ficino, **Asupra iubirii sau banchetul lui Platon** (1467-1468), unde convivi diferiți, „*prin tragere la sorți*”, reinterpretează personajului celebrul dialog pentru a ajunge la imaginea renescentist-neoplatoniană a iubirii; sau a lui Maurice Blanchot, **L’Entretien infini** (1974), în care artiști diferiți din istoria culturii sunt alăturați sub semnul

experiențelor-limită. Sarcina „**Banchetului**” meu, după cum am precizat, este, în primă fază, aceea să lumineze determinarea istorică (social-ideologică și artistică) a configurațiilor estetice, prin fixarea momentului genetic al fiecăreia, și punerea în evidență a *necesității*, sau a *aparității unor determinante de natură ontologică* în tratarea esteticului.; și, numai în a doua fază, va avea în vedere trecerea de la nivelul *intelectului* la al *rațiunii dialectice*. În prima secțiune *generală*” (a) se încearcă o „*punctare*” istorică a epocii determinatoare pentru lumea esteticului, prin textele lui Gr. Zmeu și I. Ianoși, evidențiind „*experințele*” lor teoretice. La I. Ianoși am înfățișat, într-un fel, o mișcare circulară, de la nivelul abstract al „*generalului*” (teorie) prin dimensiunile „*particularului*” (deschiderile filosofice ale tratărilor estetice) la „*experiența*” autorului la „*singular*” (determinarea social-istorică). Astfel, ultimul cerc încearcă să confirme nu doar pe cele două anterioare, ci și secțiunea despre Gr. Zmeu, tratată în „*pulsația*” sa istorică. Am trecut secțiunea „*particulară*” (b), a relevării unor „*stări*” ale criticii (literare, de artă plastică, de implicație filosofică și axiologică: E. Negrici, V.G. Paleolog, Ion Maxim și Radu Enescu). Secțiunea (c) funcționează ca un „*intermezzo*” și vrea să lumineze două perspective - de la nivelul intelectului – asupra „*vieții formelor*”: (Read) și „*obiectivă*” (Focillon); momentul sintetic, facilitându-i abia estetica dialectică (deocamdată nerealizat, tentativa lukacsiană nefiind dusă până la capăt: partea a doua a **Esteticii** sale – despre „*opera de artă*” rămânând doar ca proiect). Iar ultima secțiune (d), a „*individualizărilor*” este reprezentată de eseuri și câteva intervenții pe operele unor scriitori, relevându-se dimensiunile *ontologice*. Se pornește de la nivelul structurilor tablei axiologice, se concretizează prin ridicarea la sarcina socială a artei, se avansează la ontologia limbajului și se urmăresc „*cazurile*”: Rilke, Philippide, Sorescu și Eminescu. Ultimul capitol accentuează sensul general al pledoariei

Banchetul – asumarea de către teoria estetică a dimensiunii ontologice în înțelegerea „lumii” esteticului.

- Consideri că ai debutat prea devreme cu *Lucifera*?

De aceea nu ai mai scos nici un volum de versuri?

- Consider că am debutat *prea târziu*. În primul rând, avem deja 20 de ani când am scris cartea (cu doar trei ani de „*tatonări*” lirice) și eu cred că în poezie trebuie să se înceapă devreme. În al doilea rând, la apariția cărții, Mircea Ciobanu mi-a zis: „*Tu ai început cum trebuia să sfârșești!*” iar eu am înțeles că trebuie să sfârșești ca să începi. Și sub influența lui Brâncuși îmi spuneam: poeții și poemele au scris poezia. Ea va trebui să înceapă. Pornind de la Eminescu îmi repetam: poemul este drumul spre poem, marcat de „*variantele*” ce par la o distanță infinită de centrul poemului. Ideea de „*variante*” sau „*serie*” de la cei doi, își spunea cuvântul. În discuția cu directorul editurii, Marin Preda, ca *Lucifera* să poarte, sub titlu, explicația necesară, o „*steluță*” acesta a fost de acord: „*Bine monșer! După câțva timp întâlnindu-ne, m-a întrebat: „Ești gata cu varianta a doua?” „Nu am reușit s-o duc până la capăt – am răspuns. Voi aduce teatrul: trilogia **Oedip**.” „Numai că acum editura nu mai publică teatrul neajutat. Poate voi reuși să schimb această dispoziție. Eu te aștept totuși, cu *Lucifera* a doua!*” Nu am reușit să-i răspund afirmativ lui Marin Preda; varianta nu s-a încheiat s-a desfăcut în variante. Și în al treilea rând, criza nu mai privește autorul, ci creația. Și în momentele de mari tensiuni axiologice se conștientizează. Să ne amintim că după sinteza olimpienului Goethe (sau chiar alături), Schiller trăiește sfârșirea dintre „*poezia naivă*” și „*poezia sentimentală*”, iar Hölderlin o împinge pe culmile inacceptabilului: „*Aber Freund wir kommen zu spät.*”, cum zice în poemul *Brot und Wein*. Mai târziu, noua curbă ascendentă a crizei este resimțită de Nietzsche în *Also sprach Zarathustra*: „*Acest bătrân curat nu știe încă, în pădurea lui, că Dumnezeu*

a murit?“ și de Eminescu încă din **Epigonii**, sau **Memento mori**: „E apus de zeitare și-asfințire de idei“, dar să cităm și din versurile rătăcite printre notele de cursuri de la Berlin, care urmau să intre în piesa **Decebal**: „*Se pare /Că cerul e un palat de împărat / Deșert, pustiu – căci Dumnezeu e mort*“. Eminescu apare într-o cultură adolescentină pe care o ridică până la ultima ei fază, a reflexivității, europenizând-o. Din acest unghi, al venirii prea târziu, Eminescu ne apare ca fiind **ultimul poet al lumii**. (Voi încerca să explic aserțiunea cu altă ocazie și, poate, într-un capitol al cărții despre filosofia sa asupra istoriei.) Din nou, acum lumea se precipită către acest sentiment. M-am hotărât să nu mai public versuri (abia după zece ani de la debut am publicat în reviste 19 fragmente din varianta a doua a **Luciferei**) și să caut o altă cale poeziei. M-am întors la începuturi, petrecându-le, firește, prin dialectica hegeliană. Nu e loc, prietene, să mă explic. În perioada 1976-1983 am realizat primul ciclu, **Cuvinte fără orizont**, de 41 de poeme-psalmi, din **Cartea fragmentelor**. Și l-am predat Editurii „Eminescu“. Am intrat în planul editorial pe anul 1986. Și atât. Niște „lacrimi“ ale poeziei – 1.001 aparente haiku-uri – le-am strâns sub titlul **Vița de vie**. Cu primele 237 am înlocuit volumul predat, considerând că „*experiența*“ din **Cartea fragmentelor** trebuie să aștepte un alt timp. Apoi, l-am înlocuit și pe acesta cu **Cartea dintr-o lună**, prin care am încercat o întoarcere spre vechea filosofie greacă și spre o diversitate stilistică. În studiul final, l-am retras, spunându-mi că și acesta trebuie să mai aștepte – și anume, trecerea prin apele istoriei. Și m-am îndreptat decis spre acestea, scriind un nou volum, **Cartea istoriei secunde**. Firește, întrerupând pentru moment, redactarea cărții **Filosofia istoriei la Eminescu**. Geniul nostru tutelar a început cu istoria. Noi... Ce fapte și agresiuni ale cotidianului m-au făcut să uit **Praznicul morților cu viii!**? Și, pe care, totuși, îl am depozitat în memorie din anii când bunicul, Dumitru Ilie Zisu, mă lua de

mână și mă ducea în cimitir, spunându-mi: „*Hai să mai stăm de vorbă cu ai bătrâni, care ne veghează! Să vedem dacă am mers bine până acum și ce trebuie de acum înainte.*” Acolo era strâns tot satul, era la praznic cu satul nevăzut. Pe iarba mormintelor stăteau întinse pâine și prinosuri de bucate, vin și colivă, și, mai ales, mulți trandafiri, mulți trandafiri. Se turna vin peste brazda care acoperea pe dușii noștri, se împărțea pâinea, coliva, vinul și florile și se aprindeau lumini. (Observi, toate sunt simboluri!). Se intra, astfel, în dialog cu cei ce ne veghează din adevărata eternitate, cea din înapoia noastră, din istorie. Despre această sărbătoare, a Rusaliilor, sau „*sărbătoarea trandafirilor*”, am văzut, de curând, la Histria, mărturii din piatră: sărbătoare adusă de romani, suprapusă peste un obicei păgân tracic. Este imaginea în mic a unei mari lecții de istorie. Acum îmi dau seama că-n formarea mea s-a petrecut un ocol sau „*greș*, și că Mircea Ciobanu a avut dreptate când mi-a spus că am început cum trebuia să sfârșesc. Să fie acest „*greș*” o „*vicienie*” a rațiunii mele formatoare!? Totuși, uitarea de care am vorbit nu se datorește hrânirii mele cu ceea ce se găsește în „*ultimul vagon răsturnat*” la noi, cum se întâmplă cu cei care, orbiți de prefixul *post-* nu pot să mai vadă pe dialecticul *re-*. Prea mare grabă după modelele improprii identității noastre. Se știe ***parabola comorii*** povestită de Mircea Eliade: comoara din vis era acasă, după horn. Lumea era un text, o Carte – a spus-o Mallarme , dar câți dintre noi știm cum a spus-o Eminescu!? Omul – „*paranteză într-un text general*” (Mss. 2276, 161). Dar să revin, odată cu întoarcerea (mai bine spus: reîntoarcerea) în istorie, pentru a ne lumina propria identitate, se întâlnește, după cum am văzut și din mărunțul exemplu, cultura populară – acest mare reazem moral al ființei umane. Lumea modernă are nevoie, acum mai mult ca oricând, de aceste reîntoarceri, tocmai pentru a-și depăși

alienările și a-și recăpăta echilibrul, cel atât de mult iubit și solicitat de poetul nostru.

- **Ai publicat, în ultima vreme, poeme concentrate, acaparate mult de filozofie...**

- Înapoi la filozofie, la cultura populară și apoi să ne ridicăm la matematică. De la universal prin particular spre individual – pentru a-l recupera – astfel văd eu calea poeziei moderne. Au făcut-o geniile noastre tutelare și ne-au lăsat-o ca lecție. Cine v-a suma-o îi va obliga și pe *alții*, de aiurea, să ne privească.

- Încotro va evolua poezia ta? Și, mai ales, aceea din cartea fragmentelor?

- Sper că după reîntoarcerile necesare, care sunt „*cercuri*” ale unui „*cerc*” mai mare, pe aceasta din urmă să întâlnească *eliberarea de poezie*. Pentru aceasta, ar trebui peste temeiul matematic să curbăm multe limbaje. Este timpul sintezelor valorilor. Să nu uităm că „*experiența*” ultimului poet al lumii se încheie și se deschide aici. Pentru Eminescu tot ceea ce există se bazează pe o *ecuațiune*: adevărurile *fenomenologice* (cele mai multe dintre acestea, artistice) își **au un corelat în cele Καθεζοχη**, din ordinea mecanic matematică, a *noumenon*-ului. Trebuie să ne înscriem pe calea descoperirii acestor ecuații și *corelate*”, chiar dacă pentru mințile comune par „*elucubrații*.” De pildă, într-o însemnare a sa, ca aceasta din Mss. 2261.181, se întrevede marea altitudine: „*Cum că sfînxul e o-ntrebare și piramida un răspuns și că amândouă la un loc sunt o ecuație, la aceasta n-a gândit nimeni. / ce este viața, a întrebat sfînxul, / Un raport simetric al unui finit către un infinit, răspunde piramida.*”

- **Ce crezi că ar trebui să facem ca opera filosofică și publicistică a lui Eminescu să fie mai bine cunoscută în lume?**

- Întâi, să se încheie publicarea integrală a operei sale, pentru a fi redat națiunii române. Apoi, să fie cercetat ca întreg

și luminat ca *paradigmă* a culturii noastre. Și, după aceea, se va „exporta” de la sine. Cred că, după „*săpăturile arheologice*” ale marilor săi iubitori și slujitori, se vor găsi și arhitecții care să-i „*reconstituie*” edificiul. Deocamdată, se intuiește a fi de o modernă arhitectonică și de o surprinzătoare tensiune dialectică.

- În cadrul diversității preocupărilor tale, totuși un domeniu pentru inimă, unul la care te întorci cel mai des... îmi spui care e?

- Aș fi tentat să răspund: un *daimon*, dacă nu ar fi zis-o cei vechi.

Text preluat din „Camera cu pereți de oglinzi” semnată de Dumitru Velea, apărută al Editura Sitech, 2006

IOAN VELICA

S-a născut la 29 decembrie 1954, în municipiul Cluj-Napoca. Din 1957 se stabilește cu familia în orașul Petrița, colonia Lonea, unde tatăl său, Velica Sterian (1929-1993), lucra la mină. Părinții, Sterian și Maria, erau originari din Corabia, județul Olt.

Școala primară o începe la Școala Generală nr. 2 din Lonea (astăzi Școala Generală

„Ana Colda”) în anul 1961, după care, în 1967, mutându-se cu familia la Petroșani, în anul școlar 1968-1969 absolvă cursurile primare la Școala Generală nr. 4 Petroșani (astăzi Școala Generală „Avram Stanca”). Liceul îl absolvă la Petroșani, în 1974, la secția Electromecanică Minieră a Liceului Industrial Minier (astăzi Grupul Școlar Minier „Dimitrie Leonida”).

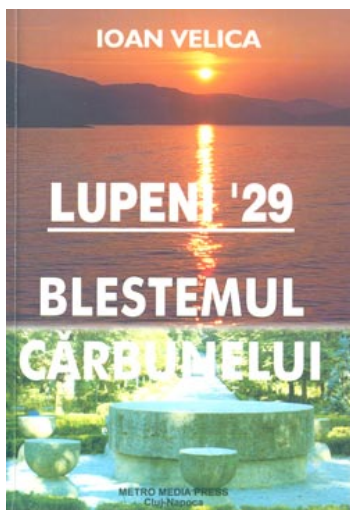
După terminarea liceului a vrut să dea admitere la I.A.T.C. București pentru a deveni actor, dar... din lipsă de bani (câțiva acolo, cât să stai la București pe perioada examenelor preliminare) s-a înscris la examenul de admitere la secția subingineri a Institutului de Mine Petroșani, unde a dat admitere din Mașini Miniere și Matematică. Face 9 luni armata la UM 0638 Orăștie, unde reușește să obțină premiul I ca prezentator la un mare concurs pe Comandamentul Trupelor de Securitate București, iar cu Ansamblul artistic al UM 0638 Orăștie, reușește un merituos loc III, ansamblu coordonat, conceput, regizat de la cap la coadă. Cu această ocazie i s-a decernat și Medalia de Laureat pe Comandamentul Trupelor de Securitate pentru activitate deosebită cultural-artistică.

Este absolvent al Institutului de Mine, subinginer electromecanic, promoția 1978, ca apoi, mai târziu, în anul 1995, să absolute cursurile de inginer electromecanic al Universității Tehnice Petroșani.

Încă din anul 1969, din prima clasă de liceu, începe o prestigioasă carieră artistică, fiind pe rând prezentator, actor momente vesele, și brigăzi artistice. A debutat pe scenă la vârsta de 11-12 ani, în calitate de solist de muzică populară. Din 1969 și până astăzi a fost distins cu cele mai înalte onoruri, bineînțeles la nivel de amatori. A jucat în peste 400 de

spectacole de revistă, satiră, umor, în 32 de piese de teatru, iar în anul 1980 a obținut titlul de artist profesionist atestat gradul I în specialitatea prezentator-actor spectacole. Cu grupul artistic din care face parte, de la lângă Casa de Cultură a Sindicatelor Petroșani (alături de Gheorghe Negraru, Gheorghe Sereș), a fost precursor al brigăzii artistice de satiră și umor din România. A participat la spectacole de referință la Televiziunea Română. Dacă s-ar fi inventat titlul de artist amator emerit, apoi l-ar fi meritat cu prisosință. Pe lângă meseria de inginer electromecanic la EM Lupeni, a fost și director al Clubului Sindicatului EM Lupeni (1999-2006).

Ca o curiozitate și chiar surpriză în activitatea lui este faptul că în 1983-1984 este... președinte al Clubului Sportiv „Jiul” din Petroșani, club fanion al minerilor din Valea Jiului. Această activitate a făcut-o din pasiune, sportul fiind un hobby, mai ales că fusese pe rând, arbitru de fotbal, handbal, tenis de câmp și chiar ... crainic atestat categoria I la gale de box.

Mulți se vor întreba: oare băiatu` acesta când mai are timp să facă și altceva?! Ei, nu vă speriați, că are: „cu cât ești mai ocupat, cu atât te simți mai util, mai relaxat și nu ai timp pentru a-ți irosi forțele pentru lucruri mai mărunte”.

Încă din școala primară citea foarte mult (televiziune în Valea Jiului s-a introdus în anul 1966, odată cu Campionatul Mondial de Fotbal din Anglia). Banii, puțini, pe care îi primea de la mama lui să se dea în „ringhișpir” (un fel de „tiribombă”) ca orice copil, îi folosea pentru cărți. Încet, încet, de la cărțile din colecția „Biblioteca pentru toți”, „Clubul Temerarilor”, „Editura Tineretului”, a reușit ca astăzi să aibă o adevărată bibliotecă, cu cărți rare, cu autografe de la scriitori și, cum îi place să spună: „Iată averea mea, care va deveni averea fiului meu Dragoș și apoi tot așa, c-apoi cartea de ce-i făcută, să fie citită și dată mai departe din generație în generație.”

Tatăl lui avea o vorbă: „Cartea nu face rău la nimeni, niciodată”.

Din 1972, când a devenit membru activ al Secției Numismatice Petroșani, în mintea micului cititor s-a produs o altă schimbare, a început să gândească lumea după monede, istoria orașului său, a țării sale. Emisiunile monetare ale României l-au fascinat. Bunica lui, din partea tatălui, o olteancă din județul Romanați, îi spunea mamei lui: „Mărie, tu nu vezi că de bani vechi se ocupă numai oameni cu școală, că noi n-am avut școală da' nici bani!” Îi spunea așa ca să-l lase pe băiat să colecționeze bani vechi și bancnote. De aici a fost foarte puțin la a deveni un pasionat cercetător istoric al locurilor unde locuiește, făcând bună propagandă locurilor și locuitorilor din Valea Jiului, așezare asupra căreia nimeni nu-și îndreaptă

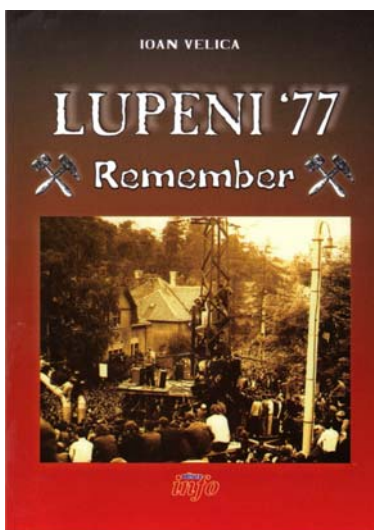
cercetările. Este cel mai bun documentarist referitor la istoria Văii Jiului, fapt recunoscut de forurile județene și naționale.

Tocmai dragostea de mineri, de Valea Jiului, l-a determinat și pe fiul său, Dragoș – Ștefan (născut 21 aprilie 1980, Petroșani), să urmeze cursurile Facultății de Litere, Istorie și Jurnalistică, secția Istorie, a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, pe care o absolvă în anul 2002, susținându-și tema de licență: „Învățământul confesional primar din Valea Jiului în perioada 1848-1918”.

Împreună, tată și fiu, au purces la săpături în istoria zbruciumată a Văii Jiului, reușind când împreună, când separat, să publice câteva articole inedite sau cărți de specialitate, care au întregit cunoștințele despre Valea Jiului.

Activitatea culturală, pusă în slujba oamenilor din Valea Jiului, l-a făcut cunoscut în toată Valea și în județul Hunedoara. Din anul 1999 este prezent la toate manifestările cultural-artistice din cele șase orașe ale Văii Jiului: Petrila, Petroșani, Aninoasa, Vulcan, Lupeni, Uricani, în calitate de organizator, regizor, prezentator.

A debutat cu vorbe de duh în ziarul „Steagul Roșu” Petroșani în 1985. Datorită spiritului satiric vehement a fost interzis de a apărea în ziarul local (asta înainte de 1989). Apoi a colaborat la diferite ziare și reviste precum: „Zori noi”, „Relache”, „Matinal”, „Solstițiu”, „Jurnalul Văii Jiului”, „Unda de șoc”, „Sport șoc”, „Arena”, „Sport-turism de Valea

Jiului”, „Zona Specială”, „Exclusiv” toate din Petroșani, „Meridian 23” din Lupeni și „Detectivul”, „Justițiarul” din Drobeta Turnu Severin.

A debutat editorial în anul 1993, la Editura „Destin” din Deva, cu lucrarea Călătorie prin vârstele Văii Jiului, scrisă împreună cu Carol SCHRETER. Este unul din autorii Dicționarul scriitorilor din Vale, de fapt și unul dintre inițiatorii, apărut la Editura Matinal – Cameleonul din Petroșani, în anul 1999, primul de acest fel din județul Hunedoara. Acesta este scris în colaborare cu Ioan Lascu, Mihai Barbu și Marian Boboc.

Lucrări publicate:

“**Lupeni `29 – blestemul cărbunelui**”. Editura Metro Media Press, Cluj – Napoca, 1999. Această carte a fost prezentată în fața Uzinei Electrice din incinta EM Lupeni în 6 august 1999, cu prilejul comemorării a 70 de ani de la greva minerilor din 5-6 august 1929 de la Lupeni. Prezentarea cărții document a fost făcută de profesor doctor Vasile Sebastian Dâncu, profesor universitar la Universitatea „Babeș – Bolyai” Cluj – Napoca, viitorul ministru al informațiilor în guvernul PSD Adrian Năstase 2000-2004. La această manifestare a participat și domnul Ion Iliescu, în calitate de președinte al formațiunii politice PDSR, la acea vreme.

“**Petroșaniul de altădată**”, Editura Matinal Petroșani, 1999, în colaborare cu Mihai Barbu și Carol Schreter.

“**D-ale vieții**” (Schițe și publicistică), Editura Romsver, Cluj-Napoca, 2000.

“**Exploatarea minieră Bărbăteni – 35 de ani de existență (1965-2000)**”. Editura Matinal (Petroșani) și „Tribuna” (Sibiu), 2000.

“**Lupeni `77 – laboratorul puterii**”, Editura Polidava, Deva 2002, în colaborare cu profesorul Dragoș – Ștefan Velica.

“**Lupeni `77 – laboratorul puterii**”, Editura Focus,

Petroșani, ediția a II, în colaborare cu profesorul Dragoș – Ștefan Velica.

“Johnny Weissmuller, Greta Garbo și Robert Taylor în... Parîng”, Editura Media Print Internațional, Petroșani, 2002.

„Din amintirile unui oraș minier (Lupeni – mon amour)”, Lupeni, 2002, în colaborare cu Ion Aurel Titel.

„Vulcan. Schițe monografice” (colaborare), Editura Realitatea românească, Vulcan, 2003.

„Lupeni '29 – 75 de ani de la greva minerilor”, Editura Edyro Press, Petroșani, 2004.

„Minerul Lupeni – legendă continuă. 85 de ani de existență a echipei de rugby”, Editura Edyro Press, Petroșani, 2004.

„Exploatarea Minieră Lupeni (1884-2004)”, Editura Edyro Press, Petroșani, 2004.

„Istoria Petroșaniului în date”, Editura Focus, Petroșani, 2004.

„Exploatarea Minieră Petrila – 145 de ani de exploatare continuă a cărbunelui (1859-2004)” (coautor), Editura Ager, Târgu Jiu, 2004.

„Din amintirile unui oraș minier (Lupeni, mon amour)” (coautor), Editura Măiastra, Târgu Jiu, 2005.

„Pagini din istoria evreilor din Valea Jiului”, Editura Edyro Press, Petroșani, 2006.

„Cetățeni de onoare ai municipiului Petroșani”, Editura Sitech, Craiova, 2007.

„Paiața” - schițe umoristice -, Editura Info, Craiova, 2007.

În curs de apariție:

„Pagini din istoria polonezilor din Valea Jiului”.

A primit următoarele distincții de-a lungul

activități sale:

-Medalia de Aur și Diplomă de interpretare cu piesa „Tunelul” de Mihai Davidoglu, în 1974, București, teatru de amatori;

-Premiul II la Festivalul de satiră și umor „De la o cobiliță la alta”, Băilești, 1984 (Președinte de onoare al juriului, Amza Pelea)

-Diplomă de merit pe anul 1999 la Gala Premiilor Radio `74 Petroșani;

-Diplomă de înaltă cinstitoare pentru pionierat în descoperire, punerea și valoare și păstrare cu sfințenie a tradițiilor populare românești ale trăitorilor în legendara Vale a aurului negru (Casa de Cultură a Sindicatelor Petroșani, 1966-2001, la a 35-a aniversare)

-Diplomă de Onoare a Societății Numismatice Române (1997);

-Diplomă de excelență a secției Numismatice Petroșani (2002);

-Diplomă de excelență a Primăriei Lupeni, pentru întreaga activitate depusă în slujba culturii orașului Lupeni (2002);

-Diplomă de excelență pentru merite deosebite în activitatea cultural-artistică, cu oamenii și pentru oamenii Văii Jiului, acordată de Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Hunedoara (2002).

În anul școlar 2000-2001, domnul Ioan Velica a instituit premiul „Ioan Velica” pentru învățătură și cultură generală (și în bani 500.000 lei), pentru cel mai bun elev al școlii generale „Ana Coldă” – Petrila – Lonea, pe tot parcursul vieții, în amintirea primilor ani de școală.

În 16.11.2007 i s-a decernat placheta „Dr. Schmidt Sandor” a Uniunii Miniere și a Metalurgiștilor din Ungaria, Filiala locală Dorog pentru activitatea prodigioasă în domeniul

mineritului și pentru contribuția la întărirea relațiilor internaționale minierești.

Din data de 1 mai 2008 este președinte al „Ligii Scriitorilor din România”, Filiala Hunedoara.

MARIA VOINEA-GOLGOȚIU

S-a născut la data de 20 martie 1967 în Petroșani. A terminat cursurile Liceului de Informatică din Petroșani în anul 1985, urmând apoi, cursurile Facultății de Drept din Cluj-Napoca. Își susține licența în anul 1989. În perioada imediat următoare se afirmă în avocatură, promovând apoi în magistratură, fiind un apreciat judecător în cadrul Judecătoriei Petroșani. Se căsătorește cu Mircea Golgoțiu, de profesie inginer miner, cunoscut ca un bun specialist în rândul cadrelor de conducere și conducerii Regiei Autonome a Cărbunelui Petroșani.

Cu reale înclinații pentru literatură și poezie încă din anii de liceu, Maria Voi nea-Golgoțiu scrie versuri pe care le citește prietenilor și colegilor. Debutează în numărul 50 al Revistei „Tribuna” din anul 1986, la Cluj-Napoca. În același an, obține premiul revistei „Tribuna” pentru poezie. În vara anului 1998 debutează editorial cu volumul „Zilele” sub egida Fundației Culturale „Ion D. Sîrbu”.

„Acest volum de poezie îl dedic în exclusivitate părinților mei Dumitru și Leonora și mulțumesc domnilor Dumitru Velea și Valeriu Butulescu, precum și sponsorilor Alin Simota și

Constantin Tomescu și nu în ultimul rând soțului meu, Mircea Golgoțiu, pentru tot sprijinul acordat.” - precizează poeta.

Păcat că talentul Maria Voinea-Golgoțiu nu a fost dezvoltat și valorificat în anii următori, obligațiile profesionale în primul rând nemaipermițându-i acest lucru.

Referințe critice:

„Maria Voinea provine dintr-o familie de mineri din Valea Jiului. Versurile pe care mi le încredințați spre lectură m-au surpins plăcut prin simplitatea și prospețimea lor, calități mai puțin obișnuite la un tânăr poet care de obicei caută să epateze printr-un metaforism îndrăzneț și complicat.

Maria Voinea a fost impresionată de poezia Magdei Ianoș /după cum ea însăși mi-a mărturisit) și faptul a avut bune repercursiuni asupra modelării și opțiunilor sale. Fără să cadă sub o influență directă, exemplul poetei din anii 40 a ajutat-o să-și găsească propria voce, să adopte o modalitate de expresie mai apropiată de felul său de a gândi și simți, să cultive o poezie confesivă și reflexivă în același timp, transcrisă în enunțuri lapidare, nu lipsite de inedit și pregnanță. E vorba de un lirism reținut ca formă, dar patetic în substanță, ce cucerește îndată azeziunea cititorului. Semn că autoarea spune lucruri esențiale, trăite, și le formulează cu un simț înnăscut al dozărilor fericite.”

Victor Felea, „Tribuna”, nr. 50/1986

U

Ernest ULRICH
Nicolae UȚICĂ

ERNEST ULRICH

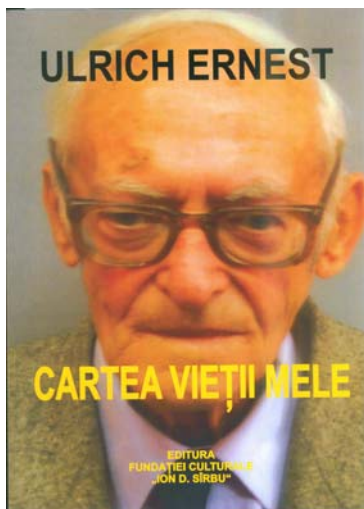

S-a născut la data de 5 septembrie 1926 în Petroșani. La scurt timp după ce a împlinit doi ani, tatăl său Adalbert este solicitat ca șofer la Constanța unde pleacă împreună cu familia pentru a conduce autobuzele oficiale ale Astra Română. După patru ani de lucru pe malul mării Adalbert Ulrich este transferat la Boldești, o localitate lângă Ploiești ca șef de garaj al rafinăriei Astra Română. La Boldești Ernest

Ulrich urmează cursurile școlii primare în anii 1933 și 1934. Continuă clasele III, IV și V la Ploiești. În anul 1938 familia revine la Petroșani unde Ernest Ulrich urmează cursurile liceale în anul 1942 pe care nu le termină. În paralel urmează și cursurile școlii de artă populară, făcând parte din clasa profesorului Szilvester. Lucrează la Mina Petrila unde își stabilește și domiciliul. În data de 5 ianuarie 1945 este arestat și dus ca deportat în regiunea Dombas din fosta Uniune Sovietică. Scapă de chinurile lagărului și este repatriat în noiembrie 1949. După doar două săptămâni reușește să se reangajeze la mină. La cererea sa Ministrul Învățământului îi aprobă continuarea

studiilor liceale cu drept de a face doi ani de școală într-un singur an și fără întreruperea activității de producție la mină. Ocupă mai multe funcții tehnice în anul 1966 când este transferat la Combinatul Minier Valea Jiului, instituție de la care iese la pensie în anul 1987.

În aceeași perioadă, pasionat de artă, realizează o serie de lucrări de grafică alb-negru și color, acuarelă, ulei pe pânză, pe lemn, pe carton și fotografii artistice pe care le expune la numeroase expoziții în cadrul Muzeului Mineritului Petroșani, foaerul teatrului de Stat Valea Jiului Petroșani, expoziții personale la Petrița, Târgu Jiu, Deva, Râmnicu Vlcea și alte expoziții personale în numeroase alte localități importante din țară unde a obținut alese aprecieri și importante premii.

În prezent Ernest Ulrich activează în cadrul Forumului german din Petroșani ca secretar și șofer pe microbuzul cu care etnicii germani fac deplasări în toate colțurile țării și străinătate. Ernest Ulrich deține performanța de a fi parcurs peste un milion de kilometri cu diverse tipuri de mașini într-o perioadă de 50 de ani fără a înregistra vreun eveniment rutier deosebit. Este singurul conducător auto din România în rândul persoanelor deportate.

Experiența existenței în lagărul în care a fost deportat este redată cu măiestrie în volumul „Cartea vieții mele” apărută la Editura Fundației Culturale Ion D. Sîrbu, în anul 2005.

„Am scris această carte în amintirea celui care a suferit în această scurtă viață, celor care nu cunosc și nu au simțit ce

înseamnă unele greutăți din viața unui om deoarece nu toți știm ce este COMPĂTIMIREA.

Am scris amintirile mele pentru ca nepoții mei să afle mai târziu cine a fost, cum a trăit, prin ce chinuri a trecut, a supraviețuit și mai trăiește bunicul lor. Câte ceva din viața lui să le fie pildă și învățătură în viața lor.” Precizează Ernest Ulrich în introducerea care prefațează cartea.

Volumul „Cartea vieții mele” însumând peste 300 de pagini se dovedește a fi o istorie a unei existențe zbuciumate, o lectură plăcută educativă. La finalul cărții autorul prezintă și un grupaj de fotografii de epocă și documente la care face referire în textul cărții.

NICOLAE UȚICĂ

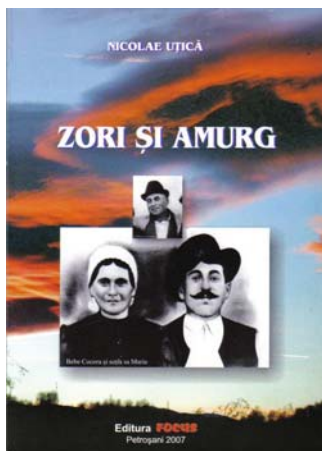
Este născut la data de 7 mai 1957, în comuna Bîrca, jud. Dolj. Localitatea este așezată pe malul Dăsnățuiului, unul dintre cele trei râuri ale țării care izvorăsc din câmpie. Părinții purtau numele de Elena și Florin Uțică.

Primii opt ani de școală i-a urmat în comuna natală, având rezultate bune la învățătură, fiind mereu premiant. A frecventat apoi cursurile liceale în București și Lupeni. A absolvit liceul cu diplomă de bacalaureat în anul

1979, la Lupeni.

În anul 1985 termină cursurile Facultății de Mașini și Instalații Miniere din cadrul actualei Universități din Petroșani. În cadrul aceleiași instituții a absolvit cursuri postuniversitare de pedagogie în anii 2001-2002. În anul 1979 se căsătorește cu Ileana Uțică (fostă Stoica). Are o fetiță Claudia de care este foarte mândru. Este stabilit definitiv în Valea Jiului din 1976.

Debutul literar „cu volum”

Își are explicația – după cum spune Uțică – într-o povăț a unui fost profesor de-al său Florian Peca, omul care i-a pus întâia oară condeiul în mână și i-a descoperit valențele și talentul literar. Într-o zi, profesorul Peca i-ar fi spus: „dacă vreodată ajungi să publici vreo carte, să n-o faci înainte de 30 de ani. Geniile se numără pe degete. Dacă totuși vei publica, să scrii acea carte în așa fel

încât să stea în picioare, indiferent ce vânt bate, taifun sau uragan.”

În 1996 debutează cu volumul „**Asimptotă la nemărginire**”, la Editura Fundației Culturale I.D. Sîrbu, având girul scriitorului Dumitru Velea. A publicat diverse materiale în presa centrală, după decembrie 1989, colaborând cu scriitori și ziariști cunoscuți: Anton Uncu, Gheorghe Călin, Iftimie Nefântu, ș.a. În octombrie 2001 revista „**Magazin istoric**” prezintă volumul „**Valea Jiului – Valea Plângerii**” în care Nicolae Uțică descrie numeroase momente din existența istorică a Văii Jiului, mirific perimetru mioritic, în care s-a stabilit după cum spunea încă din 1976.

A reușit publicarea mai multor volume în țară, cu sprijinul unor sponsori generoși. Apoi, - spune Uțiță- a venit Internetul care a prezentat o sumedenie de concursuri literare, care mai de care mai fascinante și atrăgătoare. Prin intermediul acestei porți deschise către lume, mai precis site-ul www.poetry.com, Uțiță ia cunoștință de derularea a numeroase „competiții literare”. Se înscrie la câteva. Câștigă de patru ori. Este de trei ori laureat și o dată nominalizat la „concursuri de poezie” cu participare mondială. Este tipărit de mai multe ori în SUA la celebra „The International Library of Poetry”, Library of Congress.

În anul 2005 este tipărit și în Anglia la cunoscuta Editură Noble House, London-Paris-New York. Pentru a putea fi tipărit în Statele Unite și Anglia a găsit un sprijin deosebit la profesorul Constantin Rizopol care i-a tradus poeziile în limba engleză.

În prezent are scrise și pregătite pentru tipar trei volume: „**Floricele de porumb**”, „**Evadatul**” și „**Zori și amurg**”

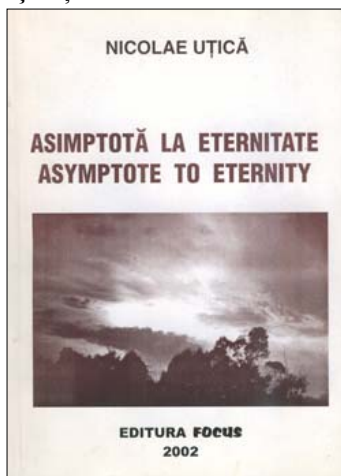
Colaborări:

„**The Poets Corner**” (USA), „Curentul”, „Expres Magazin”, „Iisus Biruitorul”, „Curierul” (Cluj), „Poștașul” (București), „Ardealul literar”, „Rostirea Românească”, „Arhipeleag”, „Răstimp”, „Matinal”, „Eminescu”, „Al cincilea Anotimp”, „Curierul Văii Jiului”, „Unda de șoc”.

Premii literare

Laureat al „International Open Poetry Contest”, 2003 și 2004, USA;

Nominalizat la Marele Premiu al „The Internațional

Society of Poets”, 2004. Potrivit regulamentului de concurs, organizatorii americani au hotărât să-l tipărească la celebra editură „The Internațional Library of Poetry”, Library of Congress, USA.

Scrieri

2005 – *Labours of Love*, „Noble House”, London – Paris – New York, antologie (colab);

2005 – *The Best Poems and Poets of 2004*, „The International Library of Poetry”, Library of Congress, USA; antologie mondială de poezie (colab);

2004 – *Eternal Portraits*, Library of Congress, USA;

2003 – *The Colors of Life*, The International Library of Poetry, Library of Congress, USA; două ediții, difuzate și în Europa;

2003 – *Merișor de Bănița*, poem-monografie, Primăria Bănița, jud. Hunedoara;

2002 – *Asimptotă la eternitate / Asymptote to eternity*, versuri, bilingv, Editura Focus;

2000 – *Valea Jiului, Valea plângerii*, publicistică, centrul Județean al Creației Populare Mehedinți;

1999 – *Numeri / Numbers / Nombres*, poeme, ediție trilingvă, Ed. „Călăuza”;

198 – *Memoria din rezervă*, Ed. „Helicon”, Timișoara, poeme;

1997 – *Diploma – 13 texte de tranziție*, Ed. Flux – Reflex, Craiova;

1996 – *Asimptotă la nemărginire*, poezii, Editura Fundației Culturale „Ion D. Sîrbu”, Petroșani.

Alte pasiuni: astronomia, electronica.

Ca pictor, Nicolae Uțică a realizat peste 500 de lucrări, în ulei, pe pânză și carton. O parte din ele au fost donate. A expus, în expoziții de grup, în Valea Jiului, dar cu precădere la Teatrul Dramatic „I.D. Sîrbu” Petroșani și la Muzeul

Mineritului.

Ca **jurnalist**, a realizat preponderent reportaje pe teme sociale, economice, politice, folclorice, documentare, pamflete, reportaje-anchetă etc. A descoperit și a zugrăvit noii ciocoi în miniromanul *Semințiile lui Nimereală*, aflat într-o continuă extensie, în pas cu tranziția.

A apărut în numeroase publicații din țară și de peste hotare.

Referințe critice (selectiv):

Nigel Hillary – Publisher „Noble House”, London-Paris-New York; *Epistolă către Nicolae Uțică*, Londra, decembrie 2004;

Adrian Năstase – în *Asimptotă la eternitate*, Editura Focus, 2002;

American Biographical Institute. Dicționar. *The Contemporary Who's Who*, U.S.A. 2003;

Howard Ely – Editor manager, The International

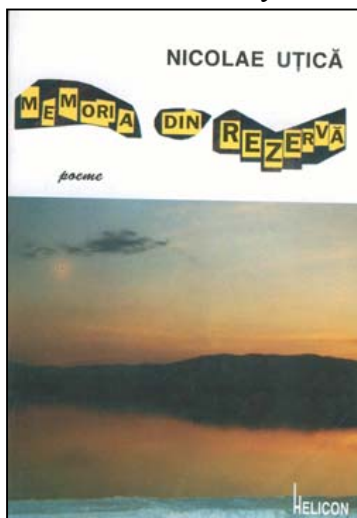
Library of Poetry, *Epistole către Nicolae Uțică*, 2003-2004;

Maria Razba – în *Personalități hunedorene*. Dicționar. Deva, 2000, Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” p. 518-519;

Dumitru Dem Ionașcu – în *Secunda zero* – 2000, interviuri, Deva, editura Călăuza, 2000, p. 180-183;

Dumitru Hurubă – în *Insomnii binefăcătoare*, Deva, Editura Corvin, 2001, p. 74-75;

Constantin Toni Dârțu – în *Personalități române și faptele lor, 1950 -2000*, Iași, vol. V., p. 412-419, Editura Pan Europe;

Petrică Birău – în *Pântecele Chitului*, Deva, Editura Călăuza, 2002, p. 5-17; *Multiplii și submultiplii cuvântului*, Ed. Clusium, 2004, p. 7-10;

Marin Marinescu, Elena Marinescu – în *Lumea poveștilor*, Craiova, Editura M. Duțescu, 2003, p. 14-15;

Iftimie Nesfintu – *Mineriada poetului*, în „Curentul”, 10 martie 1999, p. 3;

Geo Galetaru – *Vizionarism și elevație spirituală*, în „Vrerea”, an V, nr. 18, Timișoara, 1999, p. 7;

Dumitru Velea – *Gândul ca viață*, în „Unda de șoc”, 4 iulie 1996, p. 2;

Adrian Țion – *Flash*, în „Tribuna” (Cluj), nr. 5/1998; „Călăuza”, iunie 2000, p. 4;

Academician Dan Berindei – în *Epistolă către Nicolae Uțică*, București, iunie 2000;

„Adevărul literar și artistic” – 28 august 2001, p. 2, București;

„Magazin istoric” – București, *Valea Jiului, Valea Plângerii*, de Nicolae Uțică, octombrie 2001;

Radu Ciobanu – *Scrisoare către Nicolae Uțică*, Deva, aprilie 1999;

Eugen Evu – *Nicolae Uțică și Tăietura de aur*, în „Semne”, 1999, Deva;

Dumitru Hurubă – *Filonul poeziei autentice*, în „Orient latin”, nr. 14, 1998, Timișoara;

Ion Davideanu – *memoria din rezervă de Nicolae Uțică*, în „Al cincilea anotimp”, Oradea, august-septembrie 1998, p. 9;

Constantin Stancu – *O tăietură de aur...*, în „Cuvântul liber”, Deva, 5 decembrie 2000, p. 5;

Victor Rusu – *Memoria din rezervă, de Nicolae Uțică*, în „Răstimp”, nr. 1/1999, coperta III;

Aprecieri, comentarii (selectiv)

„Felicitări Nicolae!

Pentru celebrarea talentului tău, noi am dispus publicarea poemului. Volumul *The Best Poems and Poetry of 2004* este o antologie cu poezii de excepție, una dintre cele mai bune pe care noi le-am publicat vreodată (...)

Howard Ely – Managing Editor, The International Library of Poetry (Epistole către Nicolae Uțiță)

„Autorul este și un maestru al reportajului. Asemenea minerilor din Vale – zona în care domiciliază și Nicolae Uțiță – el face zilnic naveta între lumea exterioară a Petroșanilor și abisuri numai de el știute. Textele din *Asimptotă la nemărginire* și *Memoria din rezervă* alcătuiesc un continuu poem reportaj.”

Iftimie Nefântu – „Curentul”, 3 martie 1998, p. 26

„(...) iar eu consider că *Numeri / Numbers / Nombres* este cea mai reușită dintre cărțile sale. Voi încheia cu un mic poem, citat întreg, un poem seismic prin fiorul său de fulger mintal, ca un haiku de maestru „Omule / fața ta/ șaptesprezece mușchi în / relaxare / treizeci și trei în contracție / sunt semne ale / tăieturii de aur? (...)”

Eugen Evu, „Semne”, 2/1999

„...recent am avut plăcerea să citesc poeziile tale publicate în Statele Unite. Te felicit pentru această mare realizare și îți propun, pentru talentul tău unic, pentru viziunea și meritul tău, să-ți însușești recunoașterea internațională și nu numai (...)

Privind retrospectiv, dacă vrei, au fost zilele lui: Emily Dickinson, Alfred Lord Tennyson, Elizabeth Barret Browning și William Wordsworth... nume ale mării literaturi (...).”

Nigel Hillary – Publisher, Poetry Division, „Noble House”, London – Paris – New York – *Epistolă către Nicolae Uțic*, Londra, 1 decembrie 2004

„Nicolae Uțică în „Noble House”, Londra – Paris – New York:

De 15 ani, „The Internațional Library of Poetry” desfășoară pe Internet cele mai deschise concursuri de poezie din lume, primind în acest timp 5,1 milioane de creații poetice. Laureat de 3 ori, scriitorul Nicolae Uțică este deja publicat în 4 antologii internaționale de poezie, ultima purtând titlul „The Best Poems and Poets of 2004”, tipărită de ILP, Library of Congress, USA, 2005. Aparițiile poetului în aceste cărți internaționale au atras atenția unor mari și prestigioase edituri. Astfel, că de curând, Nicolae Uțică a fost contactat de editura „Noble House”, cu sediul în Londra și filiale la Paris și New York, care i-a propus să-l publice. Amintim faptul că la această editură au fost tipărite nume sonore ale literaturii: Emily Dickinson, Alfred Lord Tennyson, Elizabeth Barret Browning, William Wordsworth și alții.”

CUPRINS

A	5
MIRCEA ANDRAȘ.....	6
AL. ANGHELESCU	9
B	10
MIHAI BARBU	11
RAHELA BARCAN	20
MIRCEA BARON.....	24
IOAN DAN BĂLAN	27
PETRU ILIE BIRĂU	36
MARIN I. BLENDEA	54
MARIAN BOBOC.....	57
ELISABETA BOGĂȚAN	62
PIUS BRÂNZEU	71
NICOLAE BUMBEA.....	74
VALERIU BUTULESCU	77
C	128
ALEXANDRA CÂNDEA SĂNDULESCU	129
CONSTANTIN CÂMPEANU	130
VASILE COPILU CHEATRĂ	131
ISIDOR CHICET	133
VARLAAM VIRGIL COROIAN.....	139

IOAN CRĂCIUN	140
LOREDANA CRISTEA	141
D	144
DARIA DALIN	145
GILBET DANCO	153
GHEORGHE DAVIDESCU	154
TRAIAN DĂNESCU MULLER	155
MIHAI DRAGOLEA	156
MARIA DINCĂ	158
F	164
PETRE GH. FĂGAȘ	165
CECILIA GABRIELA FEIER	170
ILEANA FIRȚULESCU	171
DIANA FONDREA	173
AUGUSTIN O. FRĂȚILĂ	174
G	179
DUMITRU GĂLĂȚAN – JIETȚ	180
ȘTEFAN GEORGESCU GORJAN	185
NICOLAE GHERGHE	188
H	189
ION HIRGHIDUȘ	190
GEORGE HOLOBĂCĂ	194
I	196
DUMITRU DEM IONAȘCU	197
SAVETA ITITESC	200
J	204
CAMELIA JULA	205

K	207
MIHAELA LIGIA KELEMEN	208
ELISABETA KOCSIK	209
L	219
IOAN LASCU.....	220
ILDIKO LENGYEL	225
POMPEIU HOSU LONGIN.....	226
M	229
DAVID MANIU	230
CORNELIU MARCU LONEANU	233
LUCIA MUNTEAN	234
MIRCEA MUNTEAN.....	235
N	237
ADRIAN NANU.....	238
GEORGE NEGRARU.....	239
ȘTEFAN NEMECSEK	241
GHEORGHE NICULESCU.....	280
O	286
STELIAN OLOGU.....	287
DANA-MARIA ONICA.....	289
LEILA OSMAN	291
P	295
IOAN PASCAL - VLAD.....	296
R	298
MARIUS RAICA.....	299
CORNELIU RĂDULESCU.....	300
ALIN RUS.....	318

S	320
ION D. SÎRBU	321
DOREL SIBII	351
CONSTANTIN STANCA.....	352
DOMINIC STANCA	354
DOMINIC D. STANCA.....	355
HOREA STANCA	359
RADU STANCA.....	360
SEBASTIAN STANCA.....	369
LUCIAN STROCHI	373
ADRIANA SUBIN.....	376
T	378
VALENTIN TAȘCU.....	379
GHEORGHE TRUȚĂ.....	383
AUGUSTIN ȚANCA.....	385
V	387
DUMITRU VELEA	388
IOAN VELICA.....	406
MARIA VOINEA-GOLGOȚIU	414
U	416
ERNEST ULRICH.....	417
NICOLAE UȚICĂ.....	419
CUPRINS	427

ISTORIA PRESEI HUNEDORENE (de la origini până în prezent)

LA MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE DIN CAIRO

“Cu puțin timp înainte de Anul Nou 2008, mass media locală din Valea Jiului și presa centrală din România prezenta o știre conform căreia jurnalistică Văii Jiului beneficia de un premiu național acordat de Uniunea Ziariștilor Profesioniști pentru Cele două volume ale lucrării PRESA HUNEDOREANĂ (de la origini până în prezent) semnate de jurnalistul Ștefan NEMECSEK.

Considerând cartea ca model de cercetare și prezentare a presei, autorul volumelor a fost invitat să facă parte dintr-o delegație culturală a României din Egipt, la Muzeul Național de Istorie din Cairo. În cadrul simpozionului care a avut loc au fost prezentate din partea României trei teme, una fiind susținută de Ștefan Nemeček referindu-se la o prezentare a unei istorii a jurnalisticii din zona ținuturilor Hunedoarei, derulate într-o perioadă de un secol și jumătate. Evenimentul poate fi calificat de o importanță deosebită pentru promovarea culturii românești, mai cu seamă a culturii gândite și create în Valea Jiului. La Biblioteca Muzeului Național de Istorie din Cairo, citadelă a culturii universale, s-a vorbit despre România, despre Valea Jiului, despre mineri și mineritul din zonă. A fost o experiență deosebită văzând și simțind că civilizația europeană, civilizația creștină poate să se îmbine într-o fericită armonie de sensuri cu civilizația și cultura afro-asiatică, cui valorile culturale și spirituale ale lumii musulmane, prin cultură reușindu-se o îmbinare benefică de emnitalități care să conducă la o unitate a spiritualității universale.

Manifestarea culturală din capitala egipteană a fost un bun prilej de a stabili legături cu personalități importante din domeniul culturii, din mai multe țări, a face cunoscut faptul că în România se receptează și se crează cultură de valoare universală, ideile și puterea de creație a românilor putând fi preluate, dezvoltate și chiar generalizate în multe colțuri ale lumii, indiferent de orientările politice sau religioase. Acțiunile culturale pot uni oameni de pe toate meridianele globului, putându-i face mai buni, mai înțelegători, mai... OAMENI.”

Ziarul “CURIERUL VĂII JIULUI”
nr. 589, joi, 28 februarie 2008
Daniela MIKLOS

ISBN-10 973-88085-6-1
ISBN-13 978-973-88085-6-0

Momentul lansării oficiale în capitala Egiptului

În fața Muzeului Național de Istorie din Cairo

CONTROVERSE FILOSOFICE,
în miez de noapte, la poalele
Muntelui Sinai

Dialog despre TOLERANȚĂ și bună
înțelegere între oameni în așteptarea
răsăritului de soare pe vârful Muntelui Sinai